

CRNA GORA
UPRAVA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE

IZVJEŠTAJ O RADU
UPRAVE ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE
ZA 2016. GODINU

Podgorica, februar 2017. godine

I UVOD	14
II ORGANIZACIJA I RESURSI	16
III INSPEKCIJSKI NADZOR	19
A. SEKTOR ZA ZAŠTITU TRŽIŠTA I EKONOMIJE, IGRE NA SREĆU I JAVNE NABAVKE	24
1. Tržišna inspekcija	24
2. Turistička inspekcija	44
3. Inspekcija rada	49
4. Inspekcija za socijalnu i dječju zaštitu	57
5. Inspekcija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost	61
6. Inspekcija za usluge informacionog društva	63
7. Elektroenergetska inspekcija	66
8. Termoeenergetska inspekcija	71
9. Metrološka inspekcija	73
10. Inspekcija za igre na sreću	77
11. Inspekcija za javne nabavke	78
B. SEKTOR ZA ZAŠTITU I BEZBJEDNOST ZDRAVLJA LJUDI, ŽIVOTINJA, BILJA I ŠUMA	83
1. Zdravstveno - sanitarna inspekcija	83
2. Veterinarska inspekcija	93
3. Fitosanitarna inspekcija	98
4. Poljoprivredna inspekcija	103
5. Inspekcija za morsko ribarstvo	105
6. Inspekcija šumarstva, lovstva i zaštite bilja	107
C. SEKTOR ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE I PROSTORA	111
1. Inspekcija zaštite prostora	111
2. Inspekcija za urbanizam	113
3. Inspekcija za građevinarstvo	115
4. Inspekcija za stanovanje	118
5. Ekološka inspekcija	119
6. Inspekcija za vode	126
7. Geološka inspekcija	128
8. Rudarska inspekcija	131
D. SEKTOR ZA ZAŠTITU DJELATNOSTI OD JAVNOG INTERESA	133
1. Prosvjetna inspekcija	133
2. Inspekcija za sport	137
3. Inspekcija za zaštitu kulturnih dobara i kulturne baštine	138
4. Inspekcija za arhivsku djelatnost	140
III a POJAČANI INSPEKCIJSKI NADZOR	142
E. SEKTOR ZA PRAĆENJE SPROVOĐENJA PROPISA U OBLASTI INSPEKCIJSKOG NADZORA, MEĐUNARODNU SARADNJU I LJUDSKE RESURSE	149
Odsjek za praćenje sprovođenja propisa u oblasti inspeksijskog nadzora	149
Odsjek za međunarodnu saradnju, analitiku i informacione tehnologije	151
Odsjek za ljudske resurse	156
F. ODJELJENJE ZA UNUTRAŠNJU REVIZIJU	158
IV OSTALE AKTIVNOSTI	158
V OCJENA STANJA I PREDLOG MJERA	161

I UVOD

U izvještajnoj godini inspekcije Uprave za inspekcijske poslove (u daljem tekstu: Uprava) realizovale su svoje aktivnosti u okviru propisanih nadležnosti, a u skladu sa Godišnjim programom rada Uprave i dinamičkim planovima rada, koji su, između ostalog, zasnovani i na strateškim dokumentima i akcionim planovima Vlade Crne Gore:

- Akcioni plan za suzbijanje sive ekonomije za 2016. godinu;
- Strategija reforme javne uprave u Crnoj Gori za period 2011-2016 (AURUM) sa Akcionim planom za njeno sprovođenje;
- Strategija reforme javne uprave 2016-2020. godine sa pratećim Akcionim planom za 2016. godinu;
- Strategija Crne Gore za primjenu pravne tekovine EU u oblasti slobode kretanja robe 2014-2018, sa godišnjim Akcionim planom za realizaciju ove strategije;
- Akcioni plan o ispunjavanju obaveza iz čl. 34-36 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije do 2018. godine;
- Akcioni plan za Poglavlje 23 – Pravosuđe i temeljna prava;
- Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti 2013–2017;
- Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2016-2018;
- Strategija tržišnog nadzora, kao i Opšti program nadzora proizvoda na tržištu za 2016. godinu;
- Nacionalni program zaštite potrošača 2015-2018 i godišnji Akcioni plan za sprovođenje ovog programa;
- Nacionalna strategija za borbu protiv nelegalnog prometa duvanskih proizvoda;
- Analiza elektronske trgovine u Crnoj Gori s predlogom mjera za unapređenje;
- Strategija razvoja turizma u Crnoj Gori do 2020. godine i Plan za pripremu turističke sezone 2016. godine;
- Nacionalna strategija održivog razvoja Crne Gore do 2030. godine;
- Strategija razvoja energetike 2015-2030. i Akcioni plan za sprovođenje ove Strategije 2015-2020;
- Strategija za unapređenje zaštite i zdravlja na radu u Crnoj Gori 2016-2020. sa akcionim planom implementacije;
- Strategija za borbu protiv trgovine ljudima za period 2012-2018 i Godišnji akcioni plan za njeno sprovođenje;
- Akcioni plan za postepeno usklađivanje s pravnom tekovinom EU i izgradnju neophodnih kapaciteta za implementaciju i sprovođenje pravne tekovine EU za Poglavlje 19 – Socijalna politika i zapošljavanje;
- Strategija integrisanog upravljanja granicom 2014–2018, Okvirni akcioni plan za sprovođenje i Godišnji akcioni plan za sprovođenje ove strategije;
- Strategija razvoja zdravstva Crne Gore;
- Program fitosanitarnih mjera za 2016. godinu;
- Akcioni plan za eradikaciju i suzbijanje crvenog surlaša kod palmi – *Rhynchophorus ferrugineus* (2012–2016);

- Program monitoringa nitrata u hrani biljnog porijekla – lisnatom povrću za 2016. godinu;
- Program monitoringa rezidua pesticida u hrani biljnog i životinjskog porijekla za 2016. godinu, itd. ;
- Nacionalni plan za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja 2016 – 2020;
- Program razvoja lovstva za period 2014–2024;
- Državni plan upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2015-2020;
- Predlog integrisanog plana podrške za oblast nuklearne sigurnosti (INSSP) i Akcioni plan za njegovo sprovođenje;
- Nacionalna platforma za smanjenje rizika od katastrofa u Crnoj Gori;
- Nacionalna strategija aproksimacije u oblasti životne sredine (NEAS) sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije u periodu 2016—2020;
- Strategija upravljanja hemikalijama 2015-2018;
- Akcioni plan Nacionalne stambene strategije za period 2015-2020;
- Akcioni plan Menadžment plana Istorijskog jezgra Cetinja;
- Metodologija analize rizika u vršenju inspekcijskog nadzora shodno odredbama Zakona o inspekcijskom nadzoru, s ciljem proaktivnog djelovanja u prevenciji i ranom otkrivanju koruptivnih radnji i drugih djela s obilježima korupcije.

U izvještajnoj godini Uprava je uzela učešće u izradi jednog broja gore pomenutih strategija i akcionih planova (Opšti program tržišnog nadzora, Godišnji akcioni plan za realizaciju nacionalnog programa zaštite potrošača, Akcioni plan za suzbijanje sive ekonomije, Strategija reforme javne uprave 2016-2020. godine sa pratećim Akcionim planom za 2016. godinu).

Inspekcije Uprave u izvještajnoj godini postupale su i po zaključcima Vlade, npr:

- broj: 08-2963/2, sa sjednice održane 18. decembra 2014. godine, kojim se zadužuje Uprava da intenzivira inspekcijski nadzor nad primjenom Zakona o elektronskoj upravi i o tome kvartalno informiše Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije;
- broj: 08-34, sa sjednice održane 18. marta 2015. godine, kojim je zadužena Uprava da do privremenog zatvaranja pregovora u Poglavlju 5 – Javne nabavke, Vladi dostavlja polugodišnji izvještaj o inspekcijskom nadzoru i nadzoru nad izvršenjem ugovora javnih nabavki;
- broj: 08-1876, sa sjednice održane 30. jula 2015. godine, koji se odnosi na Predlog državnog plana upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2015-2020. godine;.
- broj: 08-2522, sa sjednice održane 5. novembra 2015. godine, kojim su zaduženi Poreska uprava i Uprava - Inspekcija rada da, u najkraćem roku pripreme i Vladi dostave informaciju o tome, da li je i koje mjere, preduzela prema poslodavcima kod kojih je zaposleno 5.000 stranih državljana sa dobijenim radnim dozvolama, a koji nijesu prijavljeni u Centralni registar poreskih obveznika i osiguranika koji vodi Poreska uprava;

- broj: 08-535, sa sjednice održane 17. marta 2016. godine, kojim je zadužena Uprava da, u cilju suzbijanja sive ekonomije i sprovođenju odredbi Zakona o radu za vrijeme trajanja ljetnje turističke sezone, zajedno sa Poreskom upravom, ostvari punu koordinaciju sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma i Ministarstvom rada i socijalnog staranja, kako bi se unaprijedilo zapošljavanje domaće radne snage i što bolje naplatili porezi i doprinosi;
- broj: 08-88, sa sjednice održane 31. marta 2016. godine, kojim je zadužena Uprava da intenzivira inspekcijski nadzor nad primjenom Zakona o elektronskoj upravi, posebno u dijelu izricanja kazni za nepoštovanje odredaba ovog zakona.

Takođe, postupalo se i po preporukama Državne revizorske institucije, te zahtjevima i mišljenjima Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore.

Pored planiranog nadzora, inspekcije su postupale po zahtjevima i inicijativama fizičkih i pravnih lica, kao i po obavještenjima o nebezbednim proizvodima na tržištu.

II ORGANIZACIJA I RESURSI

Nadležnosti Uprave ostvarivale su se u okviru šest organizacionih cjelina: pet sektora (od kojih se u okviru četiri nalaze 32 inspekcije³), jednog odjeljenja i jedne službe.

Kadrovski resursi

Broj zaposlenih u Upravi na kraju izvještajne godine bio je 310, od kojih su 257 inspektora, uključujući i glavne inspektore. Od ukupnog broja zaposlenih inspektora, 115 (od čega je 21 glavnih inspektora) je sa mjestom rada u Podgorici, dok su ostali raspoređeni u drugim gradovima: Nikšić (21), Bijelo Polje (20), Bar (16), Pljevlja (13), Herceg Novi (11), Berane (9), Budva (8), Tivat (8), Rožaje (11), Ulcinj (7), Plav (4), Kotor (4), Mojkovac (3), Cetinje (3), Kolašin (1), Žabljak (2) i Danilovgrad (1).

U izvještajnoj godini zaposleno je 7 inspektora, kao i 7 samostalnih savjetnika i 6 referanata. Upravu je u izvještajnoj godini napustilo 12 inspektora (2 - sporazumni raskid, 10 – prirodni odliv).

Broj upražnjenih mjesta za inspektore je 50.

Dosadašnje iskustvo u ostvarivanju nadležnosti inspekcija i obaveza usklađivanja procedura sa standardima EU, posebno u pojedinim oblastima nadzora, nužno upućuju na potrebu daljeg jačanja inspekcijskog kadra, kao i kadra koji mu pruža logističku podršku. Naime, polazeći od novih nadležnosti inspekcija Uprave uspostavljenih harmonizovanim zakonodavstvom, dobijenih mjerila u pregovaračkom procesu (početnih i završnih), godišnjih izvještaja EK o napretku, pregovaračkih pozicija i drugih osnova za pripremu Programa pristupanja, Uprava je u prethodnom periodu ukazala na horizontalnu ulogu koju

³ Inspekcije za vršenje inspekcijskog nadzora u oblasti ugljovodonika i geodezije još nijesu uspostavljene.

ima u nadzoru nad sprovođenjem zakona i drugih propisa koji pripadaju pregovaračkim poglavljima, i na toj osnovi pripremila predlog jačanja svojih kapaciteta u dijelu inspektorskog kadra, koji je uvršten u Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (2016-2018), a donesen je početkom izvještajne godine. Takođe, krajem izvještajne godine, Uprava je bila uključena u proces pripreme revizije PPCG (za period 2017-2018), pa je predložila odgovarajuće korekcije u dijelu jačanja svojih administrativnih kapaciteta, s obzirom da plan jačanja za 2016. godinu nije realizovan zbog nedostatka budžetskih sredstava i nerazumijevanja ovih potreba od strane ministarstva nadležnog za finansije.

U izvještajnoj godini veći broj inspektora i ostalih zaposlenih prošao je edukaciju iz različitih oblasti (više pod naslovom *Odsjek za ljudske resurse*).

Informaciono-komunikacioni resursi

Važan segment u radu Uprave je odgovarajuća informaciono-komunikaciona infrastruktura, pa je jedinstveni informacioni sistem cilj kome teži Uprava, a kreiraće se objedinjavanjem već postojećih informacionih sistema, njihovom nadogradnjom, kao i dodavanjem novih modula, na čemu se već radi. Važno je istaći da se nedovoljno sredstava ulaže u ICT infrastrukturu, što usložnjava proces realizacije planiranog jedinstvenog informacionog sistema, a postoji i kadrovski deficit u ovom segmentu (više pod naslovom *Grupa poslova za oblast informacionih tehnologija*).

Poslovni prostor i tehnička opremljenost

Uprava nema svoj poslovni prostor, a zaposleni, samo u Podgorici, kao sjedištu Uprave, smješteni su na 7 različitih lokacija, od kojih je jedan zakupljen.

Važno je istaći da je poslovni prostor u Podgorici, u suterenu zgrade „Vektra“, u koji je tokom izvještajne godine useljen najveći broj inspekcija Uprave i njihovih 40 službenika (Ekološka inspekcija, Inspekcija rada, Inspekcija zaštite prostora, Inspekcija socijalne i dječje zaštite, Inspekcija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, Inspekcija za informaciono društvo, Inspekcija za sport, Inspekcija za igre na sreću, Inspekcija za vode i Inspekcija za zaštitu kulturnih dobara), vrlo neuslovan i ne predstavlja optimalnu radnu sredinu.

Pored toga, u izvještajnoj godini je i problem voznog parka dodatno usložen, s obzirom da isti nije obnavljan, a da se protekom vremena stanje vozila pogoršalo. Naime, Uprava raspolaže sa 157 vozila prosječne starosti od 11 godina (32 vozila starosti do 7 godina, 76 vozila starosti od 6 do 11 godina, 45 vozila starosti od 11 do 20 godina, 4 vozila starosti preko 20 godina). Ovakva starosna struktura voznog parka iziskuje visok iznos troškova održavanja, pa je po tom osnovu u izvještajnoj godini utrošeno 82.437,46 €. Nedovoljan broj službenih vozila i visok stepen amortizacije postojećih, uz nedovoljan iznos sredstava za gorivo, onemogućava veću mobilnost inspektora na terenu.

Budžet Uprave

Za izvještajnu godinu budžet Uprave bio je 5.317.955,27€, pa je, polazeći od problema u servisiranju pojedinih kategorija troškova u prethodnom periodu i potrebe ulaganja u resurse koji će podržati dalje unapređivanje inspekcijskog nadzora u upravnim oblastima koje pokriva, Uprava za 2017. godinu predložila povećanje budžeta za 76%. Međutim, odobreno povećanje budžeta za 2017. godinu je 3%.

Sredstva za materijalne troškove u budžetu za 2016. godinu iznosila su 990.060,17€ (18,8%), što dovodi u pitanje ostvarivanje osnovnih funkcija ove uprave – kontinuirano i pojačano sprovođenje inspekcijskog nadzora od strane 30 inspekcija na cijeloj teritoriji Crne Gore. Naime, priroda inspekcijskog nadzora podrazumijeva stalno prisustvo inspektora na terenu (uz njihovu obaveznu rotaciju), što zahtijeva obezbjeđivanje odgovarajućih sredstava za nabavku i održavanje vozila, goriva, dnevnica i smještaj inspektora. O (ne)udovoljavanju ovom zahtjevu govori odnos predloženih i odobrenih sredstava za sljedeće budžetske pozicije: *Gorivo* - predloženo 336.000,00€, od čega je odobreno 66,2%, *Službena putovanja* - predloženo 737.600,00€, od čega je odobreno 29,8%. Takođe, nesrazmjera procentualnog učešća odobrenog u odnosu na traženo, evidentna je i na stavkama: *Oprema* – predloženo 530.000,00€ a odobreno 4,2%, *Tekuće održavanje opreme* - predloženo 140.000,00€ a odobreno 60,2%, *“zrada i održavanje softvera* - predloženo 620.000,00€ a odobreno 8,1%).

Uprava u periodu jun – septembar sprovodi pojačani inspekcijski nadzor na primorju, na način što upućuje inspektore iz drugih crnogorskih gradova na primorje (šest primorskih opština), zbog čega je istima bilo potrebno obezbijediti i hotelski smještaj. Po tom osnovu potrebno je izdvojiti oko 180.000,00€. Navedena sredstva su zbog nedostatka u budžetu Uprave do sada uglavnom obezbjeđivana zahvaljujući razumijevanju predsjednika primorskih opština. S tim u vezi, ocjenjujemo da bi značaj inspekcijskog nadzora ovog organa, a time i njegov autoritet, bio dodatno osnažen kada bi sredstva za smještaj inspektora bila obezbijeđena budžetom, a ne bilo čijom dobrom voljom.

III INSPEKCIJSKI NADZOR

Inspekcije Uprave su u izvještajnoj godini sprovodile svoje nadležnosti na cijeloj teritoriji Crne Gore u sljedećim oblastima nadzora:

- tržište robe i usluga, sa akcentom na legalnost transakcija, bezbjednost robe i usluga, zaštitu potrošača, zaštitu prava intelektualne svojine i fer konkurenciju;
- zaštita zdravlja stanovništva, sa akcentom na pružanje zdravstvenih usluga, proizvodnju i promet lijekova i namirnica;
- zaštita zdravlja životinja i bilja i primjena veterinarskih i fitosanitarnih mjera;
- zaštita životne sredine, voda, šuma, mineralnih sirovina i drugih prirodnih resursa;
- prostorno i urbanističko planiranje, građenje i stanovanje;
- radni odnosi i zaštita na radu;
- elektroenergetika i termoenergetika;
- elektronske komunikacije i poštanska djelatnost, te usluge informatičkog društva;
- metrologija;
- igre na sreću;
- javne nabavke;
- prosvjeta i sport;
- arhivska djelatnost;
- kulturna dobra i kulturna baština, i
- socijalna i dječja zaštita.

U navedenim oblastima, u izvještajnoj godini inspekcije Uprave su izvršile ukupno 114.901 inspekcijskih pregleda, od čega se 63.759 odnosi na nadzor na unutrašnjem tržištu (po programu rada i inicijativama), dok je 51.142 inspekcijskih pregleda izvršeno u spoljnotrgovinskom prometu (po zahtjevima privrednih subjekata). Po inicijativama na unutrašnjem tržištu inspekcije Uprave su izvršile ukupno 8.278 inspekcijskih pregleda.

Podaci o izvršenim inspekcijskim pregledima i preduzetim mjerama

Nadzor i mjere		Na unutrašnjem tržištu	U spoljno trgovinskom prometu	UKUPNO
16.	Broj inspekcijskih pregleda	63.759	51.142	114.901
	- redovni	41.060	–	41.060
	- po inicijativi/zahtjevu	8.278	51.142	59.420
	- kontrolni	14.421	–	14.421
17.	Broj utvrđenih nepravilnosti	25.187	31	25.218
18.	Broj ukazivanja	9.570	–	9.570
19.	Broj rješenja	11.970	43.772	55.706
20.	Broj uzetih uzoraka	3.816	4.184	8.000
21.	Iznos oduzete protivpravno stečene imovinske koristi	3.688,29 €	–	3.688,29 €
22.	Broj izdatih sertifikata	–	7.292	7.292
23.	Broj prekršajnih naloga	13.504	–	13.504
24.	Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	4.146.650,00 €	–	4.146.650,00 €
25.	Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	544	–	544
26.	Iznos izrečenih novčanih kazni u prekršajnim postupcima i troškovi postupka*	683.230,00 €	–	683.230,00 €
27.	Broj krivičnih prijava	119	–	119
28.	Naknada za sanitarnu saglasnost	9.386,42 €		9.386,42 €
29.	Naknade i takse za kontrolu u spoljnotrgovinskom prometu	-	2.270.773,17 €	2.270.773,17 €
30.	Finansijski efekti nadzora **	4.842.954,71 €	2.270.773,17 €	7.113.727,88 €

*Podatak se odnosi na novčane kazne izrečene u izvještajnoj godini po zahtjevima za pokretanje prekršajnog postupka i zahtjevima za sudsko odlučivanje (podnesenim u izvještajnoj godini i u ranijem periodu).

** Finansijski efekti nadzora = iznos oduzete protivpravno stečene imovinske koristi + iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima + iznos izrečenih novčanih kazni u prekršajnim postupcima i troškovi postupka + naknade i takse za kontrolu u spoljnotrgovinskom prometu.

Od ukupno utvrđenih 25.218 nepravilnosti na nadzor na unutrašnjem tržištu odnosi se 25.187, a na nadzor u spoljnotrgovinskom prometu 31 nepravilnost.

Inspekcije Uprave su u izvještajnoj godini donijele ukupno 55.706 rješenja, od čega u nadzoru na unutrašnjem tržištu 11.970, a u spoljnotrgovinskom prometu 43.772.

Od ukupnog broja rješenja donesenih u nadzoru na unutrašnjem tržištu (11.970), njih 11.466 odnosi se na utvrđene nepravilnosti (otklanjanje nepravilnosti, dostavljanje dokumentacije na uvid, zabrana (privremeno/trajno) prometa robe, oduzimanje robe i predmeta i protivpravno stečene imovinske koristi, privremena zabrana obavljanja djelatnosti, uništenje nebezbedne hrane i pića, biljaka i biljnog materijala, rušenje, odnosno uklanjanje objekata, pečačenje, zabrana dalje gradnje, mjere za suzbijanje zaraznih bolesti životinja i zoonoza, zabrana korišćenja objekata, zabrana prekovremenog rada, zabrana rada zbog neposredne opasnosti po život i zdravlje zaposlenih, itd., dok je 504 rješenja doneseno u postupcima izdavanja saglasnosti po više osnova (odobrenje za prenos posmrtnih ostataka (295), sanitarne saglasnosti (136), saglasnosti za probni rad, funkcionalna ispitivanja i privremeni pogon (73).

Po osnovu rješenja o ispunjenosti sanitarno higijenskih uslova, u objektima pod sanitarnim nadzorom naplaćeno je 9.386,42 €.

Inspekcije Uprave nadležne za nadzor proizvoda na tržištu (prije svega Tržišna, Zdravstveno - sanitarna, Fitosanitarna, Inspekcija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, Metrološka inspekcija, Termoenergetska), bile su posvećene toj vrsti nadzora u cilju provjere da li proizvodi (neprehrambeni) na tržištu ispunjavaju propisane zahtjeve usaglašenosti i bezbjednosti, te preduzimanju mjera kako bi na tržištu bili plasirani isključivo bezbjedni proizvodi. Takođe, desetak inspekcija Uprave bilo je posvećeno nadzoru u oblasti zaštite potrošača, tj. zaštiti ekonomskih interesa potrošača, što uključuje i postupanje po žalbama potrošača.

U nadzoru u spoljnotrgovinskom prometu najveći broj rješenja odnosio se na dozvolu uvoza robe (40.530), dozvolu tranzita robe (3.175), zabranu uvoza (28), dok su se ostala rješenja odnosila na stavljanje pod zdravstveni nazor lica na granici (36) i uništavanje biljaka i biljnih materijala (3).

Pored navedenih rješenja, u ovom nadzoru izdato je 7.292 sertifikata u postupku izvoza različitih vrsta robe (mesa, mesnih prerađevina, drvnih sortimenata i rezane građe, voća, povrća, vina, itd).

U nadzoru u spoljnotrgovinskom prometu inspektori ove uprave vršili su kontrolu na devet graničnih prelaza, i to: Luka Bar, Debeli brijeg, Ilino brdo, Ranče, Dobrakovo, Dračnovac, Kula, Božaj, Aerodrom Podgorica, kao i na drugim mjestima carinjenja (Pošta Podgorice, carinski terminali i željezničke stanice). Važno je istaći da na nekim graničnim prelazima ne postoje uslovi za rad inspektora (dok na graničnom prelazu Ilino brdo nema ni minimalnih uslova za rad inspektora).

U postupku izdavanja rješenja u uvozu, tranzitu, kao i prilikom izdavanja sertifikata pri izvozu, naplaćeno je 2.270.773,17 € naknada i administrativnih taksi.

U postupku inspekcijskog nadzora uzeto je ukupno 8.000 uzoraka (od kojih se 611 odnosi na briseve) i predato nadležnim laboratorijama na ispitivanje. U unutrašnjem prometu uzeto je 3.816 uzoraka (uključujući i briseve), a u spoljnotrgovinskom 4.184 uzorka. Uzeti uzorci odnose se na: hranu, hranu za životinje, bilje, biljni materijal, sjeme, sredstva za ishranu bilja, vodu, kozmetiku, igračke, predmete opšte upotrebe, vazduh i dr. Brisevi su uzeti u objektima u kojima se priprema i prodaje hrana.

Laboratorijske analize su pokazale da je najveći broj neispravnih uzoraka i briseva u oblasti mikrobiološke ispravnosti i higijenskog stanja u objektima (do 44% u pojedinim opštinama). Najveći broj neispravnih uzoraka i briseva se odnosi na uzorke i briseve uzete u privremenim objektima u vrijeme ljetnje turističke sezone, koji djelatnost proizvodnje hrane obavljaju dva do tri mjeseca tokom ljetnje turističke sezone. Uzorci i brisevi su pokazivali povećan broj bakterija, koje se mogu naći u spoljašnjoj sredini, a koje ne izazivaju oboljenja usljed konzumiranja hrane, ali su pokazatelj higijene u procesu proizvodnje i pri rukovanju s hranom. Ni u jednom uzetom uzorku rezultati analiza nijesu prikazali prisustvo salmonele.

Inspektori su nalagali korektivne mjere i nakon sprovođenja mjera dezinfekcije i kontrole temperaturnog režima u objektima, ponovno uzeti uzorci hrane i briseva bili su ispravni.

Dakle, ni u jednom uzorku hrane nijesu utvrđene patogene bakterije koje bi mogle izazvati oboljenja nakon konzumiranja hrane.

U izvještajnoj godini izdato je 13.504 prekršajnih naloga, kojima su izrečene novčane kazne u ukupnom iznosu od 4.146.650,00 €. Naplaćeno je ukupno 2.373.713,12 €, od čega se 2.300.384,80€ odnosi na 11.356 prekršajnih naloga izdatih u 2016. godini, a 73.328,32 € na novčane kazne izrečene prekršajnim nalogima izdatim u 2015. godini.

Po zahtjevima za pokretanje prekršajnog postupka i zahtjevima za sudsko odlučivanje po podnijetim prekršajnim nalogima donesena su ukupno 823 rješenja, kojima su izrečene novčane kazne u iznosu od 683.230,00 €. Od toga je po zahtjevima za pokretanje prekršajnog postupka doneseno 546 rješenja, kojima je izrečeno 445.950,00 € (po zahtjevima podnesenim u izvještajnoj godini 194 rješenja kojima je izrečeno 161.875,00 €, a po zahtjevima iz prethodnog perioda 352 rješenja kojima je izrečeno 284.075,00 €), po zahtjevima za sudsko odlučivanje 277 rješenja, kojima je izrečeno 237.280,00 € (po zahtjevima podnesenim u izvještajnoj godini 82 rješenja, kojima je izrečeno 79.620,00 € i po zahtjevima podnesenim u ranijem periodu 195 rješenja, kojima je izrečeno 157.660,00€). Treba istaći da se evidencija naplate novčanih kazni izrečenih u prekršajnim postupcima vodi kod područnih organa, odnosno sudova za prekršaje, tako da Uprava ne raspolaže istom.

Dakle, u cilju:

- povećanja legalnog prometa robe i usluga, kao i njihovog kvaliteta i bezbjednosti;
- podizanja nivoa zdravstvene zaštite stanovništva kroz povećanje legalnosti, kvaliteta i efikasnosti zdravstvenih usluga, kao i povećanja legalnosti i bezbjednosti proizvodnje i prometa lijekova, namirnica, itd;
- podizanja nivoa zdravstvene zaštite životinja kroz unapređivanje kvaliteta i efikasnosti veterinarske djelatnosti (uključujući i promet veterinarskih lijekova), kao i povećanja legalnosti prometa životinja, hrane za životinje, itd;

- povećanja nivoa zaštite poljoprivrednog zemljišta, šuma i divljači, povećanja legalnosti proizvodnje, upotrebe i prometa poljoprivrednih proizvoda i repro materijala i proizvodnje i prometa u oblasti šumarstva i drvne industrije;
- povećanja nivoa zaštite voda i obezbjeđivanja visokih standarda vodosnabdijevanja stanovništva;
- povećanja sigurnosti i kvaliteta tehničkih sistema u oblasti elektroenergetike, termoenergetike, elektronskih komunikacija, informatičkog društva, sistema metrologije, rudarstva i geologije;
- povećanja legalnosti i kvaliteta prostornog i urbanističkog planiranja, kvaliteta i sigurnosti građenja i stanovanja;
- obezbjeđivanja poštovanja ekoloških standarda;
- povećanja legalnosti u oblasti zapošljavanja i radnih odnosa uopšte, kao i povećanja sigurnosti i zaštite na radu;
- povećanja legalnosti u oblasti javnih nabavki, igara na sreću;
- obezbjeđivanja zakonitog ostvarivanja prava i pružanja usluga u oblasti socijalne i dječje zaštite;
- poštovanja propisa u oblasti prosvjete i sporta, arhivske djelatnosti, kulturnih dobara i kulturne baštine, itd;

inspektori su preduzimali upravne i druge mjere i radnje, kao i kaznene mjere, pa je finansijski efekat nadzora 7.113.727,88 € (4.146.650,00 € novčanih kazni izrečenih prekršajnim nalogom + 683.230,00 € novčanih kazni izrečenih u prekršajnim postupcima, uključujući i troškove postupka + 3.688,29 € oduzete protivpravno stečene imovinske koristi + 9.386,42 € po osnovu naknade za sanitarnu saglasnost + 2.270.773,17 € po osnovu naknada i administrativnih taksi u spoljnotrgovinskom prometu).

Podnesene krivične prijave (119) odnose se na građenje objekta bez građevinske dozvole (79), bespravnu sječu šume (16), nelegalnu eksploataciju riječnih nanosa (4), zloupotrebu službenog položaja (3), povredu službenog pečata (6), ometanje službenog lica u vršenju službene radnje (2), krivolov (2), uzurpaciju tuđe imovine (2), uništenje i oštećenje kulturnog dobra (2), lažno predstavljanje (1), nelegalno priređivanje igara na sreću (1) i deponovanje komunalnog otpada na vodnom dobru (1).

Osim otklanjanja nepravilnosti, tj. usaglašavanja utvrđenog stanja sa propisima, što je misija inspekcijaskog nadzora u ostvarivanju cilja sadržanog u zaštiti navedenih dobara, posredni uticaj nadzora i mjera preduzetih od strane inspektora ima mnogo širi opseg. Naime, legalizovanje svih segmenata u vršenju djelatnosti uticalo je na bolju naplatu poreza na dodatu vrijednost po osnovu prometa robe i pružanja usluga, kao i drugih poreza i doprinosa, prije svega na zarade zaposlenih u raznim djelatnostima (trgovini, turizmu, ugostiteljstvu, proizvodnji, građevinarstvu, zanatstvu, zdravstvu itd.), naknada po osnovu obavljenih obaveznih zdravstvenih pregleda (sanitarne knjižice), naknada za vršenje laboratorijskih analiza, itd.

INSPEKCIJSKI NADZOR PO SEKTORIMA

U nadzoru nad primjenom materijalnih propisa iz svoje nadležnosti, inspekcije su postupale u skladu sa: Zakonom o inspeksijskom nadzoru, Zakonom o opštem upravnom postupku, Zakonom o upravnom sporu, Zakonom o prekršajima, Zakonom o izmjenama i dopunama zakona kojima su propisane novčane kazne za prekršaje, Krivičnim zakonikom, Zakonom o odgovornosti pravnih lica za krivična djela, Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave i dr. Rad jednog broja inspekcija uređen je i posebnim zakonima (Zakonom o tržišnoj inspekciji, Zakonom o inspekciji rada, Zakonom o sanitarnoj inspekciji, Zakonom o prosvjetnoj inspekciji).

A. Sektor za zaštitu tržišta i ekonomije, igre na sreću i javne nabavke

U ovom sektoru svoje nadležnosti ostvaruju sljedeće inspekcije: Tržišna inspekcija, Turistička inspekcija, Inspekcija rada, Inspekcija socijalne i dječje zaštite, Inspekcija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, Inspekcija za usluge informacionog društva, Elektroenergetska inspekcija, Termoeenergetska inspekcija, Metrološka inspekcija, Inspekcija za igre na sreću i Inspekcija za javne nabavke.

1. Tržišna inspekcija

U Tržišnoj inspekciji sistematizovana su radna mjesta za 52 inspektora, od kojih je zaposleno 47, uključujući i glavnog inspektora (21 dipl. pravnik, 19 dipl. ekonomista, 4 dipl. ing. poljoprivrede, 1 dipl. ing. šumarstva, 1 dipl. ing. tehnologije i 1 dipl. ing. elektrotehnike). Od ukupnog broja zaposlenih inspektora, 16 je sa mjestom rada u Podgorici, dok su ostali raspoređeni u drugim gradovima: Cetinje 2, Danilovgrad 1, Kolašin 1, Nikšić (Plužine i Šavnik) 5, Budva 3, Ulcinj 2, Bar 3, Tivat 1, Kotor 1, Herceg Novi 2, Bijelo Polje 3, Mojkovac 1, Plav (Andrijevisa) 1, Rožaje 3, Pljevlja (Žabljak) 2.

Po postojećoj sistematizaciji upražnjeno je šest radnih mjesta, od kojih su pet za inspektora i jedno za samostalnog referenta.

Nadležnosti

Tržišna inspekcija sprovodi nadzor nad primjenom sljedećih zakona: Zakon o unutrašnjoj trgovini, Zakon o zaštiti potrošača, Zakon o potrošačkim kreditima, Zakon o opštoj bezbjednosti proizvoda, Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti, Zakon o nadzoru proizvoda na tržištu, Zakon o zanatstvu, Zakon o primjeni propisa kojima se uređuje zaštita prava intelektualne svojine, Zakon o autorskim i srodnim pravima, Zakon o žigu, Zakon o patentima, Zakon o pravnoj zaštiti industrijskog dizajna, Zakon o oznakama geografskog porijekla, Zakon o zaštiti topografije poluprovodnika, Zakon o kinematografiji, Zakon o optičkim diskovima, Zakon o duvanu, Zakon o

ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, Zakon o metrologiji, Zakon o kontroli predmeta od dragocjenih metala, Zakon o lijekovima, Zakon o energetici, kao i ostalih zakona koji se uzimaju u obzir prilikom nadzora na pojedinim područjima (npr. o privrednim društvima, o standardizaciji, o akreditaciji i dr.).

Nadzor se sprovodi i nad primjenom velikog broja podzakonskih akata donesenih na osnovu navedenih zakona, među kojima su ključni oni koji se odnose na: evidenciju u trgovini, minimalno-tehničke uslove za obavljanje djelatnosti trgovine i zanatstva, prijave trgovine i zanatstva, zahtjeve bezbjednosti po grupama neprehrambenih proizvoda (tehnički propisi) i razmjenu informacija o opasnim proizvodima, nadzor nad zakonima koji sadrže odredbe o zaštiti potrošača, nad zakonima koji se odnose na duvan i duvanske proizvode, kvalitet i kontrolu kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla, izdavanje certifikata za robu u izvozu, itd.

Tržišna inspekcija u skladu sa propisima vrši inspekcijski nadzor na unutrašnjem tržištu u oblasti trgovine (promet na veliko, promet na malo, trgovinske usluge), zanatstva i drugih ličnih usluga, jednog broja javnih usluga, kao i u drugim oblastima, kada je to propisano. Nadzorom je obuhvaćena primjena propisa koji uređuju navedene oblasti u pogledu uslova za pristup djelatnosti i obaveza u obavljanju tih djelatnosti, a u funkciji legalnog tržišta roba i usluga, zaštite ekonomskih interesa potrošača, bezbjednosti neprehrambenih proizvoda na tržištu, zaštite prava intelektualne svojine, zaštite od nelojalne konkurencije i dr., sa ciljem da se obezbijedi njihova puna primjena.

Inspekcijski nadzor

U izvještajnoj godini izvršeno je ukupno 16.220 inspekcijskih pregleda, od čega 16.145 na unutrašnjem tržištu i 75 u spoljnotrgovinskom prometu (pregledi po zahtjevima izvoznika za izdavanje sertifikata za određenu robu koja je namijenjena izvozu). Utvrđeno je ukupno 8.102 nepravilnosti (sve na unutrašnjem tržištu).

Unutrašnje tržište

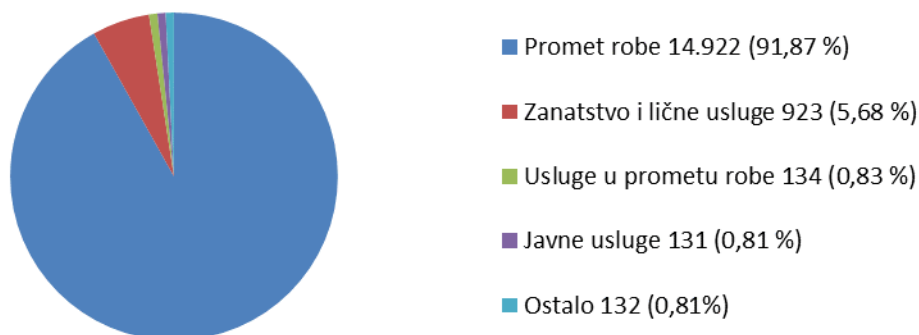
Od ukupno 16.145 inspekcijskih pregleda na unutrašnjem tržištu, bilo je 8.860 redovnih pregleda, u koje su uključeni i pregledi po nalogu glavnog inspektora, kao i kombinovani pregledi (u kojima je istovremeno vršen nadzor po više osnova), dok je po inicijativama (uključujući i žalbe potrošača) izvršeno 1.028 pregleda. Kontrolnih pregleda, u kojima su inspektori pratili postupanje subjekata nadzora po nalogima za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti, izvršeno je 6.257.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	16.145
- redovni	8.860
- po inicijativi	1.028
- kontrolni	6.257
Broj utvrđenih nepravilnosti	8.102
Broj ukazivanja	1.853 / 2.154
Broj rješenja	5.615 / 5.948
Broj prekršajnih naloga	6.058
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	1.632.980,00 €
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	62
Broj krivičnih prijava	1

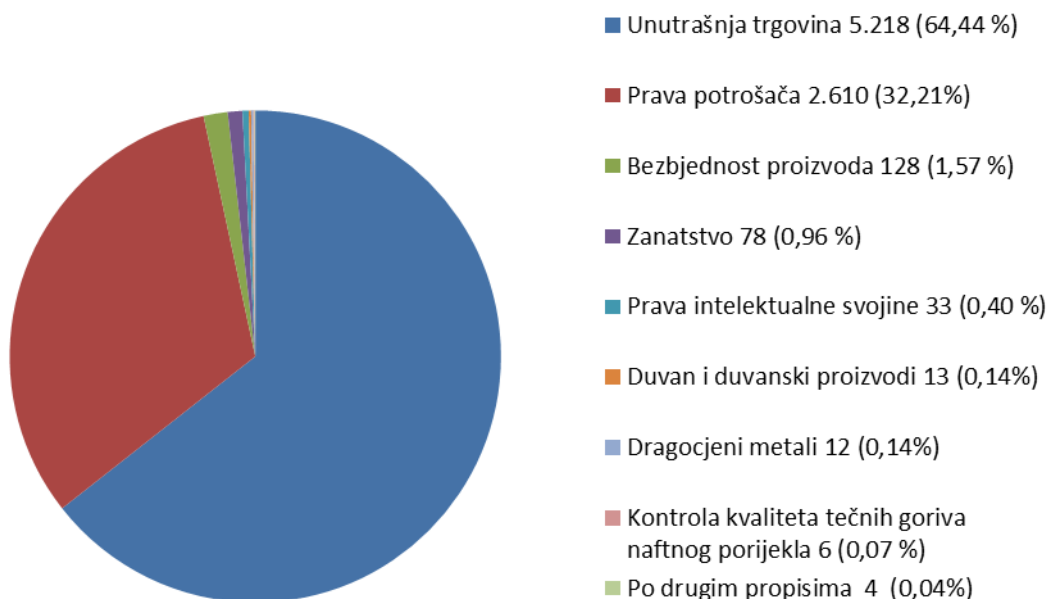
Budući da je u pojedinim inspekcijskim pregledima na unutrašnjem tržištu istovremeno vršen nadzor više vrsta djelatnosti, to je posmatrano *po vrstama djelatnosti* broj inspekcijskih pregleda 16.242, što je za 97 pregleda više u odnosu na ukupan broj inspekcijskih pregleda dat u tabeli. Broj kontrola po vrstama djelatnosti odnosi se na: promet robe (14.922), zanatstvo i lične usluge (923), usluge u prometu robe (134), javne usluge (131) i ostalo (132).

Inspekcijski pregledi po djelatnostima

Utvrđene nepravilnosti

U izvještajnoj godini ukupno je utvrđeno 8.102 nepravilnosti na unutrašnjem tržištu, a odnosile su se na povredu propisa o: unutrašnjoj trgovini (5.218), pravima potrošača (2.610), bezbjednosti proizvoda (128), zanatstvu (78), zaštiti prava intelektualne svojine (33), o duvanu i duvanskim proizvodima (13), kontroli prometa predmeta od dragocjenih metala (12), kontroli kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla (6) i drugih propisa (4) (3 po Zakonu o inspekcijskom nadzoru, od čega 2 zbog nepostupanja subjekta nadzora po naredbi inspektora da obavijesti o izvršenim mjerama, a jedna zbog onemogućavanja vršenja inspekcijskog nadzora, te jedna po Krivičnom zakoniku).

Preduzete mjere

U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti (8.102), inspektori su mjerom ukazivanja ili rješanjem subjektima nadzora davali naloge za postupanje u određenom roku. U 1.853 ukazivanja obuhvaćeno je 2.154 nepravilnosti. Ukupan broj donesenih rješenja, uključujući i rješenja u slučaju nepostupanja po ukazivanju je 5.615, a istima je naloženo ukupno 5.948 mjera i radnji.

Struktura rješenja

Ukupno rješenja	5.615
Mjere i radnje obuhvaćene rješenjima	5.948
- Otklanjanje nepravilnosti	5.405
- Dostavljanje dokumentacije na uvid	131
- Zabrana prometa robe	333
- Zabrana obavljanja djelatnosti (pečaćenjem objekta)	10
- Oduzimanje robe/predmeta	65
- Oduzimanje protivpravne imovinske koristi	1
- Zabrana neovlašćenog korišćenja robnog znaka	3

Ukupna vrijednost robe čiji je promet privremeno ili trajno zabranjen je oko 300.000,00€ (333 slučaja), od čega se na privremenu zabranu prometa odnose 284 slučaja u vrijednosti od 178.255,03 €. Razlozi za *privremenu* zabranu prometa uglavnom su bili: nepropisno označavanje robe (224 slučaja u vrijednosti od 115.466,85 €), opasni neprehrambeni proizvodi na tržištu, tj. proizvodi koji ne ispunjavaju propisane zahtjeve bezbjednosti (49 slučaja u vrijednosti od 57.358,77 €), neevidentiranje robe u poslovnoj

dokumentaciji (4 slučaja u vrijednosti od 840,00 €) i u drugim slučajevima zbog cijena, sniženja i dr. (7 slučajeva u vrijednosti od 4.589,41 €). Razlozi za *trajnu* zabranu prometa u 44 slučaja u vrijednosti od 117.852,10 € odnose se na prisustvo na tržištu opasnih proizvoda sa ozbiljnim rizikom. Treba istaći da je u okviru nove nadležnosti ove inspekcije, uspostavljene početkom izvještajne godine, u 5 slučajeva privremeno zabranjen promet tečnog goriva naftnog porijekla zbog neispunjavanja propisanih standarda.

U 239 slučajeva, nakon otklanjanja nepravilnosti (po nalogu inspektora), stavljena je u promet roba u ukupnoj vrijednosti od 142.682,89 €. Najčešće se radilo o robi kod koje su otklonjeni utvrđeni propusti u njenom označavanju (211 slučajeva u vrijednosti od 109.314,80€), o opasnim proizvodima usaglašenim sa propisanim zahtjevima bezbjednosti (18 slučajeva u vrijednosti od 28.029,78 €), o robi kod koje su otklonjene nepravilnosti u vezi sa isticanjem cijena, kao i označavanjem sniženja robe (6 slučajeva u vrijednosti od 4.498,31 €) i o robi koja je naknadno evidentirana u poslovnoj dokumentaciji (4 slučaja u vrijednosti od 840,00 €).

U 65 slučajeva privremeno je oduzeta roba u vrijednosti od 79.937,50 € zbog stavljanja iste u promet bez dokaza o nabavci, odnosno zbog povrede autorskog i srodnih prava, kao i žiga. Radilo se o raznim vrstama robe (cigarete, neobrađeni (rezani) duvan, mljevena kafa, ulje, šećer, brašno, alkoholna pića, gazirani sokovi, CD, školske torbe, pernice, suveniri, umjetničke slike, odjevni predmeti – bunde, trenerke, haljine, jakne, igračke, naočari, cvijeće i dr).

U jednom slučaju privremeno je oduzeta protivpravno stečena imovinska korist u vrijednosti od 3.688,29 €, i to zbog utvrđenih nepravilnosti kod maloprodajnih cijena po osnovu Zakona o zaštiti potrošača.

U jednom slučaju inspektor je naložio uplatu dnevnog pazara na žiro račun, u ukupnom iznosu od 111,00 €.

Mjera privremene zabrane obavljanja djelatnosti izrečena je u 9 slučajeva zbog neposjedovanja prijave za obavljanje djelatnosti, ili neposjedovanja dokumentacije o nabavci i prodaji robe u momentu vršenja kontrole, i iste su izvršene pečaćenjem objekata. Takođe, u jednom slučaju mjera privremenog zatvaranja objekta preduzeta je (pečaćenjem objekta), zbog toga što je u objektu vršen promet robe bez dokaza o nabavci za istu, a u pet slučajeva je izvršeno pečaćenje rezervoara sa zatečenim zalihama goriva koje nije ispunjavalo propisane standarde.

Izvršenje rješenja

Od ukupno 5.615 donesenih rješenja u izvještajnom periodu, izvršeno je 5.543. Subjekti nadzora su dobrovoljno izvršili naložene mjere iz 5.447 rješenja, dok su 73 rješenja izvršena administrativno, a u 23 slučaja postupak je obustavljen (subjekti nadzora sezonskog karaktera i nerezidenti). Na kraju godine ostalo je neizvršeno ukupno 72 rješenja, a radi se o rješenjima koja su donesena krajem decembra i ista će biti izvršena u narednoj godini. U izvještajnoj godini izvršeno je i 31 rješenje prenijeto iz prethodne godine.

Protiv rješenja inspektora u izvještajnoj godini podnijeto je 25 žalbi, od čega je odlučeno po 19, a po 6 žalbi postupak je u toku. Drugostepeni organ je u dva slučaja žalbu odbacio,

u 8 slučajeva je odbio, u 7 slučajeva rješenje je poništeno (u cjelini 4, djelimično 3) i u 2 slučaja rješenje je izmijenjeno.

Protiv 8 rješenja drugostepenog organa, kojima su potvrđena rješenja inspektora, pokrenut je upravni spor. Upravni sud je odbio 4 tužbe, dvije je usvojio, dok je po dvije tužbe postupak u toku.

Prekršajna odgovornost

Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini inspektori su izdali 6.058 prekršajnih naloga sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 1.632.980,00 €, od čega:

- odgovornom licu u pravnom licu 4.142 naloga, sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 875.530,00 €;
- pravnom licu 571 nalog, sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 377.550,00 €;
- preduzetniku 1.243 naloga, sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 361.690,00 € i
- fizičkom licu 102 naloga, sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu 18.210,00 €.

Po prekršajnim nalogima u izvještajnom periodu naplaćeno je ukupno 1.505.700,00 € (92,2%), a ostalo je nenaplaćeno 127.280,00 € (7,8%). Za nenaplaćene prekršajne naloge koji su postali konačni i izvršni, tržišni inspektori su Centralnoj banci i poslovnim bankama podnijeli naredbe o prinudnoj naplati, dok su za fizička lica područnim organima, odnosno sudovima za prekršaje podneseni zahtjevi za zamjenu novčane kazne kaznom zatvora. Treba istaći da 29 prekršajnih naloga (sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 8.100,00 €) dospijeva na naplatu u januaru 2016. godine.

Pored izdatih prekršajnih naloga, inspektori su područnim sudovima za prekršaje podnijeli 62 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, od čega 40 protiv pravnog lica (i odgovornog lica u pravnom licu), 16 protiv preduzetnika i 6 protiv fizičkog lica, kojima je obuhvaćeno 68 prekršaja.

Od strane nadležnih sudova za prekršaje u izvještajnom periodu je riješeno 66 zahtjeva, uključujući i rješenja po zahtjevima iz prethodnog perioda. Izrečeno je 59 novčanih kazni, u 2 slučaja doneseno je rješenje o odbacivanju zahtjeva, dok je u 5 slučajeva postupak obustavljen zbog zastare vođenja prekršajnog postupka.

U izvještajnom periodu Viši sud za prekršaje vodio je postupak po 20 žalbi (13 žalbi Uprave i 9 žalbi subjekata nadzora), od kojih je pet usvojeno (tri žalbe Uprave i dvije žalbe subjekata nadzora), a 15 žalbi je odbijeno (10 žalbi Uprave i pet žalbi subjekata nadzora).

U izvještajnom periodu podnesena je jedna *krivična prijava* za djelo lažnog predstavljanja. Postupak je u toku.

Nadzor po oblastima

Trgovina - U izvještajnoj godini Tržišna inspekcija je u oblasti trgovine posebnu pažnju posvetila provjeri porijekla robe u prometu, njenom evidentiranju (nabavke i prodaje robe), evidentiranju ostvarenog prometa i poštovanju obaveze u vezi sa formiranjem cijena proizvoda, u skladu sa Zakonom o unutrašnjoj trgovini i Pravilnikom o evidenciji nabavke i prodaje robe i pružanju trgovinskih usluga, kao i drugim zakonima koji uređuju trgovinu pojedinih vrsta roba. Dakle, nadzorom su obuhvaćeni svi segmenti bitni za postizanje legalnosti unutrašnjeg tržišta i fer konkurencije, uključujući i obaveze u pogledu podnošenja prijava trgovine nadležnim organima, ispunjenosti minimalno-tehničkih uslova.

Nadzor u oblasti trgovine je intenziviran u pojedinim vrstama trgovine (promet na veliko i promet na malo, usluge u trgovini – špeditorske i dr.) i za pojedine vrste robe u određenim vremenskim periodima i na pojedinim prodajnim mjestima, u skladu sa dinamičkim planom rada Inspekcije. U tom smislu, vršen je nadzor kod trgovaca koji obavljaju promet robe preko štandova i tezgi na pijacama i drugim otvorenim i zatvorenim prostorima, uključujući i objekte privremenog karaktera u zoni morskog dobra, sa aspekta prijave trgovine, porijekla robe, vođenja evidencije o nabavci i prodaji robe. Takođe, vršen je pojačani nadzor nad prometom duvanskih proizvoda, građevinskog materijala, alatki i mašina za poljoprivredu, auto-djelova, proizvoda drvoprerađiva, namještaja, udžbenika i školskog pribora, kozmetičkih proizvoda, lijekova i druge robe u apotekama, odjeće i obuće, i dr. Sa stanovišta vođenja propisane evidencije vršen je i nadzor prometa, izrade i opravke predmeta od dragocjenih metala, kao i nadzor otkupa lomljenog zlata i srebra.

Pojačani nadzor prometa duvanskih proizvoda - Kontrole nad prometom duvanskih proizvoda vršene su kontinuirano, sa aspekta primjene zakona koji uređuju ovu oblast (Zakon o duvanu i Zakon o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda), kao i Zakona o unutrašnjoj trgovini u odnosu na poštovanje odredbi koje uređuju vođenje evidencije i Zakona o zaštiti potrošača, u odnosu na isticanje cijena na propisan način, izdavanje računa, itd. Kontrolama su bili obuhvaćeni maloprodajni objekti, veleprodajna skladišta, kao i druga prodajna mjesta (štandovi/tezge), pijačni i vanpijačni prostori.

U izvještajnom periodu izvršen je 1.151 inspekcijski pregled u prometu duvana i duvanskih proizvoda i utvrđeno 55 nepravilnosti, od kojih se 42 odnosilo na neposjedovanje dokaza o nabavci robe shodno Zakonu o unutrašnjoj trgovini, dok je neisticanje oznake o zabrani prodaje duvanskih proizvoda licima mlađim od 18 godina utvrđeno u 11 slučajeva i vršenje prometa duvana bez izdatog odobrenja u 2 slučaja.

Za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti inspektori su preduzeli mjere ukazivanja (13) i donijeli 42 rješenja o privremenom oduzimanju robe (2.333 paklica cigareta, 182,5 kg neobrađenog (rezanog) duvana u ukupnoj vrijednosti od 2.847,50 €). U 10 slučajeva roba je oduzeta od NN lica. Izdato je 30 prekršajnih naloga i podnesena su 2 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

Praćene su i pojave na tržištu koje nijesu u skladu sa odredbama Zakona o unutrašnjoj trgovini, a odnose se na radnje trgovaca kojima se, protivno dobrim poslovnim običajima, nanosi ili može nanijeti šteta drugom trgovcu, potrošaču ili opštim interesima (nelojalna konkurencija).

Organizovane su i kontrole po inicijativama privrednih i drugih subjekata, koje su se odnosile na rad bez prijave trgovine, propisanih uslova za vršenje djelatnosti, kao i na sumnju u porijeklo robe i dr.

Vrste nepravilnosti u unutrašnjoj trgovini - U kontroli primjene Zakona o unutrašnjoj trgovini utvrđeno je ukupno 5.218 nepravilnosti, od čega se na nepropisno vođenje evidencije o nabavci i prodaji robe odnosi 4.719 (90,04%), na obavljanje trgovine bez podnošenja prijave za istu 209 (4%), na stavljanje u promet robe bez dokaza o nabavci 56 (1,07%), dok se 234 (4,48%) nepravilnosti odnosilo na ostale oblasti trgovine.

U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti u oblasti unutrašnje trgovine, inspektori su mjerom ukazivanja djelovali na 556 nepravilnosti, a donijeli 4.662 rješenja. Za prekršaje je izdato 4.772 prekršajnih naloga u vrijednosti od 1.170.000,00 €, a podneseno je i 18 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

Kontrola kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla - Donošenjem novog Zakona o energetici („Sl.list RCG“, br.10/15) i na osnovu njega, Pravilnika o kvalitetu i kontroli kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla („Sl.list RCG“, br.1/16), Tržišnoj inspekciji je dodijeljena nova nadležnost koja se odnosi na *kontrolu kvaliteta tečnog goriva naftnog porijekla*. Sa ovim nadzorom se počelo već početkom izvještajne godine i obuhvaćeni su svi privredni subjekti koji se bave prometom ovih goriva.

Na benzinskim stanicama vršeno je uzorkovanje tečnog goriva naftnog porijekla sa tačnih aparata u skladu sa standardom MEST EN 1427, i to motornog benzina Eurosuper 95, 98, 100 i gasnog ulja Eurodizel.

Kontrola je vršena u saradnji sa Institutom za transport DOO „Intra“ Podgorica, kao ovlaštenim akreditovanim tijelom za uzorkovanje tečnog goriva.

U izvještajnom periodu izvršeno je 125 inspekcijskih pregleda, kojima je obuhvaćeno 355 tačnih aparata, sa kojih je ukupno uzeto 355 uzoraka, i to 132 uzorka motornog benzina Eurosuper 95 (121 uzorak), Eurosuper 98 (104 uzorka) i Eurosuper 100 (7 uzoraka) i gasno ulje Eurodizel (123 uzorka).

U ovim kontrolama u 5 slučajeva utvrđeno je ukupno 6 nepravilnosti, pa su za otklanjanje istih inspektori preduzeli sljedeće mjere: 5 rješenja o privremenoj zabrani prometa tečnog goriva naftnog porijekla (uz istovremenu mjeru zabrane točenja goriva do otklanjanja nepravilnosti). Istovremeno je izdato 10 prekršajnih naloga (5 odgovornom licu u iznosu od 1.500,00 € i 5 pravnom licu u iznosu od 15.000,00 €), u ukupnom iznosu od 16.500,00 €.

Zanatstvo i lične usluge - U oblasti zanatstva, izvršeno je ukupno 923 kontrola i utvrđeno 78 nepravilnosti koje su se odnosile na obavljanje zanatstva bez podnošenja prijave nadležnom organu lokalne uprave.

Pored navedenih nepravilnosti, kod zanatstva su utvrđene i nepravilnosti koje se odnose na povrede prava potrošača, kao što su: neisticanje cijena, neizdavanje računa korisnicima usluga, neisticanje obavještenja o mjestu i načinu podnošenja prigovora i dr.

(više u dijelu koji se odnosi na *Zaštitu potrošača*).

U izvještajnoj godini, kontrolisani su: frizeri, obučari, automehaničari, krojači, perači prevoznih sredstava, vulkanizeri, kao i pružaoci drugih ličnih usluga (fotokopirnice, saloni ljepote i dr.) i javnih usluga (usluge snadbijevanja vodom, strujom, smećem, pogrebnim uslugama i dr).

Za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti u odnosu na primjenu Zakona o zanatstvu, izrečeno je 15 mjera ukazivanja i doneseno 63 rješenja. Za utvrđene prekršaje izdata su 74 prekršajna naloga, kojima su izrečene novčane kazne u iznosu od 11.190,00 €, a podneseno je i 5 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

Zaštita potrošača - Područje zaštite potrošača i u ovoj godini bilo je jedno od prioriteta u postupanju Tržišne inspekcije. Nastavljeno je kontinuirano praćenje, kako u pogledu ekonomskih prava, tako i u pogledu zaštite potrošača od opasnih proizvoda na tržištu (više u dijelu o *Bezbjednosti proizvoda*). Osnov za nadzor na ovom području, pored plana nadzora, bile su i žalbe potrošača po kojima se postupalo bez odlaganja.

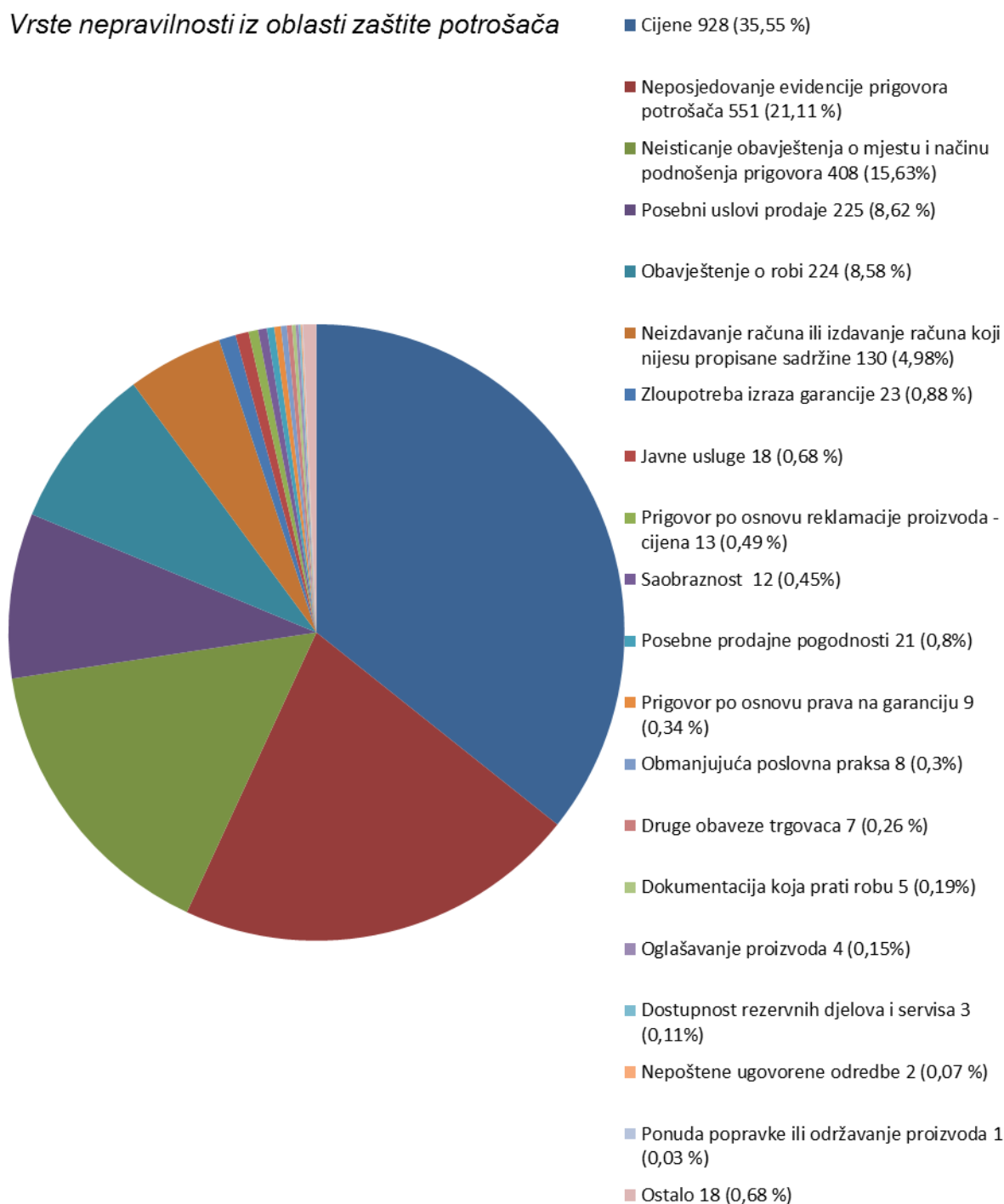
Nadzor je vršen u pogledu poštovanja obaveza od strane trgovaca i davalaca usluga, propisanih Zakonom o zaštiti potrošača i Zakonom o potrošačkim kreditima u okviru nadležnosti Tržišne inspekcije.

U ovoj oblasti ukupan broj izvršenih inspekcijskih pregleda je 8.928, od čega je 8.254 u redovnom nadzoru (uključujući i kontrole po nalogima), 674 po žalbama potrošača (više u dijelu *O postupanju po inicijativama*).

U ovim kontrolama utvrđeno je ukupno 2.610 nepravilnosti, od čega se: 928 odnosi na cijene, 551 na neposjedovanje evidencije prigovora potrošača, 408 na neisticanje obavještenja o mjestu i načinu podnošenja prigovora, 225 na posebne uslove prodaje, 224 na obavještenje o robi, 130 na neizdavanje računa ili izdavanje računa koji nijesu propisane sadržine, 23 na zloupotrebu izraza garancije, 21 na posebne prodajne pogodnosti, 18 na javne usluge, 13 na prigovor po osnovu reklamacije proizvoda – cijene, 12 na saobraznost, 9 na prigovor po osnovu prava na garanciju, 8 na obmanjujuću poslovnu praksu, 7 na druge obaveze trgovca, 5 na dokumentaciju koja prati robu, 4 na oglašavanje, 3 na dostupnost rezervnih djelova i servisa, 2 na nepoštene ugovorne odredbe, jedna na ponudu popravke ili održavanje proizvoda i ostalo 18 nepravilnosti.

U skladu sa odredbama Zakona o potrošačkim kreditima, Tržišna inspekcija je u ovoj oblasti izvršila ukupno 14 inspekcijskih pregleda, u kojima nijesu utvrđene nepravilnosti.

Vrste nepravilnosti iz oblasti zaštite potrošača

Za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti u oblasti zaštite potrošača (2.610), inspektori su izrekli 1.297 mjeru ukazivanja (obuhvaćeno 1.540 nepravilnosti) i donijeli 1.070 rješenja, a za počinjene prekršaje izdato je 1.259 prekršajnih naloga u iznosu od 467.800,00 € novčanih kazni i podneseno je 33 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

Bezbednost proizvoda (tržišni nadzor) - U izvještajnom periodu Tržišna inspekcija je bila posvećena nadzoru proizvoda na tržištu tj. kontroli bezbednosti i usaglašenosti neprehrambenih proizvoda na tržištu, i preduzimala je mjere kako bi na tržištu bili plasirani isključivo bezbedni proizvodi. Radi se o posebnom obliku inspeksijskog nadzora koji ima

za cilj zaštitu potrošača od opasnih proizvoda, a privrednih subjekata od nelojalne konkurencije, i to na način da se ne utiče na slobodan protok roba.

Provjera bezbjednosti i usaglašenosti proizvoda na tržištu vršena je u proaktivnom i reaktivnom nadzoru, u skladu sa odredbama Zakona o nadzoru proizvoda na tržištu, Zakona o opštoj bezbjednosti proizvoda, Zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti, odgovarajućim tehničkim propisima, kao i važećim standardima za kontrolisane grupe proizvoda.

Inspekcijski pregledi su sprovedeni putem administrativne provjere prateće dokumentacije i fizičkim ispitivanjem proizvoda, uz vršenje procjene rizika za pojedine proizvode.

U skladu sa Opštim programom nadzora na tržištu (sektorski) za 2016. godinu, ova inspekcija je kontrolisala sljedeće proizvode: električne brijalice, električne uvijače za kosu, produžne kablove, bojlere, zaštitne rukavice, aerosolne raspršivače i brusilice.

U produženom nadzoru proizvoda (iz prethodnih godišnjih programa za tržišni nadzor) kontrolisani su sljedeći proizvodi: prenosna dječja svjetiljka, dječja odjeća, plutajuća pomagala, fen za kosu, električne kvarcne grijalice, električne bušilice, naočare za sunce, električne pegle, dječji kreveti, punjači za mobilne telefone i svijetleći lanci.

U reaktivnom nadzoru provjeravano je ukupno 171 proizvoda, i to; po obavještenjima iz RAPEX izvještaja - 57, po obavještenjima iz Regionalne mreže 32 proizvoda, po obavještenju Uprave carina kontrolisan je jedan proizvod, na osnovu obavještenja koja su dostavljena od strane proizvođača/distributera kontrolisana su dva proizvoda, a po obavještenjima inspektora iz nadzora 79 proizvoda.

U ovoj oblasti u izvještajnom periodu izvršeno je ukupno 636 inspekcijskih pregleda, od čega je u proaktivnom nadzoru shodno programu nadzora proizvoda na tržištu (uključujući i produženi nadzor proizvoda), izvršeno 225 pregleda. U reaktivnom nadzoru izvršeno je 411 inspekcijskih pregleda, od čega 285 po RAPEX obavještenjima, 10 na osnovu obavještenja proizvođača/distributera, 79 po obavještenjima inspektora iz nadzora, 36 po obavještenjima iz Regionalne mreže i jedan pregled po obavještenju Uprave carina.

U 128 slučajeva utvrđene su nepravilnosti, od čega se 78 odnosilo na stavljanje odnosno isporučivanje na tržište nebezbednih/opasnih proizvoda (Zakon o opštoj bezbjednosti proizvoda), a 50 na stavljanje u promet proizvoda suprotno Zakonu o tehničkim zahtjevima i ocjenjivanju usaglašenosti proizvoda, i to proizvoda koji nijesu u skladu s propisanim tehničkim zahtjevima (17), za koje nije obezbijeđena propisana dokumentacija (6), za koje proizvođač nije sproveo propisani postupak ocjenjivanja usaglašenosti (1) i koji nijesu bili označeni na propisani način (26).

Na tržištu Crne Gore Tržišna inspekcija je pronašla 307 vrsta opasnih proizvoda u količini od 6.823 komada, od čega je :

- 136 vrsta *opasnih proizvoda sa ozbiljnim rizikom* u količini od 1.423 komada (električna kvarcna grijalica – 4 vrste/15 komada, prenosna dječja svjetiljka - 6 vrsta/14 komada, električni aparat za brijanje - 1 vrsta/7 komada, dječja odjeća - 98 vrsta/983 komada, električna vibraciona brusilica - 4 vrste/6 komada, fen za kosu – 1 vrsta/10 komada, električna pegla - 1 vrsta/3 komada, naočare za sunce - 2 vrste/18 komada, električni uvijač za kosu - 2 vrste/25 komada, mašine za sušenje veša – 17 vrsta/342 komada) i

- 171 vrsta *opasnih proizvoda koji ne predstavljaju ozbiljan rizik*, u količini od 5.400 komada (fen za kosu, plutajuća pomagala, punjač za mobilne telefone, električni akumulacioni bojleri, električni aparat za brijanje, električne ugaone brusilice, zaštitne rukavice, električni uvijač za kosu, dječji krevet, električne bušilice, aerosolni raspršivači, svijetleći lanci, produžni kablovi, električna kvarcna grijalica). Od ovih opasnih proizvoda koji ne predstavljaju ozbiljan rizik, sa srednjim rizikom je 16 vrsta u količini 63 komada (električna ugaona brusilica - devet vrsta/15 komada, električna bušilica – šest vrsta/21 komad, svijetleći lanci - jedna vrsta/27 komada), dok je opasnih proizvoda sa niskim rizikom bilo 155 vrsta u količini 5.337 komada (fen za kosu - šest vrsta/51 komad, plutajuća pomagala – šest vrsta/81 komad, električni akumulacioni bojleri - 32 vrste/143 komada, električni aparat za brijanje - 11 vrsta/65 komada, dječji krevet - dvije vrste/dva komada, električni uvijač za kosu - 38 vrsta /1095 komada, električne ugaone brusilice - devet vrsta/46 komada, zaštitne rukavice - 17 vrsta/2.334 komada, punjači za mobilne telefone - 11 vrsta/ 279 komada, aerosolni raspršivači - devet vrsta/1.113 komada, svijetleći lanci - četiri vrste/46 komada, produžni kablovi - sedam vrsta/74 komada, električna kvarcna grijalica - tri vrste/osam komada).

Podaci iz tržišnog nadzora (bezbjednost proizvoda)

Naziv proizvoda	Vrsta proizvoda	Uvezeno (kom.)	Nađeno na tržištu (kom.)	Prodato (kom.)	Sa ozbiljnim rizikom kom/vrsta	Opoziv proizvoda kom/vrsta	Opasni proiz. bez ozbilj. riz. kom/vrsta	Izvršeno usklađivanje
Dječja odjeća	98	1.350	983	367	983/98	338/28	-	
Vibraciona brusilica	4	37	6	31	6/4	31/4	-	-
Mašina za sušenje veša	17	1.153	342	811	342/17	811/16	-	-
Električna kvarcna grijalica	7	89	23	66	15/4	59/2	8/3	8/3
Prenosna dječja svjetiljka	6	24	14	10	14/6	9/2	-	
Električni uvijač za kosu	40	1.365	1.120	245	25/2	25/1	1.095/38	1.095/38
Fen za kosu	7	69	61	8	10/1	-	51/6	51/6
Električna pegla	1	5	3	2	3/1	-	-	-
Naočare za sunce	2	18	18	-	18/2	-	-	-
Električni aparat za brijanje	12	153	72	81	7/1	-	65/11	65/11
Električna bušilica	6	21	21	0	-	-	21/6	
Punjač za mobilne telefone	11	925	279	646	-	-	279/11	279/11
Dječji krevet	2	2	2	-	-	-	2/2	2/2
Električna ugaona brusilica	18	71	61	10	-	-	61/18	46/9
Plutajuća pomagala	6	92	81	11	-	-	81/6	81/6
Zaštitne rukavice	17	3.380	2.334	1.046	-	-	2.334/17	2.334/17
Električni akumulacioni bojler	32	284	143	141	-	-	143/32	143/32
Aerosolni raspršivači	9	3.746	1.113	2.633	-	-	1.113/9	1.113/9
Svijetleći lanci	5	346	73	273	-	-	73/5	27/1
Produžni kablovi	7	146	74	72	-	-	74/7	74/7
Ukupno:	307	13.276	6.823	6.453	1.423/136	1.273/53	5.400/171	5.318/152

Za opasne proizvode zatečene na tržištu, privrednim subjektima je naloženo povlačenje istih sa tržišta i trajna zabrana prometa (155 vrsta u količini od 1.505 komada), i to:

- za opasne proizvode koji predstavljaju ozbiljan rizik, ukupno 136 vrsta u količini od 1.423 komada;
- za opasne proizvode sa srednjim rizikom, ukupno 15 vrsta u količini od 36 komada (električna ugaona brusilica – devet vrsta/15 komada, električna bušilica – šest vrsta/21 komad), i
- za opasne proizvode sa niskim rizikom, ukupno četiri vrste u količini od 46 komada (svijetleći lanci).

Treba istaći da je za navedene opasne proizvode sa srednjim i niskim rizikom (ukupno 19 vrsta u količini od 82 komada) naloženo povlačenje sa tržišta i trajna zabrana prometa zbog toga što subjekti nadzora nijesu u ostavljenom roku obezbijedili usklađivanje istih sa zahtjevima bezbjednosti iz tehničkih propisa.

Za ostale opasne proizvode (152 vrste u količini od 5.318 komada) koji ne predstavljaju ozbiljan rizik, naložena je privremena zabrana prometa do otklanjanja utvrđenih neusaglašenosti.

Za 53 vrste proizvoda u količini od 1.273 komada naložena je mjera opoziva proizvoda od potrošača. Obavještenje o opozivu je objavljivano preko dnevnih novina i isticanjem obavještenja u objektu. U 2016. godini je, po rješenjima inspektora, uništeno 10 vrsta opasnih proizvoda u količini od 74 komada.

Po nalogu inspektora, jedna vrsta opasnih proizvoda u količini od devet komada (električna kvarcna grijalica) vraćena je dobavljaču.

U jednom broju slučajeva proizvođači/uvoznici su izvršili modifikaciju proizvoda (dječja odjeća - 98 vrsta/983 komada, vibraciona brusilica - 4 vrste/šest komada, mašine za sušenje veša -17 vrsta/ 342 komada).

Protiv subjekata (4) koji su ponovo zatečeni da stavljaju u promet nebezbedne proizvode inspektori su, pored izricanja upravne mjere zabrane prometa, podnijeli zahtjeve za pokretanje prekršajnog postupka.

Pored preduzimanja propisanih mjera i radnji, u svim slučajevima u kojima su nađeni opasni proizvodi, inspektori su preko sistema za praćenje opasnih proizvoda obavještavali Kontakt tačku, koja objedinjava informacije o opasnim proizvodima i prosleđuje ih nadležnoj inspekciji i Upravi carina.

Kontrolisani subjekti su pokazali potreban nivo saradnje u izvršavanju mjera koje su inspektori nalagali u cilju povlačenja opasnih proizvoda sa tržišta i opoziva od potrošača.

Shodno Memorandumu o saradnji, Tržišna inspekcija je nastavila uspješnu saradnju sa Upravom carina. U cilju efikasnog nadzora proizvoda na tržištu, Tržišna inspekcija je redovno dostavljala Upravi carina skraćene ček liste za proizvode koji su bili obuhvaćeni Godišnjim programom nadzora proizvoda na tržištu. Takođe, ova inspekcija, kao Kontakt tačka u nacionalnom sistemu za brzu razmjenu podataka o opasnim proizvodima, a

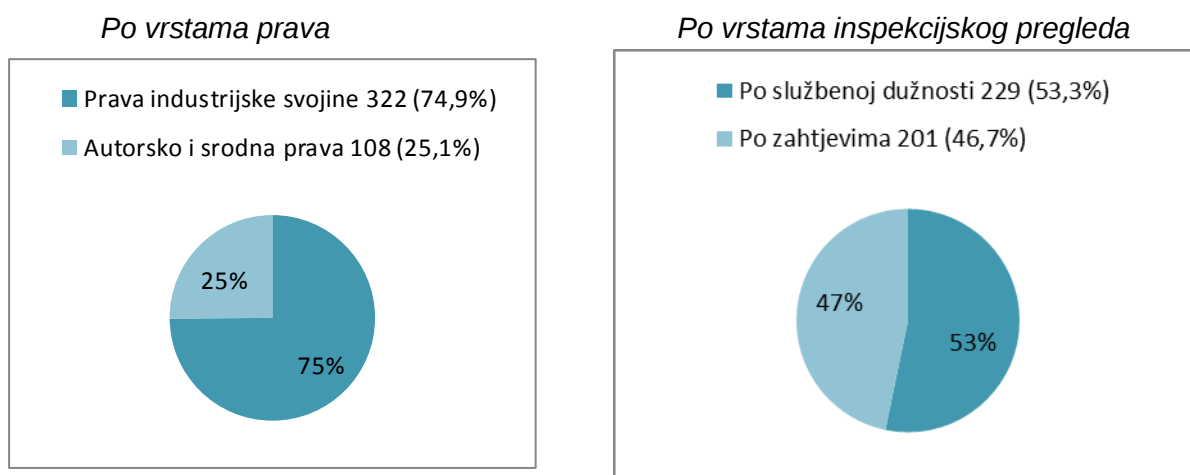
shodno potpisanom Memorandumu, redovno je koristila bazu podataka IT sistema Uprave carina.

Tržišna inspekcija je kao Kontakt tačka Regionalne mreže za razmjenu informacija o opasnim proizvodima koji predstavljaju rizik razmjenjivala informacije o opasnim proizvodima pronađenim na tržištu sa zemljama u regionu (Srbija, Bosna i Hercegovina, Makedonija, Albanija, Kosovo). U izvještajnoj godini Kontakt tačka je kroz ovaj sistem proslijedila notifikacije za 111 nađenih opasnih proizvoda na tržištu Crne Gore, dok je iz zemalja regiona primila notifikacije za 125 proizvoda.

Tržišna inspekcija je redovno informisala javnost o nađenim opasnim proizvodima objavljivanjem istih na veb stranici www.potrosac.me.

Intelektualna svojina - U oblasti zaštite prava intelektualne svojine, Tržišna inspekcija je sprovodila nadzor po službenoj dužnosti i po zahtjevima nosilaca prava intelektualne svojine, sa ciljem da se spriječi neovlašćeno korišćenje i zloupotreba tih prava.

Na ovom području izvršeno je ukupno 430 inspekcijskih pregleda, od čega 108 u oblasti autorskog i srodnih prava i 322 u oblasti prava industrijske svojine. Po službenoj dužnosti izvršeno je 229 inspekcijskih pregleda, a po zahtjevima 201. Utvrđene su ukupno 33 nepravilnosti.

U oblasti *autorskog i srodnih prava* izvršeno je ukupno 108 inspekcijskih pregleda (svi po službenoj dužnosti), u kojima su utvrđene 22 nepravilnosti (20 u oblasti korišćenja računarskih programa i dvije u oblasti prometa optičkih diskova). U cilju otklanjanja navedenih nepravilnosti i sprečavanja daljeg kršenja propisa, inspektori su izrekli 20 ukazivanja i donijeli 2 rješenja o privremenom oduzimanju robe od NN lica (130 komada CD u vrijednosti od 165,00 €).

U oblasti *prava industrijske svojine* izvršena su ukupno 322 inspekcijska pregleda, od čega 121 po službenoj dužnosti, 194 po opštim zahtjevima i 7 po pojedinačnim zahtjevima. U izvršenim inspekcijskim pregledima utvrđeno je 11 nepravilnosti koje su se odnosile na neovlašćeno korišćenje robnog znaka/žiga (7) i na povredu znaka/žiga putem reklame(4). Za otklanjanje ovih nepravilnosti izrečena je jedna mjera ukazivanja i doneseno 10 rješenja (7 o privremenom oduzimanju robe i 3 o zabrani neovlašćenog korišćenja zaštićenog znaka/žiga). Privremeno je oduzeta roba u vrijednosti od 3.874,84 € (2 para naočara za sunce, 17 muških i ženskih jakni, 52 školske torbe i 189 pernica), o čemu su

obaviješteni nosioci prava, koji su protiv kontrolisanih subjekata pokrenuli postupke kod nadležnih sudova.

Inače, u izvještajnom periodu Tržišnoj inspekciji je podnijeto ukupno 15 zahtjeva za zaštitu prava intelektualne - industrijske svojine i to: 5 opštih zahtjeva, koji su se odnosili na zaštitu znaka/žiga robne marke („UGG“, „Head and shoulders“, „Gillete“, „Moncler“ i „Target“) i 10 pojedinačnih zahtjeva koji su se odnosili na zaštitu znaka/žiga robne marke, i to po jedan zahtjev za zaštitu „Skipper“, „Yayla“, „Maestro“, 4 zahtjeva za zaštitu znaka „Century 21“ i 3 zahtjeva na zaštitu znaka „La Perla“. Pojedinačni zahtjevi koji su se odnosili na zaštitu znaka/žiga robne marke „Skipper“, „Yayla“, „Maestro“ vraćeni su podnosiocu zahtjeva na dopunu, jer isti nijesu sadržavali sve potrebne elemente za pokretanje postupka inspekcijskog nadzora.

Postupanje po inicijativama

Tržišna inspekcija je u izvještajnom periodu primila ukupno 1.135 inicijativa (prijava, žalbi, zahtjeva), od čega su 674 žalbe potrošača. Ostale inicijative (461) su podnesene od strane privrednih subjekata (18), organa/institucija (30) i fizičkih lica koji nemaju status potrošača (413). Po inicijativama je izvršeno ukupno 1.028 inspekcijskih pregleda. Međutim, dio kontrola po inicijativama izvršen je i u redovnom nadzoru u okviru kombinovanih inspekcijskih pregleda, pa je ukupan broj kontrola posvećen inicijativama znatno veći.

U 674 primljene žalbe potrošača, od kojih su 404 (za Tržišnu inspekciju bilo je 249 žalbi) primljene preko Centralnog informacionog sistema za zaštitu potrošača (www.potrosac.me), prijavljeno je 676 nepravilnosti koje se odnose na: nedostatak kod cijene (190), nedostatak kod usluge (148), nedostatak na robi (106), prigovor za ostvarivanje prava iz garancije (30), i na ostalo (potrošaču nije omogućena kupovina proizvoda u tačnoj mjeri i količini, potrošaču nije omogućena kupovina proizvoda po objavljenim uslovima prodaje, potrošaču nijesu obezbijeđeni tačni podaci o proizvodu, potrošaču je obustavljeno pružanje javne usluge isključenjem sa distributivne mreže u toku postupka u kojem se račun osporava, potrošaču nije predata dokumentacija koja prati robu u prometu, potrošaču nije isporučena plaćena roba, uslovljavanje potrošača prilikom kupovine proizvoda, ne vraćanje kusura u apoenima manjim od 5 centi, potrošaču je naplaćena kesa za nošenje sa logotipom firme i dr.) 202 nepravilnosti.

Po inicijativama kojih je bilo 461, prijavljeno je 464 nepravilnosti koje su se odnosile na: nelegalan rad (155), neizdavanje računa o kupovini proizvoda (71), neisticanje cijena i obmanjujuće oglašavanje (32), neisticanje obavještenja o robi (9) i ostalo - promet robe bez dokaza o porijeklu, neisticanje firme na prodajnom objektu, nepoštovanje radnog vremena, prodaja robe na trotoaru van objekta, nepoštena poslovna praksa, neoznačavanje polovne robe u prometu, kvalitet goriva, mišljenja i dr. (197).

Od ukupno 1.135 primljenih inicijativa (uključujući i žalbe potrošača), 53 je proslijeđeno drugom nadležnom organu na postupanje, dok je u 54 slučaja podnosilac odustao od podnesene prijave, tako da je Tržišna inspekcija postupila po 1.028 inicijativa koje su riješene na sljedeći način: zamjena robe za novu je izvršena u 27 slučajeva, otklanjanje

nedostatka na robi (7 slučajeva), povraćaj novca (23 slučaja), smanjenje cijene (6 slučajeva), a u 205 slučajeva inicijative su riješene na drugi način (potrošaču omogućena kupovina proizvoda u tačnoj mjeri i količini; potrošaču omogućena kupovina proizvoda po objavljenim uslovima prodaje, potrošaču su obezbijeđeni tačni podaci o proizvodu, potrošaču je omogućeno pružanje javne usluge uključenjem na distributivnu mrežu u toku postupka u kojem se račun osporava, potrošaču je predata dokumentacija koja prati robu u prometu, potrošaču je isporučena plaćena roba; potrošaču je vraćen kusur u apoenima manjim od 5 centi). U 61 slučaju inicijativa je djelimično prihvaćena, u 51 slučaju inspektori su uputili potrošača da svoje pravo zaštite pred Arbitražnim odborom ili u redovnom sudskom postupku, dok su u 561 slučaju inspektori inicijative odbili kao neosnovane, a u 87 slučajeva inspektori su dali mišljenja.

Za utvrđene nepravilnosti (329) inspektori su preduzeli mjeru ukazivanja u 230 slučajeva, po kojima su subjekti nadzora postupili, a u 99 slučajeva je doneseno rješenje za otklanjanje nepravilnosti. Inspektori su izdali 117 prekršajnih naloga i podnijeli 7 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

Preko Centralnog informacionog sistema za zaštitu potrošača (www.potrosac.me), pored pomenutih žalbi, primljena su i 23 pitanja potrošača, na koja je Tržišna inspekcija dala odgovor.

Pojačani inspekcijski nadzor

Suzbijanje sive ekonomije - U 2016. godini Tržišna inspekcija je vršila pojačani nadzor u cilju suzbijanja sive ekonomije na tržištu robe i usluga iz svoje nadležnosti, u skladu sa Programom rada Uprave i Akcionim planom za suzbijanje sive ekonomije Vlade. Poseban akcenat u nadzoru stavljen je na ispunjavanje propisanih obaveza vezano za podnošenje prijava za obavljanje djelatnosti (prijava trgovine u skladu sa odredbama Zakona o unutrašnjoj trgovini i prijava zanatstva u skladu sa Zakonom o zanatstvu), porijeklo robe, vođenje propisane evidencije o nabavci i prodaji robe (u skladu sa Pravilnikom o evidenciji nabavke i prodaje robe i pružanju trgovinskih usluga), sektora cijena (isticanje cijena proizvoda i usluga, uključujući upoređivanje istaknutih sa utvrđenim cijenama), kao i kontrolu izdavanja računa. Pod nadzorom je posebno bio promet akciznih roba (duvanski proizvodi i dr.), i to u maloprodajnim objektima, veleprodajnim skladištima kao i na drugim prodajnim mjestima (štandovi - tezge i kiosci), te pijačnim i vanpijačnim prostorima.

Ljetnja i zimska turistička sezona - Nadzor po Planu pojačanog nadzora u ljetnjoj turističkoj sezoni 2016. godine, te Planu pojačanog nadzora u zimskoj turističkoj sezoni 2016. godine, posebno je bio usmjeren na kontrolu trgovine robom i uslugama u trgovini i zanatskim uslugama koje se prodaju u većem obimu, odnosno koje su karakteristične za te periode godine. Akcenat je stavljen na poštovanje propisanih obaveza subjekata nadzora u dijelu obavljanja djelatnosti, tj. podnošenje prijava trgovine i prijava zanatstva, vođenje propisane evidencije o nabavci i prodaji robe, cijene (isticanjem cijena proizvoda i usluga, uključujući upoređivanje istaknutih sa utvrđenim cijenama, kao i kontrola cijena koje su ograničene, npr. ljekovi i dr.), kao i kontrola izdavanja računa. Pored toga, posebna pažnja je bila posvećena nadzoru nad primjenom odredbi Zakona o zaštiti potrošača u dijelu obavještenja o robi i uslugama, kao i nadzor nad primjenom propisa u oblasti bezbjednosti proizvoda.

U pojačanom inspekcijskom nadzoru u *ljetnjoj turističkoj sezoni*, tržišni inspektori su izvršili ukupno 6.536 inspekcijskih pregleda, utvrdili 3.963 nepravilnosti, donijeli 774 ukazivanja, te 2.752 rješenja. U 105 slučajeva privremeno su zabranili promet robe zbog nepropisnog označavanja robe, neusklađenosti proizvoda (bezbjednosti), kao i u drugim slučajevima, u vrijednosti od 83.750,22 €. Po nalogu inspektora u 83 slučaja u promet je stavljena roba u vrijednosti od 65.473,80 €, nakon otklanjanja utvrđenih nedostataka. U 12 slučajeva, privremeno je oduzeta roba bez porijekla u vrijednosti od 46.467,00 €.

Za utvrđene prekršaje izdato je 3.070 prekršajnih naloga u iznosu od 842.721,50 €, a podneseno je 17 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

U inspekcijskom nadzoru u *zimskoj turističkoj sezoni*, na području opština Kolašin, Žabljak, Rožaje i Nikšić, tržišni inspektori su izvršili ukupno 600 inspekcijskih pregleda, utvrdili 281 nepravilnost, donijeli 78 ukazivanja, te 203 rješenja. U 5 slučajeva privremeno su zabranili promet robe zbog nepropisnog označavanja robe, neusklađenosti proizvoda (bezbjednosti), kao i u drugim slučajevima u vrijednosti od 3.552,56 €. Po nalogu inspektora u 3 slučaja u promet je stavljena roba u vrijednosti od 1.119,14 €, nakon otklanjanja utvrđenih nedostataka. U 7 slučajeva privremeno je oduzeta roba (cigarete) bez porijekla u vrijednosti od 229,30 €. Naložena je i uplata dnevnog pazara u iznosu od 111,00 €.

Za utvrđene prekršaje izdato je 214 prekršajnih naloga u iznosu od 58.010,00 €, te podneseno 6 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

Spoljnotrgovinski promet

U skladu sa Odlukom o izdavanju sertifikata o kvalitetu za robu prilikom uvoza i izvoza, rješavani su zahtjevi izvoznika za izdavanje sertifikata o kvalitetu za određene vrste proizvoda u izvozu (za čije izdavanje nije određena nadležnost drugog organa). Po primljenim zahtjevima, na osnovu analize uzorka robe izvršene od strane laboratorije, tržišni inspektor je u postupku nadzora po svim zahtjevima izdao ukupno 75 sertifikata. Radi se o izvoznim pošiljkama vina „Plantaže“ u zemlje EU, Švajcarsku i Kinu. Za izdavanje sertifikata naplaćeno je 4.135,00 € naknada i taksi. Količina kontrolisane robe iznosila je 643.983,25 litara, a vrijednost 1.849.926,88 €.

Finansijski iskaz preduzetih mjera

Aktivnostima Tržišne inspekcije u izvještajnoj godini ostvarena su finansijska sredstva u ukupnom iznosu od 1.735.028,29 € i to :

Iznos izrečenih novčanih kazni po prekršajnim nalogima	1.632.980,00 €
Iznos izrečenih novčanih kazni u p. postupcima i troškovi postupka	94.225,00 €
Iznos oduzete protivpravno stečene imovinske koristi	3.688,29 €
Naplaćene naknade i takse za kontrolu u spoljnotrgovinskom prometu	4.135,00 €
Ukupno	1.735.028,29 €

Ostale aktivnosti

Registar prijava trgovine - U skladu sa Zakonom o unutrašnjoj trgovini i Pravilnikom o sadržini prijave trgovine i registra za vođenje evidencije trgovaca, Tržišna inspekcija vodi Registar prijava trgovine (za trgovinu za koju posebnim zakonom nije propisana drugačija procedura za početak obavljanja djelatnosti). Prijave se primaju i evidentiraju u svim kancelarijama Tržišne inspekcije u Crnoj Gori od strane inspektora po utvrđenom rasporedu, a u kancelariji u Podgorici za to je bio zadužen dežurni inspektor.

Tokom izvještajne godine primljeno je ukupno 1.503 prijave trgovine i 797 prijava o promjeni podataka koje se odnose na odjavu trgovine. Na kraju 2016. godine, broj aktivnih prijava trgovine u registru prijava je 16.236.

Centralni informacioni sistem za zaštitu potrošača www.potrosac.me - Ovaj sistem integrisao je tri glavna funkcionalna zahtjeva, i to:

- Sistem za brzu razmjenu informacija (notifikacija) o opasnim proizvodima koji je kompatibilan sa EU RAPEX-om, za koji je Tržišna inspekcija Kontakt tačka, a u isti je uključeno više inspekcija Uprave za inspekcijske poslove, kao i Direkcija za inspekcijske poslove Ministarstva unutrašnjih poslova, inspekcije Ministarstva saobraćaja, koje se bave nadzorom na tržištu i Uprava carina. Ovdje treba istaći da još uvijek sve inspekcije nijesu uzele aktivno učešće u ovom sistemu. Kontakt tačka sistema redovno je pratila podatke o opasnim proizvodima koji su se nedjeljno objavljivali u bazi podataka RAPEX sistema, provjerom eventualnog prisustva istih na tržištu i razmjenom relevantnih informacija sa Upravom carina.
- Sistem za upravljanje žalbama i pitanjima potrošača i razmjenu informacija između kompetentnih tijela u domenu zaštite potrošača, za koji je u izvještajnoj godini do kraja novembra bila Tržišna inspekcija kao Kontakt tačka, kada je ta obaveza preuzeta od strane Uprave. Preko ovog sistema primljene su 404 žalbe potrošača i 23 pitanja potrošača.
- Web sajt preko kojeg se plasiraju informacije relevantne za potrošače. U toku izvještajne godine ovaj sajt je potrošačima omogućavao da na što jednostavniji i brži način ostvaruju svoja prava, a učesnicima sistema automatsku razmjenu podataka, uključujući primanje, rukovanje, rješavanje žalbi i pitanja, kao i dobijanje statističkih podataka za bolje planiranje aktivnosti.

Regionalna mreža za razmjenu informacija o opasnim proizvodima - Tržišna inspekcija je Kontakt tačka regionalne mreže za razmjenu informacija o opasnim proizvodima, koju čine Crna Gora, Bosna i Hercegovina, Srbija, Makedonija, Kosovo i Albanija. U protekloj godini, kroz ovu mrežu vršena je razmjena informacija o opasnim proizvodima pronađenim na tržištima zemalja regiona, kao i razmjena kontrolnih (ček) lista za proizvode. U izvještajnom periodu Tržišna inspekcija je prosljedila notifikacije za 111 opasnih proizvoda nađenih na tržištu Crne Gore, dok je iz zemalja regiona primila notifikacije za 125 proizvoda.

Treba istaći da je značaj ove mreže posebno predstavljen na Regionalnoj konferenciji zemalja jugoistočne Evrope (tema: „Tržišni nadzor – praksa i izazovi“), koja je bila inicirana od strane Uprave uz podršku TAIEX-a (održana u oktobru u Podgorici). Jedan od

zaključaka sa ove konferencije je: „Unapređenje Regionalne mreže za razmjenu informacija o opasnim proizvodima“ (npr. uspostavljanje Web-portala, godišnje izvještavanje o funkcionisanju mreže na regionalnim konferencijama i organizovanje sastanaka kontakt tačaka mreže).

Internet stranica - U izvještajnom periodu na Internet stranici Tržišne inspekcije (www.ti.gov.me), potrošači su se mogli informisati o svojim pravima prilikom kupovine robe i usluga, kao i o načinu njihovog ostvarivanja i zaštite. Na pripremljenom obrascu mogli su dostaviti žalbu, postaviti pitanje, obavijestiti o nepravilnostima na tržištu i dati druge inicijative. Web sajt koristili su i poslovni subjekti kako bi se informisali o propisanim obavezama u vršenju djelatnosti u kojima je nadležna Tržišna inspekcija, postavljali pitanja i tražili mišljenja od značaja za njihovu djelatnost.

Pored nacionalnih propisa iz nadležnosti Tržišne inspekcije, na web sajtu se mogu pronaći i važni propisi Evropske unije, planovi, aktivnosti, izvještaji o radu i dr. Takođe, objavljuju se i informacije o opasnim proizvodima koje su tržišni inspektori našli na tržištu, kao i o preduzetim mjerama za njihovo uklanjanje sa tržišta, uključujući i mjeru opoziva opasnog proizvoda, ako je već dospio do potrošača.

Koordinaciono tijelo za tržišni nadzor – Administrativno-tehničke poslove za Koordinaciono tijelo za tržišni nadzor obavlja Tržišna inspekcija. U izvještajnom periodu održane su dvije sjednice i dva tematska sastanka, na kojima su razmatrana pitanja iz nadležnosti ovog tijela, utvrđena Zakonom o nadzoru proizvoda na tržištu i Odlukom o obrazovanju istog. Prije svega, to je analiza problema koji prate tržišni nadzor u Crnoj Gori (npr. nedostatnost pravnog okvira, nedovoljni kapaciteti za sprovođenje ove vrste nadzora, posebno po pojedinim grupama proizvoda), pitanja preciziranja nadležnosti inspekcija za pojedine grupe proizvoda, uključujući i potrebu izmjene i dopune Uredbe o utvrđivanju grupa proizvoda nad kojima se vrši nadzor na tržištu.

Pored navedenog, ovo tijelo je u izvještajnoj godini razmatralo Izvještaj o realizaciji Opšteg programa nadzora proizvoda na tržištu za 2015. godinu i pratilo realizaciju Opšteg programa nadzora proizvoda na tržištu za 2016. godinu, te usvojilo Opšti program nadzora proizvoda na tržištu za 2017. godinu. Takođe, pripremio je godišnji izvještaj o svom radu za 2015. godinu, koji je usvojen na sjednici Vlade 12.05.2016. godine, a razmatralo je i Predlog izvještaja o radu Sistema brze razmjene informacija o proizvodima koji predstavljaju rizik za 2015. godinu, koji je Vlada, takođe, usvojila na istoj sjednici.

Predstavnik Tržišne inspekcije je član *Savjeta za zaštitu potrošača* pri Ministarstvu ekonomije, kao resornom za zaštitu potrošača. Ovo tijelo je u izvještajnoj godini pratilo realizaciju godišnjeg Akcionog plana za sprovođenje Nacionalnog programa zaštite potrošača 2015-2018. godine (za period jul 2015 - jun 2016. godine), kao i pripremu novog Akcionog plana (za period jul 2016 - jun 2017. godine), u kome su precizno definisane aktivnosti koje sprovode inspekcije Uprave u oblasti zaštite potrošača.

Tržišna inspekcija, kao i druge inspekcije Uprave nadležne za oblast zaštite potrošača, dale su doprinos u pripremi godišnjeg izvještaja o realizaciji Nacionalnog programa zaštite

potrošača, kao i u izradi predloga godišnjeg Akcionog plana za realizaciju Nacionalnog programa zaštite potrošača.

2. Turistička inspekcija

U Turističkoj inspekciji sistematizovana su radna mjesta za 20 inspektora, od kojih je, zajedno sa mjestom glavnog inspektora, popunjeno 19 (sa završenim pravnim fakultetom 7, ekonomskim 5, prirodno-matematičkim 4, turističkim 2 i antropološkim 1).

Od ukupnog broja zaposlenih, 7 je sa mjestom rada u Podgorici, Cetinju i Danilovgradu, dok su ostali raspoređeni u drugim gradovima: Bijelo Polje, Kolašin i Mojkovac - 1, Berane, Petnjica, Rožaje, Andrijevica i Plav - 1, Žabljak i Pljevlja - 1, Nikšić, Plužine i Šavnik - 1, Ulcinj - 2, Bar - 1 Budva - 2, Tivat - 1, Kotor - 1 i Herceg Novi-1.

Nadležnosti

Pored Zakona o turizmu i više od 20 pravilnika donijetih na osnovu njega, turistički inspektori kontrolišu sprovođenje odredbi i sljedećih zakona: Zakona o skijalištima, Zakona o raftingu, Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, Zakona o autorskom i srodnim pravima, Zakona o primjeni propisa kojima se uređuje zaštita prava intelektualne svojine, Zakona o zabrani diskriminacije, Zakona o kretanju lica sa invaliditetom uz pomoć psa pomagača, Zakona o zaštiti potrošača.

Inspeksijski nadzor

Turistička inspekcija je u oblasti turizma i ugostiteljstva u izvještajnoj godini izvršila ukupno 7.330 inspeksijskih pregleda, od kojih je redovnih 6.006 (u koje su uključeni i pregledi po nalogu glavnog inspektora), po osnovu inicijativa/žalbi 426 i kontrolnih 898.

Podaci iz nadzora

Broj inspeksijskih pregleda	7.330
- redovni	6.006
- po inicijativi	426
- kontrolni	898
Broj utvrđenih nepravilnosti	3.902
Broj ukazivanja	2.556
Broj rješenja	580
Broj prekršajnih naloga	1.630
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim naložima	592.020,00 €
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	23
Broj krivičnih prijava	1

Utvrđene nepravilnosti

U izvršenim inspekcijskim pregledima inspektori su utvrdili 3.902 nepravilnosti, i to: 3.480 u oblasti ugostiteljstva i 422 u oblasti turističke djelatnosti (detaljniji podaci se nalaze pod podnaslovom *Nadzor po oblastima*).

Preduzete mjere

Za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti inspektori su u 2.556 slučajeva izrekli mjeru ukazivanja, a izdali su i 580 rješenja, od čega: 278 rješenja o otklanjanju nepravilnosti i 302 rješenja o zabrani rada (94 rješenja o pečačenju objekata i 208 rješenja o zabrani obavljanja djelatnosti). Kod nelegalnog rada, gdje nije bilo moguće pečačenje objekata, inspektori su izdavali rješenja o zabrani obavljanja djelatnosti i preduzimali druge mjere (npr. nalog za isključenje struje sa elektromreže i vode sa javnog vodovoda).

U izvještajnoj godini sva donesena rješenja (580) su izvršena (486 dobrovoljno i 94 prinudno).

U 2016. godini podneseno je 7 žalbi na rješenje inspektora i sve su proslijeđene drugostepenom organu na odlučivanje. U 6 slučajeva rješenje je poništeno u cjelosti, dok je u jednom slučaju postupak u toku.

Pred Upravnim sudom je u toku postupak po jednoj tužbi podnijetoj u 2016. godini, dok je jednu tužbu iz prethodnog perioda ovaj sud usvojio u izvještajnoj godini.

U izvještajnoj godini, po osnovu utvrđenih nepravilnosti, inspektori su izdali ukupno 1.630 prekršajnih naloga u ukupnom iznosu od 592.020€. Na ugostiteljsku djelatnost se odnosi 1.409 prekršajnih naloga (86,44%) u iznosu od 465.820€, a na turističku djelatnost 221 prekršajnih naloga (13,55%) u iznosu od 126.200€.

Prekršajni nalozi izdati u ugostiteljstvu

Predmet nepravilnosti	Broj prekršajnih naloga	Iznos novčanih kazni u €
Rad bez odobrenja	211	86.900
Neutvrđeni ili neistaknuti cjenovnici usluga	181	52.500
Neutvrđeni normativi hrane i pića	182	64.300
Neispunjavanje minimalno-tehničkih uslova	219	51.950
Neisticanje vrste i kategorije objekta	123	35.550
Neizdavanje fiskalnih računa	71	34.250
Neosiguranje gostiju	5	16.100
Nevođenje knjige žalbi	35	8.850

Neažurno vođenje knjige domaćih i stranih gostiju	39	3.500
Neposjedovanje obavještenja o svojstvima, kvalitetu, deklaraciji i sl.	233	77.350
Neutvrđen kućni red	13	6.500
Neisticanje obavještenja o radnom vremenu	14	2.200
Nedržanje odobrenja za rad u objektu	1	150
Neprimanje zakonskih sredstava plaćanja	17	3.150
Točenje alkohola maloljetnim licima	15	7.650
Neisticanje iznosa boravišne takse	12	1.500
Javno oglašavanje suprotno rješenju o obavljanju djelat.	24	7.250
Nepridržavanje objavljenih cijena	2	3.400
Ostalo	12	4.520
UKUPNO	1.409	465.820

Prekršajni nalozi izdati u turističkoj djelatnosti

Predmet nepravilnosti	Broj prekršajnih naloga	Iznos novčanih kazni u €
Rad bez odobrenja	104	56.500
Neorganizovana spasilačka služba	26	17.450
Neoslobodjenost 50% plaže od plažnog mobilijara	46	30.250
Neisticanje cjenovnika usluga	10	1.200
Neizdavanje fiskalnih računa	3	1.650
Nevođenje knjige žalbi	4	800
Neutvrđivanje programa izleta	9	4.500
Nezaključivanje ugovora sa putnicima	2	1.150
Neposjedovanje plovidbene dozvole	1	150
Ostalo	16	12.550
UKUPNO	221	126.200

Podnijeta su ukupno 23 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka (Podgorica - 4, Herceg Novi - 10, Ulcinj - 2, Pljevlja - 2, Rožaje -1, Žabljak - 3 i Nikšić - 1), koji su se odnosili na: rad bez odobrenja - 9, neizdavanje fiskalnih računa - 2, nepostupanje po nalogu inspektora - 4, nevođenje knjige gostiju - 1, neposjedovanje normativa - 1, isteklu kategoriju objekta - 3 , ometanje inspektora u vršenju inspekcijskog pregleda - 1 i neoslobođenost ½ plaže - 1.

Sudovi za prekršaje su u 2016. godini donijeli ukupno 91 rješenje (po osnovu 33 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka i 58 zahtjeva za sudsko odlučivanje, koji su podnijeti u izvještajnoj i u prethodne dvije godine).

U postupcima po zahtjevima za pokretanje prekršajnog postupka (33), odlučeno je na sljedeći način: izrečena novčana kazna u ukupnom iznosu od 26.370€ (26), obustavljen postupak (2), oslobađajuća rješenja (3), odbačen zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka (2).

U jednom slučaju je u kontrolnom pregledu utvrđena povreda službenog pečata, pa je podnijeta krivična prijava protiv odgovornog lica .

Nadzor po oblastima

Ugostiteljstvo - Kada je u pitanju ugostiteljska djelatnost, posebna pažnja je posvećena nadzoru u dijelu posjedovanja odobrenja za rad za odgovarajuću vrstu ugostiteljske djelatnosti, zatim izdavanju fiskalnih računa gostima, normativu namirnica za usluge hrane koje su navedene u cjenovniku, svojstvima i kvalitetu proizvoda koji su predmet usluge (deklaracije), evidenciji gostiju kod ugostiteljskih objekata za pružanje usluga smještaja, kontroli točenja alkoholnih pića maloljetnicima i dr.

Nadzor ugostiteljskih objekata vršen je kontinuirano, ali su aktivnosti inspekcije u ovoj oblasti pojačane tokom ljetnje turističke sezone, kada je organizovan i zajednički inspekcijski nadzor od strane više nadležnih inspekcija (Turističke, Sanitarne, Inspekcije rada). U primorskim opštinama je potenciran nadzor privremenih ugostiteljskih objekata, tj. onih koji svoju djelatnost obavljaju samo nekoliko mjeseci i često mijenjaju uslove poslovanja.

Nepravilnosti u oblasti ugostiteljstva (3.480) odnosile su se na:

- rad bez odobrenja - 219;
- neutvrđeni ili neistaknuti cjenovnici usluga - 735;
- neutvrđeni normativi hrane i pića - 354;
- neispunjavanje minimalno-tehničkih uslova - 721;
- neisticanje vrste i kategorije objekta - 274;
- neizdavanje fiskalnih računa - 92;
- neosiguranje gostiju - 14;
- nevođenje knjige žalbi - 218;
- neažurno vođenje knjige domaćih i stranih gostiju - 54;
- neposjedovanje obavještenja o svojstvima, kvalitetu, deklaraciji i sl. - 291;
- neutvrđen kućni red - 36;
- neisticanje obavještenja o radnom vremenu - 238;
- nedržanje odobrenja za rad u objektu - 66;
- neprimanje zakonskih sredstava plaćanja - 17;
- točenje alkoholnih pića maloljetnim licima - 17;
- neisticanje iznosa boravišne takse - 27;
- javno oglašavanje suprotno rješenju o obavljanju djelatnosti - 36;
- nepridržavanje objavljenih cijena - 1
- ostalo - 70.

U 94 zapečaćena objekta nalazi se i šest ugostiteljskih objekata, koji su zatvoreni zbog točenja alkoholnih pića maloljetnicima. Nadzor po ovom osnovu je vršen sa kolegama iz Uprave policije – Odjeljenje za maloljetničku delikvenciju, u jutarnjim časovima, za vrijeme dnevnog odmora učenika, u objektima lociranim pored škola i u kasnim večernjim satima, u noćnim klubovima i diskotekama.

Sa Upravom policije je vršen i nadzor tzv. “dileru soba”, i to na najprometnijim mjestima u Budvi, Baru, Ulcinju, Herceg Novom i Žabljaku. Treba istaći da žalbe koje su se odnosile na privatni smještaj pokazuju nezadovoljstvo gostiju kvalitetom ugovorene usluge i njenom cijenom. Inspektori su pomagali u sporazumnom rješavanju problema između vlasnika smještajnih jedinica i gostiju.

Turističke usluge - Kada je u pitanju turistička djelatnost nadzor je bio usmjeren na: posjedovanje licence za rad za poslove turističkih agencija, turističkih vodiča, turističkih pratilaca i animatora, zatim na obezbjeđenje garancije banke ili osiguravajuće kuće za slučaj nastanka i nadoknade štete putniku, na zaključivanje ugovora između turističkih agencija i putnika, pružanje usluga prema utvrđenom programu putovanja i dr. Za nadzor agencija se veže i nadzor turističkih vodiča koji su posebno kontrolisani u Budvi, Kotoru i Cetinju. Strani vodiči koji dovode turističke grupe predstavljaju nelojalnu konkurenciju domaćim vodičima, a istovremeno u nedostatku informacija pružaju „iskrivljenu” sliku o Crnoj Gori kao turističkoj destinaciji.

U oblasti turističke djelatnosti (turističke agencije, rafting, kupališta, avanturističke i sportsko-rekreativne aktivnosti, skijališta) utvrđene nepravilnosti (422) su se odnosile na sljedeće:

- rad bez odobrenja - 111;
- neorganizovanje spasilačke službe - 58;
- neoslobođenost 50% plaže od plažnog mobilijara - 96;
- neisticanje cjenovnika usluga - 28;
- neizdavanje fiskalnih računa - 7;
- nevođenje knjige žalbi - 15;
- neutvrđivanje programa izleta - 16;
- nezaključivanje ugovora sa putnicima - 3;
- neposjedovanje plovidbene dozvole - 12;
- ostalo - 76.

Treba istaći da je protiv zakupaca kupališta koji nijesu posjedovali ugovor zaključen sa JPMD i odobrenje za rad od nadležnog opštinskog organa izdato 35 prekršajnih naloga sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 27.200 €.

Inspekcija je izvršila 249 pregleda u oblasti raftinga na lokacijama Šćepan Polje i Đurđevića Tara. Pošto prethodnih godina izricanje novčanih kazni rafterima koji su poslovali bez odobrenja za rad nije dalo pozitivne rezultate, ove godine inspekcija se opredijelila za rigorozniju mjeru, tj. zabranu odvođenja gostiju na rafting – splavarenje, što je rezultiralo registracijom svih raftera na području opština Žabljak (9) i Plužine (8). Takođe, vršen je nadzor u pogledu podnošenja prijave djelatnosti nadležnom organu

opštine Šavnik, kao i sprovođenju mjera bezbjednosti gostiju koji koriste usluge kanjoninga na lokaciji Nevidio.

Nadzor subjekata koji pružaju usluge paraglajdinga vršen je na Brajićima u blizini Budve, u saradnji sa Komunalnom policijom i Inspekcijom za vazduhoplovstvo.

U cilju zaštite i bezbjednosti korisnika usluga iznajmljivanja skutera, motora i bicikala, izvršena su 52 inspekcijska pregleda i izdato je 29 prekršajnih naloga, u ukupnom iznosu od 9.300€.

Postupanje po žalbama gostiju

Od ukupnog broja primljenih žalbi, na *ugostiteljstvo* se odnosilo 567 (70,78%) i to na: nelegalan rad objekata (162), neizdavanje fiskalnih računa (130), neisticanje i nepridržavanje istaknutih cijena usluga (26), točenje alkoholnih pića maloljetnim licima (15), neispunjavanje minimalno-tehničkih uslova (13), privatni smještaj (107), „dilere soba“ (53), buku (13) i ostalo (48). Inicijative koje su se odnosile na buku prosljeđivane su Komunalnoj policiji, kao organu nadležnom za postupanje.

Žalbe na *rad zakupaca kupališta* (94) odnosile su se na: prenatrpanost plaže plažnim mobilijarom (35), neizdavanje fiskalnih računa za usluge plažnog mobilijara (6), nečistoću (3), rad bez odobrenja (10), nepostojanje spasioca (13) i ostalo (28).

Polazeći od potrebe podizanja kvaliteta ugostiteljsko-turističkih usluga, a samim tim i zadovoljstva gostiju, Turistička inspekcija je, osim postupanja po žalbama, ostvarivala komunikaciju sa korisnicima usluga i davala informacije o pravilima poslovanja.

3. Inspekcija rada

Broj sistematizovanih radnih mjesta za inspektore rada je 39 (27 za oblast radnih odnosa, uključujući i glavnu inspektorku i 12 za oblast zaštite i zdravlja na radu). Zaposleno je ukupno 35 inspektora, od čega je 26 za oblast radnih odnosa, uključujući i glavnu inspektorku (svi dipl. pravnici) i 9 za oblast zaštite i zdravlja na radu (dipl. ing. različitih tehničko-tehnoloških struka).

Od ukupnog broja zaposlenih inspektora rada, 12 je sa mjestom rada u Podgorici (1 glavna inspektorka rada, 9 inspektora rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja i 2 inspektora rada za oblast zaštite i zdravlja na radu), dok su ostali raspoređeni u drugim gradovima: Cetinje (1 inspektor rada za oblast radnih odnosa), Nikšić 3 (2 inspektora rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja i 1 inspektor rada za oblast zaštite i zdravlja na radu), Budva 1 (1 inspektor rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja), Ulcinj 1 (1 inspektor rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja), Bar 2 (1 inspektor rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja i 1 inspektor rada za oblast zaštite i zdravlja na radu), Tivat 3 (1 inspektor rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja i 2 inspektora rada za oblast zaštite i zdravlja na radu), Herceg Novi 1 (1 inspektor rada za oblast radnih odnosa i

zapošljavanja), Bijelo Polje 4 (3 inspektora rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja i 1 inspektor rada za oblast zaštite i zdravlja na radu), Berane 2 (1 inspektor rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja i 1 inspektor rada za oblast zaštite i zdravlja na radu), Plav 1 (1 inspektor rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja), Rožaje 1 (1 inspektor rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja), Pljevlja 2 (1 inspektor rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja i 1 inspektor rada za oblast zaštite i zdravlja na radu), Žabljak 1 (1 inspektor rada za oblast radnih odnosa).

Nadležnosti

Inspekcija rada sprovodi nadzor nad primjenom: Zakona o radu, Zakona o strancima, Zakona o štrajku, Zakona o reprezentativnosti sindikata, Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, Zakona o volonterskom radu, Zakona o zabrani zlostavljanja na radu, Zakona o rodnoj ravnopravnosti, Zakona o zabrani diskriminacije, Zakona o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom, Zakona o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem, Zakona o zaštiti građana Crne Gore na radu u inostranstvu, Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti i Zakona o zaštiti i zdravlju na radu. Ova inspekcija vrši i nadzor nad primjenom Opšteg kolektivnog ugovora, granskih kolektivnih ugovora, kolektivnih ugovora kod poslodavca i drugih podzakonskih akata kojima se uređuje oblast radnih odnosa, zapošljavanja i zaštite i zdravlja na radu.

Inspekcijski nadzor

Prioritetan zadatak Inspekcije rada u izvještajnoj godini bio je suzbijanje sive ekonomije na tržištu rada (neformalno zapošljavanje i neplaćeni rad kod formalno zaposlenih) i obezbjeđivanje bezbjednog radnog mjesta, sa aspekta zaštite i zdravlja na radu.

U izvještajnoj godini inspekcijski nadzor u oblasti *radnih odnosa i zapošljavanja* vršen je posebno u dijelu sprovođenja mjera za ostvarivanje prava zaposlenih na rad i po osnovu rada (redovna isplata zarada, naknada zarada i drugih primanja, odmori i odsustva, radno vrijeme, posebna zaštita žena, omladine i lica sa invaliditetom i zaštita u slučaju prestanka radnog odnosa), kao i kontrole zakonitosti zapošljavanja.

U dijelu *zaštite i zdravlja na radu*, pažnja je posvećena kontroli: obezbjeđivanja mjera zaštite i zdravlja na radu, odnosno uslova na radu koji ne dovode do povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom, usklađivanja normativnih akata sa odredbama Zakona o zaštiti i zdravlju na radu, obezbjeđivanja pregleda i ispitivanja sredstava za rad i ispitivanja uslova radne sredine u propisanim rokovima, osposobljavanja zaposlenih za bezbjedan rad, obezbjeđivanja specijalističkih zdravstvenih pregleda zaposlenih koji rade na radnim mjestima sa posebnim uslovima rada, odnosno povećanim rizikom, organizovanja poslova zaštite i zdravlja na radu kod poslodavca, vođenju evidencija iz zaštite i zdravlja na radu, nabavci, izdavanju i obezbjeđivanju sredstava i opreme lične zaštite na radu, kolektivnog osiguranja zaposlenih, preduzimanja potrebnih mjera i određivanja zaposlenih za pružanje prve pomoći, zaštite od požara i evakuacije zaposlenih i donošenja akta o procjeni rizika.

U izvještajnom periodu Inspekcija rada izvršila je ukupno 10.063 inspekcijskih pregleda (u oblasti radnih odnosa i zapošljavanja 7.508 i u oblasti zaštite i zdravlja na radu 2.555) i to:

redovnih 6.143, po inicijativi 1.853 i kontrolnih 2.067, u kojima je utvrdila ukupno 5.254 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Inspekcijski pregledi i mjere	Za oblast radnih odnosa i zapošljavanja	Za oblast zaštite i zdravlja na radu	UKUPNO
Broj inspekcijskih pregleda	7.508	2.555	10.063
- redovni	4.642	1.501	6.143
- po inicijativi	1.792	61	1.853
- kontrolni	1.074	993	2.067
Broj utvrđenih nepravilnosti	2.615	2.639	5.254
Broj ukazivanja	1.257	835	2.092
Broj rješenja	47	160	207
Broj donijetih zaključaka	769	551	1.320
Broj prekršajnih naloga	2.033	720	2.753
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	950.150 €	213.970 €	1.164.120,00 €
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	7	9	16

Inspekcijski pregledi po djelatnostima

Djelatnost	Broj	%
Ugostiteljstvo i turizam	3.263	32,43
Trgovina	2.544	25,28
Građevinarstvo	1.454	14,45
Proizvodnja i zanatstvo	787	3,69
Obrazovanje, nauka, kultura i informacije	371	3,69
Zdravstvena i socijalna zaštita	240	2,39
Finansijske, tehničke i poslovne usluge	233	2,32
Saobraćaj i veze	254	2,52
Vodoprivreda	40	0,40
Industrija	51	0,51
Stambeno komunalna djelatnost i uređenje naselja	70	0,70
Elektroprivreda	108	1,07
Poljoprivreda, ribarstvo, šumarstvo	49	0,49
Ostalo	599	5,95

Utvrđene nepravilnosti

Od ukupnog broja utvrđenih nepravilnosti (5.254), na *oblast radnih odnosa i zapošljavanja* odnosi se 2.615, a na *oblast zaštite i zdravlja na radu* 2.639 nepravilnosti.

Najčešće nepravilnosti koje su utvrđene u *oblasti radnih odnosa i zapošljavanja* su: angažovanje lica za obavljanje određenih poslova kod poslodavca bez prethodno zaključenog ugovora o radu i neprijavljivanje na obavezno socijalno osiguranje (kako za crnogorske državljane, tako i za strance); radno angažovanje stranaca bez prethodno pribavljene dozvole za boravak i rad stranca; kašnjenje u isplati zarada i uplati doprinosa za obavezno socijalno osiguranje (a u slučajevima kad je isplaćena zarada, ali ne i doprinosi, obavještavana je Poreska uprava); neuručivanje obračuna zarada zaposlenima (koje je poslodavac dužan uručiti odmah po dospijeću isplate zarade, bez obzira da li je zarada isplaćena); nedonošenje pisane odluke o rasporedu radnog vremena zaposlenih, o rasporedu zaposlenih po smjenama, kao i neutvrđivanje rasporeda sedmičnog odmora (na osnovu čega inspektori utvrđuju da li se zaposlenima uskraćuje pravo na korišćenje sedmičnog i godišnjeg odmora). U okviru svojih redovnih aktivnosti ova inspekcija je tokom izvještajne godine evidentirala 12 slučajeva radnog angažovanja djece u neformalnom radu, i to uglavnom tokom sezone na primorju, od kojih 6 muškog i 6 ženskog pola, starosti od 15 do 18 godina. U ovim slučajevima inspektori su preduzeli mjere iz svoje nadležnosti, na način što su poslodavci novčano kažnjeni uz nalažanje mjere pribavljanja potrebne dokumentacije (ljekarsko uvjerenje i saglasnost roditelja), kako bi se ispunili zakonski uslovi za rad tih lica. Treba napomenuti da djeca nijesu zatečena na teškim i opasnim poslovima, već su to bili poslovi prodavca ili pomoćnog radnika u trgovinskim objektima i drugim prodajnim mjestima za promet voća, igračaka i bižuterije. Dakle, Inspekcija rada nije evidentirala slučajeve koji bi se mogli tretirati kao najgori oblik radnog angažovanja djece u bilo kojoj djelatnosti.

Najčešće nepravilnosti koje su utvrđene u *oblasti zaštite i zdravlja na radu* su: poslodavac ne nabavlja i ne izdaje na upotrebu zaposlenima sredstva za rad neophodna za njihovo radno mjesto sa stručnim nalazom i ocjenom da su na njima obezbijedene propisane mjere zaštite na radu; poslodavac nije nabavio, izdao na upotrebu i nije obezbijedio korišćenje sredstava i opreme lične zaštite na radu; rad zaposlenih bez uvjerenja o osposobljenosti za bezbjedan rad i bez ljekarskih uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti za radna mjesta sa posebnim uslovima rada, odnosno povećanim rizikom; nevođenje evidencija iz oblasti zaštite i zdravlja na radu; poslodavac nije preduzeo potrebne mjere i nije odredio zaposlene za pružanje prve pomoći, zaštitu od požara i evakuaciju zaposlenih, kao i neposjedovanje akta o procjeni rizika za sva radna mjesta. U ovoj oblasti inspektori su izvršili 21 uviđaj povodom povreda na radu od čega: 4 sa smrtnim ishodom, 3 kolektivne nesreće i 14 teških povreda na radu, što predstavlja smanjenje od 41,67% u odnosu na 2015. godinu, a čak 70% manje u odnosu na 2007. godinu, kada je zabilježen najveći broj povreda na radu. Nadzorom je konstatovano da je najčešći uzrok povreda na radu: neprimjenjivanje mjera zaštite i zdravlja na radu koje su pad sa visine ili u dubinu, udar/prignječenje trupca, udar električne struje visokog naponu, itd.; angažovanje lica koja nijesu osposobljena za bezbjedan rad na poslovima koje obavljaju i kod kojih nije izvršena prethodna provjera zdravstvene sposobnosti; dotrajalost sredstava za rad, kao i upotreba istih bez prethodnog pregleda i ispitivanja, odnosno bez pribavljenih stručnih nalaza od

ovlaštenih organizacija za poslove zaštite i zdravlja na radu. Ukoliko je utvrđena neposredna opasnost po život ili je ugroženo zdravlje zaposlenih, izricana je mjera zabrane rada ili zabrana upotrebe sredstava za rad na kojima se desila povreda, preduzimane su druge mjere i radnje iz nadležnosti Inspekcije rada, a izvještaji o povredi na radu su dostavljeni nadležnim sudskim organima ili tužilaštvu.

Preduzete mjere

U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti (5.254) doneseno je 207 rješenja, od kojih se 169 odnosi na otklanjanje nepravilnosti (44 iz oblasti radnih odnosa i zapošljavanja i 125 iz oblasti zaštite i zdravlja na radu) i 38 na privremenu zabranu rada (33 zbog neposredne opasnosti po život, jedno zbog nepostupanja po rješenju inspektora, jedno zbog neprimjenjivanja mjera zaštite i zdravlja na radu i 3 zbog angažovanja zaposlenih „na crno“).

Od 1.320 zaključaka, 33 se odnosi na izricanje novčanih kazni u postupku administrativnog izvršenja rješenja (25.500,00€), od čega je naplaćeno pet zaključaka (2.500,00€), a 1.286 na obustavu postupka (kada su subjekti postupili po ukazivanju inspektora), dok je jedan zaključak o nenadležnosti.

Od ukupnog broja rješenja za otklanjanje nepravilnosti (169), u izvještajnoj godini izvršeno je 156 (37 iz oblasti radnih odnosa i zapošljavanja i 119 iz oblasti zaštite i zdravlja na radu). Od 13 neizvršenih rješenja za 5 u izvještajnoj godini nije dospio rok za izvršenje.

Zbog utvrđenih nepravilnosti izdata su 2.753 prekršajna naloga, kojima je izrečeno ukupno 1.164.120,00€ novčanih kazni. Od toga 2.033 naloga (950.150,00€ novčanih kazni) iz oblasti radnih odnosa i zapošljavanja (uglavnom, zbog rada „na crno“ u svim svojim oblicima) i 720 (213.970,00€ novčanih kazni) iz oblasti zaštite i zdravlja na radu zbog nepreduzimanja mjera zaštite i zdravlja zaposlenih. Ukupno je naplaćeno 554.174,20€ novčanih kazni.

Podnijeto je i 16 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka (7 iz oblasti radnih odnosa i zapošljavanja i 9 iz oblasti zaštite i zdravlja na radu). U toku 2016. godine okončan je postupak po 9 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka (3 iz oblasti radnih odnosa i zapošljavanja i 6 iz oblasti zaštite i zdravlja na radu) i sud je izrekao novčane kazne u ukupnom iznosu od 8.920,00€, plus troškovi postupka u iznosu 430,00€.

Iz prethodnog perioda (2015. i ranije) okončan je postupak po 15 zahtjeva izricanjem novčane kazne u ukupnom iznosu od 26.940,00€, plus troškovi postupka 600,00€.

Suzbijanje rada na crno

Inspekcija rada je sprovodila pojačani nadzor u cilju suzbijanja „rada na crno, koji je najizraženiji u vrijeme turističke sezone, kada je povećan broj poslodavaca sa sezonskim odobrenjem za rad (u raznim djelatnostima koje su u funkciji turizma - ugostiteljstvo, trgovina, turističke i druge usluge, kao i broj angažovanih lica (naročito iz regiona) za obavljanje sezonskih poslova. Takođe, vršen je pojačani nadzor u sektoru građevinarstva

(u građevinskoj sezoni), zbog radnog angažovanja velikog broja lica (domaćih i stranih), često bez regulisanog radno-pravnog statusa i zbog toga što se najčešće povrede na radu dešavaju upravo na gradilištima.

U kontroli zapošljavanja treba istaći probleme koji su pratili nadzor, posebno u dijelu *zapošljavanja stranaca*, a u vezi su sa spiskovima poslodavaca (dostavljenim od strane Poreske uprave) kojima su izdate radne dozvole za 2016. godinu. Naime, neselektivnost ovih spiskova u pogledu vrste radnih dozvola koje podliježu zakonskoj obavezi prijavljivanja na obavezno socijalno osiguranje, kao i nedostatak podataka za određeni broj poslodavaca, značajno je uticao na efikasno korišćenje radnog vremena inspektora rada. Međutim, situacija se značajno poboljšala u julu, budući da su službenici Poreske uprave pojedinačno pozivali poslodavce (koristeći podatke iz svoje baze podataka – CROO) i ukazivali im na obavezu prijavljivanja na obavezno socijalno osiguranje stranaca sa spiskova izdatih radnih dozvola u roku od osam dana, uz upozorenje da će, u suprotnom, proslijediti podatke Inspekciji rada na dalju nadležnost. Nakon toga poslodavci su mahom prijavljivali strance na osiguranje, ne rizikujući da dođu pod udar sankcija od Inspekcije rada. Na taj način rasterećena je Inspekcija rada i postignuta efikasnost i efektivnost u prijavljivanju stranaca na osiguranje, što se konačno odrazilo i na priliv sredstava u državni budžet po osnovu plaćanja poreza i doprinosa za ovu kategoriju zaposlenih. U prilog ovoj tvrdnji ide i podatak da je Inspekciji rada iz Poreske uprave od jula do kraja izvještajnog perioda proslijeđen spisak sa samo nekoliko poslodavaca sa izdatim radnim dozvolama za strance koji su se oglašili o navedenu zakonsku obavezu.

Inače, na dostavljenim spiskovima nalazila su se 582 poslodavca, kojima je izdato 1.568 radnih dozvola za zapošljavanje stranaca. Od toga, inspektori nijesu našli na terenu na naznačenoj adresi 32% subjekata, kojima je izdato 24% radnih dozvola od ukupnog broja, čak ni naknadnom provjerom u drugim gradovima, gdje im se formalno nalazi poslovno sjedište, odnosno u mjestu obavljanja djelatnosti. Treba istaći da je u pojedinim gradovima, koji su na ovim spiskovima bili prisutni sa vrlo malim brojem subjekata kojima su izdate radne dozvole za strance (npr. Ulcinj – 16 subjekata sa 37 radnih dozvola), Inspekcija rada otkrila veliki broj angažovanih stranaca, bez radne dozvole i ugovora o radu.

Jedan broj kontrola u oblasti zapošljavanja stranaca izvršen je u saradnji sa inspektorima za strance Uprave policije, pa je zajedno sa pružanjem asistencije, u izvještajnoj godini bilo 277 zajedničkih kontrola, od čega 56 kontrola u toku turističke sezone.

U ovom nadzoru Inspekcija rada preduzima kaznene i druge mjere prema poslodavcima koji nijesu prijavili angažovanog stranca na osiguranje i uplatili pripadajuće doprinose ili nijesu vratili neiskorišćene radne dozvole za strance MUP-u, u zakonski predviđenom roku. Ove aktivnosti imaju za cilj sankcionisanje „zaboravnih“ poslodavaca, a istovremeno preventivno djeluju u cilju sprečavanja istovrsnih prekršaja.

Mjere za suzbijanje sive ekonomije i rada “na crno” su kontinuirano preduzimane uz rodno osjetljivu statistiku, o čemu je na polugodišnjem nivou izvještavano Ministarstvo za ljudska i manjinska prava.

Takođe, u nadzoru subjekata u realnom sektoru koji radno angažuju veliki broj lica za obavljanje svoje djelatnosti, a posebno u turizmu i ugostiteljstvu, trgovini, građevinarstvu

itd., vršen je kontinuirani nadzor radi eventualne identifikacije potencijalnih žrtava trgovine ljudima. Nije identifikovana nijedna potencijalna žrtva trgovine ljudima.

Inspektori rada za oblast radnih odnosa i zapošljavanja su, po preporuci Državne revizorske institucije iz novembra 2015. godine, nastavili nadzor u oblasti zaštite lica sa invaliditetom. Tako je Inspekcija kontrolisala, ne samo zapošljavanje ovih lica, već i poštovanje drugih radno-pravnih instituta iz Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom i Zakona o radu (raspoređivanje, godišnji odmor, otpremnine po osnovu oglašavanja tehnološkim viškom), naročito po obraćanju tih lica, odnosno inicijativama. Inspekcija je, kroz svoje redovne aktivnosti, ukazivala poslodavcima na njihovu zakonsku obavezu da zaposle određeni broj lica sa invaliditetom u odnosu na broj zaposlenih, ili da uplate poseban doprinos u određenom procentu na poseban račun Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, za svako lice koje nijesu zaposlili i da tu obavezu izvrše prilikom mjesečne isplate zarada i naknada zarada zaposlenih, shodno odredbama Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom. Poslodavci su, uglavnom, postupali na način što su se opredjeljivali za uplatu doprinosa, dok je zapošljavanje lica sa invaliditetom bilo sporadično.

Efekti nadzora - Povećanje broja zakonito zaposlenih lica (regulisan radno-pravni status) po nalogu inspektora rada, što istovremeno utiče na smanjenje stope nezaposlenosti i priliv sredstava u državni budžet po osnovu uplaćenih doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, neposredni su efekti nadzora Inspekcije rada u dijelu *radnih odnosa i zapošljavanja*. Pored toga, inspeksijski nadzor je uticao na ostvarivanje prava zaposlenih iz rada i po osnovu rada.

U izvještajnoj godini zatečeno je 1.977 lica u nezakonitom radu, a nakon preduzetih mjera od strane Inspekcije rada, njih 757 (256 stranaca i 501 crnogorski državljani) zasnovali su radni odnos u skladu sa Zakonom o radu i Zakonom o strancima. Za jedan broj zatečenih stranaca nijesu se mogle preduzeti mjere u cilju regulisanja njihovog radno-pravnog statusa, jer su isti bili bez ikakve dokumentacije, pa im je od strane MUP-a otkazan dalji boravak u Crnoj Gori, ali je Inspekcija rada sankcionisala njihove poslodavce.

U periodu turističke sezone evidentirano je 1.171 radno angažovano lice, sa kojima poslodavci nijesu bili zaključili ugovore o radu i prijavili ih na obavezno socijalno osiguranje, što je 59% od ukupno evidentiranih na nivou godine. Nakon preduzetih mjera od strane inspektora u ovim slučajevima, sa 482 lica zasnovan je radni odnos u skladu sa zakonom, što je 64% od ukupnog legalizovanih na nivou godine.

Uplata doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, po nalogu inspektora rada, a u vezi sa kontrolama redovnosti isplata zarada, odrazila se na regulisanje radnog staža zaposlenih, a istovremeno su uvećana budžetska sredstva za 1.092.173,00€. Takođe, o neredovnosti uplate doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, ukoliko bi se prilikom inspeksijskog nadzora utvrdilo da su zaposlenima isplaćene neto zarade, Inspekcija rada je redovno obavještavala Poresku upravu.

Po osnovu čl. 25 i 26 Zakona o radu, izvršen je inspekcijski nadzor kod 42 poslodavca i po nalogu inspektora rada transformisan je radni odnos sa određenog na neodređeno vrijeme za 47 zaposlenih. Treba napomenuti da je najveći broj slučajeva transformacije radnog odnosa na neodređeno vrijeme zabilježen u prvoj polovini 2014. godine (dok su još tekli ranije zaključeni ugovori na određeno vrijeme). Kasnije, broj lica sa transformisanim radnim odnosom na neodređeno vrijeme naglo pada. Zapaženo je da poslodavci sve više radno angažuju lica preko Agencije za privremeno ustupanje zaposlenih, pri čemu je Agencija matični poslodavac, što upućuje na zaključak da se tako izbjegavaju situacije transformisanja radnog odnosa sa određenog na neodređeno vrijeme po isteku perioda od 24 mjeseca rada istog lica kod istog poslodavca. Naravno, ustupanje zaposlenih od strane Agencije je legalan institut i to Inspekcija rada ne može spriječiti.

U dijelu *zaštite i zdravlja na radu* efekti nadzora Inspekcije rada ogledaju se u obezbjeđivanju i poboljšanju uslova na radu koji ne dovode do povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom i stvaraju pretpostavke za punu fizičku i psihičku zaštitu zaposlenih.

Postupanje po inicijativama - U ukupnim aktivnostima ove inspekcije, pored planiranog inspekcijskog nadzora, značajan dio se odnosio na postupanje po inicijativama, kojih je u izvještajnoj godini bilo 1.806 (1.745 iz oblasti radnih odnosa i 61 iz oblasti zaštite i zdravlja na radu). Najveći broj inicijativa iz oblasti radnih odnosa odnosio se na: nezaključivanje ugovora o radu, neprijavljivanje zaposlenih na obavezno socijalno osiguranje, neredovnu isplatu zarada i uplatu doprinosa, uskraćivanje prava na odmore (u toku dnevnog rada, sedmičnog i godišnjeg), dok su se u dijelu zaštite i zdravlja na radu odnosile na: nedostatak adekvatnih sredstava i opreme lične zaštite na radu i neprimjenjivanje propisanih mjera zaštite i zdravlja na radu, prvenstveno na gradilištima.

Od ukupnog broja inicijativa, četiri su se odnosile na mobing (3 muškarca i 1 žena), a Inspekcija rada je utvrdila nepravilnost samo u jednom slučaju neodređivanja posrednika za vođenje postupka kod poslodavca, koja je otklonjena po ukazivanju inspektora. U ostalim slučajevima, s obzirom da se radilo o žalbi na mobing, ali bez ugroženog ili uskraćenog konkretnog prava iz rada i po osnovu rada, podnosioci inicijativa su upućivani na sudsku zaštitu ili zaštitu pred Agencijom za mirno rješavanje radnih sporova, kao i na Zaštitnika ljudskih prava i sloboda.

Tri inicijative su se odnosile na prijavu diskriminacije, a samo po jednoj je u inspekcijskom nadzoru utvrđena nepravilnost u vezi sa povredom prava iz rada (poslodavac nije omogućio zaposlenom obavljanje poslova za koje je zaključen ugovor o radu). Ostale dvije inicijative odnosile su se na: onemogućavanje obavljanja poslova za koje je zaključen ugovor o radu, što je ishodovalo ukidanjem radnog mjesta i proglašenjem tehnološkim viškom i raspoređivanjem na drugo radno mjesto i umanjenjem zarade, ali nijesu utvrđene nepravilnosti.

Od ukupnog broja inicijativa (1.806), inspekcijski pregledi su završeni po 1.782 (98,68%), dok su postupci po ostalim (24) u toku.

Ostale aktivnosti

Inspekcija rada je u izvještajnoj godini Ministarstvu rada i socijalnog staranja (za

Međunarodnu organizaciju rada – Komitet eksperata za primjenu konvencija i preporuka), dostavila izvještaj o primjeni Konvencije o jednakim zaradama (br.100) i Konvencije o radnicima sa porodičnim obavezama (br. 156).

Predstavnik Inspekcije rada je član Radne grupe za praćenje implementacije Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2012-2018. godine i pojedinačnih akcionih planova, jer je ova inspekcija prepoznata kao važna karika koja svojim aktivnostima utiče na suzbijanje nelegalnog rada i eventualne trgovine ljudima u svrhu radne eksploatacije.

Ova inspekcija je uključena i u realizaciju Plana za postizanje rodne ravnopravnosti 2013 – 2017, a glavna inspektorka rada je članica u Savjetu za rodnu ravnopravnost, koji je obrazovan krajem maja 2016. godine.

Podatke o nadzoru radnog angažovanja maloljetnika od strane poslodavaca, ova inspekcija je dostavljala Američkoj Privrednoj komori, koja je za Stejt Department i Ministarstvo rada SAD prikupljala podatke i informacije potrebne za izradu Redovnog godišnjeg izvještaja o najgorim oblicima radnog angažovanja djece za 2016. godinu.

Predstavnik Inspekcije rada je Focal Point menadžer Evropske Agencije za zaštitu i zdravlje na radu, Bilbao (Španija) i sprovodi sve aktivnosti ove agencije na teritoriji Crne Gore, koje se sprovode u zemljama EU i zemljama kandidatima i potencijalnim kandidatima za članstvo u EU.

Predstavnici Inspekcije rada su učestvovali u izradi Strategije za unapređenje zaštite i zdravlja na radu u Crnoj Gori 2016-2020, sa akcionim planom implementacije, kao i u izradi regulative iz oblasti zaštite i zdravlja na radu.

4. Inspekcija za socijalnu i dječju zaštitu

Broj sistematizovanih radnih mjesta za inspektore za socijalnu i dječju zaštitu je četiri, od čega su popunjena tri (glavni inspektor - dipl. pravnik i dva inspektora III - dipl. psiholog i dipl. sociolog).

Nadležnosti

Inspekcija za socijalnu i dječju zaštitu sprovodi nadzor nad primjenom Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti i podzakonskih akata za njegovu primjenu: Pravilnik o bližim uslovima za ostvarivanje osnovnih materijalnih davanja iz socijalne i dječje zaštite, Pravilnik o dopuni Pravilnika o bližim uslovima za ostvarivanje osnovnih materijalnih davanja iz socijalne i dječje zaštite, Pravilnik o bližim uslovima i standardima za obavljanje stručnih poslova u socijalnoj i dječjoj zaštiti, Pravilnik o dopuni Pravilnika o bližim uslovima i standardima za obavljanje stručnih poslova u socijalnoj i dječjoj zaštiti, Pravilnik o bližim uslovima za pružanje i korišćenje usluga, normativima i minimalnim standardima usluga za smještaj djece i mladih u ustanovu i malu grupnu zajednicu, Pravilnik o sadržaju baze podataka i načinu vođenja evidencija u socijalnoj i dječjoj zaštiti, Pravilnik o sadržini i obliku individualnog plana aktivacije i načinu sprovođenja mjera socijalne uključenosti radno

sposobnih korisnika materijalnog obezbjeđenja, Pravilnik o organizaciji, normativima, standardima i načinu rada Centra za socijalni rad, Pravilnik o bližim uslovima za pružanje i korišćenje usluga porodičnog smještaja - hraniteljstva i porodičnog smještaja, Pravilnik o medicinskim indikacijama za ostvarivanje prava na materijalno obezbjeđenje, dodatka za njegu i pomoć, ličnu invalidninu i naknadu zarade za rad sa polovinom punog radnog vremena, Pravilnik o bližim uslovima za pružanje i korišćenje, normativima i minimalnim standardima usluge smještaja odraslih i starih lica, Pravilnik o bližim uslovima za pružanje i korišćenje, normativima i minimalnim standardima savjetodavno-terapijskih i socijalno-edukativnih usluga, Pravilnik o službenoj legitimaciji stručnih radnika Centra za socijalni rad, Pravilnik o uslovima, programu i načinu polaganja stručnog ispita u socijalnoj i dječjoj zaštiti, Pravilnik o bližim uslovima za izdavanje, obnavljanje, suspenziju i oduzimanje licence za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite, Pravilnik o bližim uslovima za izdavanje, obnavljanje i oduzimanje licence za rad stručnim radnicima u oblasti socijalne i dječje zaštite, Pravilnik o bližim uslovima za pružanje i korišćenje, normativima i minimalnim standardima usluge smještaja u prihvatilištu-skloništu, Pravilnik o bližim uslovima za pružanje, korišćenje, normativima i minimalnim standardima usluge podrške za život u zajednici, Pravilnik o kriterijumima i mjerilima za učešće korisnika, roditelja, odnosno srodnika u plaćanju troškova usluga podrške za život u zajednici, savjetodavno-terapijskih, socijalno-edukativnih i usluga smještaja.

Inspekcijski nadzor

U izvještajnoj godini inspekcijski nadzor iz oblasti socijalne i dječje zaštite vršen je posebno u pogledu zakonitosti ostvarivanja i korišćenja prava na osnovna materijalna davanja i usluge iz socijalne i dječje zaštite; vršena je provjera ispunjenosti uslova za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite; neposredan uvid u ostvarivanje prava i usluga, uključujući i neposredan uvid u sprovođenje naloga izrečenih u postupku inspekcijskog nadzora.

U izvještajnom periodu inspektori su izvršili ukupno 245 inspekcijskih pregleda, od čega: redovnih 72, po inicijativi 67 i kontrolnih 106. Po predmetu nadzora, od ukupnog broja kontrola, na osnovna materijalna davanja u socijalnoj zaštiti se odnosi: 121 pregled, 63 na osnovna materijalna davanja u dječjoj zaštiti, 81 na usluge socijalne i dječje zaštite, 14 na neposredan uvid u ostvarivanje prava i usluga u socijalnoj i dječjoj zaštiti, 23 na zahtijevanje izvještaja i podataka o radu javnih ustanova socijalne i dječje zaštite i 6 pregleda na provjeru ispunjenosti uslova za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite, u skladu sa Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti i podzakonskim aktima u ovoj oblasti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	245
- redovni	72
- po inicijativi	67
- kontrolni	106
Broj utvrđenih nepravilnosti	143
Broj ukazivanja	72
Broj rješenja	23

Broj prekršajnih naloga	15
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	5,060,00 €
Broj krivičnih prijava	1

Posmatrano *po vrstama djelatnosti*, od ukupnog broja inspekcijskih pregleda (245) najveći broj nadzora je izvršen u centrima za socijalni rad (194), u javnim ustanovama za djecu i mlade (2), u javnim ustanovama za odrasla i stara lica (19), u javnim ustanovama centrima za dnevni i palijativni boravak djece sa smetnjama u razvoju, odnosno odraslih lica sa invaliditetom (9) i kod drugih pružalaca usluga (21), od kojih se 20 pregleda odnosi na druge oblike organizovanja u pružanju usluge smještaja odraslih i starih lica, dok je jedan pregled izvršen kod korisnika prava iz socijalne i dječje zaštite.

Utvrđene nepravilnosti

Inspekcijskim nadzorom utvrđene su ukupno 143 nepravilnosti, od čega se najveći broj (68), odnosi na osnovna materijalna davanja iz socijalne zaštite (31 u odnosu na ostvarivanje prava na materijalno obezbjeđenje porodice, 28 u odnosu na ostvarivanje prava na ličnu invalidninu, 7 u odnosu na ostvarivanje prava na dodatak za njegu i pomoć, i dvije nepravilnosti vezane za ostvarivanje i korišćenje prava na naknadu roditelju ili staratelju-njegovatelju lica koje je korisnik lične invalidnine). U vezi sa ostvarivanjem osnovnih materijalnih davanja iz dječje zaštite, inspektori su utvrdili ukupno 14 nepravilnosti, od čega se dvije odnose na ostvarivanje prava na dodatak za djecu, 7 na ostvarivanje prava na naknadu po osnovu rođenja djeteta, dvije na pravo na troškove ishrane u predškolskim ustanovama, i po jedna nepravilnost na refundaciju naknade zarade i naknade zarade za porodijsko, odnosno roditeljsko odsustvo, refundaciju naknade zarade i naknade zarade za rad sa polovinom punog radnog vremena i naknadu po osnovu rođenja troje ili više djece. Utvrđene su i 44 nepravilnosti u dijelu nadzora usluga iz socijalne i dječje zaštite, od čega se 10 odnosilo na uslugu procjene i planiranja, 3 u odnosu na uslugu podrške za život u zajednici, 30 u odnosu na pružanje usluge smještaja i jedna nepravilnost vezana za pružanje savjetodavno-terapijskih i socijalno-edukativnih usluga u socijalnoj i dječjoj zaštiti.

Preduzete mjere

U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, inspektori socijalne i dječje zaštite su u izvještajnom periodu izrekli 72 mjere ukazivanja subjektima nadzora i odredili rokove za otklanjanje nepravilnosti, dok je u 22 slučaja zbog nepostupanja po ukazivanjima, rješenjem naređeno otklanjanje utvrđenih nepravilnosti.

Inspektor socijalne i dječje zaštite je donio i jedno rješenje o privremenoj zabrani rada pružaocu usluge smještaja odraslih i starih lica, jer su inspekcijskim nadzorom utvrđene nepravilnosti većeg obima, koje ugrožavaju život i zdravlje smještenih korisnika, tako da je ukupan broj donijetih rješenja u izvještajnoj godini 23.

Inspektori su kroz kontrolne preglede utvrdili da su centri za socijalni rad, nakon ukazivanja inspektora, u 81 slučaju prekinuli dalje korišćenje prava iz socijalne i dječje zaštite koja su korisnici uživali bez propisanog osnova, od čega se najveći broj (51) odnosi na prestanak korišćenja prava na materijalno obezbeđenje porodice, 9 na prestanak prava na ličnu invalidninu, 5 na naknadu po osnovu rođenja djeteta, dok se po jedan slučaj odnosio na pravo na dodatak za djecu i naknadu roditelju ili staratelju-njegovatelju lica koje je korisnik lične invalidnine, a u 14 slučajeva utvrđen je prestanak usluge socijalne i dječje zaštite - podrška za život u zajednici.

Neposredan efekat nadzora ove inspekcije u dijelu prava iz socijalne i dječje zaštite je smanjenje broja korisnika prava iz socijalne i dječje zaštite koji su uživali ova prava suprotno zakonu. Pored navedenog, inspekcijski nadzor je uticao na ostvarivanje prava podnosioca zahtjeva na osnovna materijalna davanja u zakonom propisanom roku, što je u krajnjem uticalo na efikasnost centara za socijalni rad i poštovanje hitnosti postupka u oblasti socijalne i dječje zaštite, što je djelatnost od javnog interesa.

Izvršenje rješenja - Od ukupno 23 donijeta rješenja u izvještajnom periodu, izvršeno je 13, od čega je 9 rješenja izvršeno dobrovoljno, 4 rješenja administrativno, po jednom rješenju, koje je izvršno, postupak administrativnog izvršenja je u toku, dok po preostalih 9 rješenja teku rokovi za izvršenje (u pitanju su rješenja koja su donesena u zadnjem kvartalu godine, gdje su određeni duži rokovi i ista će biti izvršena u narednoj godini).

U izvještajnom periodu inspektori za socijalnu i dječju zaštitu su donijeli 14 zaključaka, od kojih se 5 odnosi na izricanje novčanih kazni zbog neizvršenja rješenja, 5 na produženje roka za otklanjanje nepravilnosti koji je određen rješenjima inspektora, 2 na odbijanje žalbi kao neblagovremenih i po jedan zaključak na odbijanje zahtjeva za odlaganje izvršenja rješenja, do donošenja odluke po žalbi i na odbijanje zahtjeva za produženje roka za otklanjanje nepravilnosti, koji je određen rješenjem inspektora.

Na rješenja i zaključke inspektora u izvještajnoj godini podnijeto je 5 žalbi, od čega su 3 žalbe podnijete na rješenja, a dvije na zaključke. Po dvije žalbe na rješenja odlučio je prvostepeni organ i iste su odbačene kao neblagovremene, dok je jedna žalba odbijena od strane drugostepenog organa kao neosnovana. Kada su u pitanju zaključci, po jednoj žalbi je odlučeno i ista je odbijena kao neosnovana od strane drugostepenog organa, dok je postupak po drugoj žalbi u toku.

U izvještajnoj godini izvršeno je i jedno rješenje koje je preneseno iz prethodne godine.

Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini inspektori su izdali 15 prekršajnih naloga sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 5.060,00 €, od čega:

- odgovornom licu u pravnom licu 7 prekršajnih naloga, sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 1.310,00 €;
- pravnom licu 7 prekršajnih naloga, sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 3.500,00 € i,
- fizičkom licu 1 prekršajni nalog, sa novčanom kaznom u iznosu od 250,00 €.

Po prekršajnim nalogima u izvještajnom periodu naplaćeno je ukupno 1.573,83 €, dok su za nenaplaćene prekršajne naloge koji su postali konačni i izvršni, inspektori podnijeli

naredbe o prinudnoj naplati, a u jednom slučaju biće pokrenut odgovarajući postupak za prinudno izvršenje prekršajnog naloga u narednoj godini.

Inspektori za socijalnu i dječju zaštitu su, shodno ovlašćenju iz Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, u izvještajnoj godini podnijeli Ministarstvu rada i socijalnog staranja jedan zahtjev (kojim su obuhvaćena tri subjekta) za iniciranje postupka za utvrđivanje odgovornosti direktora i rukovodećih lica, stručnih radnika i saradnika koji su bili uključeni u postupak pružanja usluge socijalne i dječje zaštite, kao i jednu krivičnu prijavu.

Postupanje po inicijativama

U izvještajnom periodu Inspekcija za socijalnu i dječju zaštitu je primila ukupno 64 inicijative, od čega se: 20 odnosilo na pritužbe u postupku ostvarivanja prava iz socijalne zaštite (15 na materijalno obezbjeđenje porodice, jedna na dodatak za njegu i pomoć drugog lica i 4 na ličnu invalidninu), 14 na pritužbe u postupku ostvarivanja prava iz dječje zaštite (pravo na naknadu po osnovu rođenja troje ili više djece), 20 na ostvarivanje usluga iz socijalne i dječje zaštite (od čega se 15 odnosilo na pružanje usluge procjene i planiranja od strane nadležnih centara za socijalni rad, odnosno na nesprovođenje propisanih procedura, 3 na pružanje usluge podrške za život u zajednici i dvije na pružanje usluge smještaja), dok se 9 inicijativa odnosilo na provjeru ispunjenosti uslova za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite i neposjedovanje licenci pružalaca usluga stručnih radnika i saradnika.

Po inicijativama je izvršeno 67 inspekcijskih pregleda, u kojima je utvrđeno 36 nepravilnosti, za čije otklanjanje su preduzete mjere ukazivanja. Jedna inicijativa je proslijeđena nadležnom organu na postupanje u cjelini, a tri u jednom dijelu navoda, dok je 25 bilo neosnovano.

5. Inspekcija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost

U Inspekciji za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost predviđena su dva radna mjesta za inspektora, od kojih je popunjeno jedno (glavni inspektor – dipl. inž. elektrotehnike).

Nadležnosti

Zakoni nad čijom primjenom inspekcijski nadzor sprovodi ova inspekcija su: Zakon o elektronskim komunikacijama, Zakon o poštanskim uslugama, Zakon o zaštiti potrošača, Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti i Zakon o nadzoru proizvoda na tržištu, a podzakonski akti su: Pravilnik o radio i telekomunikacionoj terminalnoj opremi, Uredba o sadržini plana mjera za obezbjeđenje javnih elektronskih komunikacionih mreža i korišćenje elektronskih komunikacionih usluga u vanrednim

situacijama i Odluka o korišćenju prava prvenstva komunikacija za vrijeme trajanja vanrednih situacija.

Inspekcijski nadzor

Ova inspekcija je u izvještajnoj godini izvršila ukupno 139 inspekcijskih pregleda (15 redovnih i 124 po inicijativama) i utvrdila 15 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	139
- redovni	15
- po inicijativi	124
Broj utvrđenih nepravilnosti	15
Broj ukazivanja	15

Utvrđene nepravilnosti su se odnosile na povredu odredbi Zakona o zaštiti potrošača. U cilju otklanjanja istih izrečene su mjere ukazivanja (15).

U oblasti *elektronskih komunikacija* ova inspekcija je sprovodila zajedničke aktivnosti sa predstavnicima Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost na zabrani korišćenja elektronske komunikacione ili terminalne opreme i drugih radio-uređaja koji u svom radu koristi radio-frekvencije, a ne zadovoljavaju tehničke, eksploatacione i druge zakonom propisane uslove za korišćenje. Navedene aktivnosti sprovedene su na osnovu prijave Agencije (četiri), koje su se odnosile na smetnje u radio-frekventnom spektru od bežičnih telefonskih aparata (uvezenih iz SAD) u rejonu Podgorice i okoline. Zajedničkim aktivnostima inspekcije i ovlašćenih službenika Agencije, svi vlasnici ovih aparata su dobrovoljno postupili po nalogu za stavljanje van upotrebe istih.

U izvještajnoj godini Crnogorski Telekom je prijavio oštećenja telekomunikacione infrastrukture, nakon čega je izvršena popravka iste od strane vlasnika i izvođača radova odnosno investitora, osim u jednom slučaju koji treba da se riješi u saradnji sa predstavnicima mjesne zajednice i izvođača radova.

Uredbom o sadržini plana mjera za obezbjeđenje javnih elektronskih komunikacionih mreža i korišćenje elektronskih komunikacionih usluga u vanrednim situacijama i Odlukom o korišćenju prava prvenstva komunikacija za vrijeme trajanja vanrednih situacija, propisana je obaveza operatora da do novembra dostave planove mjera za vanredne situacije za narednu godinu, tako da je ova inspekcija krajem izvještajne godine izvršila 3 inspekcijska nadzora kod operatora fiksne i mobilne telefonije i utvrdila da su isti dostavili planove mjera za vanredne situacije za 2017. godinu u propisanom roku.

U oblasti *bezbjednosti proizvoda* nastavljene su aktivnosti ove inspekcije u nadzoru na tržištu radio i telekomunikacione terminalne opreme (RTT) u cilju zaštite potrošača od nebezbednih proizvoda. U skladu sa Opštim programom nadzora na tržištu (godišnji), ova inspekcija je izvršila 12 inspekcijskih pregleda kod tri vrste RTT opreme (fiksni bežični telefoni, ruteri i igračke na daljinsko upravljanje). Inspekcijski pregledi su sprovedeni putem administrativne provjere prateće dokumentacije (izjava o usaglašenosti, uputstvo za

upotrebu, obavještenje i upozorenje o rizicima, označavanje propisanim oznakama i dr.) i vizuelnom kontrolom proizvoda uz procjenu rizika. U ovom nadzoru nijesu utvrđeni nedostaci.

Prvi put je ova inspekcija dobila obavještenje proizvođača o nebezbednom proizvodu (Samsung Note 7), pa je shodno utvrđenoj proceduri i u saradnji sa Kontakt tačkom Sistema za brzu razmjenu podataka o opasnim proizvodima (Tržišna inspekcija), o tome obavijestila uvoznika, kao i potrošače koji mogu da im se obrate radi vraćanja aparata proizvođaču (uz povraćaj novca), ukoliko su ga kupili van Crne Gore.

U dijelu *zaštite ekonomskih interesa potrošača* ova inspekcija je postupajla po žalbama, kojih je bilo 130 u izvještajnoj godini.

Postupanje po inicijativama

U izvještajnom periodu Inspekcija za elektronske komunikacije je primila ukupno 147 inicijativa, od čega je 130 žalbi potrošača, koje su se odnosile na saobraznost proizvoda ili garanciju za kupljeni proizvod (koji pripadaju RTT opremi). Dakle, u dijelu *zaštite ekonomskih interesa potrošača* ova inspekcija je postupala po žalbama (130). U 47 slučajeva pružila je pomoć u ostvarivanju prava potrošača, po jednoj žalbi postupak je u toku, a u 71 slučaju žalbe su odbijene kao neosnovane. Šest žalbi je proslijeđeno na postupanje nadležnim organima (Agenciji za EKIP ili Tržišnoj inspekciji), a u 5 slučajeva podnosioci su odustali od žalbe.

6. Inspekcija za usluge informacionog društva

U ovoj inspekciji je zaposlen jedan inspektor (dipl. inž. mašinstva), koliko je i predviđeno aktom o sistematizaciji.

Nadležnosti

Zakoni nad čijom primjenom nadzor sprovodi ova inspekcija su: Zakon o elektronskoj trgovini, Zakon o elektronskoj upravi, Zakon o informacionoj bezbjednosti, Zakon o elektronskom dokumentu, Zakon o elektronskom potpisu, kao i podzakonski akti: Uredba o mjerama informacione bezbjednosti, Pravilnik o mjerama i postupcima zaštite sertifikata i podataka vezanih za potpisnike, Pravilnik o mjerama zaštite elektronskog potpisa i naprednog elektronskog potpisa i Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije i registra davaoca usluga sertifikovanja.

Inspekcijski nadzor

Inspekcijski nadzor vršen je kod državnih organa i određenog broja privrednih subjekata koji se bave elektronskom trgovinom, kao i kod mobilnih operatera, banaka (kontrola DATA – centra sprovedena u pogledu ispunjavanja kriterijuma zaštite podataka, zaštite informacionog sistema i fizičke zaštite).

Ova inspekcija je u izvještajnoj godini izvršila ukupno 83 inspekcijska pregleda (54 redovnih, 15 po inicijativi i 14 kontrolnih pregleda).

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	83
- redovni	54
- po inicijativi	15
- kontrolni	14
Broj utvrđenih nepravilnosti	28
Broj ukazivanja	14

Po *Zakonu o informacionoj bezbjednosti* izvršeno je osam inspekcijskih pregleda i to: kod mobilnih operatera (Telekom, Telenor i M-tel), bankarskog sektora (Hipotekarna banka, Crnogorska komercijalna banka AD Podgorica, Societe Generale Banka Montenegro, Erste banka) i Ministarstva za informaciono društvo i telekomunikacije (DATA centar državnih organa). U nadzoru nijesu utvrđene nepravilnosti.

Shodno zaključku Vlade (broj: 08-2963/2, sa sjednice održane 18. decembra 2014. godine), vršen je pojačani inspekcijski nadzor nad primjenom *Zakona o elektronskoj upravi*, o čemu je kvartalno izvještavano Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije. Inspekcijski nadzor (31 inspekcijski pregled) je, u saradnji sa glavnim administratorom portala eUprave, usklađen po prioritetima i obavljen kod: Ministarstva nauke (2), Ministarstva održivog razvoja i turizma (1), Ministarstva rada i socijalnog staranja (1), Ministarstva saobraćaja i pomorstva (1), Ministarstva za ljudska i manjinska prava (2), Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija (2), Ministarstva finansija (1), Ministarstva ekonomije (1), Ministarstva pravde (2), Ministarstva odbrane (2), Agencije za zaštitu životne sredine (2), Uprave za kadrove (2), Uprave carina (2), Zavoda za statistiku Crne Gore (1), Agencije za sprječavanje korupcije (2), Uprave za imovinu (2), Uprave za javne nabavke (1), Direkcije za razvoj malih i srednjih preduzeća (2) i Uprave za dijasporu (2), koji su se nakon toga prijavili administratoru portala eUprave. U ovom nadzoru utvrđeno je 28 nepravilnosti.

U vezi sa ovim nadzorom treba istaći da, i pored toga što je inspekcijski nadzor bio planiran i kod Uprave policije, isti nije izvršen, iako je inspektor više puta pokušao da zakaže kontrolu, pa će to biti obaveza početkom 2017. godine.

U skladu sa zaključkom Vlade (od 19. novembra 2015. godine), kojim je usvojena Analiza elektronske trgovine u Crnoj Gori (u kojoj se ukazuje na nedostatke pravnog okvira u ovoj oblasti i potrebu koordinacije državnih organa), intenzivirane su aktivnosti ove inspekcije u cilju implementacije mjera za unapređenje *elektronske trgovine*. Zakon o elektronskoj trgovini propisao je obavezu za davaoce usluga informacionog društva, prema kojoj moraju biti upisani u Centralni registar privrednih subjekata. Prikupljanje podataka o kompanijama koje se bave uslugama informacionog društva otežava činjenica da prilikom registracije preduzeća, usluge informacionog društva, odnosno elektronska trgovina nijesu posebno klasifikovane, zbog čega je neophodno inovirati zakonski okvir. Po Zakonu o

elektronskoj trgovini Inspekcija je u 2016. godini izvršila 29 inspekcijskih pregleda u kojima nijesu utvrđene nepravilnosti.

Utvrđene nepravilnosti i preduzete mjere

Sve utvrđene nepravilnosti (28) odnosile su se na primjenu Zakona o elektronskoj upravi i to:

- neimenovanje administratora podportala od strane starješine organa utvrđeno je kod: Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, Ministarstva pravde, Uprave za kadrove, Uprave za imovinu, Uprave za dijasporu, Agencije za sprječavanje korupcije i Direkcije za razvoj malih i srednjih preduzeća;
- nepostojanje email adrese za prijem elektronske pošte utvrđeno je kod: Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, Ministarstva pravde, Uprave za kadrove i Uprave carina;
- nekorišćenje eDMS ili djelimično korišćenje utvrđeno je kod: Ministarstva nauke, Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Ministarstva finansija i Ministarstva rada i socijalnog staranja;
- nedostavljanje obrazaca o registrima i informacionim sistemima utvrđeno je kod: Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, Ministarstva pravde, Ministarstva odbrane, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Agencije za zaštitu životne sredine, Uprave za kadrove, Uprave carina, Uprave za imovinu;
- neprijavljivanje na portal *eUprava* ili nepostavljanje odgovarajućih servisa na istom utvrđeno je kod: Agencije za zaštitu životne sredine, Agencije za sprječavanje korupcije, Uprave za dijasporu, Uprave carina, Direkcije za razvoj malih i srednjih preduzeća.

Navedene nepravilnosti su, uglavnom, nakon ukazivanja inspektora, otklanjane u kraćim intervalima, osim nepravilnosti koje su se odnosile na korišćenja eDMS-a i postavljanje servisa na portalu *eUprava.me*, zbog čega je ova inspekcija bila u stalnoj komunikaciji sa ministarstvima i upravama povodom aktivnosti koje su sprovedene (obuke za korišćenje eDMS-a i obuke za administratora portala).

Postupanje po inicijativama

U izvještajnom periodu Inspekcija za usluge informacionog društva je primila ukupno 15 prijava, od kojih su 4 imale predmet nadzora elektronska trgovina i iste su, nakon sprovođenja nadzora kod mobilnog operatera M:Tel odbijene kao neosnovane, dok ostale (aktivnosti članova društvenih mreža, kupovina preko interneta u drugim državama, kao i trgovina hartijama od vrijednosti) nijesu bile u nadležnosti ove inspekcije.

7. Elektroenergetska inspekcija

U Elektroenergetskoj inspekciji sistematizovana su radna mjesta za 3 inspektora, od kojih su, uključujući glavnog inspektora, popunjena dva (dipl. inž. elektrotehnike, smjer energetika).

Nadležnosti

Zakoni nad čijom primjenom nadzor sprovodi ova inspekcija su: Zakon o energetici, Zakon o uređenju prostora i izgradnji objekata, Zakon o zaštiti na radu, Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti, kao i pravilnici o tehničkim normativima, i to: za izgradnju nadzemnih elektroenergetskih vodova nazivnog napona od 1kV do 400kV, za projektovanje i izvođenje električnih postrojenja u kojima se radi sa eksplozivom, za elektroenergetska postrojenja nazivnog napona iznad 1000V, za uzemljenje elektroenergetskih postrojenja nazivnog napona iznad 1000V, za elektroenergetska postrojenja nazivnog napona 10kV za rad pod naponom 20kV, za električna postrojenja i uređaje u rudnicima sa površinskom eksploatacijom mineralnih sirovina, za električna postrojenja i uređaje u rudnicima sa podzemnom eksploatacijom, za izgradnju sredjenaponskih nadzemnih vodova samonosećim kablovskim snopom, za zaštitu elektroenergetskih postrojenja i uređaja od požara, za električne instalacije niskog napona, za zaštitu niskonaponskih mreža i pripadajućih transformatorskih stanica, za izgradnju niskonaponskih nadzemnih vodova, za zaštitu objekta od atmosferskog pražnjenja, za zaštitu elektroenergetskih postrojenja od statičkog elektriciteta, za zaštitu elektroenergetskih postrojenja od prenapona, kao i pravilnici: o jugoslovenskim standardima za gromobranske instalacije, o tehničkim mjerama za pogon i održavanje elektroenergetskih postrojenja i vodova, o tehničkim mjerama za izgradnju, pogon i održavanje električnih generatora i sinhronih kompezatora hlađenih vodonikom, te pravila o snabdijevanju električnom energijom, pravila za funkcionisanje distributivnog sistema električne energije, pravila za funkcionisanje prenosnog sistema električne energije, propisi o tehničkim mjerama za pogon i održavanje elektroenergetskih postrojenja, tehnička preporuka Elektroprivrede Crne Gore (2007. godina) za priključak potrošača na niskonaponsku mrežu TP-2, itd.

Po Zakonu o energetici ova inspekcija vrši nadzor u oblastima: projektovanja, proizvodnje, izgradnje, eksploatacije i održavanja objekata za proizvodnju, prenosa, distribucije električne energije i drugih elektroenergetskih postrojenja i instalacija.

Kada je u pitanju pravni okvir za ovu oblast nadzora, treba istaći da su tehnički propisi o izgradnji, zaštiti, eksploataciji, odnosno održavanju elektroenergetskih objekata u cjelosti naslijeđeni iz bivše savezne države, a u međuvremenu su standardi u ovoj oblasti izmijenjeni što, u situaciji kada Crna Gora nije donijela nove propise u ovoj oblasti, onemogućava rad ove inspekcije.

Inspeksijski nadzor

U toku izvještajnog perioda vršena je kontrola rada energetske subjekata u pogledu održavanja elektroenergetskih objekata, eksploatacije i realizacije investicione izgradnje,

odnosno rekonstrukcije objekata u elektroenergetskom sektoru. Objekti nadzora su iz oblasti proizvodnje, prenosa i distribucije električne energije, i to: vodovi svih naponskih nivoa (400 kV, 220 kV, 110 kV, 35 kV, 20 kV, 10 kV i 0,4 kV), transformatorske stanice, mHE, vjetroelektrane i rasklopna postrojenja svih nivoa transformacije, elektroenergetski objekti potrošača priključenih na svim naponskim nivoima elektroenergetskog sistema Crne Gore.

U izvještajnom periodu Inspekcija je kontrolisala i pratila aktivnosti na realizaciji veoma značajnih, tehnički i tehnološki složenih projekata i to: interkonekcija HVDC 500 kV Italija-Crna Gora, konvertorsko postrojenje, TS 400/110/35 kV Lastva, DV 400 kV Lastva-Čevo-Pljevlja, vjetrogeneratori (26 objekata) Krnovo sa TS 110/35 Brezna i TS 33/110 kV Krnovo, dalekovodima 2x110 kV Brezna – Krnovo i 110 kV Brezna – Kličevo (do tačke uklapanja na postojeći dalekovod Kličevo – Brezna), objekti (2 TS 110/20 kV, priključni 110 kV dalekovod, 65 km 20 kV DV i 30 TS 20/0,4 kV) za potrebe napajanja gradilišta autoputa Bar-Boljare, dionica Smokovac-Mateševo, izgradnja objekata mHE, pri čemu je u redovni pogon pušteno 2 objekta, a započela izgradnja još 4 objekta mHE. Praćene su i aktivnosti na realizaciji projekta izmještanja dionice DV 220 kV HE Piva-Pljevlja koja prelazi odlagalište pepela i šljake Maljevac, kao i izradi projektne i druge dokumentacije za revitalizaciju - kapitalni remont agregata u HE Piva.

Takođe, u skladu sa zakonom, ova inspekcija je vršila inspekcijske preglede radi: kontrole primjene zakona i propisa pri realizaciji projekata izgradnje elektroenergetskih objekata; davanja saglasnosti za probni pogon novih objekata, za privremeni pogon i funkcionalna ispitivanja; kontrole usklađenosti novoizgrađenih objekata sa projektnom dokumentacijom i zakonom, te prisustvala tehničkim pregledima svih elektroenergetskih objekata.

U izvještajnom periodu su izvršena 523 inspekcijska pregleda (redovnih 267, po inicijativi 187 i kontrolnih 69), u kojima je utvrđeno 272 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	523
- redovni	267
- po inicijativi i zahtjevima	187
- kontrolni	69
Broj utvrđenih nepravilnosti	272
Broj ukazivanja	143
Broj rješenja	116
Broj prekršajnih naloga	7
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	5.000,00 €
Broj zaključaka	2

Utvrđene nepravilnosti i preduzete mjere

Utvrđene nepravilnosti (272) su se odnosile na održavanje i eksploataciju distributivne i prenosne mreže, odnosno tehničke ispravnosti objekata, te pogon pojedinih trafostanica prenosnog sistema.

Za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti izrečene su 143 mjere ukazivanja i donijeto je 116 rješenja.

Od ukupno 116 donesenih rješenja u izvještajnom periodu je izvršeno 89 (kao i 8 rješenja iz 2015. godine), dok je ostalo neizvršeno 27 rješenja (u potpunosti ili djelimično), iako je rok za izvršenje istih dospio u izvještajnoj godini. Radi se o rješenjima na koja je subjekat nadzora uložio žalbe, ali drugostepeni organ po istima nije odlučio i pored toga što su istekli propisani rokovi. Od ovih 27 rješenja, 26 se odnosi na otklanjanje nepravilnosti u vezi sa građenjem objekata u zoni 35 kV dalekovoda, i ista se djelimično izvršavaju. Ovdje je neophodno ukazati na problem nepostupanja drugostepenog organa i potrebu da se isti u narednom periodu mora prevazići, kako bi se nepravilnosti koje su nesporno utvrđene otklonile i obezbijedio siguran i pouzdan pogon elektroenergetskih objekata.

Mjere koje su po nalogu Elektroenergetske inspekcije preduzimane od strane kontrolisanih subjekata, značajno su doprinijele sigurnijem i pouzdanijem pogonu u izvještajnom periodu.

Za počinjene prekršaje u izvještajnoj godini, Elektroenergetska inspekcija je izdala 7 prekršajnih naloga sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 5.000,00 €.

Postupanje po inicijativama i zahtjevima

U izvještajnom periodu Elektroenergetska inspekcija je po inicijativama - zahtjevima privrednih subjekata, energetskih subjekata i potrošača, organa/institucija i fizičkih lica ili pojedinačnih potrošača električne energije izvršila 187 inspeksijskih pregleda. Međutim, dio kontrola po inicijativama izvršen je i u redovnom nadzoru u okviru kombinovanih inspeksijskih pregleda, pa je ukupan broj kontrola po inicijativama - zahtjevima znatno veći. Ova inspekcija je 25 inicijativa uputila drugim nadležnim organima na postupanje, a u jednom slučaju je inicijativa odbijena zbog nenadležnosti.

Nadzor po oblastima

Nelegalna gradnja u zoni dalekovoda - U toku izvještajnog perioda nastavljena je aktivnost iz prethodnog perioda za rješavanje problema ugroženosti pogona elektroenergetskih objekata zbog nelegalne gradnje stambenih i drugih objekata u zoni dalekovoda. Izgrađeni objekti ugrožavaju pogon elektroenergetskih objekata sa aspekta sigurnosnih visina i udaljenosti, ali su ugroženi i ljudi i imovina. Na ovim dalekovodima su nepravilnosti i neusaglašenosti sa propisima posljedica izgradnje objekata u zoni dalekovoda, bez pribavljanja dozvole za građenje u zoni dalekovoda koju izdaje energetski subjekat. Napajanje potrošača električnom energijom je ugroženo, a isključenjem dalekovoda, čiji je pogon ugrožen, kompletni gradovi ili djelovi gradova u Crnoj Gori ostali bi bez napajanja električnom energijom.

FC Distribucija, odnosno Crnogorski elektrodistributivni sistem (CEDIS) je, postupajući po rješenjima Elektroenergetske inspekcije, dostavila 29 elaborata o usaglašenosti sa propisima prelaza i približavanja 35 kV dalekovoda sa drugim objektima. U elaboratima je vršena analiza po sedam tačaka usaglašenosti 35 kV dalekovoda i objekata u zoni dalekovoda (zgrade, putevi, EE objekti, TK objekti, pruge itd.) sa propisima. Za pojedine dalekovode izvršeno je upoređenje projektovanog stanja i zahtjeva tehničkih propisa (Pravilnik o tehničkim normativima za izgradnju nadzemnih elektroenergetskih vodova nazivnog napona od 1 kV do 400 kV (Sl.list SFRJ br. 65/88 i Sl.list SRJ br. 18/92). U svakom elaboratu je dat prijedlog mjera koje treba preduzeti da bi dalekovod bio usaglašen sa propisima u odnosu na druge objekte u zoni dalekovoda. Elektroenergetska inspekcija je, u skladu sa ovlašćenjima iz zakona, donijela 26 rješenja i naložila preduzimanje propisanih mjera za otklanjanje nepravilnosti, odnosno neusaglašenosti sa propisima, utvrđenih u elaboratima, uz insistiranje da se pri izvršenju naloženih mjera postupak vodi u skladu sa Zakonom o energetici. Takođe, u skladu sa Zakonom o energetici (član 229. stav 2), dostavljena je inicijativa drugim nadležnim inspekcijama za postupanje u predmetnoj stvari. Kao što je već istaknuto, protiv svih ovih rješenja izjavljena je žalba, o kojima drugostepeni organ, iako su protekli propisani rokovi, u izvještajnoj godini nije odlučio, zbog čega je izvršenje istih dovedeno u pitanje.

EPCG – FC Proizvodnja - Proizvodni objekti su u pogonu dugi niz godina i za njih je propisima i godišnjim bilansom utvrđen period kad se vrše remont i zimske njege. Rokovi su u izvještajnoj godini dosljedno ispoštovani, ali se stalno pojavljuju značajni problemi u obezbjeđenju opreme i izvođača radova prema propisanim procedurama u ostavljenim rokovima.

Pored redovnog remonta u toku godine je otpočela realizacija revitalizacije - kapitalni remont agregata u HE Piva i izmještanje dionice DV 220 kV HE Piva - Pljevlja koja prelazi odlagalište pepela i šljake Maljevac.

Crnogorski elektrodistributivni sistem (CEDIS/EPCG - FC Distribucija) - Polovinom izvještajne godine izvršena je izmjena organizacije distribucije i formiran novi pravni subjekt -Crnogorski elektrodistributivni sistem - CEDIS.

Već je istaknut problem u vezi sa izvršenjem 26 rješenja, kojima je Elektroenergetska inspekcija subjektu nadzora (CEDIS) naložila otklanjanje nepravilnosti koje se odnose na nepropisnu izgradnju objekata (koji nijesu u funkciji obavljanja energetske djelatnosti) u zoni 35 kV dalekovoda. Dakle, s obzirom da drugostepeni organ nije sproveo propisani postupak po žalbama subjekta nadzora na ova rješenja, to je izvršenje istih dovedeno pod znak pitanja, odnosno subjekat nadzora po istima djelimično postupa.

U vezi sa ovim nepravilnostima Elektroenergetska inspekcija je obavijestila druge nadležne inspekcije radi preduzimanja mjera u dijelu njihovih nadležnosti.

Pored navedenog, Inspekcija je vršila pregled objekata, projektne i pogonske dokumentacije, kojom se dokazuje propisano postupanje pri izgradnji, rekonstrukcijama, remontima, održavanju i eksploataciji objekta, kao i pribavljenih dokumenata o periodičnim mjerjenjima, ispitivanjima i kontroli tehničke ispravnosti uređaja, opreme i instalacija.

Redovno održavanje objekata, uređaja i postrojenja se odvija saglasno godišnjim planovima koji se zasnivaju na raspoloživim sredstvima, a ne na starosti objekata, njihovim pregledima i drugim relevantnim parametrima. To za posljedicu ima da se planovi održavanja, remonata i zamjene amortizovanih elemenata realizuju u smanjenom obimu. Takođe, planovi održavanja se realizuju sa značajnim kašnjenjem zbog problema vezanih za nabavku potrebne opreme i obezbjeđenja licenciranih izvođača radova.

Nijesu doneseni akti o kriterijumima kvaliteta električne energije i o kriterijumima kvaliteta isporuke. Kvalitet isporuke električne energije i trajanje prekida u isporuci nijesu na zadovoljavajućem nivou.

Crnogorski elektroprenosni sistem/CGES - Kod CGES-a je u toku velika investiciona aktivnost vezana za realizaciju projekta: TS 400/110/35 kV Lastva i dalekovoda 400 kV Lastva - Čevo i DV 400 kV Čevo – Pljevlja. Takođe, u toku izvještajne godine izgrađen je DV 110 kV Tivat – Kotor i DV 110 kV kablovski vod TS Nikšić 1- TS Kličevo i na taj način stvoreni su uslovi za puštanje u rad TS 110/35 kV Kotor i TS 110/10 kV Nikšić 2 (Kličevo). Elektroenergetska inspekcija je redovno vršila kontrolu primjene zakona za sve ove i druge objekte.

Terna iz Italije je investitor projekta: Interkonekcija HVDC 500 kV Italija - Crna Gora, podmorski kabal i konvertorsko postrojenje u Lastvi, koji zajedno sa TS 400/110/35 kV Lastva i dalekovodom 400 kV Lastva - Čevo, odnosno DV 400 kV Čevo - Pljevlja, predstavlja jednu od najvećih i najznačajnijih interkonektivnih veza na prostoru, ne samo Crne Gore, nego i cijelog Balkana. Izvršeno je polaganje podmorskog kabla na dionici crnogorskog podmorja. U toku je izgradnja konvertorskog postrojenja i priprema se teren za polaganje kabla na dijelu od obale do konvertorskog postrojenja. Elektroenergetska inspekcija redovno kontroliše sve ove radove u okviru nadležnosti.

Obnovljivi izvori energije - U toku godine Elektroenergetska inspekcija je dala saglasnosti za stavljanje u probni pogon, nakon čega su pribavljene upotrebne dozvole, za 2 objekta mHE. U toku je izgradnja još 4 objekata mHE.

Ova inspekcija je kontrolisala postupanja pri realizaciji projekta Vjetroelektrana na Krnovu. U toku je izgradnja 26 vjetrogeneratora na Krnovu (ukupna snaga 72 MW). Za potrebe priključenja VE izgrađeni su objekti TS 110/35 Brezna i TS 33/110 kV Krnovo, dalekovodi 2x110 kV Brezna – Krnovo i 110 kV Brezna – Kličevo (do tačke uklapanja na postojeći dalekovod Kličevo – Brezna). Izvršen je tehnički pregled dalekovoda i trafostanica i u toku je pribavljanje upotrebne dozvole za ove objekte. Inspekcija je otpočela inspekcijske preglede za utvrđivanje ispunjenosti uslova za davanje saglasnosti za probni rad za vjetroelektrane, u skladu sa zakonom.

Auto-put Bar–Boljare - Elektroenergetska inspekcija je, po zahtjevu investitora i izvođača radova, na izgradnji autoputa Bar-Boljare, dionica Smokovac-Uvač-Mateševo, u toku 2016. godine vršila nadzor nad primjenom Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata, u dijelu odredbi koje se odnose na izgradnju elektroenergetskih objekata za napajanje gradilišta. Inspekcijskim nadzorom je obuhvaćeno postupanje pri izgradnji 2 TS 110/20 kV (Mrke i Uvač), priključnih 110 kV dalekovoda za TS Mrke, 65 km dalekovoda 20 kV i 30 TS 20/0,4 kV za potrebe napajanja gradilišta pomenute dionice auto - puta Bar - Boljare. U toku je postupak za obezbjeđenje propisanih uslova za davanje saglasnosti za privremeni pogon objekata koji su po izvještaju Komisije podobni za upotrebu.

Što se tiče *velikih potrošača* (KAP Podgorica i Tosčelik - Željezara Nikšić), treba istaći da su pogoni elektroenergetskog razvoda kod njih tehnološki stari, amortizovani i sa nedovoljnim ulaganjem u održavanje.

Predstavnik Elektroenergetske inspekcije je učestvovao u izradi Strategije razvoja energetike i Akcionog plana razvoja energetike 2015-2030. .

8. Termoenergetska inspekcija

U Termoenergetskoj inspekciji sistematizovana su tri radna mjesta za inspektora, od kojih je jedno popunjeno (dipl. inž. mašinstva).

Nadležnosti

Ova inspekcija vrši nadzor nad: Zakonom o energetici, Zakonom o uređenju prostora i izgradnji objekata, Zakonom o zaštiti na radu, Zakonom o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti, Zakonom o standardizaciji, Zakonom o cjevovodnom transportu gasovitih i tečnih ugljovodonika, Zakonom o eksplozivnim materijama, Zakonom o zapaljivim tečnostima i gasovima, kao i nad 39 pravilnika.

Inspeksijski nadzor

Inspeksijskim nadzorom iz nadležnosti ove inspekcije obuhvaćena su sva termoenergetska, termotehnička, gasna i procesna postrojenja i instalacije. Nadzor se obavlja kod objekata za proizvodnju električne energije (termoelektrana i hidroelektrana), termoenergetskih i drugih postrojenja kod industrijskih subjekata, termotehničkih i drugih postrojenja kod javnih objekata (bolnice, škole, hoteli i dr.), gasnih instalacija u širokoj potrošnji (domaćinstava, manjih ugostiteljskih objekata i dr.).

I u toku izvještajne godine bio je prisutan problem nepostojanja podzakonskih akata koji regulišu oblast održavanja objekata u termoenergetskom sektoru, kao i određivanja imenovanih i ovlašćenih tijela za ocjenjivanje usaglašenosti proizvoda. Tehnički propisi o izgradnji, zaštiti, eksploataciji, odnosno održavanju termoenergetskih objekata su u cjelosti nasljeđe iz savezne države, a i oni su u jednom dijelu stavljeni van snage, a da nijesu usvojeni novi. Na taj način nema mogućnosti za primjenu usvojenih standarda u Crnoj Gori, a posebno treba naglasiti da je nemoguće biti dosljedan u kontroli i insistiranju na primjeni propisa.

U izvještajnoj godini ova inspekcija je izvršila ukupno 172 inspeksijska pregleda (redovnih 50, po inicijativi 76 i kontrolnih 46), u kojima je utvrđeno 49 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	172
- redovni	50
- po inicijativama i zahtjevima	76
- kontrolni	46
Broj utvrđenih nepravilnosti	49
Broj ukazivanja	26
Broj rješenja	23
Broj prekršajnih naloga	2
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	3.300,00 €
Broj zaključaka	6

Značajan broj inspekcijskih pregleda izvršen je na objektima benzinskih stanica i skladišnih rezervoara radi utvrđivanja postupanja nosilaca licence za obavljanje energetske djelatnosti u skladu sa zakonom, kojim je utvrđena obaveza dostavljanja inspekcijskog izvještaja u postupku dobijanja licence energetskog subjekta.

Po zahtjevima subjekata koji koriste termoenergetska postrojenja i instalacije vršeni su inspekcijski pregledi radi: davanja saglasnosti za funkcionalna ispitivanja i probni rad mHE, vjetroelektrana, malih elektrana solarnih panela, postrojenja za preradu otpadnih voda i sl., davanja saglasnosti na tehničku dokumentaciju i izvedene radove na gasnim instalacijama, a u cilju prvog punjenja instalacija TNG-om, davanja mišljenja kako bi se utvrdila ispunjenost uslova i zahtjeva utvrđenih tehničkim propisima, za funkcionalnost opreme za točenje TNG, radi dobijanja ili produženja licenci od RAE, odobrenja za stavljanje na tržište novih plinskih boca, odobrenja za stavljanje u ponovni pogon kotlova na kojima je izvršena rekonstrukcija.

Pored samog inspekcijskog nadzora propisanog Zakonom o energetici, ova inspekcija je vršila i tržišni nadzor, tj. provjeru bezbjednosti pojedinih grupa proizvoda na tržištu, u skladu sa tehničkim propisima koji uređuju ovu oblast. U vezi sa ovim treba istaći da Uredba o utvrđivanju grupa proizvoda nad kojima se vrši nadzor na tržištu, u jednom dijelu ne odražava u potpunosti nadležnosti ove inspekcije koje su joj zakonom dodijeljene, pa je potrebno pokrenuti izmjenu iste. Pored navedenog, treba istaći da jedan termoenergetski inspektor ne može u potpunosti odgovoriti svim nadležnostima (posebno u dijelu tržišnog nadzora) u potrebnom obimu, zbog čega je neophodno povećati broj inspektora.

Utvrđene nepravilnosti i preduzete mjere

Nepravilnosti koje su najčešće utvrđene odnose se na nepoštovanje tehničkih propisa u pogledu održavanja, pregleda i ispitivanja energetskih postrojenja. Bilo je i nekoliko slučajeva da privredni subjekti obavljaju energetske djelatnosti bez licence.

U tržišnom nadzoru kojim je ova inspekcija u izvještajnom periodu obuhvatila gasnu opremu i posude pod pritiskom (stabilne i prenosne), nijesu pronađeni nebezbedni proizvodi.

Za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti izrečeno je 26 mjera ukazivanja i donijeto 15 rješenja. U izvještajnoj godini inspektor je donio i tri rješenja o zabrani obavljanja djelatnosti, jedno o stavljanju objekta van upotrebe, tri o davanju saglasnosti za probni rad, jedno o davanju saglasnosti za funkcionalna ispitivanja. Takođe, u izvještajnoj godini inspektor je donio i šest zaključaka o izricanju novčane kazne, nakon što je u kontrolnom inspekcijskom pregledu utvrdio da subjekt pregleda nije postupio po rješenju.

Od 15 rješenja za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti u izvještajnoj godini je izvršeno 11, za 3 rješenja nije istekao rok za izvršenje, dok je za jedno rješenje postupak u toku.

U izvještajnom periodu Termoenergetska inspekcija je izdala dva prekršajna naloga na ukupan iznos od 3.300 €, koja su naplaćena.

Postupanje po inicijativama

Pored već istaknutih inspekcijskih pregleda po zahtjevima subjekata koji koriste termoenergetska postrojenja i instalacije, i drugih subjekata, uključujući i obavještenja o opasnim proizvodima sa RAPEX izvještaja (bezbjednost proizvoda na tržištu), Termoenergetska inspekcija je u izvještajnom periodu postupala i po inicijativama, među kojima je bilo i onih od strane NVO koje su se odnosile na provjeru tehničke ispravnosti i redovnosti održavanja kotlovskih postrojenja, kao i fizičkih lica. Takvih pregleda je bilo ukupno 76 (55 po zahtjevima i 21 po inicijativama). Po svim zahtjevima/inicijativama ova inspekcija je postupila u skladu sa zakonom, a u šest slučajeva postupak je u toku.

U ovom izvještajnom periodu termoenergetski inspektor je bio uključen i u rad komisije Ministarstva ekonomije za polaganje ispita stručne osposobljenosti za održavanje i rukovanje energetskim postrojenjima, uređajima i opremom (za 59 kandidata).

9. Metrološka inspekcija

U Metrološkoj inspekciji sistematizovana su i popunjena radna mjesta za tri inspektora, (glavni inspektor – dipl. inž. metalurgije, metrološki inspektor II - dipl.inž.fiz. i metrološki inspektor III - dipl. inž. hem. tehnologije).

Nadležnosti

Ova inspekcija sprovodi nadzor nad primjenom Zakona o metrologiji i Zakona o kontroli predmeta od dragocjenih metala, kao i nad podzakonskim aktima: Uredba o zakonskim mjernim jedinicama, Uredba o zakonskim mjerilima za koja je obavezno ovjeravanje odnosno odobrenje tipa mjerila, Pravilnik o rokovima redovnog ovjeravanja zakonskih mjerila, Pravilnik o prethodno upakovanim proizvodima, Pravilnik o bocama kao mjernim posudama, Pravilnik o zahtjevima koji se odnose na uređaje i sisteme sa mjernom funkcijom, Pravilnik o vagama sa neautomatskim funkcionisanjem i Pravilnik o uslovima za

proizvodnju predmeta od dragocjenih metala u pogledu opreme i radnih prostorija i načinu utvrđivanja ispunjenosti tih uslova.

Inspekcijski nadzor

Metrološka inspekcija u skladu sa propisima vrši inspekcijski nadzor na unutrašnjem tržištu, koji obuhvata kontrolu zakonskih mjerila, boca kao mjernih posuda, prethodno upakovanih proizvoda i kontrolu predmeta od dragocjenih metala.

Pored nadzora nad primjenom zakona koji uređuju oblast kontrole zakonskih mjerila i dragocjenih metala, vršen je nadzor i nad propisima koji uređuju zaštitu potrošača i zaštitu od nebezbednih neprehrambenih proizvoda.

Ova inspekcija je po potrebi, zajedno sa drugim inspekcijama Uprave, sprovodila pojačani nadzor u skladu sa programom nadzora u turističkoj sezoni i pojačani nadzor u cilju suzbijanja sive ekonomije u skladu sa Vladinim Akcionim planom. Takođe, sprovodila je nadzor u cilju zaštite potrošača (po Nacionalnom programu zaštite potrošača i po godišnjem programu nadzora proizvoda na tržištu).

Inspekcijski nadzor u izvještajnoj godini vršen je kod privrednih subjekata koji se bave prometom, ugradnjom, upotrebom, održavanjem i popravkom zakonskih mjerila, kao i provjerom tačnosti količina naznačenih i sadržanih u prethodno upakovanim proizvodima. Takođe, nadzor je vršen i kod privrednih subjekata koji se bave proizvodnjom, uvozom i prometom predmeta od dragocjenih metala.

U izvještajnoj godini ova inspekcija je izvršila ukupno 733 inspekcijska pregleda (450redovnih, 34 po inicijativi i 249 kontrolnih), u kojima je utvrdila 249 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Inspekcijski pregledi i mjere	Kontrola zakonskih mjerila i prethodno upakovanih proizvoda	Kontrola predmeta od dragocjenih metala	UKUPNO
Broj inspekcijskih pregleda	617	116	733
- redovni	364	86	450
- po inicijativi	32	2	34
- kontrolni	221	28	249
Broj utvrđenih nepravilnosti	229	20	249
Broj ukazivanja	1	0	1
Broj rješenja	228	20	248
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	20	2	22

Kontrola zakonskih mjerila - u izvještajnoj godini izvršeno je 617 inspekcijskih pregleda (što je kao rezultat imalo porast broja zahtjeva za ovjeravanje mjerila kod Zavoda za metrologiju), i to:

- *Mjerila koja se koriste u funkciji prometa robe i usluga: mjerila dužine* - mjerne letve na benzinskim stanicama - ovjereno 26 komada; *mjerila zapremine* - vodomjeri - ovjereno

15.899 komada i 44 rezervoara za skladištenje naftnih derivata na benzinskim stanicama; mjerila mase - trgovačke vage klase III do 9000 kg - ovjereno 1.786 komada, vage klase III preko 9000 kg (kamionske vage) - ovjereno 72 komada i zlatarske vage klase II - ovjereno 73 komada. Takođe, ovjereno je i 5 osnovnih časovnika u TT centralama za mobilnu i fiksnu telefoniju, 318 uređaja za mjerenje istekle količine tečnog goriva (TG), 63 uređaja za mjerenje istekle količine tečnog naftnog gasa (TNG) i 38 uređaja za mjerenje istekle količine TG i TNG;

- *Mjerila koja se koriste u funkciji zaštite zdravlja ljudi* - kontrola i ispitivanje manometara za mjerenje krvnog pritiska (zajedno sa predstavnikom Zavoda za metrologiju), nakon čega je ovjereno 350 komada ovog tipa zakonskog mjerila (53 u vlasništvu Kliničkog Centra Crne Gore, 82 u vlasništvu JZU, Doma zdravlja Podgorica, 22 u vlasništvu Opšte bolnice Bar, 7 u vlasništvu Instituta „Simo Milošević“, dok je 186 mjerila ovjereno kod uvoznika (173 od „Inel Medica“, 9 od „Union“ i 4 od „Farmont“);

- *Mjerila koja se koriste u funkciji zaštite imovine, životne sredine i prirodnih resursa, zaštite na radu i zaštite od nezgoda*: Izvršeno je ovjeravanje 94 etilometara (77 u vlasništvu Uprave policije, po jedan u vlasništvu „13. Jul Plantaže“, „Montenegro Airlines“, „Željeznička Infrastruktura Crne Gore“, „Glavni grad Podgorica - Služba zaštite“, Komunalne usluge Podgorica“, 2 - „Messer Tehnogas“, po 3 u vlasništvu „Željeznički Prevoz Crne Gore“ i „Montecargo“, i pet u vlasništvu „Oki Co“, kao i jedno mjerilo u funkciji zaštite od zračenja).

- *Mjerila koja se koriste u funkciji zaštite saobraćaja*: izvršeno je ovjeravanje ukupno 40 radara koje koristi Uprava policije, 1.807 taksimetara i 123 manometra za mjerenje nivoa pritiska u pneumaticima.

Kontrola prethodno upakovanih proizvoda - tokom izvještajne godine izvršene su 4 kontrole u saradnji sa službenicima Zavoda za metrologiju.

Kontrola bezbjednosti proizvoda (neprehrambenih) na tržištu – vršen je tržišni nadzor (provjera usaglašenosti proizvoda sa propisanim zahtjevima) i preduzimane mjere kako bi na tržište bili plasirani isključivo bezbjedni proizvodi. U skladu sa Opštim programom nadzora na tržištu (godišnji), kontrolisani su: vodomjeri, manometri za kontrolu krvnog pritiska, manometar za kontrolu pritiska u pneumaticima i vage klase III. Nadzor je vršen putem administrativne provjere prateće dokumentacije, vizuelnom kontrolom i ispitivanjem pojedinih proizvoda u Laboratoriji za pritisak Zavoda za metrologiju (manometri za kontrolu krvnog pritiska i manometri za kontrolu pritiska u pneumaticima). U izvještajnoj godini nije bilo RAPEX obavještenja o pojavi nebezbednih proizvoda iz oblasti kontrole ove inspekcije.

Kontrole predmeta od dragocjenih metala – izvršeno je 116 inspekcijskih pregleda (86 redovnih, 2 po inicijativi i 28 kontrolnih), što je kao rezultat imalo porast broja žigosanih predmeta od srebra. Ukupno je žigosano 190,123 kg (26.978 komada) predmeta od srebra, kao i 15,227kg (4.604 komada) predmeta od zlata. U izvještajnoj godini izdato je šest rješenja o određivanju znaka proizvođača i 12 rješenja o određivanju znaka uvoznika.

Trenutno su u Crnoj Gori registrovana 33 proizvođača i 127 uvoznika predmeta od dragocjenih metala.

Utvrđene nepravilnosti i preduzete mjere

Od ukupno utvrđenih 249 nepravilnosti, 229 se odnose na oblast zakonskih mjerila i prethodno upakovanih proizvoda, a 20 na predmete od dragocjenih metala.

Otklanjanje utvrđenih nepravilnosti nalagano je ukazivanjem (jedan slučaj) i donošenjem rješenja (248), od kojih se 228 odnosi na oblast zakonskih mjerila i prethodno upakovanih proizvoda. Od ukupnog broja donesenih rješenja u izvještajnoj godini je izvršeno 229 (kao i 11 rješenja iz prethodne godine). Od 19 neizvršenih rješenja, 4 nijesu postala izvršna u izvještajnoj godini, dok je za rješenja koja su postala izvršna a nijesu izvršena, pokrenuta prekršajna odgovornost.

U 2016. godini nije bilo žalbi na rješenja inspektora.

U izvještajnoj godini podnesena su 22 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka (16 protiv pravnih lica i 6 protiv fizičkih lica), i to zbog neizvršenja rješenja (18) i stavljanja u upotrebu zakonskog mjerila koje ne posjeduje važeći državni žig o ovjeravanju mjerila (4).

Nadležni sudovi su riješili 9 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka (u dva slučaja zahtjevi su odbačeni, dok su u 7 slučajeva izrečene novčane kazne u ukupnom iznosu od 8.160 €). Takođe, riješeno je i 12 zahtjeva iz ranijih godina (dva postupka su obustavljena zbog nastupanja zastare, a po 10 zahtjeva su izrečene novčane kazne u ukupnoj vrijednosti od 8.080 €), što je ukupno 21 riješenih zahtjeva, p,o kojima je izrečeno 17 novčanih kazni (16.240 €).

Postupanje po inicijativama

Od ukupno 34 inicijative za sprovođenje inspekcijskog nadzora 32 su iz oblasti zakonske metrologije, i to: na vodomjere (14), mjerila istočene količine goriva na benzinskim stanicama (4), vage klase III do 9.000 kg - trgovačke vage (7), vage klase III peko 9.000 kg - kamionske vage (2), električna brojila (2), manometar za kontrolu krvnog pritiska (1), dozer (1) i radar (1). Ostale dvije inicijataive odnosile su se na oblast kontrole predmeta od dragocjenih metala. U nadzoru po inicijativama inspektori su utvrdili 14 nepravilnosti za čije otklanjanje su preduzete propisane mjere, dok u 18 slučajeva nepravilnosti nijesu utvrđene.

Predstavnik Metrološke inspekcije prisustvovao je sastanku WELMEC GRUPE5 (metrološki nadzor), koji je održan u Ljubljani od 09 do 10.11. 2016. godine.

10. Inspekcija za igre na sreću

U Inspekciji za igre na sreću sistematizovano je sedam radnih mjesta za inspektore, od kojih je, uključujući glavnog inspektora, nadležnosti ostvarivalo šest (4 dipl. pravnika i 2 dipl. ekonomista).

Nadležnosti

Inspekcija za igre na sreću vrši nadzor nad sprovođenjem Zakona o igrama na sreću, Zakona o poreskoj administraciji u pogledu utvrđivanja varijabilnog dijela koncesione naknade, kao i podzakonskih akata za primjenu ovih zakona. Takođe, ova inspekcija u finansijskom nadzoru kontroliše sprovođenje odredbi Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma, kao i odredbe Zakona o računovodstvu i reviziji.

Inspekcijski nadzor

Ukupan broj koncesionara koji se bave priređivanjem igara na sreću je 41, a broj objekata u kojima se priređuju igre na sreću je 859, i to: 550 kladionica, 173 terminala, 118 automat klubova, 9 tombola zatvorenog tipa, 6 kazina i 3 priređivača igara na sreću putem interneta i drugih telekomunikacionih sredstava. Pored ovih, nadzorom su obuhvaćeni i oni koji nelegalno priređuju igre na sreću (u ugostiteljskim objektima, podrumima, privremenim objektima i slično).

U izvještajnom periodu izvršeno je 557 inspekcijskih pregleda, od čega 143 redovna, 381 po inicijativama i 33 kontrolna.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	557
- redovni	143
- po inicijativama	381
- kontrolni	33
Broj utvrđenih nepravilnosti	69
Broj ukazivanja	33
Broj rješenja	36
Broj prekršajnih naloga	22
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	9.190,00 €
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	33
Broj krivičnih prijava	3

U ovom nadzoru utvrđeno je 69 nepravilnosti, koje su se uglavnom odnosile na rad bez odobrenja. U cilju otklanjanja nepravilnosti, u 33 slučaja izrečena je mjera ukazivanja i donijeto 36 rješenja kojima su izrečene mjere privremene zabrane obavljanja djelatnosti.

U izvještajnom periodu podnijeta su 33 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, od kojih su nadležni organi riješili tri, dok je po zahtjevima iz 2014. godine riješeno ukupno 14, i izrečene novčane kazne u ukupnom iznosu od 50.850,00€. Podnesene su tri krivične prijave zbog neovlašćenog priređivanja igara na sreću od strane fizičkih lica.

Neposredan efekat inspekcijskog nadzora u izvještajnom periodu ogleda se u tome što je više od stotinu objekata iz sive zone uvedeno u regularne tokove, dok je kao vrlo ilustrativan podatak posrednog efekta inspekcijskog nadzora u ovoj oblasti činjenica da je Uprava za igre na sreću u 2015. godini naplatila 12,35% više koncesionih naknada u odnosu na 2014. godinu, u kojoj je takođe bilo ostvareno povećanje u odnosu na 2013. godinu u iznosu od 49.30%.

Pored navedenog, ova inspekcija je postupala po inicijativama koje su se odnosile na nezakonit rad i utvrđivanje tačnosti obračuna varijabilnog dijela koncesione naknade. Iako nije postojao pravni osnov za postupanje po inicijativama koje su se odnosile na neisplaćivanje dobitaka, ova inspekcija je posredovala između priređivača igara na sreću i učesnika igara na sreću u cilju prevazilaženja problema.

Inspekcijski nadzor se sprovodio u izuzetno otežanim uslovima, prije svega zbog neadekvatnog (prevaziđenog) pravnog okvira koji reguliše oblast igara na sreću. Nedonošenje novog zakona o igrama na sreću i odgovarajućih podzakonskih akata je limitirajući faktor za efikasniji rad Inspekcije. Takođe, nedostatak obuke za inspektore u ovoj oblasti i nemogućnost ozbiljnijeg praćenja savremenih kretanja u ovoj oblasti utiču na efikasnost inspekcijskog nadzora. U vezi sa ovim treba istaći uputstvo MONEYVAL-a kojim se potencira neophodnost stalnog usavršavanja (obuka inspektora, kao i povećanje njihovog broja), kako bi se mogle preduzimati neophodne mjere u cilju sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma.

11. Inspekcija za javne nabavke

U Inspekciji za javne nabavke aktom o sistematizaciji predviđena su radna mjesta za tri inspektora, od kojih su u izvještajnoj godini bila popunjena tri (glavni inspektor i 2 inspektora – dipl. ekonomisti).

Nadležnosti

Inspekcija za javne nabavke vrši nadzor nad primjenom Zakona o javnim nabavkama („Sl list CG“, br.42/11 i 57/14 i 28/15) i podzakonskim aktima za njegovu primjenu (Pravilnik o metodologiji analize rizika u vršenju kontrole u postupcima javnih nabavki, Pravilnik o metodologiji za utvrđivanje stepena energetske efikasnosti u postupcima javnih nabavki, Pravilnik o metodologiji iskazivanja podkriterijuma za izbor najpovoljnije ponude u postupku javne nabavke, Pravilnik o metodologiji utvrđivanja računске greške u ponudi u

postupku javne nabavke, Pravilnik o bližim kriterijumima za obrazovanje komisije za otvaranje i vrednovanje ponuda, Pravilnik o načinu vođenja i sadržaju evidencije o kršenju antikorupcijskih pravila, Pravilnik o obrascima u postupku javnih nabavki, Pravilnik o evidenciji postupaka javnih nabavki).

Inspekcijski nadzor

U izvještajnom periodu Inspekcija za javne nabavke izvršila je ukupno 219 inspekcijskih pregleda (135 redovnih, 77 po inicijativama i 7 kontrolnih) i utvrdila 189 nepravilnosti.

Inspekcijski nadzor je vršen kod subjekata koji se bave nabavkom robe, radova i usluga, i to:

- državnih organa i javnih službi i drugih korisnika sredstava Budžeta Crne Gore (107);
- organa jedinice lokalne samouprave i javnih službi i drugih korisnika sredstava budžeta jedinice lokalne samouprave (68);
- korisnika drugih javnih prihoda (6);
- privrednih društava i pravnih lica koja vrše poslove od javnog interesa (29);
- privrednih društava, pravnih lica, preduzetnika i fizičkih lica koji se finansiraju sa više od 50% iz sredstava Budžeta Crne Gore, jedinica lokalne samouprave i drugih javnih prihoda ili sredstava privrednih društva, odnosno pravnog lica iz alineje 4 (1);
- privrednih društava, pravnih lica i preduzetnika koji obavljaju djelatnosti u oblastima vodoprivrede, energetike, saobraćaja i poštanskog saobraćaja (8).

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	219
- redovni	135
- po inicijativi	77
- kontrolni	7
Broj utvrđenih nepravilnosti	189
Broj ukazivanja	106
Broj rješenja	15
Broj prekršajnih naloga	18
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	20.250,00 €
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	42
Iznos izrečenih novčanih kazni u prekršajnim postupcima i troškovi postupka	32.450,00 €

Inspekcijskim nadzorom obuhvaćena su 662 predmeta nadzora (shodno čl. 148 Zakona) i to:

- donošenje, izmjene, dopune i objavljivanje plana javnih nabavki (110);
- ispunjenost uslova za obavljanje poslova službenika za javne nabavke i komisije za otvaranje i vrednovanje ponuda (91);

- ispunjenost uslova za pokretanje postupka javne nabavke (2);
- sadržaj, izmjene i dopune i pojašnjenje tenderske dokumentacije (28);
- način i blagovremenost objavljivanja, oglašavanja i dostavljanja tenderske dokumentacije, način i blagovremenost objavljivanja i dostavljanja pojašnjenja tenderske dokumentacije (32);
- sprovođenje antikorupcijskih mjera i mjera sprječavanja sukoba interesa u postupku javne nabavke (36);
- vođenje i čuvanje evidencija i dokumentacije o javnim nabavkama (44);
- primjenu pravila prijema ponuda, izdavanja i obezbjeđivanja dokaza u vezi sa tim (2);
- primjena pravila otvaranja ponuda, sačinjavanje, sadržaj i uručivanje, odnosno dostavljanje zapisnika o javnom otvaranju ponuda (5);
- primjena pravila postupka pregleda, ocjene i vrednovanja ponuda (2);
- primjena rokova za donošenje odluka o okončanju postupka javne nabavke od strane naručioca (5);
- zaključivanje ugovora o javnim nabavkama (47);
- realizacija ugovora o javnim nabavkama (49);
- zabrana dijeljenja predmeta javne nabavke koja predstavlja jedinstvenu cjelinu (6);
- blagovremenost sačinjavanja i dostavljanja izvještaja o izvršenim javnim nabavkama (124);
- primjena načela transparentnosti u javnim nabavkama (8);
- blagovremenost dostavljanja ugovora o javnoj nabavci i objavljivanja na portalu javnih nabavki (16);
- blagovremenost dostavljanja rješenja o izboru najpovoljnije ponude i objavljivanja na portalu (5);
- dostavljanje odgovora na žalbu i spisa predmeta Državnoj komisiji u zakonskom roku (9);
- prekid aktivnosti po izjavljenoj žalbi (9);
- utvrđivanje obaveze dostavljanja garancije za nabavke procijenjene vrijednosti iznad 30.000,00 € (3);
- postupanje po rješenju Državne komisije u ostavljenom roku (3);
- prekoračenje prava iz neposrednog sporazuma (17);
- registracija obveznika primjene ZJN-a, na portalu Uprave za javne nabavke (2) i
- ostalo (7).

Utvrđene nepravilnosti i preduzete mjere

U izvještajnoj godini je utvrđeno ukupno 189 nepravilnosti, a najčešće nepravilnosti se odnose na: blagovremenost sačinjavanja i dostavljanja izvještaja o izvršenim javnim nabavkama(57), uslove za obavljanje poslova službenika za javne nabavke(47), donošenje, izmjene, dopune i objavljivanje plana javnih nabavki (24), prekoračenje prava iz neposrednog sporazuma (12), zaključivanje ugovora o javnim nabavkama (10), itd.

U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, Inspekcija za javne nabavke je izrekla 106 mjera ukazivanja i donijela 15 rješenja, od kojih je 9 izvršeno, dok za 6 rješenja rokovi za izvršenje nijesu dospjeli do kraja izvještajne godine.

Od ukupno 189 utvrđenih nepravilnosti otklonjene su 94. Kod jednog broja nepravilnosti nije dospio rok za postupanje po nalogu za njihovo otklanjanje do kraja izvještajne godine (odnose se na ispunjenost uslova za obavljanje poslova službenika za javne nabavke), dok u vezi sa jednim brojem utvrđenih nepravilnosti treba istaći probleme koji sprječavaju Inspekciju da utiče na njihovo otklanjanje. Naime, u određenim slučajevima zbog isteka roka nije moguće vraćanje predmeta u pređašnje stanje (npr. kod nepoštovanja propisanog roka za: sačinjavanje i dostavljanje Upravi za javne nabavke izvještaja o izvršenim javnim nabavkama; donošenje, izmjene i dopune plana javnih nabavki; dostavljanje ugovora o javnim nabavkama). Na otklanjanje jednog broja nepravilnosti (npr. nepravilnost u vezi sa: objavljivanjem tenderske dokumentacije; rokom za donošenje odluke o okončanju postupka javne nabavke od strane naručioca; dijeljenjem postupka javne nabavke) nije se moglo uticati iz drugih razloga. Treba istaći da su inspektori u ovim slučajevima u nemogućnosti djelovanja na otklanjanje nepravilnosti, podnijeli nadležnim sudovima za prekršaje zahtjeve za pokretanje prekršajnog postupka ili prekršajnim nalogom izrekli novčane kazne. Ipak, u 12 slučajeva nepravilnosti (prekoračenje prava kod neposrednog sporazuma), na čije otklanjanje se nije moglo uticati zbog toga što Zakonom o javnim nabavkama nijesu propisane upravne mjere, nije bilo moguće djelovati ni kaznenim mjerama, s obzirom da predmetna nepravilnost nije propisana kao prekršaj.

Za počinjene prekršaje izdato je 18 prekršajnih naloga, kojima su izrečene novčane kazne u iznosu od 20.250,00 €, od kojih je u izvještajnoj godini naplaćeno 18.000,00 €. Podnijeta su i 42 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, od kojih je u izvještajnoj godini riješeno 24. U 21 slučaju subjekti nadzora su proglašeni krivim, od čega je u 18 slučajeva izrečena novčana kazna u ukupnom iznosu od 31.880,00€ (i troškovi postupka 570,00€), u jednom slučaju subjekat nadzora je oslobođen krivice, jedan zahtjev je odbačen, a po jednom je obustavljen postupak.

Postupanje po zahtjevima i inicijativama

Po primljenim zahtjevima i inicijativama, kojih je ukupno bilo 257, Inspekcija za javne nabavke je izvršila 77 inspekcijski pregleda, od kojih su u 62 slučaja utvrđene nepravilnosti i preduzete propisane mjere, dok u 131 slučaju inspekcija nije postupala po podnijetim inicijativama zbog nenadležnosti (122 inicijative su se odnosile na Plan javnih nabavki za 2015, pa se Inspekcija za javne nabavke oglasila nenadležnom, jer je istekao rok za postupanje, dok se ostalih 9 slučajeva odnosilo na ostale subjekte nadzora, za koje se Inspekcija oglasila nenadležnom i odgovorila u zakonskom roku).

Inspekcija za javne nabavke je obuhvaćena *Metodologijom analize rizika u vršenju inspekcijskog nadzora*, shodno odredbama Zakona o inspekcijskom nadzoru, sa ciljem proaktivnog djelovanja u prevenciji i ranom otkrivanju koruptivnih radnji i drugih djela sa obilježjima korupcije, i to segmenti nadzora koji se odnose na: sačinjavanje tenderske dokumentacije; zabranu dijeljenja predmeta javne nabavke koja predstavlja jedinstvenu cjelinu; zaključivanje ugovora o javnoj nabavci; realizacija ugovora o javnoj nabavci. U vezi sa tim, posebno se prate podaci u tom dijelu nadzora i dostavljaju izvještaji shodno obavezi iz Akcionog plana za Poglavlje 23. U izvještajnom periodu, u odnosu na navedene

segmente, ova inspekcija ja izvršila 75 kontrola, u kojima je utvrđeno 6 nepravilnosti. Za 3 nepravilnosti izdato je 5 prekršajnih naloga, 2 nepravilnosti su otklonjene mjerom ukazivanja, dok za 1 nepravilnost zakonom nije propisana upravna mjera i radnja.

Shodno zaključku Vlade Crne Gore broj 08-34, od 18. marta 2015. godine, u izvještajnoj godini Uprava je polugodišnje izvještavala Vladu o podacima iz inspekcijskog nadzora u oblasti javnih nabavki.

Predstavnik ove inspekcije je član radne grupe za izradu nacrtu novog Zakona o javnim nabavkama.

B. Sektor za zaštitu i bezbjednost zdravlja ljudi, životinja, bilja i šuma

U okviru ovog sektora svoje nadležnosti ostvaruju sljedeće inspekcije: Zdravstveno - sanitarna inspekcija, Veterinarska inspekcija, Fitosanitarna inspekcija, Poljoprivredna inspekcija, Inspekcija morskog ribarstva i Inspekcija šumarstva, lovstva i zaštite bilja.

1. Zdravstveno - sanitarna inspekcija

Odsjek za Zdravstveno - sanitarnu inspekciju čine Sanitarna i Zdravstvena inspekcija.

Broj sistematizovanih radnih mjesta za inspektore u ovom odsjeku je 38, od kojih nije popunjeno šest, uključujući glavnog inspektora. Inspekcija broji 30 sanitarnih i 2 zdravstvena inspektora (dr medicine, dr stomatologije, dipl. inž. tehnolozi, dipl. biolozi, dipl. hemičari, dipl. agronomi, dipl. sanitarni inženjeri i dipl. veterinar).

Sanitarna inspekcija

U izvještajnom periodu 17 sanitarnih inspektora je vršilo nadzor u unutrašnjem, pet u spoljnotrgovinskom prometu, a 12 i u jednom i u drugom. Do kraja 2016. godine tri sanitarna inspektora su ostvarila pravo na starosnu penziju, a jedna inspektorka je postala korisnica naknade za majke sa troje i više djece.

Nadležnosti

Zakoni nad čijom primjenom ova inspekcija sprovodi nadzor su: Zakon o bezbjednosti hrane, Zakon o zdravstvenom nadzoru nad životnim namirnicama i predmetima opšte upotrebe, Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, Zakon o kontroli proizvodnje i prometa supstanci koje se mogu upotrijebiti u proizvodnji opojnih droga i psihotropnih supstanci, Zakon o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, Zakon o duvanu, Zakon o vodama, Zakon o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usaglašenosti, Zakon o nadzoru proizvoda na tržištu, Zakon o zaštiti potrošača, Zakon o opštoj bezbjednosti proizvoda, Zakon o bezbjednosti igračaka, kao i veći broj podzakonskih akata donesenih u cilju primjene navedenih zakona.

Oblasti koje su u nadležnosti sanitarnih inspektora su: zaštita stanovništva od zaraznih bolesti, bezbjednost hrane i predmeta opšte upotrebe u proizvodnji, prometu i uvozu, javno snabdijevanje stanovništva vodom za piće, ograničenje upotrebe duvanskih proizvoda, proizvodnja i stavljanje u promet prekursora i drugo.

Ova inspekcija je u izvještajnoj godini vršila nadzor na unutrašnjem tržištu i u spoljnotrgovinskom prometu.

Unutrašnje tržište

Sanitarni inspektori su u nadzoru na unutrašnjem tržištu izvršili ukupno 8.308 pregleda (5.915 redovna, po inicijativama i nalogima - 415, po zahtjevu stranke - 431 i kontrolnih - 1.547), u cilju provjere ispunjenosti propisanih higijenskih zahtjeva za obavljanje proizvodnje i prometa hrane, preduzimanja mjera radi sprječavanja i suzbijanja zaraznih bolesti, zaštite potrošača, bezbjednosti proizvoda na tržištu, kao i izdavanja sanitarnih saglasnosti i izdavanja odobrenja za prenos posmrtnih ostataka, postupanje po RAPEX obavještenjima (sistem brze razmjene informacija u EU o proizvodima koji predstavljaju ozbiljan rizik), RASFF obavještenjima (sistem brzog uzbunjivanja za hranu i hranu za životinje) i dr.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	8.308
– redovni	5.915
– po inicijativi i nalogu	415
– po zahtjevu stranke	431
– kontrolni	1.547
Broj kontrola po djelatnostima:	8.308
– trgovina	2.546
– ugostiteljstvo	3.409
– zdravstvene ustanove	214
– socijalne i vaspitno-obrazovne ustanove	287
– proizvodnja hrane	581
– promet lijekova	23
– vodosnabdijevanje	403
– zanatstvo	350
– ostalo	495
Broj utvrđenih nepravilnosti	2.244
Broj rješenja	1.108
Broj ukazivanja	1.358
Broj prekršajnih naloga	1.846
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	440.300,00 €
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	2

Utvrđene nepravilnosti

Zakona o morskom ribarstvu, te Preduzete mjere

U cilju otklanjanja nepravilnosti izrečeno je 1.358 mjera ukazivanja. Ukupno je doneseno 1.108 rješenja, od čega je 677 zbog utvrđenih nepravilnosti.

Sanitarna inspekcija na osnovu zahtjeva stranaka (431), a na osnovu Zakona o sanitarnoj inspekciji, donosi Rješenja o ispunjenosti sanitarno–higijenskih uslova (136) u zdravstvenim ustanovama, kozmetičkim frizerskim salonima, vaspitno - obrazovnim objektima i objektima za sport i rekreaciju, kao i rješenja o odobrenju prenosa posmrtnih ostataka (295) na osnovu Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti.

Ukupno rješenja /mjere i radnje/	677
Mjere i radnje obuhvaćene rješenjima	
- Otklanjanje nepravilnosti	85
- Dostavljanje dokumentacije na uvid	19
- Zabrana prometa robe	58
- Zabrana obavljanja djelatnosti	515

U izvještajnom periodu podnijete su dvije žalbe na zaključke inspektora, od kojih je jedna usvojena, druga odbijena, nakon čega je podnijeta tužba protiv rješenja drugostepenog organa, koja nije rješavana u izvještajnom periodu.

Izvršenje rješenja

U 2016. godini donijeto je u unutrašnjem nadzoru 677 rješenja koja je potrebno kontrolisati i izvršeno je 658 rješenja iz tekuće godine, kao i šest rješenja iz 2015. godine (ukupno 664), dok je za kontrolu u narednom periodu ostalo 19 rješenja iz 2016. godine, koja su izvršna.

Prekršajna odgovornost

Podnijeta su dva zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, od kojih je jedan riješen i okrivljeni proglašen krivim, a drugi je u toku, a riješena su i četiri iz prethodne godine od kojih su tri okrivljena proglašeni krivim, a jedan je odbačen, jer nije bilo elemenata za prekršajnu odgovornost. Podnijeto je i osam naloga nadležnim sudovima za sudsko odlučivanje.

Nadzor po oblastima

Voda za piće U izvještajnoj godini kontinuirano je praćena zdravstvena ispravnost vode za piće, kao i stanje objekata, uređaja i opreme za vodosnabdijevanje. Od ukupnog broja izvršenih pregleda, 403 se odnosilo na preglede objekata javnog snabdijevanja. Od 761

uzetog uzorka, dostavljene analize su pokazale da je oko 26,42% bilo hemijski neispravno (mutnoća ili nedostatak rezidualnog hlora), ili mikrobiološki ili i hemijski i mikrobiološki. U izvještajnom periodu evidentirana je neispravnost vode za piće u nekoliko opština, o čemu su građani obavještavani preko sredstava javnog informisanja, a u pojedinim slučajevima su sanitarni inspektori donosili rješenja o zabrani upotrebe vode za piće. Sanitarni inspektori su povremeno vršili mjerenje rezidualnog hlora na točecim mjestima vodovodne mreže.

Sanitarnoj inspekciji ovlašćena Laboratorija redovno dostavlja analize uzoraka vode za piće koje obuhvataju osnovne i periodične preglede iz svih vodovoda na teritoriji Crne Gore.

Zbog utvrđenih nepravilnosti donijeto je pet rješenja o zabrani upotrebe vode za piće i 12 rješenja kojim je naloženo vršenje povremenih analiza vode za piće i obavezno mjerenje rezidualnog hlora u vodovodnoj mreži u skladu sa propisima.

Bezbednost hrane

Sanitarni inspektori su u izvještajnom periodu vršili nadzor nad bezbednošću hrane, kao i objekata, uređaja i opreme u kojima se vrši proizvodnja i promet hrane, kao i nadzor nad zdravstvenim stanjem lica koja dolaze u kontakt s hranom.

Osim vršenja senzorskog pregleda i rokova upotrebe hrane, vršeno je i uzimanje uzoraka za mikrobiološko ispitivanje, kao i uzimanje briseva sa ruku, radnih površina, opreme i pribora radi utvrđivanja higijenskog stanja u objektima. Uzeta su ukupno 632 uzorka hrane i 611 briseva. Procenat neispravnih uzoraka u mikrobiološkom pogledu, kao i broj neispravnih briseva, varirao je u pojedinim opštinama i kretao se oko 44%.

Najčešće nepravilnosti su se odnosile na: radno angažovanje u privremenim objektima lica bez izvršenih zdravstvenih pregleda, nehigijensko postupanje sa hranom u smislu nepravilnog izlaganja prodaji, neobezbeđivanje adekvatnih rashladnih uređaja, neodržavanje higijene uređaja, prostorija, opreme i sl. U velikom broju slučajeva evidentirano je i neposjedovanje propisane dokumentacije, kao i neposjedovanje rješenja za obavljanje djelatnosti proizvodnje i prometa hrane izdatog od nadležnog organa.

Zbog isteklog roka upotrebe, izmijenjenih senzorskih svojstava, neispravnih deklaracija i drugih neispravnosti, uništeno je ukupno 276 kg/l hrane, privremeno je stavljeno van prometa 286 kg/l, zabranjen promet 408 kg/l i povučeno iz prometa i vraćeno proizvođaču u Srbiji 8 399 kg hrane.

Bezbednost proizvoda - nadzor na tržištu

U skladu sa Godišnjim programom nadzora na tržištu za 2016. godinu, sanitarni i zdravstveni inspektori su vršili proaktivni (planirani) i reaktivni nadzor proizvoda na tržištu. Vršen je nadzor bezbednosti neprehrambenih proizvoda na tržištu i preduzimane su mjere u cilju obezbeđivanja da proizvodi isporučeni na tržište ispunjavaju zahtjeve koji obezbeđuju visok nivo zaštite javnog interesa, a naročito zaštite zdravlja i bezbednosti potrošača (posebno djece) i drugih krajnjih korisnika.

Vršena je administrativna provjera prateće dokumentacije i vizuelni pregled proizvoda iz

nadležnosti.

U proaktivnom nadzoru izvršena su je 82 pregleda objekata, i to: toplomjera za mjerenje tjelesne temperature više vrsta: toplomjeri sa galijumom, Vedo Eko medicinski toplomjeri i digitalni toplomjeri, sterilnih čašica za uzimanje uzoraka urina, kontrola igračaka (plastične) kod uvoznika, distributera i u maloprodaji.

Kod toplomjera i sterilnih čašica za uzimanje uzoraka urina nijesu utvrđene nepravilnosti.

Prilikom pregleda igračaka metodom slučajnog uzorka utvrđeno je da za pojedine igračke nijesu stavljeni Izvještaji o ispitivanju na hemijske parametre – prisustvo ftalata, pa je naloženo sa 13 ukazivanja da se isti pribave od nadležne laboratorije. Takođe je kod jednog subjekta nadzora utvrđeno da, u momentu inspekcijskog pregleda osam komada igračaka nema obavještenja za potrošače, pa su privremeno stavljene van prometa, te je stoga izrečena novčana kazna putem prekršajnog naloga u iznosu od 200,00€ u skladu sa Zakonom o zaštiti potrošača.

U toku ovih pregleda dostavljeni su rezultati ispitivanja koji su pokazali prisustvo ftalata u igračkama iznad propisanog nivoa kod 12 igračaka (ukupno pronađeno na tržištu 518 komada) i izvršeno je njihovo trajno povlačenje i objavljeni su opozivi za potrošače. Nakon utvrđivanja broja igračaka koji su opozvani od potrošača, ovi proizvodi će u propisanoj proceduri biti uništeni.

U reaktivnom nadzoru (RAPEX obavještenja, informacije o opasnim proizvodima iz drugih baza podataka, informacije o opasnim proizvodima iz medija, obavještenja iz Regionalne mreže i drugih institucija, prijave građana, obavještenja inspektora, obavještenja Uprave carina i dr.), izvršeno je ukupno 1.261 pregleda objekata.

Na osnovu RAPEX nedjeljnih izvještaja provjeravano je prisustvo opasnih proizvoda na našem tržištu (112 igračaka, dva kozmetička proizvoda, tri obmanjujuća) u 884 objekta. Po informacijama iz drugih izvora izvršena su 153 pregleda objekata i pronađena dva komada igračaka sa hemijskim rizikom koja su trajno stavljena van prometa.

Po obavještenju distributera izvršena su dva pregleda objekata – distributer je obavijestio da je stavio van prometa i vratio maske za telefone za koje je utvrđeno da predstavljaju hemijski rizik, iste nijesu zatečene u objektu.

Postupajući po obavještenju Uprave carina u kojem navode da proizvod – igračka prilikom pregleda od strane njihovih službenika nije imao oznaku CE i samim tim postoji sumnja da proizvod nije bezbjedan, sanitarni inspektor je izvršio pregled pošiljke proizvoda u carinskom skladištu i utvrdio da proizvod – ljuljaška za djecu nema nikakvu dokumentaciju o porijeklu i bezbjednosti, kao ni oznaku CE. Ukazano je uvozniku da istu dostavi u što kraćem roku kako bi proizvod mogao da se stavi u slobodan promet, a do pribavljanja dokumentacije privremeno je zabranjeno stavljanje u promet 30 komada igračaka – ljuljaški za djecu.

Po obavještenju inspektora iz nadzora izvršen je 221 pregled prilikom kojeg su pronađena tri obmanjujuća proizvoda sa ozbiljnim rizikom - magneti za frižidere u obliku kolača koji imitiraju hranu i djeca mogu otkinuti dio proizvoda misleći da je hrana i može doći do

gušenja. Ukupno je pronađeno u prometu 296 komada magneta i povučeno iz drugih objekata još 104 komada, što je ukupno 400 komada koji su trajno stavljeni van prometa.

Duvanski proizvodi

U skladu sa nadležnostima i ovlašćenjima iz Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, sanitarni inspektori su u 2016. godini izvršili 1.179 inspekcijskih pregleda u kojima je utvrđeno 16 nepravilnosti, zbog čega su u pet slučajeva izrečene novčane kazne prekršajnim nalogima. Donijeto je i 12 ukazivanja za utvrđene nepravilnosti po kojima je postupljeno.

Spoljnotrgovinski promet

Radi sprječavanja unošenja zaraznih bolesti na teritoriji Crne Gore, na graničnim prelazima i drugim mjestima gdje se vrši carinjenje, Sanitarna inspekcija je vršila nadzor nad putnicima, njihovim stvarima, saobraćajnim sredstvima u međunarodnom saobraćaju, kao i nad uvozom hrane, predmetima opšte upotrebe i hemikalijama.

U izvještajnom periodu kontrolisano je 1.848 brodova (stranih). Izdato je 13 potvrda o oslobođenju od deratizacije i 1.848 potvrda - dozvola za slobodan saobraćaj brodova. Zdravstvenim nadzorom obuhvaćeno je ukupno 875.062 putnika u međunarodnom saobraćaju, od kojih je 78.678 bilo domaćih i 796.384 stranih putnika.

U cilju sprječavanja unošenja u zemlju, širenja i pojave zaraznih bolesti u postupku zdravstvenog nadzora nad putnicima, koji dolaze iz zemalja u kojima ima kolere, kuge, malarije, hemoragijske groznice, sanitarni inspektori su stavili pod zdravstveni nadzor 36 lica, kojima su na graničnom prelazu (Božaj) uručena rješenja o stavljanju pod zdravstveni nadzor (36), a kontrolnim pregledima je utvrđeno da su sva rješenja izvršena, tj. da su se sva lica u određenom roku javila na pregled zdravstvenim ustanovama (Higijensko-epidemiološkim službama) u mjestima boravka.

Podnijeto je ukupno 30.186 zahtjeva u spoljnotrgovinskom prometu (hemikalije, predmeti opšte upotrebe i hrana). Riješeno je 30.169 zahtjeva iz 2016. godine i 34 iz 2015. godine (ukupno 30.203), dok je 17 zahtjeva ostalo da se riješi u 2017. godini. Donijeto je 30.201 rješenje o dozvoli uvoza i osam rješenja o zabrani – ukupno 30.209 rješenja.

Po osnovu 141 podnijetog zahtjeva koji se odnosio na hemikalije izvršen je pregled 876.748 kg, za koje je odobren uvoz i promet.

Po osnovu 10.179 zahtjeva, koji su se odnosili na predmete opšte upotrebe, pregledano je 53.330.018 kg. Tom prilikom je uzeto 278 uzoraka za laboratorijska ispitivanja radi ispitivanja zdravstvene ispravnosti i svi su bili ispravni.

Po osnovu 19.866 zahtjeva koji su se odnosili na hranu pregledano je 382.731.278 kg i uzeta su 1.023 uzorka za laboratorijska ispitivanja, pri čemu treba naglasiti da je navedeni broj uzoraka u skladu sa pravilima spoljnotrgovinskog prometa i analizom rizika (inoisporučilac, zemlja porijekla i vrsta hrane). Od navedenog broja uzoraka tri su bila neispravna i to: hemijski - jedan zbog identifikacije nedozvoljenog konzervansa (benzoeve kisjeline) i većeg sadržaja sumpor dioksida od propisanog u ispitivanom uzorku -

konzerviranih šampinjona, zemlja porijekla Makedonija, i dva zbog prisustva povećane koncentracije gvožđa iznad maksimalno dozvoljenog nivoa (crno vino), zemlja porijekla Srbija.

Prilikom kontrole hrane pri uvozu, zbog utvrđenih neispravnosti, zabranjen je uvoz i promet za ukupno osam pošiljki hrane u količini od 69.283 kg (banane, limun, konzervirani šampinjoni i crno vino), od čega su jedna pošiljka i dio druge vraćene isporučiocima, dio treće pošiljke i jedna kompletna su uništene, a postupak po dijelu dvije pošiljke je u toku.

Izdato je i 11 certifikata pri izvozu pečurki.

Prilikom pregleda brodova, hrane i predmeta opšte upotrebe, po osnovu naplate administrativne takse, naplaćeno je ukupno 1.062.974,00 €, dok je po osnovu naknade za zdravstveni pregled pošiljki naplaćeno ukupno 151.218,27 € (UIP).

U sprovođenju nadzora u spoljnotrgovinskom prometu, Sanitarna inspekcija je naplatila ukupno 1.214.192,37€.

Finansijski iskaz preduzetih mjera

Iznos izrečenih novčanih kazni po prekršajnim nalogima	440 300,00€
Iznos izrečenih novčanih kazni u prekršajnim postupcima i troškovi postupka	9.340,00 €
Naplaćene naknade i takse za kontrolu u spoljnotrgovinskom prometu	1.214.192,37€
Naplaćene naknade za izdavanje sanitarne saglasnosti	9 386,42€

Postupanje po inicijativama

U 2016. godini Sanitarnoj inspekciji je podneseno 410 inicijativa koje su se odnosile na loše higijenske uslove u objektima koji su pod sanitarnim nadzorom, proizvode isteklog roka upotrebe, rad zaposlenih lica bez sanitarnih knjižica, proizvode bez deklaracija, pušenje u radnom prostoru zaposlenih lica, rad subjekata bez odobrenja nadležnog organa.

Ostale aktivnosti

U skladu sa Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti donijeto je 295 rješenja o odobrenju prenosa posmrtnih ostataka.

Zdravstvena inspekcija

Aktivnosti Zdravstvene inspekcije u izvještajnoj godini sprovodila su tri zdravstvena inspektora do oktobra 2016. godine, a sada su ostala dva, kao i dva sanitarna inspektora medicinske struke na osnovu ovlašćenja.

Nadležnosti

Zdravstvena inspekcija vrši inspekcijski nadzor nad primjenom zakona i drugih propisa u oblasti zdravstvene zaštite, kao i nadzor nad sprovođenjem propisanih mjera zdravstvene zaštite.

Zakoni nad čijom primjenom ova inspekcija sprovodi nadzor su: Zakon o zdravstvenoj zaštiti, Zakon o lijekovima, Zakon o medicinskim sredstvima, Zakon o pravima pacijenata, Zakon o zbirkama podataka u oblasti zdravstva, Zakon o hitnoj medicinskoj pomoći, Zakon o liječenju neplodnosti asistiranim reproduktivnim sredstvima, Zakon o uslovima i postupku za prekid trudnoće, Zakon o obezbjeđivanju krvi, Zakon o zaštiti genetičkih podataka, Zakon o zdravstvenom osiguranju, Zakon o sprječavanju zloupotrebe droga, Zakon o kontroli proizvodnje i prometa supstanci koje se mogu upotrijebiti u proizvodnji opojnih droga i psihotropnih supstanci, Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, Zakon o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda, Zakon o zaštiti potrošača, Zakon o opštoj bezbjednosti proizvoda, kao i veći broj podzakonskih akata donesenih u cilju primjene navedenih zakona.

Inspekcijski nadzor

U izvještajnoj godini zdravstveni inspektori su izvršili ukupno 792 inspekcijskih pregleda (507 redovnih, 192 po inicijativi i 93 kontrolnih) i utvrdili 221 nepravilnost.

Inspekcijski nadzor je vršen u javnim zdravstvenim ustanovama (281), privatnim zdravstvenim ustanovama (472), neregistrovanim ustanovama (17) i ostalo – reklamiranje zdravstvenih usluga, lijekova i sl. (22).

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	792
- redovni	507
- po inicijativi i nalogu	192
- kontrolni	93
Broj utvrđenih nepravilnosti	233
Broj ukazivanja	55
Broj rješenja	71
- o otklanjanju nepravilnosti	15
- o zabrani obavljanja zdravstvene djelatnosti	5
- o zabrani obavljanja zdravstvene djelatnosti pečaćenjem	3
- o zabrani obavljanja određenih poslova u zdravstvenoj ustanovi	10
- o zabrani obavljanja djelatnosti zdravstvenom radniku bez licence za rad, ili bez obnovljene licence	2
- o zabrani obavljanja dopunskog rada zdravstvenom radniku u zdravstvenoj ustanovi bez saglasnosti direktora	8
- o zabrani rada zdravstvenom radniku bez izvršenog zdravstvenog pregleda	4
- o zabrani obavljanja djelatnosti zdravstvenom radniku bez ljekarskog uvjerenja za rad u zoni jonizujućeg zračenja u	1

zdravstvenoj ustanovi	
- kojim se nalaže zdravstvenoj ustanovi da sprovede internu kontrolu kvaliteta	8
- o trajnom stavljanju van prometa i povlačenju lijekova	4
- o zabrani uvoza lijekova	1
- o zabrani prodaje lijeka diklofenak bez recepta	1
- o privremenom stavljanju van prometa i povlačenju iz prometa medicinskih sredstava	5
- o trajnom stavljanju van prometa medicinskih sredstava	1
- o dostavljanju dokumentacije	3
Broj prekršajnih naloga	83
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	27.250,00 €
Broj zaključaka o novčanom kažnjavanju	1
Iznos izrečenih novčanih kazni zaključcima	500,00 €
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	109
Broj krivičnih prijava	1

Nepravilnosti zbog kojih su preduzete mjere od strane zdravstvenih inspektora odnosile su se na: neposjedovanje dokumentacije za zdravstveni kadar, neobezbjedivanje kontinuiteta zdravstvene zaštite, neposjedovanje rješenja Ministarstva zdravlja o ispunjenosti propisanih uslova za obavljanje zdravstvene djelatnosti, odbijanje obavezne imunoprofilakse djece, nepropisno vođenje medicinske dokumentacije, neposjedovanje dokaza o obaveznom zdravstvenom pregledu za zaposlena lica, neposjedovanje dokumentacije u zdravstvenoj ustanovi u skladu sa propisima, dopunski rad zdravstvenog radnika van mreže zdravstvenih ustanova, izdavanje lijekova suprotno propisima, obavljanje prometa medicinskih sredstava suprotno propisima i dr.

Nepravilnosti navedene po propisima: Zakon o zdravstvenoj zaštiti (41), Zakon o zdravstvenoj inspekciji (22), Zakon o zbirkama podataka u oblasti zdravstva (20), Zakon o lijekovima (22), Zakon o medicinskim sredstvima (6), Zakon o pravima pacijenata (2), Zakon o inspekcijskom nadzoru (6), Zakon o obezbjeđivanju krvi (2), Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti (111), Zakon o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti (1).

Postupajući po predlozima i preporukama Agencije za lijekove i medicinska sredstva, pravnim licima je naloženo povlačenje iz prometa lijekova i medicinskih sredstava zbog sumnje da ne odgovaraju propisanim standardima kvaliteta ili zbog prijava neželjenih dejstava kod pacijenata (4). Kontrolnim pregledima kod distributera i nadzorom na tržištu utvrđeno je da se gore navedeni lijekovi i medicinska sredstva ne nalaze u prometu, te da je postupljeno po rješenjima inspektora.

U osam slučajeva utvrđeno je da subjekti nadzora nemaju rješenje o ispunjenosti uslova u pogledu prostora, kadra i opreme za obavljanje zdravstvene djelatnosti, te je donijeto osam rješenja o zabrani obavljanja zdravstvene djelatnosti. Kod tri subjekta nadzora izvršeno je pečačenje objekata u kojima se obavljala zdravstvena djelatnost.

U izvještajnom periodu je podnijeto 109 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka nadležnim sudovima za prekršaje. Podnijeta je i jedna prijava za krivično djelo Državnom tužilaštvu zbog zloupotrebe službenog položaja zdravstvenog radnika, a što je utvrđeno prošle godine, koja je odbijena.

Izjavljene su četiri žalbe na rješenja zdravstvenih inspektora drugostepenom organu, od kojih su dvije usvojene i predmeti vraćeni na ponovni postupak, a dvije su u radu. Odbijena je jedna žalba iz prošle godine i podnijeta je tužba Upravnom sudu - postupak u toku.

U izvještajnom periodu, prilikom nadzora u zdravstvenim ustanovama, pored kontrole iz oblasti zdravstvene djelatnosti, u 537 objekata je vršena i kontrola primjene Zakona o ograničavanju upotrebe duvanskih proizvoda i prilikom pregleda nijesu utvrđene nepravilnosti.

Preduzete mjere

Struktura rješenja

Ukupno rješenja	71
Mjere i radnje obuhvaćene rješenjima	
- Otklanjanje nepravilnosti	15
- Dostavljanje dokumentacije na uvid	11
- Zabrana prometa robe	12
- Zabrana obavljanja djelatnosti	33

Izvršenje rješenja

Prilikom kontrolnih pregleda utvrđeno je da su izvršena 74 rješenja, i to 63 iz tekuće godine i 11 iz 2015. godine, dok je postupak po jednom rješenju iz 2014. godine još u toku (tužba kod Upravnog suda), a ostalo je za kontrolu osam rješenja od kojih je sedam izvršno. Kod jednog rješenja pristupilo se administrativnom izvršenju (zaključak o novčanom kažnjavanju).

Prekršajna odgovornost

Zbog utvrđenih nepravilnosti u 2016. godini zdravstveni inspektori su podnijeli 109 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka nadležnim sudovima za prekršaje, i to po : Zakonu o zbirkama podataka u oblasti zdravstva (1), Zakonu o lijekovima (3), Zakonu o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti (104), Zakonu o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti (1); riješena su 54 podnijeta zahtjeva , a iznos naplaćenih kazni po rješenjima je 9 015,00€.

Finansijski iskaz preduzetih mjera

Iznos izrečenih novčanih kazni po prekršajnim nalogima	27 250,00€
--	------------

Iznos izrečenih novčanih kazni u prekršajnim postupcima i troškovi postupka	9 015,00€
---	-----------

Postupanje po inicijativama

Zdravstvenoj inspekciji su u 2016.godini podnesene 192 prijave. Odnosile su se na zahtjeve za kontrolu opravdanosti privremene spriječenosti za rad, izdavanje lijekova bez recepta, rad apoteka bez odgovarajućeg kadra, rad ljekara u drugim zdravstvenim ustanovama bez saglasnosti ministra zdravlja, prijava na roditelje koji su odbili da vakcinišu djecu, prigovor na rad ljekara i dr.

Zdravstvena inspekcija je obuhvaćena *Metodologijom analize rizika* u vršenju inspekcijskog nadzora, shodno odredbama Zakona o inspekcijskom nadzoru, sa ciljem proaktivnog djelovanja u prevenciji i ranom otkrivanju koruptivnih radnji i drugih djela sa obilježjima korupcije, i to, segmenti nadzora koji se odnose na: odsustvo sa posla zbog privremene spriječenosti za rad; upisivanje stomatoloških usluga u medicinsku dokumentaciju koja se dostavlja Fondu za zdravstveno osiguranje radi refundacije.

Po ovoj metodologiji izvršeno je 25 inspekcijskih nadzora, i to:

- 17 za odsustvo sa posla zbog privremene spriječenosti za rad i
- 8 za upisivanje stomatoloških usluga u medicinsku dokumentaciju koja se dostavlja Fondu za zdravstveno osiguranje radi refundacije.

Prilikom ovih pregleda utvrđeno je pet nepravilnosti po Zakonu o zbirkama podataka u oblasti zdravstva, i to:

- četiri u odnosu na odsustvo sa posla zbog privremene spriječenosti za rad i izrečene su četiri novčane kazne putem četiri prekršajna naloga po gore navedenom zakonu u iznosu od 200€, i to izabranim doktorima za odrasle zbog nepotpunog unošenja podataka u elektronski karton pacijenata. Donijeta su četiri rješenja kojima se nalaže zdravstvenoj ustanovi da sprovede internu kontrolu kvaliteta, i
- jedna nepravilnost pri upisivanju stomatoloških usluga u medicinsku dokumentaciju koja se dostavlja Fondu za zdravstveno osiguranje radi refundacije, u kojem slučaju je ukazano subjektu nadzora PZU Opštoj stomatološkoj ambulanti da unosi podatke u medicinsku dokumentaciju u skladu sa zakonom.

Prilikom kontrolnih pregleda utvrđeno je da je izvršeno pet rješenja (četiri iz izvještajnog perioda i jedno iz decembra mjeseca 2015. godine, kao i ukazivanje iz izvještajnog perioda).

O preduzetim mjerama je dostavljen izvještaj Agenciji za sprječavanje korupcije.

2. Veterinarska inspekcija

U Veterinarskoj inspekciji sistematizovano je 20 radnih mjesta od kojih je popunjeno 19, uključujući i mjesto glavnog inspektora (doktori veterinarske medicine). Od ovog broja,

osam inspektora je bilo angažovano u kontroli spoljnotrgovinskog prometa na devet graničnih prelaza.

Nadležnosti

Zakoni nad čijom primjenom Veterinarska inspekcija sprovodi nadzor su: Zakon o veterinarstvu, Zakon o bezbjednosti hrane, Zakon o lijekovima, Zakon o identifikaciji i registraciji životinja, Zakon o dobrobiti životinja, Zakon o zaštiti potrošača, Zakon o standardizaciji, Zakon o poljoprivredi i ruralnom razvoju, kao i veći broj podzakonskih akata donesenih u cilju primjene navedenih zakona.

Inspekcijski nadzor

Inspekcijski nadzor u izvještajnom periodu vršen je na unutrašnjem tržištu i u spoljnotrgovinskom prometu.

Nadzor je vršen kod svih subjekata koji se bave prometom robe i usluga iz nadležnosti ove inspekcije.

Izvršeno je ukupno 17 308 inspekcijskih pregleda, od čega 12 026 na granici i 5 282 u unutrašnjem prometu, u kojima je utvrđena ukupno 581 nepravilnost (u unutrašnjem 567 i 14 u spoljnotrgovinskom nadzoru).

Donijeto je ukupno 14 438 rješenja, od čega u spoljnotrgovinskom prometu 11 228, a u unutrašnjem prometu 3 210 rješenja.

U ovlaštene laboratorije poslato je 3611 uzoraka: prilikom uvoza 2 537 i u unutrašnjem prometu 1074 uzorak.

Unutrašnje tržište

Veterinarski inspekcijski nadzor na unutrašnjem tržištu vrši se u cilju preduzimanja svih propisanih mjera za obezbjeđivanje: visokog nivoa zaštite zdravlja ljudi (kontrola bezbjednosti i kvaliteta hrane životinjskog porijekla), zaštite zdravlja i dobrobiti životinja, zaštite od zaraznih bolesti životinja i zoonoza (kontrola hrane za životinje, kontrola veterinarskih lijekova i rezidua), obilježavanja i identifikacije životinja i kontrole nus proizvoda životinjskog porijekla.

Na unutrašnjem tržištu izvršeno je ukupno 5 282 pregleda (redovnih - 4 438,- po inicijativi 152 i kontrolnih - 692), u kojima je utvrđeno 605 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda - unutrašnja kontrola	5.282
- redovni	4.438
- po inicijativi	152
- kontrolni	692
Broj utvrđenih nepravilnosti	605
Broj ukazivanja	92

Broj rješenja	1.998
Broj prekršajnih naloga	346
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	79.340,00€
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	9

Utvrđene nepravilnosti

Najčešće utvrđene nepravilnosti odnosile su se na: nepoštovanje opštih higijenskih infrastrukturnih zahtjeva u objektima (prostorije, oprema, snabdijevanje vodom, odvod otpadnih voda, obuka zaposlenih, lična higijena zaposlenih, transport hrane, zbrinjavanje nus proizvoda životinjskog porijekla), nepoštovanje posebnih higijenskih zahtjeva (uspostavljanje, održavanje i kontinuirana primjena HACCP sistema i sistema sljedljivosti), promet nebezbedne hrane na tržištu (pozitivni laboratorijski nalazi pri ispitivanju mikrobiloških, hemijskih i bioloških kriterijuma i parametara kvaliteta) i druge obaveze subjekata u poslovanju s hranom i vlasnika životinja u skladu sa zakonom.

Preduzete mjere

Od ukupnog broja donesenih rješenja (1.998), na otklanjanje nepravilnosti se odnosi 366 rješenja, na zabranu obavljanja djelatnosti 10 rješenja, na stavljanje van prometa 50 i uništenje nebezbedne hrane 50, na dostavljanje dokumentacije 36, a na suzbijanje i iskorjenjivanje zaraznih bolesti 1.485, jedan na zatvaranje objekata.

U izvještajnoj godini uzeto je 427 uzoraka sirovina, 416 uzoraka hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje iz skladišta i prometa, od kojih su 33 uzorka bila neispravna, za monitorig rezidua (219), za monitoring pesticida (12). Rezultati analiza bili su ispravni.

Zahtjevi za pokretanje prekršajnog postupka podnijeti su zbog nepostupanja po Zakonu o bezbjednosti hrane, i to 9 zbog stavljanja u promet nebezbedne hrane.

Struktura rješenja

Ukupno rješenja	1.998
Mjere i radnje obuhvaćene rješenjima	
- Otklanjanje nepravilnosti	366
- Dostavljanje dokumentacije na uvid	36
- Zabrana prometa robe	50
- Zabrana obavljanja djelatnosti	10
- Zatvaranje objekta	1
- Rješenje o mjerama za suzbijanje zaraznih bolesti životinja i zoonoza	1.485
- Rješenje o uništenju nebezbedne hrane	50

Izvršenje rješenja

U 2016. godini Veterinarska inspekcija je u unutrašnjem prometu donijela 1.998 rješenja. Sva rješenja su izvršena.

U spoljnotrgovonskom prometu doneseno je 12.026 rješenja.

Prekršajna odgovornost

U 2016. godini izdata su 346 prekršajna naloga u iznosu od 79 340 €, broj naplaćenih naloga je 41.714,28 €. Iznos izrečenih novčanih kazni u prekršajnim postupcima je 9.780€.

Finansijski iskaz preduzetih mjera

Aktivnostima ove inspekcije u izvještajnoj godini ostvarena su finansijska sredstva u ukupnom iznosu od 635.883,78 € i to :

Iznos izrečenih novčanih kazni po prekršajnim nalogima	41.714,28€
Iznos izrečenih novčanih kazni u prekršajnim postupcima i troškovi postupka	9.880€
Naplaćene naknade i takse za kontrolu u spoljnotrgovinskom prometu	584.289,50€

Spoljnotrgovinski promet

U izvještajnom periodu je po zahtjevu stranaka izvršeno 12.026 kontrola.

U izvještajnoj godini izvršen je pregled pošiljki životinja, hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje po zahtjevu stranke (uvoznika ili njegovog zastupnika) .

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda - spoljnotrgovinski promet	12.026
Broj kontrola pošiljki iz uvoza	8.399
Broj kontrola pošiljki iz provoza – ulazni i izlazni	2.828
Broj kontrola pošiljki za izvoz (sertifikati)	798
Broj uzetih uzoraka	2.537
Broj rješenja o dozvoli uvoza	8.385
Broj rješenja iz provoza- ulazni i izlazni	2.828
Broj rješenja o zabrani uvoza	14

Sve pošiljke pri uvozu podvrgnute su dokumentacijskom, identifikacijskom i fizičkom pregledu, a uzeto je i 2.537 uzoraka. Uzorkovanje je vršeno u skladu sa analizom rizika (zemlja porijekla, proizvođački objekat iz kog potiče pošiljka, epizootička situacija u zemlji porijekla i dr.). Preko 90% pošiljki uvozi se godinama iz istih zemalja i iz istih objekata (proizvođača).

Zbog utvrđenih nepravilnosti, koje su se odnosile na prateću dokumentaciju, transport, temperaturne zahtjeve i deklarisanje proizvoda, nije odobren uvoz 14 pošiljki i iste su sa graničnih prelaza vraćene isporučiocu ili uništene.

U sprovođenju nadzora u spoljnotrgovinskom prometu, Veterinarska inspekcija je naplatila ukupno 584.289,50 €.

Ova inspekcija je od oktobra izvještajne godine postupala i po *Metodologiji analize rizika* u vršenju inspekcijskog nadzora, s ciljem proaktivnog djelovanja u prevenciji i ranom otkrivanju koruptivnih radnji i drugih djela s obilježjima korupcije (više pod naslovom *Metodologija analize rizika*).

Finansijski iskaz preduzetih mjera

Iznos izrečenih novčanih kazni po prekršajnim nalogima	79.340,00
Naplaćene naknade i takse za kontrolu u spoljnotrgovinskom prometu	584.289,50 €.

Postupanje po inicijativama

Veterinarska inspekcija je u 2016. imala 152 inicijative koje su se odnosile na nepravilnosti prometa svježeg mesa, nepropisno držanje životinja, zaštite dobrobiti životinja, nepropisno uklanjanje životinjskog otpada.

3. Fitosanitarna inspekcija

U ovoj inspekciji sistematizovana su radna mjesta za 18 inspektora (dipl. agronomi, dipl. inženjeri zaštite bilja), od kojih je popunjeno 15, uključujući i mjesto glavnog inspektora.

Nadležnosti

Zakoni nad čijom primjenom ova inspekcija sprovodi nadzor su: Zakon o poljoprivredi i ruralnom razvoju, Zakon o zdravstvenoj zaštiti bilja, Zakon o sjemenskom materijalu poljoprivrednog bilja, Zakon o sredstvima za zaštitu bilja, Zakon o genetički modificovanim organizmima, Zakon o bezbjednosti hrane, Zakon o sadnom materijalu, Zakon o sredstvima za ishranu bilja, Zakon o zaštiti biljnih sorti, Zakon o ratifikaciji međunarodne konvencije o zaštiti bilja, Zakon o potvrđivanju međunarodnog ugovora o biljnim genetičkim resursima za hranu i poljoprivredu, Zakon o sprječavanju zloupotrebe droga, Zakon o opštoj bezbjednosti proizvoda, Zakon o zaštiti potrošača, kao i veći broj podzakonskih akata donesenih u cilju primjene navedenih zakona.

Inspekcijski nadzor

Inspekcijski nadzor u izvještajnom periodu vršen je na unutrašnjem tržištu i u spoljnotrgovinskom prometu. Nadzor je vršen kod subjekata koji se bave proizvodnjom i prometom robe i usluga iz nadležnosti ove inspekcije. Fitosanitarni pregled pošiljaka bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom na uvozu obuhvata: provjeru dokumentacije koja prati pošiljku, provjeru identiteta pošiljke i provjeru zdravstvenog stanja, kao i ispunjenost fitosanitarnih uslova za uvoz. Fitosanitarni nadzor u unutrašnjoj kontroli obuhvata ispunjenost uslova za upis u Registre za proizvodnju, promet i distribuciju bilja i biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom, te promet sredstava za ishranu i zaštitu bilja; redovno sprovođenje programa monitoringa rezidua pesticida, nitrata, sprovođenje fitosanitarnih mjera zaštite, suzbijanja i širenja štetnih i karantinskih organizama na bilju i biljnim proizvodima.

Izvršeno je 10.101 inspekcijskih pregleda, od čega 8.877 na granici i 1.224 na unutrašnjem tržištu, u kojima je utvrđeno ukupno 178 nepravilnosti.

Donijeto je 2.448 rješenja, od čega u spoljnotrgovinskom prometu 2.300, a u unutrašnjem prometu 148.

Poslata su 484 uzorka u laboratorije, i to : prilikom uvoza 127 i u unutrašnjem prometu 357 uzoraka.

Unutrašnje tržište

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	1.224
- redovni	963
- po inicijativi	72
- kontrolni	189
Broj utvrđenih nepravilnosti	178
Broj ukazivanja	42
Broj rješenja	148
Broj prekršajnih naloga	54
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim naložima	11.910,00 €
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	19

Utvrđene nepravilnosti

Utvrđene nepravilnosti su se uglavnom odnosile na: prodaju sredstava za ishranu i zaštitu bilja u neoriginalnom pakovanju, prodaju sadnica ukrasnog bilja, voća, sjemena bez dokaza o porijeklu robe ili bez deklaracije, prodaju sredstava za zaštitu bilja i sjemena povrća sa isteklim rokom upotrebe, rad bez upisa u registar distributera sredstava za zaštitu bilja, sjemenskog i sadnog materijala; uništavanje napadnutog bilja štetnim organizmom.

Preduzete mjere

U izvještajnom periodu doneseno je 148 rješenja, koja su se odnosila na: otklanjanje nepravilnosti (66), oduzimanje i uništenje robe (32), stavljanje robe van prometa (13), zabranu proizvodnje, korišćenje i stavljanje u promet sjemenskog i sadnog materijala (17), zabranu stavljanja u promet sredstava za zaštitu i ishranu bilja (20) .

Stavljeno je van prometa 445 kg sredstava za ishranu bilja, 11,5 l sredstava za zaštitu bilja, 2.147 komada sadnica citrusa, zbog prisustva virusa tristeza.

Uništeno je 98 stabala palmi starosti više od 35 godina (zaraženih *Rhincophorus ferrugineus*), kao 29 sadnica voća koje nijesu bile u skladu sa Pravilnikom o kvalitetu sadnog materijala, sjemena povrća 81,00 kg, zbog isteklog roka upotrebe 29 kg sjemena trava, merkantilnog krompira 2.000 kg, zbog povećanog sadržaja kadmijuma.

U unutrašnjem prometu u izvještajnoj godini uzeto je 357 uzoraka. U okviru monitoringa nad zemljištem sa povećanim sadržajem kadmijuma i KCN (Krompirove Cistolike Nematode) uzeto je 77 uzoraka, po programu monitoringa rezidua pesticida uzeto je 86 uzoraka povrća i voća, od čega je 15 bilo sa povećanim sadržajem ostataka rezidua pesticida i 34 uzorka lisnatog povrća (blitve, zelene salate, spanaća na prisustvo nitrata, a svi su bili ispravni). Uzeto je 160 raznih uzoraka bilja i biljnog materijala na prisustvo štetnih organizama.

Od 160 uzoraka bilja i biljnog materijala na prisustvo štetnih organizama, po programu monitoringa, uzeto je 18 uzoraka sa ukrasnog bilja, krompira i paradajza na virus **PSTVd**. Svih 18 uzoraka bilo je ispravno. Na virus **Citrus tristeza virus** uzeta su 82 uzorka, od čega su 33 uzorka bili neispravni.

Na štetni organizam, **Xylella fastidiosa**, uzeto je 20 uzoraka iz rasadnika i plantaža. Svi uzorci su ispravni. Na utvrđivanje kvaliteta sadnog i sjemenskog materijala uzeto je 40 uzoraka. Tri uzorka nijesu odgovarala Pravilniku o kvalitetu.

U izvještajnom periodu podneseno je 15 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka. Iznos izrečenih novčanih kazni je 9.745,00€ sa troškovima PP.

Donesena su rješenja o hemijskom tretmanu zaraženog bilja, rješenja o uništavanju bilja koje je napadnuto karantinskim štetnim organizmom, uništavana su sjemena isteklog roka upotrebe i sadnice lošeg kvaliteta i stavljana su van prometa sredstva za zaštitu i ishranu bilja.

Struktura rješenja

Ukupno rješenja	148
Mjere i radnje obuhvaćene rješenjima	
- Otklanjanje nepravilnosti	66
- Zabrana prometa robe	37
- Oduzimanje robe/predmeta	45

Izvršenje rješenja

U 2016. godini izvršeno je 148 rješenja, dok iz 2015. godine nijesu izvršena 4 rješenja, jer je postupak u toku.

Prekršajna odgovornost :

U 2016. godini podneseno je 19 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka nadležnom sudu, od kojih je 17 novčano kažnjeno u visini od 8.770€, a dva zahtjeva su obustavljena.

Izdat je 54 prekršajni nalog odgovornim i pravnim licima i tri prekršajna naloga fizičkim licima. Naplaćeno je 10.710,00 €. Za četiri prekršajna naloga poslata je naredba Centralnoj banci za prinudnu naplatu.

Spoljnotrgovinski promet

Podaci iz nadzora

Broj pregleda po zahtjevima	8.877
Broj donijetih rješenja	2.300
- uvoz	1.944
- prepućenje	347
- zabrana uvoza + uništenja	9 (6+3)
Broj pregleda u tranzitu	169
Broj fitosanitarnih sertifikata	6.408
izvoz	5.962
reeksport	446
Uzeto uzoraka	127
Naknada	468.156,30 €

Od ukupnog broja izvršenih pregleda pri uvozu, 9 pošiljki je bilo neispravno i istima je zabranjen uvoz. Tri pošiljke su uništene (153 drvene palete, 196 sadnica voća), a vraćeno je 6 pošiljki (50 000 sadnica malina, 6 500 loznih kalemova i 100 sadnica ukrasnog bilja, 3000 kg sjemenskog krompira zbog prisustva štetnog organizma).

U izvještajnoj godini u spoljnotrgovinskom prometu uzeto je 127 uzoraka, od čega 62 na sadržaj aktivne materije sredstava za ishranu i zaštitu bilja, a 65 na prisustvo biljnih bolesti i štetočina.

Po osnovu fitosanitarnog pregleda na graničnim prelazima i po osnovu izdavanja fitosanitarnih sertifikata i taksi, naplaćeno je ukupno **468 156,30 €**.

Otkriveni novi štetni organizmi

Na osnovu uzetih uzoraka na citrusima pronađen je štetni organizam **Citrus tristeza virus**. Analize je uradila Fitosanitarna laboratorija Biotehničkog fakulteta – Univerziteta Crne Gore. Uzorci su poslani i u Grčku laboratoriju čiji se rezultati čekaju.

Fitosanitarna inspekcija je izvršila pregled rasadnika i obilježenih područja na lokalitetu Lastve Grbaljske na kome je u 2015. godini pronađen ovaj štetni *Anoplophora glabripennis* (Motschulsky). Na uzetim uzorcima nije potvrđeno prisustvo ovog štetnog organizma u 2016. godini. Fitosanitarna inspekcija je u toku oktobra, novembra i decembra sproveda i izvršila sve fitosanitarne mjere u saradnji sa svim službama opštine Budva, Fitosanitarnom upravom, Centrom za šumarstvo, Biotehničkim fakultetom - Entomološkom laboratorijom i drugim službama, i za sada stavila pod kontrolu dalje širenje ovog štetnog organizma koji napada 200 vrsta bilja.

U izvještajnoj godini je rađen poseban nadzor – monitoring nad biljem koji su domaćini Potato spindle tuber viroida (PSTVd) na teritoriji Crne Gore gdje je otkriven ovaj štetni

organizam u 2015. godini. Poslije sprovedenih fitosanitarnih mjera nad zaraženim biljem, rezultati uzetih uzoraka su pokazali da isti nije pronađen.

Fitosanitarna inspekcija je u izvještajnoj godini sproveda aktivnosti na informisanju stanovništva o pojavi palminog surlaša i mjerama za njegovu eradikaciju. U pitanju je štetočina koja je zahvatila cijelo crnogorsko primorje. Preduzete su sve mjere i radnje iz Akcionog plana o suzbijanju ove štetočine, ali i pored svih preduzetih mjera ovaj štetni organizam je prisutan u Crnoj Gori.

Pod posebnim nadzorom su **maslinjaci, rasadnici, kao i pojačana kontrola prilikom uvoza sadnica maslina zbog postojanja štetnog organizmama *Xylella fastidiosa* u zemljama u okruženju.**

Finansijski iskaz preduzetih mjera

Iznos izrečenih novčanih kazni po prekršajnim nalogima	10.710,00 €
Iznos izrečenih novčanih kazni u prekršajnim postupcima i troškovi postupka	8.870,00 €
Naplaćene naknade i takse za kontrolu u spoljnotrgovinskom prometu	468.156,30 €

Postupanje po inicijativama

Podnesene su 72 inicijative. Inicijative su se odnosile na: prijavu zbog sumnje na tretiranje bilja hemijskim sredstvima, za uništavanje napadnutog bilja štetnim organizmom, prodaju sredstava za zaštitu bilja i sjemena bez deklaracije i sa isteklim rokom upotrebe.

Ostale aktivnosti

Pored nadzora, ova inspekcija je sprovodila i aktivnosti na: vođenju registara prijava za obavljanje djelatnosti trgovine, vođenju administrativnih i stručnih poslova za Koordinaciono tijelo za nadzor na tržištu, razmjeni informacija o opasnim proizvodima i praćenju žalbi potrošača (Kontakt tačka u Sistemu za zaštitu potrošača), kao i razmjeni podataka o opasnim proizvodima u Regionalnoj mreži.

Fitosanitarna inspekcija je obuhvaćena *Metodologijom analize rizika* u vršenju inspekcijskog nadzora, shodno odredbama Zakona o inspekcijskom nadzoru, sa ciljem proaktivnog djelovanja u prevenciji i ranom otkrivanju koruptivnih radnji i drugih djela sa obilježjima korupcije, i to segmenti nadzora koji se odnose na: regresiranu biljnu proizvodnju; kvalitet sjemenske robe u regresiranoj proizvodnji; izdavanje potvrde o izvršenoj dezisenkciji; upotrebu hemijskog sredstva za suzbijanje određenog štetnog organizma. Fitosanitarna inspekcija je u 2016. godini uradila 32 nadzora po ovoj metodologiji u kojima nijesu utvrđene nepravilnosti.

O preduzetim mjerama je dostavljen izvještaj Agenciji za sprječavanje korupcije.

4. Poljoprivredna inspekcija

U ovoj inspekciji sistematizovana su radna mjesta za 9 inspektora, od kojih je 8 popunjeno, uključujući i mjesto glavnog inspektora (dipl. inž poljoprivrede, dipl. agronomi).

Nadležnosti

Zakoni nad čijom primjenom ova inspekcija sprovodi nadzor su: Zakon o poljoprivrednom zemljištu, Zakon o poljoprivredi i ruralnom razvoju, Zakon o duvanu, Zakon o maslinarstvu, Zakon o alkoholnim pićima, Zakon o vinu (do jula 2016, kada je nadležnost nad ovim zakonom povjerena inspektoratu za vino), Zakon o stočarstvu, Zakon o organskoj poljoprivredi, Zakon o slatkovodnom ribarstvu, Zakon o oznakama porijekla, geografskim oznakama i oznakama garantovano tradicionalnih specijaliteta poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda, kao i veći broj podzakonskih akata donesenih u cilju primjene navedenih zakona.

Nadzor se sprovodi i nad upotrebom podsticajnih mjera predviđenih Agrobudžetom.

Inspekcijski nadzor

U toku izvještajne godine izvršeno je ukupno 2.088 inspekcijskih pregleda (redovnih 2.004, po inicijativi 45 i kontrolnih 39).

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	2.088
- redovni	2.004
- po inicijativi	45
- kontrolni	39
Broj utvrđenih nepravilnosti	298
Broj ukazivanja	8
Broj rješenja	225
Broj prekršajnih naloga	303
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	102.470,00 €
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	26

Preduzete mjere

Za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti doneseno je 225 rješenja. Nepravilnosti su otklonjene naloženim mjerama na osnovu 222 rješenja, dok je postupak izvršenja za jedno

rješenje u toku (Zakon o stočarstvu - način postavljanja pčelinjaka). Na dva rješenja inspektora podnesena je žalba drugostepenom organu i oba su vraćena na ponovno odlučivanje (Zakon o stočarstvu ,načinu postavljanja pčelinjaka).

Stotinu četrdeset jedno rješenje se odnosilo na oduzimanje i uništenje alkoholnih pića, dok se 50 rješenja odnosilo na zabranu prometa vina iz domaće neregistrovane i neprijavljene proizvodnje. U izvještajnom periodu donijeto je i devet rješenja koja su se odnosila na otklanjanje nepravilnosti – uglavnom iz oblasti organske proizvodnje i neovlašćenog korišćenja naziva geografskog porijekla. Dvadeset tri rješenja su donesena o dostavljanju dokumentacije na uvid, od čega 20 registrovanim mljekarama radi dostavljanja podataka, shodno Agrobudžetu o otkupljenim količinama mlijeka i radi praćenja upotrebe agrobudžetskih sredstava kroz premije proizvođačima mlijeka.

U izvještajnom periodu riješeno je i deset rješenja iz prethodne godine.

U okviru nadzora nad sprovođenjem Zakona o slatkovodnom ribarstvu izvršeno je ukupno 327 kontrola. U toku ribolovnog zabrana na Skadarskom jezeru (od 15. marta do 15. maja ove godine), kontrole su vršene uz asistenciju Odjeljenja granične policije – Odsjek pomorske policije. U ovom nadzoru oduzeto je pet mreža, od kojih je svih pet uništeno. Oduzeto je oko 1298 kg jezerske ribe koja je poklonjena JP Studentski dom i Narodnoj kuhinji Sabornog hrama Hristovog vaskrsenja, dok je u vodu vraćeno oko 122 kg žive jezerske ribe, uglavnom šarana-krapa. U periodu ribolovnog zabrana oduzete su i predate korisniku ribljeg fonda - NP Skadarsko jezero dvije lampe, jedan par osti, dvije plinske lampe i dva kompletna pribora za elektro ribolov.

Prilikom kontrole oduzeto je i uništeno 1010,75 litara raznih vrsta domaćih voćnih rakija zato što nisu posjedovale odobrenje za proizvodnju i promet vina i rakije.

Izvršeno je 260 kontrola u pogledu upotrebe podsticajnih mjera predviđenih Agrobudžetom, od čega najviše za isplatu premija za proizvedene i otkupljene količine mlijeka. Izvršene su i kontrole raspodjele regresiranih, selekcionisanih matica u pčelarstvu.

U izvještajnoj godini stavljen je akcenat na suzbijanje sive ekonomije, odnosno, smanjenje vanpijačne prodaje alkoholnih pića, vina i maslinovog ulja iz domaće, neregistrovane i nekontrolisane proizvodnje, a kontrola prometa istih je naročito pojačana u ljetnjim mjesecima duž magistralnih puteva, na šetalištima i ispred pijaca.

Prekršajna odgovornost

U toku izvještajne godine bilo je 303 prekršajna naloga u iznosu od 102.470,00 €. Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka je 26.

Finansijski iskaz preduzetih mjera

Iznos izrečenih novčanih kazni po prekršajnim nalogima	102.470,00 €
Iznos izrečenih novčanih kazni u prekršajnim postupcima i troškovi postupka	17.420,00 €

Postupanje po inicijativama

Inicijative su se uglavnom odnosile na vanpijačni promet ribe (32), postavljanje pčelinjaka koje nije u skladu sa Pravilnikom (6), kao i pijačni promet jakih alkoholnih pića bez

deklaracije (4). Takođe, bile su i dvije inicijative vezane za poljoprivredno zemljište, ali se ova inspekcija oglasila nenadležnom, i jedna koja se odnosila na lažno dostavljanje podataka o otkupu mlijeka.

Ostale aktivnosti

Ova inspekcija je u izvještajnoj godini učestvovala u edukaciji ribočuvara vezano za sačinjavanje zapisnika o izvršenim kontrolama, shodno Zakonu o slatkovodnom ribarstvu. Poljoprivredna inspekcija je učestvovala u izradi prezentacije krivolov na Skadarskom jezeru, u organizaciji NVO Green Home.

5. Inspekcija za morsko ribarstvo

U ovoj inspekciji sistematizovana su radna mjesta za 4 inspektora, od kojih su popunjena 2 (1 dipl. inženjer poljoprivrede, 1 dipl. inženjer pomorstva).

Nadležnosti

Zakon nad čijom primjenom ova inspekcija sprovodi nadzor je Zakon o morskom ribarstvu i marikulturi (morski ribolov, odnosno ulov, sakupljanje, zaštita i promet riba i drugih morskih organizama na principima održivog razvoja morskog ribarstva u Crnoj Gori).

Inspeksijski nadzor

U izvještajnoj godini inspektori su, shodno propisanim nadležnostima, kontrolisali:

- ribolov i upotrebu ribolovnih plovni objekata, ribolovnog alata i opreme kojima se ribolov obavlja, vršili pregled ribolovnih plovni objekata, ribarske opreme, ulova, dokumenata i prateće dokumentacije, kao i ribolovnih plovni objekata koji plove pod stranom zastavom u ribolovnom moru Crne Gore;
- pijace, skladišta, ugostiteljske objekte, odnosno restorane i slične objekte od značaja za promet ribe, plodova mora, drugih morskih organizama, kao i proizvoda od ribe;
- uzgoj morske ribe i drugih morskih organizama u ribolovnom moru (marikultura), prateću dokumentaciju, kao i rukovanje i prodaju proizvoda marikulture.

Izvršen je ukupno 931 inspeksijski pregled (854 redovnih, 64 kontrolnih, 13 po inicijativi), od čega 4 na otvorenom moru.

Podaci iz nadzora

Broj inspeksijskih pregleda	931
- redovni	854
- po inicijativi	13
- kontrolni	64

Broj utvrđenih nepravilnosti	245
Broj ukazivanja	58
Broj rješenja	23
Broj prekršajnih naloga	146
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	20.680,00 €
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	18

Nepravilnosti zbog kojih su inspektori preduzimali mjere odnosile su se na: neposjedovanje dozvola za obavljanje djelatnosti morskog ribarstva - bilo da se radi o privrednom ili sportsko-rekreativnom ribolovu - nelegalan ulazak i ribarenje u teritorijalnim vodama Crne Gore od strane stranih ribarskih brodova, stavljanje u promet ribe, plodova mora i proizvoda od ribe bez dokaza o porijeklu.

Preduzete mjere

Struktura rješenja

Ukupno rješenja	23
Mjere i radnje obuhvaćene rješenjima	
- Dostavljanje dokumentacije na uvid	22
- Oduzimanje robe/predmeta	1

U cilju otklanjanje utvrđenih nepravilnosti (245) izrečeno je 58 mjera ukazivanja, donijeto je i izvršeno 23 rješenja iz izvještajnog perioda i 4 rješenja iz prethodnog perioda.

Novčano kažnjavanje putem prekršajnih naloga inspektori su izrekli po osnovu Zakona o morskom ribarstvu (146).

Podnijeto je 18 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, od kojih je 16 riješeno (izricanjem novčane kazne subjektima nadzora).

U izvještajnom periodu u Baru je oduzeto 450 kg morske ribe i 2 kg prstaca, 2 kompletne ronilačke opreme, 4 podvodne puške, a u Herceg Novom 1 kg prstaca.

Od kontrola izvršenih na otvorenom moru plovilom granične plovne policije (4), tri su izvršene na području opština Budva, a jedna na području opština Bar - Ulcinj. Razlog malog broja sprovedenih inspekcijskih pregleda na moru nalazi se u činjenici da ova inspekcija ne posjeduje svoj čamac, već kontrole sprovodi u saradnji sa graničnom plovnom policijom.

Ovdje treba ukazati na nedostatak podzakonskih akata za primjenu Zakona o morskom ribarstvu (pravno neuređeno pitanje mjesta za iskrcaj ribe, mjesta prve prodaje i registar trgovaca), što je od uticaja na efikasnost i efektivnost inspekcijskog nadzora.

Izvršenje rješenja

U 2016. godini doneseno je ukupno 27 rješenja, od čega 23 rješenja iz izvještajnog perioda – 22 rješenja kojim je naloženo dostavljanje nedostajuće dokumentacije i 1

rješenje o trajnom oduzimanju i uništenju robe i izvršena su 4 rješenja iz prethodnog perioda (2015. godina).

Prekršajna odgovornost

U 2016. godini podneseno je 18 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka nadležnim sudskim organima i sva se odnose na fizička lica, od čega 11 za strane državljane po hitnom postupku (2 u Budvi, 2 u Baru i 7 u Ulcinju). Riješeno je 16 prekršajnih prijava i svi prekršioци su kažnjeni, neriješene su 2 prekršajne prijave.

Finansijski iskaz preduzetih mjera

Iznos izrečenih novčanih kazni po prekršajnim nalogima	20.680 €
Iznos izrečenih novčanih kazni u prekršajnim postupcima i troškovi postupka	4.080 €
Iznos oduzete protivpravno stečene imovinske koristi	5.800 €

Postupanje po inicijativama

Inspekcija za morsko ribarstvo postupila je po 13 inicijativa.

Tri inicijative su se odnosile na prijavu nelegalne prodaje morske ribe - za stavljanje u promet morske ribe bez porijekla, 1 za korišćenje plaže u vrijeme ljetnje sezone od strane sportsko–rekreativnih ribolovaca, 2 za nemogućnost korišćenja ribarskih posti u Bokokotorskom zalivu, 5 inicijativa za ribolov bez dozvole, 1 inicijativa za nepropisno postavljanje ribolovnog alata i 1 inicijativa za stavljanje u promet morske ribe ispod propisane veličine. Sve inicijative su riješene i na njih je odgovoreno.

Ostale aktivnosti

Inspektori za morsko ribarstvo uključeni su u tim za izradu novog Zakona o morskom ribarstvu od strane Ministarstva za poljoprivredu i ruralni razvoj.

6. Inspekcija šumarstva, lovstva i zaštite bilja

U ovoj inspekciji sistematizovana su radna mjesta za 11 inspektora, od kojih je popunjeno 11, uključujući i glavnog inspektora (dipl. inženjeri šumarstva).

Nadležnosti

Zakoni nad čijom primjenom ova inspekcija sprovodi nadzor su: Zakon o šumama, Zakon o divljači i lovstvu, Zakon o reproduktivnom materijalu šumskog drveća i Zakon o nacionalnim parkovima, kao i veliki broj podzakonskih akata.

Kada je u pitanju pravni okvir, treba naglasiti da tek od avgusta 2015. godine, kada su usvojene izmjene i dopune Zakona o šumama, postoji valjan pravni osnov za efikasniji nadzor kod postrojenja za primarnu preradu drveta - pilana i kod koncesionara, odnosno

korisnika šuma, ali da i dalje nijesu precizno definisane kaznene odredbe za određene nepravilnosti u radu Uprave za šume.

Inspekcijski nadzor

Inspekcijski nadzor u izvještajnoj godini vršen je kod državnog organa (Uprava za šume), kod pravnih lica koja koriste šumu (koncesionari), kod pravnih lica koja se bave primarnom preradom drveta (pilane), kod preduzetnika koji se bave izvođenjem radova u šumi i transportom šumskih sortimenata, kod vlasnika šuma, u nacionalnim parkovima, kod korisnika lovišta, kao i kod drugih subjekata koji se bave šumarstvom i lovstvom.

U izvještajnoj godini izvršena su 1.303 inspekcijskih pregleda (u oblasti šumarstva 1.144 i u oblasti lovstva 159).

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	1.303
- redovni	1.012
- po inicijativi	162
- kontrolni	129
Broj utvrđenih nepravilnosti	346
Broj ukazivanja	192
Broj rješenja	67
Broj prekršajnih naloga	94
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	48.800,00 €
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	26
Broj krivičnih prijava	18

U oblasti šumarstva pregledi su vršeni kod:

- Uprave za šume – 578 (predmet kontrole: izrada i donošenje planskih dokumenata, doznaka stabala, uzgoj i zaštita šuma, korišćenje šuma, prijem i promet drvnih sortimenata, realizacija planiranih mjera, evidencija i dr.);
- korisnika šuma/koncesionara – 276 (predmet kontrole: sječa, izrada i izvlačenje drvnih sortimenata, zaštita šuma, prijem, otprema, promet i skladištenje drvnih sortimenata, izrada i sanacija šumskih puteva/vlaka, evidencija o količinama izrađenih i prodatih drvnih sortimenata i licenca);
- vlasnika šuma - 91 (predmet kontrole: sječa, izrada i izvlačenje drvnih sortimenata, zaštita i uzgoj šuma);
- nacionalnih parkova – 34 (predmet kontrole: doznaka stabala, sječa, izrada i izvlačenje drvnih sortimenata, zaštita i uzgoj šuma);
- primarne prerade drveta (pilane) – 134 (predmet kontrole: skladištenje i da li su drveni sortimenti žigosani i snadbjeveni uvjerenjem o porijeklu), i
- zajedničkih pregleda sa drugim inspekcijama – 30 organa (Ekološka, Tržišna, MUP).

U oblasti lovstva pregledi (159) su vršeni kod korisnika lovišta (predmet kontrole: izrada i donošenje planskih dokumenata, zaštita i uzgoj divljači, organizovanje lova, izdavanje dozvola za lov i druge dokumentacije, evidencija i dr.).

Utvrđene nepravilnosti

U izvještajnoj godini ukupno je utvrđeno 346 nepravilnosti, a odnosile su se na povredu propisa iz oblasti šumarstva (314) i iz oblasti lovstva (32).

Preduzete mjere

U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, inspektori su mjerom ukazivanja ili rješenjem subjektima nadzora nalogali otklanjanje nepravilnosti u određenom roku. Donijeta su 192 ukazivanja, od kojih je postupljeno po 186, dok je u šest slučajeva udovoljeno zahtjevu subjekata nadzora za odlaganje postupanja (zbog vremenskih uslova-snijega). Takođe, donijeto je i 67 rješenja, od kojih je 64 izvršeno, dok za tri u izvještajnoj godini nije istekao rok za postupanje.

Inspekcija je izdala i 10 naloga o privremeno oduzetim sredstvima i predmetima koji potiču iz bespravnih radnji (9 iz oblasti šumarstva i 1 iz lovstva) i tom prilikom je oduzeto drvnih sortimenata u količini od 10,00 m³ četinara i 27,56 m³ lišćara, kao i 22 šljuke.

Prekršajna odgovornost

Za počinjene prekršaje, u izvještajnoj godini, inspektori su izdali 94 prekršajna naloga sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 48.800,00 €, od čega iz oblasti šumarstva 81 prekršajni nalog sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 43.400,00 €, i u oblasti lovstva 13 prekršajnih naloga sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 5.400,00 €.

Po prekršajnim nalogima u izvještajnom periodu naplaćeno je ukupno 27.147,33€ (68,21%).

Pored izdatih prekršajnih naloga, inspektori su nadležnim područnim organima, odnosno sudovima za prekršaje podnijeli i 26 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka (15 iz oblasti šumarstva i 9 iz oblasti lovstva). U 2016. godini doneseno je 31 rješenje o kažnjavanju u iznosu od 9.880€.

Takođe, inspektori su nadležnim tužilaštvima podnijeli i 18 krivičnih prijava (16 iz oblasti šumarstva i dvije iz oblasti lovstva).

Finansijski iskaz preduzetih mjera

Iznos izrečenih novčanih kazni po prekršajnim nalogima	48.800,00 €
Iznos izrečenih novčanih kazni u prekršajnim postupcima i troškovi postupka	9.880,00 €

Postupanje po inicijativama

Inspekcija je postupala po inicijativama u 129 slučajeva (114 šumarstvo i 15 lovstvo), podnosioci inicijativa su državni organi, nevladine organizacije, pravna i fizička lica. Inicijative su se odnosile na kršenje propisa iz oblasti šumarstva od strane Uprave za šume, korisnika šuma, privatnih vlasnika šuma, preduzetnika i pojedinaca, kao i na kršenje propisa iz oblasti lovstva.

Inspekcija šumarstva, lovstva i zaštite bilja je obuhvaćena *Metodologijom analize rizika* u vršenju inspekcijskog nadzora, shodno odredbama Zakona o inspekcijskom nadzoru, sa ciljem proaktivnog djelovanja u prevenciji i ranom otkrivanju koruptivnih radnji i drugih djela sa obilježjima korupcije, i to segmenti nadzora koji se odnose na: doznaku i sječu stabala u skladu sa planskim dokumentima u državnim šumama; evidenciju doznake stabala u odgovarajuće knjige za državne i privatne šume.

Ova inspekcija je izvršila 136 inspekcijskih pregleda po pomenutoj metodologiji.

Prilikom ovih pregleda utvrđeno je 28 nepravilnosti po Zakonu o šumama. U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, inspektori su mjerom ukazivanja ili rješenjem subjektima nadzora nalagali otklanjanje nepravilnosti u određenom roku. Izrečene su 22 mjere ukazivanja, i sve su izvršene, a odnosile su se na neizvršenje doznake u predviđenom roku, zatim doznaka nije izvršena na čitavoj površini odjeljenja i knjiga doznake nije završena (evidencija). Zatim, donijeto je i pet rješenja, koja su izvršena, a odnosila su se na istesivanje doznake sa stabala (doznaka važi tri godine).

Podnijeta je i jedna krivična prijava zbog doznake stabala koja nije u skladu sa planskom dokumentacijom.

O preduzetim mjerama je dostavljen izvještaj Agenciji za sprječavanje korupcije.

C. Sektor za zaštitu životne sredine i prostora

U ovom sektoru svoje nadležnosti ostvaruju sljedeće inspekcije: Inspekcija zaštite prostora, Inspekcija za urbanizam, Inspekcija za građevinarstvo, Inspekcija za stanovanje, Ekološka inspekcija, Inspekcija za vode, Geološka inspekcija i Rudarska inspekcija.

1. Inspekcija zaštite prostora

U ovoj inspekciji sistematizovana su mjesta za 17 inspektora, uključujući i glavnog inspektora, i sva su popunjena. Svi inspektori su sa visokom školskom spremom (1 magistar ekonomije, 1 magistar ekologije, 3 dipl.pravnika, 3 dipl.ekonomista, 3 dipl.inž. poljoprivrede, 1 dipl. biolog, 3 građevinska inženjera, 1 inženjer metalurgije i 1 dipl. politikolog).

Nadležnosti

Ova inspekcija vrši nadzor nad primjenom Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata.

Inspeksijski nadzor

U izvještajnom periodu ova inspekcija je izvršila 3.087 pregleda (redovnih 1,159, po inicijativi 937 i kontrolnih 991).

Podaci iz nadzora

Broj inspeksijskih pregleda	3.087
- redovni	1.159
- po inicijativi	937
- kontrolni	991
Broj utvrđenih nepravilnosti	669
Broj ukazivanja	105
Broj rješenja	483
- o rušenju	121
- o uklanjanju	212
- o pečaćenju	150
Broj prekršajnih naloga	19
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim naložima	4.530,00 €
Broj krivičnih prijava	81

Utvrđene nepravilnosti

Najveći broj uvrđenih nepravilnosti odnosio se na građenje objekata bez građevinske dozvole, na bespravno postavljanje privremenih objekata na prostoru područja posebne namjene (u zoni morskog dobra i nacionalnim parkovima), a mimo propisanog Plana i programa privremenih objekata.

Preduzete mjere

Inspektori su mjerom ukazivanja (105) ili rješenjem (483), subjektima nadzora nalogali otklanjanje utvrđenih nepravilnosti u određenom roku. U vezi sa 821 predmetom postupci su obustavljeni iz razloga što su dobijene građevinske dozvole, odnosno odobrenja za postavljanje privremenih objekata ili je subjekat nadzora sam porušio, odnosno uklonio objekat. Od ukupnog broja donesenih rješenja, 121 se odnosi na rušenje bespravno podignutih objekata, 212 na uklanjanje privremenih objekata iz područja posebne namjene, a 150 na pečačenje objekta-gradilišta. U 104 slučaja izvršeno je rušenje bespravno podignutih objekata, odnosno uklanjanje privremenih objekata postavljenih bez potrebnog odobrenja.

Za počinjene prekršaje inspektori su izdali 19 prekršajnih naloga sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 4.530,00 € .

U izvještajnom periodu izjavljeno je 88 žalbi protiv rješenja o rušenju, uklanjanju i pečačenju objekata, po kojima je drugostepeni organ u 42 slučaja usvojio žalbu, u 22 slučaja žalba je odbijena, dok je u 24 slučaja postupak po žalbi u toku.

Podnijeta je 81 krivična prijava, koje su se odnosile na građenje objekta bez građevinske dozvole i povredu službenog pečata.

U cilju efikasnijeg rada ove inspekcije, a imajući u vidu da se i u ovoj godini nastavilo sa izradom novog Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata, Uprava je već predložila nova zakonska rješenja u dijelu koji se odnosi na ovlašćenje inspektora u smislu vršenja nadzora i preduzimanja mjera ne samo u fazi građenja, nego i kada je objekat izgrađen bez građevinske dozvole. Ovo iz razloga što postoji pravno tumačenje drugostepenog organa i sudova da se ovlašćenja inspektora vezuju samo za fazu građenja.

Takođe, ocjenjujemo da mjeru koju ovaj zakon propisuje, a koja se odnosi na vraćanje prostora u prvobitno stanje, treba jasno definisati.

Isto tako predloženo je i uvođenje novčane kazne za nelegalno postavljanje privremenih objekata u područjima posebne namjene.

Imajući u vidu da bespravna gradnja trajno mijenja i uništava prostor i direktno smanjuje sadašnje i buduće razvojne mogućnosti, te činjenicu da je u Crnoj Gori evidentno građenje objekata bez građevinske dozvole (o čemu svjedoči i veliki broj inicijativa građana), a što umnogome prevazilazi postojeće kadrovske kapacitete ove inspekcije, neophodno je povećanje broja inspektora.

Izvršenje rješenja

Tokom 2016. godine, Inspekcija zaštite prostora porušila je, odnosno uklonila ukupno 104

objekta, i izvršila 150 rješenja o pečačenju objekata.

Postupanje po inicijativama

Tokom 2016.godine, Inspekcija zaštite prostora postupala je u 937 slučajeva po inicijativama koje su se ticale izgradnje objekata bez građevinske dozvole, kao i postavljanje privremenih objekata bez odobrenja.

Ostale aktivnosti

Pored nadzora, ova inspekcija je do 01.09.2016. godine, sprovodila i aktivnosti koje su se odnosile na inspekcijski nadzor u oblasti stanovanja i održavanja stambenih zgrada.

2. Inspekcija za urbanizam

U ovoj inspekciji sistematizovano je sedam radnih mjesta za inspektore, uključujući i mjesto glavnog inspektora, od kojih je popunjeno pet. Svi inspektori su sa visokom školskom spremom (4 dipl. ing. arhitekture i 1 dipl.ing.građevinarstva).

Nadležnost

Ova inspekcija vrši nadzor nad primjenom Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata u dijelu koji se odnosi na kontrolu planskih dokumenta, usaglašenost projektne dokumentacije (na osnovu koje je izdata građevinska dozvola) sa planskom dokumentacijom i urbanističko-tehničkim uslovima i izdata odobrenja za postavljanje privremenih objekata na područjima posebne namjene (nacionalni parkovi, zona morskog dobra), kao i nad podzakonskim aktima za primjenu ovog zakona.

Inspekcijski nadzor

U izvještajnoj godini izvršeno je 111 inspekcijska pregleda (redovni 8, po inicijativi 92 i kontrolni 11), u kojima je utvrđena 51 nepravilnost.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	111
- redovni	8
- po inicijativi	92
- kontrolni	11
Broj utvrđenih nepravilnosti	51
Upravne mjere	
- broj ukazivanja	7
- broj predloga za ocjenu zakonitosti planskog dokumenta	4

- broj predloga za poništavanje rješenja o izdavanju građevinske dozvole	21
- broj predloga za oduzimanje licence	71
- broj upozorenja da plan nije donijet u skladu sa zakonom	5

Preduzete mjere

U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti (51), Inspekcija je izrekla 7 mjera ukazivanja, u 4 slučaja je podnijela predlog za ocjenu zakonitosti planskog dokumenta, dok je predlog za poništavanje rješenja o izdavanju građevinske dozvole podnijela u 21 slučaj (u okviru čega je u 71 slučaj predloženo i oduzimanje licenci projektantima i revidentima), dok je u 5 slučajeva upozorila da plan nije donijet u skladu sa zakonom.

Postupanje po inicijativama

Primljene su 124 inicijative, od kojih je inspekcijski pregled vršen po 92, dok su 32 inicijative proslijeđene drugim organima.

Ostale aktivnosti

U cilju efikasnijeg rada ove inspekcije, a imajući u vidu da se i u ovoj izvještajnoj godini nastavilo sa izradom novog Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata, Uprava je već predložila zakonska rješenja u dijelu koji se odnosi na ovlašćenje inspektora za urbanizam da organu uprave, odnosno organu lokalne uprave, podnese prijedlog za poništaj rješenja o izdavanju građevinske dozvole, kada ustanovi da su idejni, odnosno glavni projekti, na osnovu kojih je izdata građevinska dozvola, izrađeni suprotno planskom dokumentu i/ili urbanističko-tehničkim uslovima. Naime, predmetna mjera je pravno nedjelotvorna i nesvrhsishodna, budući da predlozi inspektora za poništaj građevinske dozvole proizvode pravno dejstvo samo do konačnosti, odnosno pravosnažnosti rješenja, dok nakon toga drugostepeni organ iste odbija/odbacuje, jer ova mjera nema karakter vanrednog pravnog sredstva u smislu odredbi Zakona o opštem upravnom postupku. Polazeći od prethodnog, a imajući u vidu značaj regulisanja ovog pitanja, Uprava je predložila jasno normiranje predmetnog instituta.

Takođe, Uprava je predložila da u novom Zakonu o uređenju prostora i izgradnji objekata budu jasno definisana ovlašćenja inspektora ove inspekcije u odnosu na uklanjanje privremenih objekata koji njesu postavljeni na osnovu odobrenja ili UT uslova.

Inspekcija za urbanizam je obuhvaćena *Metodologijom analize rizika* u vršenju inspekcijskog nadzora, shodno odredbama Zakona o inspekcijskom nadzoru, sa ciljem proaktivnog djelovanja u prevenciji i ranom otkrivanju koruptivnih radnji i drugih djela sa obilježjima korupcije, i to segmenti nadzora koji se odnose na: program uređenja prostora; bliži sadržaj planskog dokumenta; javna rasprava u vezi sa donošenjem planskog dokumenta; izdavanje urbanističko-tehničkih uslova na osnovu planskog dokumenta; objekti privremenog karaktera u prostornom planu posebne namjene.

Na osnovu ove metodologije Inspekcija za urbanizam je izvršila 24 kontrole u kojima je utvrđeno 18 nepravilnosti, preduzeto 18 upravnih mjera.

O preduzetim mjerama je dostavljen izvještaj Agenciji za sprječavanje korupcije.

3. Inspekcija za građevinarstvo

U ovoj inspekciji sistematizovano je šest radnih mjesta, uključujući mjesto glavnog inspektora, od kojih su četiri popunjena. Svi inspektori su diplomirani inženjeri građevinarstva.

Nadležnost

Građevinska inspekcija vrši nadzor nad izgradnjom objekata, primjenjujući odredbe Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata, a u odnosu na objekte za koje je izdata građevinska dozvola od strane organa lokalne uprave i organa državne uprave, kao i nad podzakonskim aktima donijetim za sprovođenje ovog zakona (Pravilnik o sadržaju elaborata o pripremnim radovima, Pravilnik o načinu i postupku vršenja stručnog nadzora, Pravilnik o načinu vođenja i sadržini građevinskog dnevnika, građevinske knjige i knjige inspekcije, Pravilnik o sadržaju elaborata o uređenju gradilišta, Pravilnik o sadržini i načinu osmatranja tla objekata u toku građenja), kao i standarde, tehničke normative i norme kvaliteta za pojedine vrste radova.

Inspekcijski nadzor

U izvještajnoj godini ova inspekcija je izvršila ukupno 406 inspekcijskih pregleda (40 redovnih i 366 po inicijativi), u kojima je utvrdila 121 nepravilnost.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	406
– redovni	40
– po inicijativi	366
Broj utvrđenih nepravilnosti	121
Broj ukazivanja	121
Broj rješenja	24
Broj prekršajnih naloga	8
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim naložima	7.000,00 €
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	37
Broj krivičnih prijava	1

Utvrđene nepravilnosti

Utvrđene nepravilnosti uglavnom su se odnosile na: neizvođenje radova na izgradnji objekata u skladu sa revidovanim glavnim projektom, izvođenje radova prema glavnom projektu koji nije usaglašen sa idejnim projektom na osnovu kog je izdata građevinska dozvola, neprijavljivanje radova, nepostavljanje table na gradilištu, korišćenje objekta bez

upotrebne dozvole, neposjedovanje gradilišne dokumentacije, neposjedovanje propisanih licenci, neobezbjedivanje sigurnosti susjednih objekata i okoline i drugo.

Preduzete mjere

U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, u 121 slučaju izrečena je mjera ukazivanja, donijeto je 20 rješenja (12 rješenja o zabrani izvođenja daljih radova, dva rješenja o rušenju, tri rješenja o rušenju dotrajalih objekata, a na osnovu odobrenja nadležnog sekretarijata opštine, kao i tri rješenja o troškovima administrativnog izvršenja). Takođe su u izvještajnoj godini donesena četiri rješenja o puštanju u probni rad, po zahtjevu stranke.

Na donesena rješenja izjavljeno je 11 žalbi, od čega je 10 žalbi odbijeno i potvrđena rješenja, dok je 1 žalba na rješenje o rušenju dotrajalog objekta usvojena i rješenje vraćeno na ponovni postupak. Uložene su 2 žalbe zbog ćutanja administracije od čega je 1 odbijena od strane drugostepenog organa, dok je po drugoj postupak u toku. Takođe su uložene žalbe na 3 zaključka kojima se odbija zahtjev za odlaganje izvršenja rješenja, i sva tri zaključka su potvrđena od strane drugostepenog organa.

Protiv rješenja drugostepenog organa podnijeto je 7 tužbi Upravnom sudu, od čega je jedna tužba odbijena, jedna tužba je usvojena, a postupak po preostalim tužbama je u toku.

Podnijeto je 37 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka.

Inspekcija za građevinarstvo je u toku izvještajne godine podnijela jednu krivičnu prijavu protiv investitora, zbog građenja objekta suprotno građevinskoj dozvoli.

Izvršenja rješenja

Sprovedeno je jedno administrativno izvršenje rješenja o rušenju, dok su u sedam slučajeva investitori sami izvršili rušenje dijelova objekata koji nijesu u skladu sa revidovanim glavnim projektom.

Prekršajna odgovornost

U toku 2016. godine, podneseno je 37 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka i 8 prekršajnih naloga po različitim osnovama.

Finansijski iskaz preduzetih mjera

Na osnovu podnesenih zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka u toku izvještajne godine su izrečene novčane kazne u iznosu od 61.565,00 €, dok su za izdate prekršajne naloge izrečene novčane kazne u iznosu 7.000 €. Ukupan iznos izrečenih novčanih kazni u izvještajnoj godini je 68. 565,00 €.

Podaci iz nadzora

Iznos izrečenih novčanih kazni po prekršajnim nalogima	7.000,00 €
Iznos izrečenih novčanih kazni u prekršajnim postupcima i troškovi postupka	61.565,00 €
Ukupno izrečene kazne u toku 2016. godine	68.565,00 €

Postupanje po inicijativama

Ova inspekcija je u toku izvještajne godine primila 428 inicijativa za vršenje inspekcijskog nadzora, od kojih su 134 prosljeđene drugim organima na postupanje.

U izvještajnoj godini primljeno je 327 prijava početka građenja.

Imajući u vidu veliki broj primljenih inicijativa u toku izvještajne godine, broj prijava građenja i broj izdatih građevinskih dozvola, te kompleksnost inspekcijskih nadzora, postojeći broj inspektora nije dovoljan za efikasno vršenje nadzora u ovoj oblasti.

S obzirom na kompleksne inspekcijske preglede, ova inspekcija nije u mogućnosti da postupi po značajnom broju uredno dostavljenih prijava građenja od strane investitora, odnosno izvođača i izvrši inspekcijski nadzor objekata u izgradnji. Posljedica navedenog je nedovoljno poštovanje zakona od strane učesnika u izgradnji, što otvara prostor za nepoštovanje tehničke dokumentacije, rad nelicenciranih izvođača, kao i nelicenciranih privrednih subjekata i inženjera koji vrše nadzor nad izgradnjom objekata, ugrađivanjem neatestiranih građevinskih materijala i drugih nepravilnosti u građenju objekata. Neblagovremeno postupanje po prijavama građenja i kasno utvrđivanje odstupanja od projektom predviđenih radova i građevinske dozvole, mogu usloviti donošenje rješenja o zabrani, odnosno rušenju u poodmakloj fazi građenja, kada je izvršenje tih rješenja složeno i iziskuje velika materijalna sredstva.

Građevinska inspekcija obuhvaćena *Metodologijom analize rizika* u vršenju inspekcijskog nadzora, shodno odredbama Zakona o inspekcijskom nadzoru, sa ciljem proaktivnog djelovanja u prevenciji i ranom otkrivanju koruptivnih radnji i drugih djela sa obilježjima korupcije, i to segmenti nadzora koji se odnose na: izvođenje radova u skladu sa revidovanim glavnim projektom; usklađenost revidovanog glavnog projekta sa idejnim projektom za koji je izdata građevinska dozvola.

U izvještajnom periodu u odnosu na usvojenu Metodologiju je izvršeno ukupno 276 inspekcijskih pregleda, od čega su 54 inspekcijska pregleda sa utvrđenim nepravilnostima po datim segmentima. Od ukupnog broja inspekcijskih pregleda, u odnosu na segment - izvođenje radova u skladu sa revidovanim glavnim projektom izvršeno je 269 inspekcijskih pregleda, u kojima su utvrđene 52 nepravilnosti za čije otklanjanje je doneseno 10 rješenja o zabrani radova i 2 rješenja o rušenju. U odnosu na segment - usklađenost revidovanog glavnog projekta u odnosu na idejni projekat na osnovu koga je izdata građevinska dozvola izvršeno je 7 inspekcijskih pregleda, u kojima su utvrđene 2 nepravilnosti, za čije otklanjanje je doneseno 1 rješenje o zabrani radova.

O preduzetim mjerama je dostavljen izvještaj Agenciji za sprječavanje korupcije.

4. Inspekcija za stanovanje

U ovoj inspekciji sistematizovana su tri radna mjesta za inspektore, uključujući i mjesto glavnog inspektora, od kojih su dva popunjena. Nadzor u oblasti stanovanja do 01.09.2016. godine, po ovlašćenju je vršilo 16 inspektora zaštite prostora.

Nadležnosti

Inspekcija za stanovanje je do 14.07.2016. godine vršila nadzor nad primjenom Zakona o stanovanju i održavanju stambenih zgrada, koji je prestao da važi, a od 14.07.2016. godine vrši nadzor nad primjenom Zakona o održavanju stambenih zgrada (kojim je inspekcijski nadzor podijeljen između Inspekcije za stanovanje i Komunalne inspekcije) i Zakona o svojinsko-pravnim odnosima.

Inspekcijski nadzor

U izvještajnom periodu izvršena su 264 inspekcijska pregleda (57 redovnih i 207 po inicijativi), u kojima je utvrđeno 93 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	264
- redovni	57
- po inicijativi	207
Broj utvrđenih nepravilnosti	93
Broj ukazivanja	90
Broj rješenja	3
Broj krivičnih prijava	2

Utvrđene nepravilnosti

Najveći broj uvrđenih nepravilnosti odnosio se na kontrolu otklanjanja kvarova u stambenim jedinicama, kojima se nanosi šteta drugim posebnim ili zajedničkim djelovima zgrade, kao i kontrolu da li je etažni vlasnik o svom trošku izvršio opravke na svom posebnom dijelu zgrade, kontrolu vođenja propisane evidencije od strane nadležnih organa lokalne uprave, kontrolu dostavljanja podataka iz evidencije koju vodi organ uprave nadležan za upis prava u katastar nepokretnosti, organu lokalne uprave odnosno privrednom društvu, kontrolu organa uprave nadležnog za poslove statistike, u odnosu na dostavu nadležnom organu lokalne uprave akta o određivanju matičnog broja i šifre djelatnosti stambene zgrade i sl.

Preduzete mjere

U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, izrečeno je 90 mjera ukazivanja, donijeta tri rješenja i podnesene dvije krivične prijave. Kod deset kontrolisanih subjekata nijesu

utvrđene nepravilnosti. Drugom organu su prosljeđena 104 predmeta. Od ukupnog broja primljenih inicijativa, 41 je bila neosnovana, 14 predmeta je u toku.

Izvršenje rješenja

Zbog vođenja postupaka po žalbi rješenja nijesu izvršena.

Postupanje po inicijativama

U 2016. godini Uprava je primila ukupno 207 inicijativa za vršenje inspekcijskog nadzora. Inicijative su se odnosile na kvarove u zgradama i neadekvatno održavanje zajedničkih djelova zgrada, kao što su krovovi, fasade, vodovodne i kanalizacione instalacije i dr.

Ostale aktivnosti

Pored nadzora, ova inspekcija je sprovodila i aktivnosti na obuci organa lokalne uprave u odnosu na vođenje registara stambenih zgrada i njihovih posebnih djelova, registara upravnika i etažnih vlasnika u skladu sa zakonom.

5. Ekološka inspekcija

U ovoj inspekciji sistematizovano je osam radnih mjesta za inspektore, od kojih je popunjeno sedam, uključujući i mjesto glavnog inspektora. Svi inspektori su sa visokom stručnom spremom (dipl. inženjer, biolog, fizičar).

Nadležnosti

Ekološka inspekcija sprovodi nadzor nad: Zakonom o životnoj sredini, Zakonom o upravljanju otpadom, Zakonom o zaštiti vazduha, Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu, Zakonom o zaštiti prirode, Zakonom o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine, Zakonom o zaštiti od buke u životnoj sredini, Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu, Zakonom o hemikalijama, Zakonom o nacionalnim parkovima, Zakonom o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti, Zakonom o zaštiti od nejonizujućih zračenja, Zakonom o odgovornosti za štetu u životnoj sredini, Zakonom o biocidima, Zakonom o genetski modifikovanim organizmima, kao i nad velikim brojem podzakonskih akata donesenih u cilju primjene navedenih zakona.

Inspekcijski nadzor

Ekološka inspekcija je u izvještajnom periodu izvršila 2.246 inspekcijskih pregleda (redovnih 1.374, po inicijativi 204 i kontrolnih 668).

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	2.246
- redovni	1.374
- po inicijativi	204
- kontrolni	668
Broj utvrđenih nepravilnosti	1.222
Broj ukazivanja	77
Broj rješenja	833
Broj prekršajnih naloga	11
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	3.650,00 €
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	45
Broj krivičnih prijava	1

Zbog neizvršenja rješenja Inspekcija je pristupila administrativnom izvršenju rješenju i donijela 38 zaključaka o izricanju novčane kazne.

Utvrđene nepravilnosti

Utvrđene nepravilnosti (1.222) su se uglavnom odnosile na: obavljanje djelatnosti bez dozvole i saglasnosti nadležnih organa; kvalitet tehnoloških voda ne odgovara uslovima za ispuštanje u javnu kanalizaciju i prirodni recipijent propisanim zakonom; obavljanje djelatnosti u zaštićenom prirodnom dobru bez dozvole nadležnih organa; kvalitet ispuštenih gasova iz ložišta i drugih tehnoloških ispusta ne odgovara uslovima propisanim zakonom; nepreduzimanje mjera iz Elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu; nedonošenje odluka o akustičnim zonama od strane lokalnih samouprava; upravljanje medicinskim i veterinarskim otpadom kojim se stvara negativan uticaj na životnu sredinu; upravljanje otpadom na način kojim se stvara negativan uticaj na životnu sredinu; nesprovođenje postupaka strateške procjene uticaja na životnu sredinu, planove i programe; povećan nivo buke u životnoj sredini; nedostavljanje podataka iz katastra zagađivača nadležnom organu; nevršenje zdravstvenih pregleda profesionalno izloženih lica koja rade u zoni zračenja; nevršenje dozimetrijskih ispitivanja, kontrole radne sredine i mjerenja u cilju sprovođenja programa osiguranja i kontrole kvaliteta za izvore jonizujućeg zračenja; neposjedovanje rješenja o ispunjenosti propisanih uslova za korišćenje izvora jonizujućeg zračenja.

Preduzete mjere

Donijeta su 833 rješenja, i to na osnovu: Zakona o upravljanju otpadom (220), Zakona o životnoj sredini (88), Zakona o zaštiti vazduha (166), Zakona o zaštiti od buke (11), Zakona o procjeni uticaja (139), Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacionoj sigurnosti (156), Zakona o zaštiti prirode (3), Zakona o hemikalijama (14), Zakona o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine (3), Zakona o zaštiti od

nejonizujućeg zračenja (14), Zakona o odgovornosti za štetu u životnoj sredini (19). Od ukupnog broja rješenja, 32 se odnose na zabranu obavljanja djelatnosti.

Na osnovu *Zakona o zaštiti od jonizujućeg zračenja i radijacione sigurnosti* i ratifikovanih međunarodnih ugovora i konvencija (Bečka konvencija, Bazelska konvencija, Montrealski protokol, CITES konvencije i druge) izvršeno je 49.947 kontrola nivoa radioaktivnosti robe pri uvozu, u saradnji sa JU Centar za ekotoksikološka ispitivanja i Institutom za crnu metalurgiju AD Nikšić. Ova inspekcija je redovno vršila kontrolu izvora jonizujućeg zračenja kod poliklinika, domova zdravlja, industrijskih objekata, bolnica, stomatoloških ordinacija, Ministarstva odbrane, Vojske Crne Gore, Uprave carina, Uprave policije, Aerodroma Crne Gore, skladišta i privremenih skladišta radioaktivnog otpada. Predmet kontrole bila su mjerenja stepena individualnog spoljašnjeg izlaganja profesionalno izloženih lica, vršenje zdravstvenih pregleda profesionalno izloženih lica koja rade u zoni zračenja, dozimetrijska ispitivanja, kontrola radne sredine i mjerenja u cilju sprovođenja programa osiguranja i kontrole kvaliteta za izvore jonizujućeg zračenja, pribavljanje rješenja o ispunjenosti propisanih uslova za korišćenje izvora jonizujućeg zračenja, ispunjenost tehničkih uslova za korišćenje izvora zračenja, zaštitna oprema (dozimetara, kecelja itd.) i vođenje evidencije o licima koja se izlažu optičkom zračenju.

U skladu sa *Zakonom o nejonizujućem zračenju*, ova inspekcija je vršila kontrolu kozmetičkih salona i zdravstvenih ustanova koje koriste izvore nejonizujućeg zračenja (solarijumi, ultrazvučni aparati i laseri). Kontrole su se odnosile na vođenje evidencije o licima koja se izlažu optičkom zračenju (zabrana izlaganja optičkom zračenju lica mlađih od 18 godina u kozmetičkim salonima).

Shodno *Zakonu o životnoj sredini* i Pravilniku o bližem sadržaju i načinu vođenja katastra zagađivača životne sredine, donesena su rješenja kojim je naloženo subjektima nadzora da dostave popunjeni obrazac za katastar zagađivača jedinici lokalne samouprave na čijoj teritoriji obavljaju djelatnost, kao i Agenciji za zaštitu životne sredine. Ekološka inspekcija je Agenciji za zaštitu životne sredine dostavila podatke o količinama opasnog otpada koji se stvara i deponuje u privrednim subjektima, kao i izvještaje emisionih mjerenja izlaznih polutanata iz ložišnih postrojenja i postrojenja za električnu energiju instalisane snage veće od 1 MW, na osnovu čega Agencija donosi rješenja za naplatu naknade zbog zagađivanja životne sredine.

Na osnovu *Zakona o životnoj sredini* i *Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu*, inspekcija je mobilnim operaterima nalagala mjerenje efektivne vrijednosti elektromagnetnog polja na baznim stanicama mobilne telefonije, kao i pribavljanje odluke nadležnog organa o potrebi procjene uticaja na životnu sredinu bazne stanice mobilne telefonije.

Na osnovu *Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu*, kod objekata-projekata vršena je kontrola potrebe sprovođenja postupka procjene uticaja na životnu sredinu. Vršena je i kontrola objekata za koje je izdata ekološka saglasnost, u cilju utvrđivanja realizacije mjera iz elaborata zaštite životne sredine na koje je data saglasnost.

Ekološka inspekcija je kontrolisala pravna lica koji su nosioci projekata izgradnje malih hidroelektrana na teritoriji opština Berane, Bijelo Polje, Andrijevica, Plav i Kolašin i istim donijela rješenja koja se odnose na monitoring predviđen elaboratima o procjeni uticaja na životnu sredinu, na koje su dobijene ekološke saglasnosti (kontrola kvaliteta vode prije vodozahvata i nakon izlaza vode iz malih hidroelektrana, vodni minimum).

Ekološka inspekcija je u izvještajnoj godini vršila inspekcijski nadzor u sekretarijatima za planiranje i uređenje prostora lokalnih uprava, u cilju vršenja kontrole postupaka izdavanja upotrebnih dozvola u skladu sa članom 27 Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu.

Na osnovu *Zakona o zaštiti vazduha*, vršena su emisijska i imisijska mjerenja štetnih i opasnih materija u vazduhu na lokacijama potencijalnih zagađivača. Pojačan je inspekcijski nadzor kod zagađivača koji negativno utiču na stanje kvaliteta vazduha u opštini Pljevlja.

Po nalogu ekološke inspekcije „Grijanje“ Pljevlja, je nakon izvršenih radova na automatizaciji gasnog trakta u kotlarnici u Skerlićevoj ulici, izvršio emisijska mjerenja na dimnjaku kotlovnice. Mjerenja su pokazala da je koncentracija praškastih materija u dimnim gasovima smanjena sa 579 mg/m³ na 322 mg/m³, ali da je i dalje iznad dozvoljenog prekoračenja od 105 mg/m³.

EPCG-TE Pljevlja je po nalogu Ekološke inspekcije uradila imisijska mjerenja u okruženju deponije pepela i šljake „Maljevac“. Rezultati mjerenja su pokazali da u periodu mjerenja (četiri ciklusa od po petnaest dana) nije bilo prekoračenja koncentracije praškastih materija preko dozvoljenih granica. Rješenjem Ekološke inspekcije naloženo je da se za radove na deponiji pribavi saglasnost na Elaborat o procjeni uticaja na životnu sredinu. Postupak je u toku.

Takođe, EPCG TE Pljevlja je, tokom 2016. godine, po nalogu Ekološke inspekcije vršila emisijska mjerenja na dimnjaku Termoelektrane. Praškaste materije u dimnim gasovima su bile 43 mg/m³ što je ispod garantovanih vrijednosti isporučioča elektrofiltera od 50mg/m³, ali je iznad propisanih graničnih vrijednosti emisije i iznad dozvoljenog prekoračenja od 35 mg/m³. Problemi sa prekoračenjem emisije NOX i SO₂ na dimnjaku Termoelektrane se mogu riješiti jedino postupkom desumporizacije i denitrogenizacije.

U skladu sa *Zakonom o izmjenama zakona o sprečavanju i kontroli zagađenja životne sredine* i Programom usklađivanja pojedinih privrednih grana operateri postojećih postrojenja i aktivnosti za koje se izdaje integrisana dozvola su dužni da pribave integrisanu dozvolu najkasnije do 1. januara 2018. godine, a da podnesu zahtjev za izdavanje integrisane dozvole najkasnije godinu dana prije isteka roka utvrđenog Programom. EPCG je po nalogu ekološke inspekcije dana 22.12.2016. godine podnijela zahtjev za dobijanje integrisane dozvole Agenciji za zaštitu životne sredine.

Kombinat aluminijuma a.d. – stečaju - U skladu sa *Zakonom o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađivanja životne sredine* i Programom usklađivanja pojedinih privrednih grana sa istim zakonom, KAP je Agenciji za zaštitu životne sredine dostavio zahtjev za izdavanje integrisane dozvole.

Postupajući po rješenju Ekološke inspekcije Kombinat aluminijuma a.d.– u stečaju-, je izvršio monitoring proizvodnih procesa i životne sredine. Izvršena su mjerenja emisije otpadnih gasova i prašine iz stacionarnih izvora – proizvodnih procesa, fizičko-hemijske

analize zemljišta i ispitivanje podzemnih voda oko KAP-a i u KAP-u od strane DOO Centra za ekotoksikološka ispitivanja Podgorica. Monitoring otpadnih voda iz kanala otpadnih voda KAP-a vrši akreditovana institucija jedanput mjesečno. Zaposleni u OC Proizvodnja – Glinica i Sektoru za ekologiju i IMS svakodnevno vrše nadzor kanala.

U cilju izvršenja mjera iz rješenja Ekološke inspekcije, KAP u stečaju je dostavio Agenciji za zaštitu životne sredine Plan upravljanja otpadom, na koji je Agencija dala saglasnost.

Tosčelik Nikšić - U skladu sa Zakonom o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađivanja životne sredine i Programom usklađivanja pojedinih privrednih grana sa istim zakonom, Tosčelik je Agenciji za zaštitu životne sredine dostavio zahtjev za izdavanje integrirane dozvole.

Postupajući po rješenju Ekološke inspekcije Tosčelik je realizovao tehničko rješenje za tretman zauljanih voda iz sabirne jame Kovačnice i njihovo dovođenje na nivo koji odgovara propisanim zahtjevima kvaliteta u cilju sprečavanja negativnog uticaja istih na životnu sredinu. Vršeno je čišćenje – ispumpavanje zauljanih voda i zauljanog taloga iz nepropusnih upojnih jama koje su locirane kod pogona Kovačnice, i iste su skladištene u privremeno skladište za opasan otpad. Ovlašćeni sakupljač Hemosan iz Bara preuzeo je opasni otpad koji je skladišten duže od godinu dana na privremenom skladištu za opasan otpad Tosčelika (iskorišćeni kondezatori za kompezaciju reaktivne energije 686 komada, zauljano zemljište 5 tona, rabljeno ulje 8 tona). Tosčelik je dostavio Agenciji za zaštitu životne sredine Plan upravljanja otpadom. Postupajući po rješenju Ekološke inspekcije Tosčelik je realizovao tehničko rješenje za sprečavanje disperzije opasnog otpada - elektropećne prašine sa sistema za otprašivanje elektrolučne peći pogona Čeličane, na okolni prostor i da spriječi da se ista ne taloži na zemljanu površinu oko sistema. Izbetoniran je kompletan prostor oko sistema za otprašivanje elektrolučne peći i postavljeni su paneli za sprečavanje disperzije elektropećne prašine na okolni prostor.

Na osnovu *Uredbe o graničnim vrijednostima zagađujućih materija u tečnim gorivima naftnog porijekla*, Ekološka inspekcija je u izvještajnom periodu, u skladu sa Programom praćenja kvaliteta goriva naftnog porijekla za 2016. godinu, kontrolisala 5 uzoraka sa skladišta Jugopetrola a.d. u Luci Bar, pri čemu nijesu utvrđene nepravilnosti.

Takođe, Ekološka inspekcija je kontrolisala preduzeća i preduzetnike koji se bave djelatnošću popravke i/ili isključivanja iz upotrebe proizvoda koji sadrže supstance koje oštećuju ozonski omotač ili alternativne supstance.

Shodno odredbama *Zakona o hemikalijama*, Ekološka inspekcija je vršila inspekcijske nadzore i kod bivših privrednih subjekata: „Dekor“ Rožaje, „Vunko“ Bijelo Polje, „Fabrika sulfatne celuloze i papira Ivangrad“ Berane. Predmet kontrole su bile količine zaostalih hemikalija kao i uslovi njihovog skladištenja. Dio tih hemikalija iz bivše „Fabrike celuloze i papira“ je, uz saglasnost Agencije za zaštitu životne sredine, predat preduzeću „Poliex“ iz Berana.

Ekološka inspekcija je u izvještajnoj godini vršila inspekcijski nadzor u sekretarijatima za planiranje i uređenje prostora lokalnih uprava, u cilju vršenja kontrola postupaka strateške

procjene uticaja na životnu sredinu, a koji se odnose na planove i programe, shodno *Zakonu o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu*.

Na osnovu *Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini*, Ekološka inspekcija je subjektima nalagala rješenjem da, preko ovlašćenog pravnog lica, izvrše mjerenja nivoa buke u životnoj sredini. U slučaju izmjerene povećane razine buke u životnoj sredini, Inspekcija je naložila iznalaženje i realizaciju tehničkih rješenja na nivou graničnih vrijednosti.

U skladu sa *Zakonom o odgovornosti za štetu u životnoj sredini*, za djelatnosti i aktivnosti koje predstavljaju rizik za zdravlje ljudi i/ili životnu sredinu su upravljanje otpadom, uključujući i rudarski otpad, koje obuhvata: sakupljanje, transport, preradu i odstranjivanje otpada, nadzor nad tim postupcima i naknadno održavanje deponija za koje se izdaje dozvola ili vrši upis u registar u skladu sa zakonom, inspekcija je donosila rješenja sa mjerom da se osigura od odgovornosti za štetu i neposrednu opasnost od štete u životnoj sredini.

Na osnovu *Zakona o upravljanju otpadom*, Ekološka inspekcija je, u cilju otklanjanja nepravilnosti donijela 220 rješenja, od čega se 12 odnosi na zabranu obavljanja djelatnosti sakupljanja i/ili obrade otpada do pribavljanja potrebnih dozvola u skladu sa zakonom.

U toku izvještajnog perioda, zbog prekršaja iz oblasti upravljanja otpadom, nadležnim područnim organima, odnosno sudovima za prekršaje podnijeto je 25 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka i izdato 7 prekršajnih naloga.

Ekološka inspekcija je u toku izvještajne godine redovno vršila kontrolu javnih zdravstvenih i privatnih zdravstvenih ustanova na čitavoj teritoriji Crne Gore, u cilju kontrole upravljanja medicinskim otpadom. Kontrole su se odnosile na zaključivanje ugovora sa ovlaštenim pravnim licem, selekciju i pravilno skladištenje medicinskog otpada, zabranu miješanja medicinskog i komunalnog otpada, obezbjeđivanje prostorije za privremeno skladištenje medicinskog otpada, vođenje evidencije o količini otpada.

Ekološka inspekcija je vršila kontrolu upravljanja veterinarskim otpadom kod javnih i privatnih veterinarskih ustanova.

Ekološka inspekcija je u izvještajnoj godini donijela rješenja sekretarijatima lokalnih uprava da izrade i dostave Ministarstvu održivog razvoja i turizma na saglasnost lokalne planove upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom. S obzirom da 6 opština nije dostavilo lokalne planove u propisanom roku, podnesen je zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka protiv odgovornih lica- sekretara u sekretarijatima.

Shodno *Zakonu o nacionalnim parkovima*, vršena je kontrola nacionalnih parkova i drugih zaštićenih područja. Ekološka inspekcija je u tom dijelu vršila kontrolu sprovođenja planova i programa upravljanja zaštićenim prirodnim dobrima, koji se odnose na mjere i uslove zaštite prirode, kao i zaštite, očuvanja, korišćenja i unapređenja zaštićenih prirodnih dobara.

U skladu sa odredbama *Zakona o zaštiti prirode* izvršene su i kontrole sprovođenja mjera zaštite koje su propisane dozvolama Agencije za izvođenje projekata rekonstrukcije željezničkih mostova u Tebaljevu, Opština Kolašin, a koji se nalaze u zoni Nacionalnog parka Biogradska gora.

Po rješenjima Ekološke inspekcije dva subjekta nadzora su u toku 2016. godine pribavila od Agencije za zaštitu životne sredine dozvole za obavljanje djelatnosti sakupljanja nezaštićenih biljnih vrsta koje se koriste u komercijalne svrhe.

Ekološki inspektor je izvršio inspekcijski nadzor u zaštićenom prirodnom dobru, speleološkom objektu „Đalovića pećina“ Bijelo Polje, gdje su u organizaciji SPSP „Akovo“ iz Bijelog Polja vršena određena ispitivanja bez odgovarajuće dozvole nadležnog organa. Ekološka inspekcija je rješenjem zabranila dalja ispitivanja do pribavljanja odgovarajuće dozvole Agencije za zaštitu životne sredine.

Po nalogu Ekološke inspekcije preduzeću d.o.o. Explorer iz Kolašina zabranjeno je izvođenje radova na realizaciji projekta avanturistički park na brdu Gorica u Podgorici, do pribavljanja saglasnosti od nadležnog organa na Elaborat o procjeni uticaja na životnu sredinu. Zabrana obavljanja radova prestala je dobijanjem saglasnosti na Elaborat od nadležnog organa. Inspekcijskim nadzorom nad privremenim objektom avanturistički park brdo Gorica, utvrđeno je da je subjekat nadzora sve mjere predviđene Elaboratom realizovao i da mu se može izdati upotrebna dozvola.

Izvršenje rješenja

Od ukupnog broja rješenja (833) koja su donesena u 2016. godini, 646 rješenja je izvršeno. Nije izvršeno 137 rješenja iz razloga što nije istekao propisan rok za izvršenje rješenja ili je donesen zaključak o prolongiranju roka izvršenja rješenja, 42 rješenja nijesu izvršena u propisanom roku i protiv istih su podnijeti zahtjevi za pokreatnje prekršajnog postupka i doneseni zaključci o administrativnom izvršenju rješenja novčanom kaznom, 1 rješenje je poništeno od strane drugostepenog organa i inspektor će donijeti novo rješenje, a 7 rješenja je obustavljeno, jer su pravna lica ili preduzetnici prestali sa obavljanjem djelatnosti.

Za 7 rješenja koja su donesena u 2015. godini, a nijesu izvršena u 2016. godini, Ekološka inspekcija je pristupila administrativnom izvršenju rješenja novčanom kaznom. Za izvršenje naloženih mjera potrebna su velika finansijska ulaganja (Kombinat aluminijuma ad- u stečaju, Plantaže a.d. Podgorica, Toščelik Nikšić, zaostale hemikalije u Beranama). Za 7 rješenja donesenih subjektima nadzora u 2015. godini obustavljen je postupak, jer su pravna lica ili preduzetnici prestali da obavljaju djelatnost u 2016. godini.

Postupanje po inicijativama

Ekološka inspekcija je vršila inspekcijske nadzore po inicijativama civilnog sektora, NVO organizacija. Za 204 podnijete inicijative koje su bile u nadležnosti Ekološke inspekcije postupljeno je, a za inicijative koje nijesu u nadležnosti ove inspekcije, doneseni su zaključci o odbacivanju ili su proslijeđeni nadležnoj inspekciji.

Na osnovu podnijetih inicijativa donesena su 93 rješenja: broj izvršenih rješenja po zahtjevu je 71; zbog neizvršenja rješenja Ekološka inspekcija je podnijela 9 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka i donijela zaključke o administrativnom izvršenju rješenja novčanom kaznom, nakon čega su subjekti nadzora postupili po predmetnim rješenjima;

zbog neizvršenja 1 rješenja inspektor je izvršio pečaćenje objekta; za 11 rješenja rok realizacije mjera iz rješenja nije istekao; za 1 rješenje je drugostepeni organ odlučujući po žalbi donio rješenje kojim se poništava rješenje prvostepenog organa i postupak je vraćen na ponovno odlučivanje.

Ostale aktivnosti

U skladu sa obavezama koje Crna Gora ima prema Međunarodnoj agenciji za atomsku energiju, kroz članstvo u ITDB, a po osnovu zaključaka koji su doneseni prilikom posljednjeg boravka misije IAEA u Crnoj Gori, ekološki inspektor je napravio spisak svih akcidentnih situacija koje su se dogodile u Crnoj Gori od 2000. godine, a gdje je doslo do radioaktivne kontaminacije i dostavio isti Ministarstvu održivog razvoja i turizma.

Predstavnici ove inspekcije učestvovali su i u izradi: Predloga integrisanog plana podrške za oblast nuklearne sigurnosti (INSSP) i Akcionog plana za njegovo sprovođenje; Predloga strategije zaštite od jonizujućih zračenja, radijacione sigurnosti i upravljanja radioaktivnim otpadom za period 2017-2021, sa Akcionim planom za period 2017-2021. godine; Predloga strategije o neproliferaciji oružja za masovno uništenje; Predloga osamnaestog nacionalnog izvještaja i izjave o nuklearnim materijalima, koji treba da se dostavi Međunarodnoj agenciji za atomsku energiju; Predloga šesnaestog nacionalnog izvještaja i izjave o nuklearnim materijalima; Predloga prvog nacionalnog izvještaja o implementaciji obaveza koje proističu iz Konvencije o nuklearnoj sigurnosti, koji treba da se dostavi Međunarodnoj agenciji za atomsku energiju; Nacrta izvještaja strateške procjene uticaja na životnu sredinu za Program istraživanja i proizvodnje ugljovodonika u podmorju Crne Gore; Izvještaja o realizaciji mjera u cilju pripreme drugog Izvještaja o sprovođenju Strategija upravljanja hemikalijama 2015-2018.godine. Takođe su učestvovali u radu Nacionalnog koordinacionog tijela za neproliferaciju oružja za masovno uništenje.

6. Inspekcija za vode

U Inspekciji za vode sistematizovana su četiri radna mjesta za inspektore, od kojih su popunjena tri, uključujući i mjesto glavnog inspektora (dipl. inž. građevine).

Nadležnosti

Inspekcija za vode sprovodi nadzor u oblasti upravljanja vodama i vodnim dobrom na cijeloj teritoriji Crne Gore, a u pogledu primjene: Zakona o vodama, Zakona o finansiranju upravljanja vodama, Zakona o ratifikaciji ugovora između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Hrvatske o međusobnim odnosima u oblasti upravljanja vodama, kao i velikog broja podzakonskih akata donesenih na osnovu ovih zakona.

Inspeksijski nadzor

U toku izvještajnog perioda, ova inspekcija je izvršila 513 inspeksijskih pregleda (311 redovnih, 103 po inicijativi i 99 kontrolnih), u kojima je utvrđeno 113 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	513
- redovni	311
- po inicijativi	103
- kontrolni	99
Broj utvrđenih nepravilnosti	113
Broj ukazivanja	65
Broj rješenja	53
Broj prekršajnih naloga	12
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	1.720,00 €
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	4
Broj krivičnih prijava	5

Utvrđene nepravilnosti

Utvrđene nepravilnosti su se odnosile na: kontrolu kvaliteta ispuštene otpadne vode, nelegalnu eksploataciju riječnih nanosa, kontrolu ispunjenosti uslova iz vodnih akata, deponovanje materijala na vodnom zemljištu i kontrolu kvaliteta vode za kupanje.

Preduzete mjere

U cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, doneseno je 65 mjera za otklanjanje nepravilnosti ukazivanjem i 53 rješenja (7 u vezi ispitivanja kvaliteta ispuštene otpadne vode, 3 zabrane eksploatacije riječnih nanosa, 37 u vezi sa pribavljanjem vodnih akata, 2 u vezi sa uklanjanjem mehanizacije sa vodnog dobra, 1 u vezi sa uklanjanjem kontejnera sa vodnog dobra, 1 zabrana deponovanja materijala i komunalnog otpada na dijelu vodnog zemljišta, 1 izvršenja radova radi zaštite vodotoka od zagađenja i 1 u vezi sa privremenim uređenjem vodoizvorišta).

Izdato je 12 prekršajnih naloga, a podnijeta su 4 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka (1 zbog povrede propisa – deponovanje komunalnog otpada na vodnom dobru i 3 zbog neizvršenja rješenja) i 5 krivičnih prijava (1 zbog deponovanja komunalnog otpada na vodnom dobru, 3 zbog nelegalne eksploatacije riječnih nanosa i 1 zbog zauzimanja državne imovine i nelegalne eksploatacije riječnih nanosa).

Izvršenje rješenja

Od 53 donijeta rješenja u toku 2016. godine, 25 rješenja je izvršeno dobrovoljno, a za 28 rješenja nijesu istekli rokovi izvršenja rješenja.

U postupku administrativnog izvršenja rješenja iz ranijeg perioda, donijeta su 3 zaključka o novčanom kažnjavanju kojima su izrečene novčane kazne u ukupnom iznosu od 10.500,00 €.

Prekršajna odgovornost

Izdato je 12 prekršajnih naloga sa novčanim kaznama u ukupnom iznosu od 1.720,00 €, od kojih je dobrovoljno plaćeno 11, a u jednom slučaju je pokrenut postupak prinudne naplate.

Po podnijetim zahtjevima za pokretanje prekršajnog postupka iz ranijeg perioda donijeta su dva rješenja o kažnjavanju i izrečene novčane kazne u ukupnom iznosu od 750,00 €.

7. Geološka inspekcija

U ovoj inspekciji sistematizovana su dva radna mjesta, od kojih je popunjeno mjesto glavnog geološkog inspektora (dipl. ing. geologije).

Nadležnosti

Geološka inspekcija vrši nadzor nad primjenom Zakona o geološkim istraživanjima (geološka istraživanja od interesa za Crnu Goru, detaljna geološka istraživanja tla za potrebe izgradnje objekata, detaljna hidrogeološka istraživanja terena i detaljna geološka istraživanja mineralnih sirovina) i propisa donesenih na osnovu njega, kao i propisa o tehničkim normativima i standardima, o zaštiti na radu i zaštiti od požara pri izvođenju istražnih radova.

Inspekcijski nadzor

U izvještajnoj godini ova inspekcija je izvršila ukupno 196 inspekcijskih pregleda (19 redovnih, 140 po inicijativi i 37 kontrolnih).

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	196
- redovni	19
- po inicijativi	140
- kontrolni	37
Broj utvrđenih nepravilnosti	14
Broj ukazivanja	14
Broj rješenja	14

Inspekcijski nadzor je vršen:

- kod koncesionara koji imaju zaključene ugovore o pravu na detaljna geološka istraživanja i eksploataciju mineralnih sirovina (24 inspekcijska pregleda);
- kod JU Zavod za geološka istraživanja – Podgorica, koja vrši poslove geoloških istraživanja od interesa za Crnu Goru (28 inspekcijskih pregleda, i to: 19 inspekcijskih pregleda realizacije terenskih, kabinetskih i laboratorijskih radova po projektima

osnovnih geoloških istraživanja, a koji su realizovani po Programu geoloških istraživanja u Crnoj Gori za 2015. godinu, kao i 9 inspekcijskih pregleda realizacije terenskih radova po projektima osnovnih geoloških istraživanja, koji su se realizovali po Programu geoloških istraživanja u Crnoj Gori za 2016. godinu);

- investitora i izvođača detaljnih geoloških istraživanja tla koja su se izvodila za potrebe izgradnje, sanacije ili rekonstrukcije objekata i detaljnih hidrogeoloških istraživanja terena (143 inspekcijska pregleda terenskih radova).

Utvrđene nepravilnosti

Inspekcijskim pregledima je kod pet koncesionara koji imaju zaključene ugovore o pravu na detaljna geološka istraživanja i eksploataciju mineralnih sirovina utvrđeno da isti ne posjeduju validnu geološku dokumentaciju - Elaborate o klasifikaciji, kategorizaciji i proračunu rezervi mineralnih sirovina (čl. 36 Zakona o geološkim istraživanjima).

Inspekcijskim pregledima realizacije terenskih, kabinetskih i laboratorijskih radova po projektima osnovnih geoloških istraživanja, a koji su realizovani po Programu geoloških istraživanja u Crnoj Gori za 2015. godinu, utvrđeno je da nijesu urađeni godišnji izvještaji o realizaciji radova po sedam projekata osnovnih geoloških istraživanja, po jednom projektu osnovnih geoloških istraživanja nije završena kompjuterska obrada geoloških karata, 1:25.000, i nije urađen jedan Projekat osnovnih geoloških istraživanja.

Inspekcijskim pregledima detaljnih geoloških istraživanja tla, koja su se izvodila za potrebe izgradnje, sanacije ili rekonstrukcije objekata i detaljnih hidrogeoloških istraživanja terena, za nepravilnosti manjeg obima, utvrđenih pri pregledu terenskih radova, zapisnicima inspektora su izricane mjere ukazivanja za njihovo otklanjanje.

Preduzete mjere

Inspektor je u postupcima inspekcijskog nadzora kod pet koncesionara koji imaju zaključene ugovore o pravu na detaljna geološka istraživanja i eksploataciju mineralnih sirovina donio pet rješenja za izradu Elaborata o klasifikaciji, kategorizaciji i proračunu rezervi mineralnih sirovina i jedno rješenje o produženju roka za izradu Elaborata o klasifikaciji, kategorizaciji i proračunu rezervi mineralne sirovine. Takođe je inspektor u postupcima inspekcijskog nadzora kod dva koncesionara koji imaju zaključene ugovore o pravu na detaljna geološka istraživanja i eksploataciju mineralnih sirovina i koji su obezbijedili da se izvedu detaljna geološka istraživanja mineralne sirovine na predmetnim ležištima, zapisnicima naložio koncesionarima da, nakon izrade Elaborata o klasifikaciji, kategorizaciji i proračunu rezervi mineralnih sirovina, iste dostave Ministarstvu ekonomije na pregled i ovjeru.

Inspektor je u postupcima inspekcijskog nadzora kod JU Zavod za geološka istraživanja – Podgorica, koja vrši poslove geoloških istraživanja od interesa za Crnu Goru, donio sedam rješenja za izradu godišnjih izvještaja o realizaciji radova po sedam projekata osnovnih geoloških istraživanja, jedno rješenje za kompjutersku obradu geoloških karata, 1:25 000, po jednom projektu osnovnih geoloških istraživanja i jedno rješenje za izradu Projekta

osnovnih geoloških istraživanja.

Inspektor je u postupcima inspekcijskog nadzora kod investitora i izvođača detaljnih geoloških istraživanja tla, koja su se izvodila za potrebe izgradnje, sanacije ili rekonstrukcije objekata i detaljnih hidrogeoloških istraživanja terena, zapisnicima nalagao izvođačima radova da izvrše laboratorijska ispitivanja na uzetim uzorcima tla i stijena, da izvrše obradu dobijenih podataka i da urade elaborate o izvršenim istraživanjima, a investitorima istraživanja da, nakon izrade predmetnih elaborata, organizuju reviziju istih i da iste dostave Ministarstvu ekonomije na davanje saglasnosti i trajno čuvanje.

Izvršenje rješenja

Od ukupno 14 donesenih rješenja u izvještajnom periodu, izvršeno je 12, u 2016. godini izvršena su i 3 rješenja koja su prenesena iz prethodne godine.

U skladu sa donijetim rješenjima tri koncesionara su obezbijedil da se urade Elaborati o klasifikaciji, kategorizaciji i proračunu rezervi mineralnih sirovina i iste su dostavili Ministarstvu ekonomije na pregled i ovjeru, dok rokovi za izradu dva Elaborata o klasifikaciji, kategorizaciji i proračunu rezervi mineralnih sirovina ističu krajem februara, odnosno marta 2017. godine.

U skladu sa donijetim rješenjima JU Zavod za geološka istraživanja – Podgorica je: uradila godišnje izvještaje o realizaciji radova po sedam projekata osnovnih geoloških istraživanja, završila kompjutersku obradu geoloških karata, 1:25 000, po jednom projektu osnovnih geoloških istraživanja i uradila Projekat osnovnih geoloških istraživanja.

Postupanje po inicijativama

Inspekcijski pregledi po inicijativama (140) su izvršeni po: prijavama izvođača radova o početku i završetku izvođenja detaljnih geoloških istraživanja tla za potrebe izgradnje, sanacije ili rekonstrukcije objekata (objekti iz člana 7 Zakona o geološkim istraživanjima, za koje su prije izrade tehničke dokumentacije obavezna detaljna geološka istraživanja) i detaljnih hidrogeoloških istraživanja terena, koje je izvođač radova dužan da prijavi Geološkoj inspekciji; prijavama JU Zavod za geološka istraživanja – Podgorica o početku izvođenja terenskih radova po pojedinim projektima, koji se odnose na geološka istraživanja od interesa za državu, a koji se realizuju po programima geoloških istraživanja; te po prijavama izvođača radova o početku izvođenja detaljnih geoloških istraživanja mineralnih sirovina, koja se izvode za potrebe koncesionara.

Ostale aktivnosti

Glavni geološki inspektor je učestvovao i u radu Komisije za elementarne nepogode, kao i u pripremi tenderske dokumentacije za davanje koncesija za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina, a kao predsjednik Komisije za polaganje stručnog ispita iz oblasti geoloških istraživanja organizovao je polaganje stručnog ispita za radnike koji rade na poslovima geoloških istraživanja.

8. Rudarska inspekcija

Nadležnosti Rudarske inspekcije vrši jedan inspektor (dipl. inž. rudarstva), što je ujedno i jedino sistematizovano mjesto za rudarskog inspektora.

Nadležnosti

Zakoni nad kojima ova inspekcija vrši nadzor su: Zakon o rudarstvu, Zakon o uređenju prostora i izgradnji objekata, Zakon o životnoj sredini, Zakon o zaštiti i zdravlju na radu i Zakon o eksplozivnim materijama, kao i nad brojnim podzakonskim aktima za primjenu ovih zakona, uključujući i tehničke normative i standarde.

Inspekcijski nadzor

U izvještajnoj godini ova inspekcija je izvršila ukupno 151 inspekcijski pregled (77 redovnih, 41 po inicijativi i 33 kontrolna), u kojima je utvrđeno 78 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	151
- redovni	77
- po inicijativi	41
- kontrolni	33
Broj utvrđenih nepravilnosti	78
Broj ukazivanja	49
Broj rješenja	26
Broj prekršajnih naloga	2
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	5.500,00 €
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	3
Broj krivičnih prijava	3

Predmet inspekcijskog nadzora bili su: održavanje rudarskih objekata i postrojenja, bezbjednost kretanja lica na eksploatacionim poljima, kontrola magacina eksploziva i sprovođenje mjera zaštite na radu (kako kod koncesionara, tako i na prioritetnoj dionici auto-puta Bar-Boljare), uključujući i uviđaje u slučaju povreda na radu, kontrola rudarskih planova, izvođenje rudarskih radova u skladu sa tehničkom dokumentacijom, kao i kontrola ležišta mineralnih sirovina koncesionara i bivših koncesionara, koji imaju prava i obaveze na rekultivaciji i sanaciji degradiranih ležišta nakon isteka, odnosno raskida ugovora o koncesiji.

Inspekcijskim pregledima su obuhvaćeni koncesionari koji su zaključili ugovore o pravu na detaljna geološka istraživanja i eksploataciju pojedinih nemetaličnih i metaličnih mineralnih sirovina, obilazak ležišta na kojima se nekada vršila eksploatacija mineralnih sirovina i provjera privrednih subjekata sa kojima su raskinuti ugovori o koncesiji (po zahtjevu

Ministarstva ekonomije), ili su isti istekli. Takođe, vršena je kontrola eksploatacije mineralnih sirovina na osnovu člana 23, 24 i člana 25 Zakona o rudarstvu, kod vlasnika zemljišta, bilo da se radi o pravnim ili fizičkim licima. *Preduzete mjere*

U izvještajnoj godini doneseno je 26 rješenja (19 rješenja o zabrani izvođenja rudarskih radova na eksploataciji, dva rješenja o zabrani izvođenja rudarskih radova na sanaciji, dva rješenja o preduzimanju mjera u vezi tehničke rekultivacije ležišta, dva rješenja o dostavljanju tehničke dokumentacije na uvid i jedno novo rješenje o uklanjanju (odvozu) mineralne sirovine sa ležišta, koje je doneseno nakon odluke o poništavanju prvostepenog rješenja od strane drugostepenog organa, u postupku po žalbi. Za manje nepravilnosti izricana je mjera ukazivanja.

Zbog nelegalne proizvodnje i zloupotrebe položaja u privrednom poslovanju protiv odgovornog lica u pravnom licu podnijete su dvije krivične prijave, a zbog sprječavanja inspektora u vršenju službene dužnosti, podnijeta je krivična prijava protiv fizičkog lica.

Zbog nepoštovanja odredbi Zakona o rudarstvu izdata su dva prekršajna naloga (pravnom licu i odgovornom licu) i podnesena dva zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka protiv dva pravna lica.

Zbog nepostupanja po naredbi inspektora, shodno Zakonu o inspekcijskom nadzoru, protiv pravnog i odgovornog lica u pravnom licu, podniet je zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka, nadležnom Sudu za prekršaje.

Izvršenje rješenja

Od ukupno 26 donesenih rješenja u izvještajnom periodu, izvršeno je 24. U 2016. godini izvršena su i 3 rješenja, koja su prenesena iz prethodne godine.

Postupanje po inicijativama

Inicijative su se odnosile na: ispitivanje ispravnosti dokumentacije kod koncesionara, probleme sanacije i rekultivacije ležišta, povrede na radu, povećano odronjavanje slojevitih laporovitih i krečnjačkih masa u dno kopa, upoznavanje Rudarske inspekcije sa mogućim pokretanjem klizišta u okviru kopa, upoznavanje Rudarske inspekcije sa povećanim osiromašenjem – povećanjem jalovog materijala u mineralnoj sirovini (kao i traženje načina da se problem otkloni), procjenu količina eksploziva i sredstava za iniciranje eksploziva, koju je moguće smjestiti u magacine eksploziva, nelegalnu eksploataciju ležišta mineralnih sirovina, kao i nelegalnu eksploataciju šljunka, pijeska, kamena i gline sa privatnih parcela. U izvještajnom periodu, od podnesene 44 inicijative (pisanim putem i anonimnim prijavama) obavljen je 41 inspekcijski pregled po inicijativi, a na 3 inicijativebiće odgovoreno u budućem periodu.

Ostale aktivnosti

Pored nadzora, ova inspekcija je sprovodila i aktivnosti na razmjeni informacija sa Ministarstvom unutrašnjih poslova - Sektor za vanredne situacije o izdatim količinama eksploziva i sredstava za iniciranje istog, a ista je učestvovala u radu komisija za polaganje stručnih ispita za paliocce mina i polaganje stručnih ispita za rukovodeća radna mjesta u rudarstvu (komisije je formiralo Ministarstvo ekonomije Vlade Crne Gore).

D. Sektor za zaštitu djelatnosti od javnog interesa

U ovom sektoru svoje nadležnosti ostvaruju sljedeće inspekcije: Prosvjetna inspekcija, Inspekcija za sport, Inspekcija za zaštitu kulturnih dobara i kulturne baštine i Inspekcija za arhivsku djelatnost.

1. Prosvjetna inspekcija

U Prosvjetnoj inspekciji sistematizovana su radna mjesta za 10 inspektora, od kojih je popunjeno sedam, uključujući i glavnog inspektora (1 prof. fizičke kulture, 1 prof. filozofije i sociologije, 1 prof. ruskog jezika, 1 prof. istorije i geografije, 2 dipl. pravnika i 1 master u administriranju biznisa).

Nadležnosti

Prosvjetna inspekcija sprovodi nadzor nad primjenom sljedećih zakona: Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju, Zakona o predškolskom obrazovanju i vaspitanju, Zakona o osnovnom obrazovanju i vaspitanju, Zakona o gimnaziji, Zakona o stručnom obrazovanju, Zakona o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama, Zakona o visokom obrazovanju, Zakona o obrazovanju odraslih, Zakona o nacionalnom okviru kvalifikacija, Zakona o nacionalnim stručnim kvalifikacijama, kao i nad velikim brojem podzakonskih akata i drugih propisa koji su doneseni za primjenu navedenih zakona.

Inspekcijski nadzor

U izvještajnoj godini inspekcijski nadzor u ustanovama iz oblasti predškolskog obrazovanja i vaspitanja, osnovnog obrazovanja i vaspitanja, srednjeg opšteg obrazovanja i stručnog obrazovanja vršen je posebno u odnosu na profil - stručnu spremu nastavnika, uvjerenje o položenom stručnom ispitu, odnosno licence za rad, tekuće stručno osposobljavanje lica sa visokim obrazovanjem i obavljanjem pripravničkog staža i na rad neregistrovanih pravnih i fizičkih lica koja se bave radom sa djecom.

Takođe, inspekcijski nadzor u pogledu pridržavanja zakona, drugih propisa i opštih akata u ustanovama iz oblasti predškolskog obrazovanja i vaspitanja, osnovnog obrazovanja i vaspitanja, srednjeg opšteg obrazovanja, stručnog obrazovanja, obrazovanja odraslih i visokog obrazovanja vršen je u odnosu na organizaciju obrazovno-vaspitnog rada u ustanovi; rad stručnih organa, organa upravljanja i rukovođenja u ustanovama obrazovanja i vaspitanja; upis, prava i obaveze djece, učenika i polaznika obrazovanja; upis, prava i obaveze, prestanak statusa studenata i isključenje studenata; način ocjenjivanja i napredovanja učenika; naplatu naknada, školarina i drugih naknada koje plaćaju djeca, učenici, polaznici obrazovanja i studenti; način obavljanja pripravničkog staža i postupak polaganja stručnog ispita; izbor u akademska i naučna zvanja; vođenje propisane evidencije i dokumentacije i izdavanje javnih isprava u ustanovi.

U izvještajnom periodu Prosvjetna inspekcija je izvršila ukupno 481 inspekcijski pregled (redovnih 89, po inicijativi 353 i kontrolnih 39), u kojima su utvrđene 233 nepravilnosti, dok u 248 slučajeva nijesu evidentirane nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	481
- redovni	89
- po inicijativi	353
- kontrolni	39
Broj utvrđenih nepravilnosti	233
Broj ukazivanja	233
Broj rješenja	19
Broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	61
Broj donijetih zaključaka	57

Utvrđene nepravilnosti

Najčešće nepravilnosti utvrđene su u oblasti predškolskog obrazovanja i vaspitanja, osnovnog obrazovanja i vaspitanja, srednjeg opšteg obrazovanja, stručnog obrazovanja, visokog obrazovanja, vaspitanja i obrazovanja lica sa posebnim potrebama, obrazovanja odraslih i učeničkog i studentskog standarda, a odnosile su se na: nestručnu zastupljenost nastave; zapošljavanje nastavnika (do 30 dana, bez raspisivanja konkursa, bez položenog stručnog ispita i licence za rad, sporazumom o dopuni norme časova i sporazumom o preuzimanju nastavnika, zapošljavanje nastavnika na Univerzitetu Crne Gore raspisivanjem internih i eksternih oglasa, zapošljavanje rukovodnog kadra u ustanovama obrazovanja i vaspitanja (direktor i pomoćnik direktora), neposjedovanje valjanog dokaza o stručnoj spremi nastavnika u personalnom dosijeu, podjelu predmeta na nastavnike i razredna starješinstva, upis, prepis i ispis studenata, smještaj učenika i studenata u domovima učenika i studenata, ocjenjivanje učenika i studenata i izdavanje javnih isprava, prava djece, učenika i studenata, upotrebu udžbenika stranog jezika koje nije odobrio Nacionalni savjet, prava nastavnog i drugog osoblja u ustanovama obrazovanja i vaspitanja, neispunjavanje osnovnoškolske obaveze, postupak polaganja popravnog ispita po prigovoru, polaganje razrednog ispita učenika, naplatu školarine i drugih naknada učenicima i studentima, pripremanje učenika uz novčanu nadoknadu, vjerodostojnost javnih isprava koje izdaju ustanove obrazovanja i vaspitanja, obavljanje pripravničkog staža i stručnog osposobljavanja nastavnika, polaganje stručnog ispita nastavnika, rad organa upravljanja i rukovođenja u ustanovama obrazovanja i vaspitanja, rad neregistrovanih pravnih i fizičkih lica koja se bave radom sa djecom i učenicima i vođenje propisane evidencije i dokumentacije u ustanovama.

Preduzete mjere

Za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti izrečene su 233 mjere ukazivanja (po svima je postupljeno) i doneseno je 19 rješenja koja su se odnosila na:

- zabranu rada nastavniku koji ne ispunjava uslove u pogledu stepena i profila stručne spreme (7);
- naredbu da se otklone nepravilnosti u rasporedu nastavnika na predmete i razredna starješinstva (5);
- naredbu poništavanja nepropisno položenog stručnog ispita i izdatog uvjerenja o položenom stručnom ispitu (4);
- naredbu o izboru u akademsko i naučno zvanje (1)
- naredbu da se izda ispisnica studentima (1);
- naredbu da se otklone nepravilnosti u obavljanju prijemnog ispita studenta (1).

Izvršenje rješenja

Od ukupno 19 donesenih rješenja, u izvještajnom periodu dobrovoljno je izvršeno 14. Protiv 10 rješenja je izjavljena žalba, od čega je u drugostepenom postupku u izvještajnom periodu potvrđeno 5 rješenja inspektora, dok je za 5 žalbi postupak u toku.

Od 57 donijetih zaključaka, 45 se odnosilo na obustavljanje postupka, pet na prihvatanje zahtjeva za odlaganje izvršenja rješenja, tri na odbijanje zahtjeva za odlaganje izvršenja rješenja, jedan na opomenu za izvršenje rješenja, dva na izricanje novčane kazne (administrativno izvršenje rješenja) i jedan zaključak na naredbu Poreskoj upravi za izvršenje zaključka o izricanju novčane kazne.

Prekršajna odgovornost

Podniet je 61 zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka. Jedan zahtjev je odbačen zbog neurednosti i ocjene Suda da nije riječ o prekršaju, dok je povodom 5 zahtjeva izrečena novčana kazna. Povodom 55 zahtjeva Sud za prekršaje nije odlučio u izvještajnom periodu.

Pojačani nadzor

Povodom zahtjeva Ministarstva prosvjete, te predstavnika Udruženja privatnih predškolskih ustanova da se izvrši inspekcijski nadzor nad radom 26 nevladinih organizacija, fizičkih i pravnih lica koja sprovode nelicencirani predškolski vaspitno-obrazovni rad, zajednički inspekcijski nadzor izvršile su Prosvjetna inspekcija, Inspekcija rada i Sanitarna inspekcija.

Kad su u pitanju razni oblici bavljenja djecom pod šifrom privredne djelatnosti kao što su igraonice, rođendaonice, čuvanje djece, razni vidovi animacije djece, divlji vrtići u i izvan vjerskih zajednica itd. - sa čim su se u konkretnom nadzoru susreli inspektori Uprave za inspekcijske poslove - uslovljavanje početka rada prethodno pribavljenim odobrenjem za obavljanje djelatnosti ne postoji, jer ne postoji poseban propis kojim je to predviđeno. Upravo u nedostatku normativnog uređenja ovakvih oblika organizovanja raznih aktivnosti u vezi sa djecom, ova Uprava vidi razlog koji uslovljava pojavu nelicenciranih „vrtića“. Ako se navedenom doda da se sadržaj šifre djelatnosti pod kojim se registruju privredna društva i NVO koje se bave djecom - sa jedne strane, i sadržaj onoga što faktički rade sa

djecom - sa druge strane, u potpunosti ili najvećem dijelu ne poklapaju, postavlja se pitanje kako to kvalifikovati, kao i nedoumica ko je nadležan da u vezi sa tim izvrši inspekcijski nadzor.

Uz to, nepovredivost stana - predviđena kao ustavni postulat - umnogome umanjuje efikasnost utvrđivanja pojave nelegalnog rada sa najmlađima. Tako prilikom sprovođenja inspekcijskog nadzora u Baru inspektori nijesu mogli izvršiti inspekcijski nadzor u pojedinim stanovima. Naime, držaoci navedenih stanova ili nijesu htjeli da otvore vrata stana ili su se, pak, pozvali na ustavno načelo nepovredivosti stana. S tim u vezi, Uprava za inspekcijske poslove je uputila inicijativu Osnovnom državnom tužilaštvu u Baru da podnese zahtjev nadležnom sudu za izdavanje naredbe za pretresanje stanova na navedenim lokacijama, koje nas je obavijestilo da je tužilac podnio sudiji za istragu Osnovnog suda Bar zahtjev za izdavanje naredbi za pretres. Kako je sudija za istragu izjavio neslaganje sa predlogom, vijeće Osnovnog suda Bar je rješenjem odbilo predlog kao neosnovan. I u okolnostima ovakvog pravnog okvira, napominjemo da je Prosvjetna inspekcija izrekla tri mjere ukazivanja, kojima je subjektima nadzora naložila da se Ministarstvu prosvjete obrate zahtjevom za licenciranje (po jednom ukazivanju je postupljeno, dok za dva ukazivanja u izvještajnoj godini nije bio dospio rok za postupanje po nalogu).

Imajući, dakle, u vidu ova dva aspekta - pravna neuređenost svih oblika organizovanog okupljanja djece, te ustavni postulat nepovredivosti stana, kao i, od ne manjeg značaja, pravno shvatanje suda u predmetnoj stvari - može se osnovano zaključiti da su djeca u Crnoj Gori u velikoj mjeri nezaštićena i izložena mogućim zloupotrebama, čemu nažalost, iz raznih razloga, doprinose sami roditelji, koji olako povjeravaju svoju djecu na čuvanje, animaciju i dnevni kraći boravak, sa ili bez usluge ishrane i spavanja, raznim registrovanim i neregistrovanim fizičkim i pravnim licima. Međutim, kako se takvim pristupom roditelja nimalo ne umanjuje odgovornost države da obezbijedi zaštitu djece i njihovih interesa, Uprava je kod nadležnog ministarstva inicirala potrebu zakonskog uređivanja pitanja organizovanog rada sa djecom u Crnoj Gori.

Postupanje po inicijativama

U ukupnim aktivnostima Prosvjetne inspekcije, pored planiranog inspekcijskog nadzora, značajan dio se odnosio na postupanje po inicijativama, kojih je u izvještajnoj godini bilo 353. Najveći broj inicijativa iz oblasti prosvjete odnosio se na: zapošljavanje nastavnika bez javnog konkursa, prijavu na izbor kandidata po konkursu, pritužbu na neregularno zasnivanje radnog odnosa po osnovu stručnosti, dopunu do norme časova, sporazumno preuzimanje nastavnika, raspoređivanje časova, provjeru vjerodostojnosti diploma, odnosno javnih isprava, stručni ispit, komisijsku provjeru znanja učenika, prigovor na ocjenu, izborni predmet - procedura, nepohađanje nastave od strane učenika, povreda prava učenika i studenta, omalovažavanje i vrijeđanje učenika od strane nastavnika, zloupotrebu službenog položaja od strane direktora, izbor u akademsko i naučno zvanje.

Ostale aktivnosti

U vezi sa Operativnim dokumentom za sprečavanje korupcije u oblasti od posebnog rizika, usvojenim na sjednici Vlade Crne Gore, 26. jula 2016. godine - koji je postao Aneks Akcionog plana za Poglavlje 23 (Pravosuđe i temeljna prava) - za realizaciju pojedinih mjera i aktivnosti iz poglavlja **Obrazovanje**, pored drugih organa i institucija, zadužena je i Uprava za inspekcijske poslove - Prosvjetna inspekcija.

S tim u vezi, u izvještajnoj godini, u okviru indikatora rezultata (koji je označen pod br. 4.3.), Prosvjetna inspekcija je izvršila 2 (dvije) kontrole u zapošljavanju rukovodnog kadra i 125 kontrola u zapošljavanju nastavnog kadra; utvrđene su 2 (dvije) nepravilnosti u pogledu zapošljavanja rukovodnog kadra (direktor i pomoćnik direktora) i 101 nepravilnost u pogledu zapošljavanja nastavnog kadra; nije bilo utvrđenih slučajeva dvostrukog zapošljavanja; za utvrđene nepravilnosti izrečeno je 90 mjera ukazivanja, donijeto je 13 rješenja, podnijeta su 2 (dva) predloga za razriješenje direktora i podnijeto je 7 (sedam) zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka koji su se odnosili na nezakonito zapošljavanje nastavnika. U okviru drugog indikatora rezultata (koji je označen pod br. 4.10.), Uprava za inspekcijske poslove ima mogućnost prijave korupcije putem telefonske linije (Call centar 080/555-555), kao i e-maila (prijave@uip.gov.me), ali za navedeni period nije bilo prijava koje su se odnosile na korupciju u obrazovanju.

2. Inspekcija za sport

U Inspekciji za sport sistematizovano je radno mjesto za jednog inspektora, i isto je popunjeno (dipl. pravnik).

Nadležnosti

Inspekcija za sport sprovodi nadzor nad primjenom Zakona o sportu, podzakonskih akata i drugih propisa koji su doneseni za primjenu navedenog zakona.

Inspekcijski nadzor

Inspekcijski nadzor u pogledu pridržavanja zakona, drugih propisa i opštih akata nad radom sportskih subjekata vršen je u odnosu na: osnivanje, upis u Registar, početak rada, statusne promjene, kao i kontrolu sprovođenja postupka zabrane i prestanka rada; rad subjekata sporta, organa upravljanja i rukovođenja; primjenu normativa i standarda u skladu sa zakonom; postupak donošenja i primjene opštih akata; naplatu naknada koje ostvaruju sportski subjekti; utvrđivanje zdravstvene sposobnosti i druge poslove utvrđene Zakonom o sportu.

U izvještajnom periodu Inspekcija za sport je izvršila ukupno 24 inspekcijska pregleda (po inicijativi 18 i kontrolnih 6), u kojima je utvrđeno 5 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	24
- po inicijativi	18
- kontrolni	6
Broj utvrđenih nepravilnosti	5
Broj ukazivanja	5
Broj rješenja	2
Broj prekršajnih naloga	2
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	42,00 €

Utvrđene nepravilnosti

Nepravilnosti utvrđene u oblasti sporta odnosile su se na: osnivanje, upis u Registar, početak primjenu normativa i standarda u skladu sa zakonom, postupak donošenja i primjene opštih akata, naplatu naknada koju ostvaruju sportski subjekti.

Donesenim rješenjima (2) naređeno je izvršenje mjera i radnji koje su se odnosile na osnivanje, upis u Registar, početak rada, statusne promjene i rad subjekata sporta, organa upravljanja i rukovođenja i ista su izvršena u naloženom roku.

Najveći broj inicijativa iz oblasti sporta odnosio se na rad sportskih organizacija, odnosno sportskih saveza i sportskih klubova, kao i na rad organa upravljanja i rukovođenja istim i na utvrđivanje zdravstvene sposobnosti.

3. Inspekcija za zaštitu kulturnih dobara i kulturne baštine

U Inspekciji za zaštitu kulturnih dobara i kulturne baštine sistematizovana su radna mjesta za 5 inspektora, uključujući i glavnog inspektora, od kojih su dva popunjena: inspektor I za kulturnu baštinu – diplomirani kulturolog i magistar ekonomskih nauka i inspektor II za zaštitu kulturnih dobara - diplomirani pravnik, koji su, po ovlašćenju direktora Uprave za inspekcijske poslove, shodno odredbama Zakona o inspekcijskom nadzoru, vršili inspekcijski nadzor u objema upravnim oblastima (kulturna dobra i kulturna baština).

Nadležnosti

Inspekcije za kulturna dobra i kulturnu baštinu sprovode nadzor nad primjenom sljedećih zakona: Zakon o zaštiti kulturnih dobara, Zakon o muzejskoj djelatnosti, Zakon o bibliotečkoj djelatnosti, Zakon o kulturi, Zakon o spomen-obilježjima, Zakon o zaštiti prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora, Zakon o kinematografiji, kao i nad velikim brojem podzakonskih akata, koji su doneseni za primjenu navedenih zakona.

Inspekcijski nadzor

Inspekcije ovog odsjeka su u izvještajnoj godini izvršile ukupno 61 inspekcijski pregled (14 redovnih, 38 po inicijativi, 9 kontrolnih) i to u oblasti: pojedinačnih (zasebnih) kulturnih dobara; kulturnih dobara - kulturno-istorijskih cjelina; kulturnih dobara - potencijalnih kulturnih dobara i kulturne baštine.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	61
- redovni	14
- po inicijativi	38
- kontrolni	9
Broj utvrđenih nepravilnosti	62
Broj ukazivanja	52
Broj rješenja	10
Broj prekršajnih naloga	44
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	27.516,69 €
Broj krivičnih prijava	2
Zaključak o odbacivanju inicijative zbog nenadležnosti	3
Zaključak o obustavi postupka	2

U izvršenim inspekcijskim pregledima utvrđene su 62 nepravilnosti, i to najviše (37) u oblasti kulturnih dobara i kulturnih dobara-kulturno istorijskih cjelina (odnosile su se na sprovođenje konzervatorskih mjera i izvođenje građevinskih radova na kulturnom dobru bez rješenja-saglasnosti na konzervatorski projekat Uprave za zaštitu kulturnih dobara), dok se 25 nepravilnosti (iz 10 inspekcijskih pregleda) odnosilo na oblast kulturne baštine u dijelu primjene Zakona o muzejskoj djelatnosti i Zakona o bibliotečkoj djelatnosti, te podzakonskih akata za primjenu navedenih zakona.

Za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti u izvještajnoj godini su izrečene 52 mjere ukazivanja i doneseno 10 rješenja, koja su dobrovoljno izvršena. Za počinjene prekršaje izdata su 44 prekršajna naloga (8 u oblasti pojedinačnih kulturnih dobara i 36 u oblasti kulturnih dobara-kulturno istorijske cjeline), od kojih su naplaćena 34 u ukupnom novčanom iznosu od 18.366,69 €. U izvještajnoj godini podnijete su i dvije krivične prijave.

Prioritetan zadatak ovog odsjeka u izvještajnoj godini bio je sprečavanje devastacije kulturnih dobara, pa je stoga najveći broj inspekcijskih pregleda izvršen u ovoj oblasti (36).

Na području Ulcinja vršen je pojačan inspekcijski nadzor u Starom gradu (koji je rješenjem iz 1961. godine proglašen za kulturno dobro), a sve u cilju spriječavanja „divlje“ gradnje koja je poslednjih godina sve više u ekspanziji (5 inspekcijskih pregleda u kojima su utvrđene nepravilnosti za čije je otklanjanje inspektor u izvještajnoj godini donio 3 rješenja, te izrekao dvije mjere ukazivanja). Krajem izvještajne godine prikupljena je potrebna dokumentacije za krivično procesuiranje pojedinih subjekata nadzora zbog krivičnog djela

uništenje i oštećenje kulturnog dobra. Detaljna informacija o navedenim inspekcijskim pregledima dostavljena je Upravi za zaštitu kulturnih dobara i Ministarstvu održivog razvoja i turizma.

U izvještajnoj godini vršen je pojačani inspekcijski nadzor u kulturno-istorijskoj cjelini Prijestonice Cetinje u vezi sa realizacijom mjera iz *Menadžment plana istorijskog jezgra Cetinje* (7 inspekcijskih pregleda u oblasti kulturnih dobara-kulturno istorijskih cjelina), čiji je glavni cilj da zaštiti, valorizuje i promoviše vrijednosti kulturne i prirodne baštine, odnosno obezbjedi djelotvornu zaštitu izuzetnih vrijednosti i uspješno upravljanje zaštićenom cjelinom. Efekti pojačanog nadzora ogledaju se u spriječavanju devastacije na pet objekata u oblasti kulturna dobra-kulturno istorijska cjelina, kroz izricanje mjere ukazivanja subjektu nadzora (da za izvođenje konzervatorskih radova u istorijskom jezgru Cetinja mora podnijeti Upravi za zaštitu kulturnih dobara zahtjev za izdavanje konzervatorskih uslova, odnosno da ne može izvoditi radove mimo mišljenja-saglasnosti na konzervatorski projekat - koje daje Uprava za zaštitu kulturnih dobara), odnosno izdavanje 10 prekršajnih naloga (naplaćenih), kojima su izrečene novčane kazne u iznosu od 3.250€. U oblasti kulturne baštine izvršena su dva inspekcijska pregleda u Prijestonici i tom prilikom je subjektima nadzora ukazano na 9 nepravilnosti.

Na području istorijskih gradova Kotor, Risan i Perast i svih naselja duž obale, od Veriga do vrhova okolnih brda, uključujući akvatorijum i teritoriju koja je upisana na *Listu svjetske kulturne baštine*, izvršeno je devet inspekcijskih pregleda u 2016.godini u vezi sa realizacijom mjera iz *Menadžment plana prirodnog i kulturno istorijskog područja Kotora*, čiji je glavni cilj da osigura djelotvornu zaštitu i poboljša značaj područja Svjetske baštine.

U izvještajnom periodu inspekcijama ovog odsjeka je dostavljeno 38 inicijativa, od kojih se jedna odnosila na sakralni objekat iz 18. vijeka (radovi u zoni potencijalnog kulturnog dobra - na crkvi Sv. Prepodobna Mati Paraskeva i na spomen-obilježju posvećenom bici na Krusima 1796. godine). S tim u vezi, izvršen je inspekcijski nadzor i - na inicijativu inspektora - podnesen je zahtjev Upravi za zaštitu kulturnih dobara za uspostavljanje prethodne zaštite na potencijalnom nepokretnom dobru crkvi Sv. Prepodobne Mati Paraskeve u Krusima.

4. Inspekcija za arhivsku djelatnost

U Inspekciji za arhivsku djelatnost sistematizovana su radna mjesta za četiri inspektora, uključujući i glavnog inspektora, od kojih je jedno popunjeno (inspektor I, profesor orijentalistike).

Nadležnosti

Inspekcija za arhivsku djelatnost sprovodi nadzor nad primjenom Zakona o arhivskoj djelatnosti, Uredbe o načinu i uslovima čuvanja javne registratorske i arhivske građe, Pravilnika o evidencijama u arhivima, Pravilnika o načinu i uslovima korišćenja arhivske građe, Pravilnika o sadržaju i načinu izrade liste kategorija registratorske građe i načinu odabiranja i predaje arhivske građe Državnom arhivu.

Inspekcijski nadzor

U izvještajnoj godini ova inspekcija je izvršila ukupno 82 inspekcijska pregleda (29 redovnih, 29 po inicijativi i 24 kontrolnih), u kojima je utvrđeno 105 nepravilnosti.

Podaci iz nadzora

Broj inspekcijskih pregleda	82
- redovni	29
- po inicijativi	29
- kontrolni	24
Broj utvrđenih nepravilnosti	105
Broj ukazivanja	36
Broj prekršajnih naloga	2
Iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima	600,00 €

Utvrđene nepravilnosti su se odnosile na način čuvanja kao i postupanja sa arhivskom i registratorskom građom.

Aktivnosti Inspekcije za arhivsku djelatnost su i u ovoj godini imale prevashodno preventivnu ulogu, u cilju upoznavanja subjekata nadzora sa njihovim obavezama i načinom primjene propisa koji uređuju oblast arhivske djelatnosti, čime je, kroz povećan broj inspekcijskih pregleda, veliki dio arhivske i registratorske građe sačuvan od uništenja, te je spriječeno njeno dalje propadanje. S tim u vezi, za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti stvaraocima i držaocima javne i privatne arhivske i registratorske građe izrečeno je 36 mjera ukazivanja, te izdata svega 2 prekršajna naloga, u ukupnom novčanom iznosu od 600 €, i oba su naplaćena u izvještajnoj godini. Inspekcija za arhivsku djelatnost je svojim dominantno preventivnim djelovanjem uticala na podizanje svijesti kod subjekata nadzora o značaju građe koju stvaraju, kako sa aspekta značaja koju ova građa ima za ostvarivanje prava radnika po pitanju ostvarivanja prava iz radnog odnosa, tako i u pogledu njene vrijednosti za naučna i istorijska istraživanja.

Inicijative građana dostavljene ovoj inspekciji u izvještajnoj godini su se odnosile na nepravilnosti u kancelarijskom poslovanju prilikom zavođenja (koje su prosljeđivane na postupanje Upravnoj inspekciji), na način čuvanja i postupanja sa arhivskom i registratorskom građom, ili na – što je najznačajnije sa aspekta ostvarivanja neposrednih

prava podnosioca inicijativa - nemogućnost dobijanja podataka i dokumentacije značajne za ostvarivanje prava iz rada.

I u izvještajnoj godini nastavljena je saradnja sa arhivskim odsjecima koji su dostavili 18 inicijativa za vršenje inspekcijskog nadzora (i to kod preduzeća koja su u stečaju ili u nekom drugom vidu reorganizacije, a čija arhivska i registratorska građa nije sređena). Inspekcijskim nadzorom kod nekada velikih preduzeća („Jugooceanija“ AD-Kotor, AD „Jadransko brodogradilište“-Bijela, AD „Solana Bajo Sekulić“-Ulcinj, HTP „Boka“, itd.), koja su sada u stečaju ili nekom vidu reorganizacije, utvrđeno je da njihova arhivska i registratorska građa nije sređena i preuzeta od strane Državnog arhiva Crne Gore, što predstavlja veliki problem, čemu bi trebalo posvetiti više pažnje u narednom periodu.

III a POJAČANI INSPEKCIJSKI NADZOR

Suzbijanje sive ekonomije

U skladu sa mjerama iz Akcionog plana za suzbijanje sive ekonomije, jedan od prioriteta inspekcija koje vrše kontrolu tržišta robe, usluga i rada (Tržišna, Turistička, Inspekcija za igre na sreću i Inspekcija rada) jeste nadzor u tom dijelu. Pored navedenih inspekcija, suzbijanju sive ekonomije bile su posvećene i inspekcije u čijoj je nadležnosti kontrola korišćenja šuma i lovišta, eksploatacije rječnih nanosa (pijeska i šljunka), eksploatacije mineralnih sirovina, zaštite prostora i građevinarstvo, rada zdravstvenih ustanova, oblast metrologije i predmeta od dragocjenih metala (Inspekcija za šumarstvo, lovstvo i zaštitu bilja, Inspekcija za vode, Rudarska inspekcija, Građevinska inspekcija, Inspekcija zaštite prostora, Zdravstveno-sanitarna inspekcija, Metrološka inspekcija).

Što se tiče prometa robe i usluga, Tržišna, Turistička i Inspekcija za igre na sreću su posebnu pažnju posvetile kontroli ispunjenosti uslova za pristup djelatnosti (registracija, odobrenje za rad, prijava djelatnosti, licenca, ugovor o koncesiji), kao i provjeri da li se ove djelatnosti obavljaju u skladu sa propisima. S tim u vezi, ostvareni su efekti suzbijanja sive ekonomije kroz legalizaciju vršenja djelatnosti (trgovine, zanatstva, turizma, ugostiteljstva i pružanja drugih usluga, priređivanja igara na sreću), evidentiranje robe, izdavanje računa, uplatu dnevnih pazara na žiro račun, obračun obaveza koncesionara po osnovu priređivanja igara na sreću, itd.

Prioriteti Inspekcije rada bili su suzbijanje rada „na crno“, tj. zapošljavanja bez ugovora o radu i prijave na obavezno socijalno osiguranje (domaćih i stranaca), ali i suzbijanje rada „na crno“ formalno zaposlenih (neplaćeni rad zakonito zaposlenih lica u dijelu njihovih prava iz rada i po osnovu rada – isplate zarada i uplate doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, prekovremeni rad, noćni rad, rad u dane državnih i vjerskih praznika). Upravo u cilju suzbijanja navedenih pojava oblika sive ekonomije, ostvareni efekti u oblasti zapošljavanja i radnih odnosa ogledali su se u povećanom broju zakonito zaposlenih lica, što utiče na smanjenje stope nezaposlenosti i priliv budžetskih sredstava po osnovu uplate doprinosa za obavezno socijalno osiguranje.

Kontrolom korišćenja šuma kod vlasnika privatnih šuma i korisnika šuma/koncesionara kojima su šume date na korišćenje tj. eksploataciju shodno planskim dokumentima, te kontrolom lovišta, Inspekcija za šumarstvo, lovstvo i zaštitu bilja uticala je na smanjenje šumske krađe i krivolova.

Inspekcija za vode vršila je kontrolu eksploatacije riječnih nanosa (pijeska i šljunka) u pogledu poštovanja odredbi Zakona o vodama, kojim je propisano da se ova djelatnost može vršiti samo uz koncesioni ugovor i uz propisanu saglasnost za eksploataciju. Time je sprečavana nelegalna eksploatacija, što je od uticaja na priliv budžetskih sredstava po osnovu koncesija iz ove oblasti.

Građevinska inspekcija i Inspekcija zaštite prostora direktno su uticale na suzbijanje sive ekonomije kontrolom posjedovanja građevinskih dozvola i odobrenja za postavljanje privremenih objekata, kontrolom izgradnje objekata u skladu sa tehničkom dokumentacijom i uvođenjem investitora u legalne tokove.

Metrološka inspekcija je svojim mjerama usmjerenim na otklanjanje utvrđenih nepravilnosti, koje se odnose na stavljanje u promet proizvoda suprotno zakonima kojima je uređena oblast metrologije i oblast predmeta od dragocjenih metala, neposredno uticala na suzbijanje sive ekonomije.

Aktivnosti inspekcija na suzbijanju sive ekonomije bile su predmet izvještavanja Ministarstva finansija na mjesečnom nivou u prvoj polovini izvještajne godine.

Turistička sezona

Ljetnja turistička sezona

U cilju zaštite bezbjednosti i zdravlja ljudi, zaštite legalnog prometa robe i usluga, legalnog zapošljavanja, zaštite prostora i životne sredine, Uprava je i u izvještajnoj godini organizovala i sproveda pojačani nadzor u toku ljetnje turističke sezone i to na osnovu Programa pojačanog nadzora u turističkoj sezoni 2016. godine, koji je, između ostalog, temeljen na iskustvima iz prethodnih sezona. Realizaciju navedenog programa pratio je Koordinacioni tim Uprave za sprovođenje pojačanog nadzora u turističkoj sezoni.

U cilju realizacije planiranih aktivnosti iz Programa donesen je i Dinamički plan aktivnosti, kojim su razrađena i pitanja u vezi sa pravilima rada i ponašanja, organizacijom i koordinacijom aktivnosti, rasporedom inspektora, izvještavanjem, kao i saradnjom sa drugim nadležnim organima i institucijama.

Pojačan inspeksijski nadzor u maju je organizovan preko domicilnih inspektora i povremeno organozovanih mobilnih ekipa, dok su u periodu od 1. juna do 29. avgusta, Turistička inspekcija, Inspekcija rada, Zdravstveno-sanitarna inspekcija, Tržišna inspekcija, Inspekcija zaštite prostora, Veterinarska i Inspekcija za morsko ribarstvo bile svakodnevno prisutne u Ulcinju, Baru, Budvi, Tivtu, Kotoru i Herceg Novom. Takođe, pojačanim nadzorom od strane ovih inspekcija obuhvaćeni su i planinski turistički centri Kolašin, Žabljak i Plužine. Treba naglasiti da je Veterinarska inspekcija 29. jula povučena iz primorskih opština radi angažovanja na sjeveru zbog pojave bolesti kvrgave kože

goveda. U zavisnosti od stanja na terenu i problema koji su se javljali, povremeno je u pojačani nadzor uključivana Poljoprivredna inspekcija, Fitosanitarna inspekcija, Metrološka inspekcija, Inspekcija za igre na sreću i Urbanistička inspekcija.

U skladu sa Dinamičkim planom, Koordinacioni tim je, uz intenzivnu saradnju sa drugim nadležnim organima, aktivnosti pojačanog nadzora usmjerio na:

- ispunjenost uslova za vršenje djelatnosti u ugostiteljstvu, trgovini i zanatstvu, posebno kod objekata privremenog karaktera u zoni morskog dobra (pultovi, punkтови, panoi, tezge, ljetnje bašte ugostiteljskih objekata), kao i izdavanje fiskalnih računa, utvrđivanje porijekla robe i dr. ;
- sanitarno-higijenske uslove u objektima za kolektivni smještaj (hoteli, odmarališta, kampovi i sl.), posebno u onim za smještaj djece koja pohađaju “školu u prirodi” i đaka i studenata na ekskurzijama;
- zapošljavanje, radne odnose i zaštitu i zdravlje na radu;
- promet mesa i ribe u ugostiteljskim objektima i svim drugim prodajnim mjestima u kojima se vrši rukovanje hranom (obrada, priprema, uključujući odmrzavanje i zamrzavanje, skladištenje i posluživanje), posebno u pogledu deklarisanja, sledljivosti – porijekla, higijene tokom rukovanja, higijene zaposlenih i dr., kao i nadzor u proizvodnim objektima i na zelenim pijacama;
- kupališta, u pogledu ispunjenosti minimalno – tehničkih uslova, spasilačke službe, kao i izdavanje fiskalnih računa za isti, te poštovanja pravila o postavljanju plažnog mobilijara na kupalištima i dr. ;
- hotele i druge objekte sa većim smještajnim kapacitetima, s akcentom na evidenciju i osiguranje gostiju, zapošljavanje i poštovanje prava zaposlenih;
- privatni smještaj i tzv. “dilere soba” u saradnji sa lokalnom inspekcijom i Upravom policije;
- nautički turizam, s posebnim akcentom na iznajmljivanje plovniha objekata u saradnji sa službom Uprave policije;
- pružanje usluga raftinga i sportsko - avanturističkih usluga;
- kampove u primorskim opštinama i u planinskim turističkim centrima;
- turističke agencije, turističke vodiče, kao i izletničke programe, usluge renta car - a i pružanja parkinga;
- pružanje zdravstvene zaštite građanima (apoteke i zdravstvene ustanove);
- točenje alkoholnih pića maloljetnicima;
- privremene ugostiteljske objekte, plovne objekte i plaže na Skadarskom jezeru.

U sprovođenju pojačanog nadzora inspekcije su se suočavale sa problemima koji su otežavali realizaciju planiranih aktivnosti.

Tako je, recimo, u nadzoru nad ispunjenošću uslova za obavljanje djelatnosti u zoni morskog dobra i u ovoj sezoni utvrđeno da je jedan broj privremenih prodajnih, ugostiteljskih i drugih objekata otpočeo djelatnost bez propisanog odobrenja, odnosno prijave. Do navedenog je došlo i zbog kašnjenja u raspisivanju tendera od strane JPMD za ustupanje privremenih lokacija u zoni morskog dobra. Imajući u vidu tu činjenicu, kao i priliv turista, inspekcije su u početku djelovale preventivno kod svih subjekata koji su imali urednu poresku prijavu i prijavljene radnike, kao i rješenje o ispunjenosti sanitarno-

higijenskih uslova (gdje je to bio uslov). Kod onih koji nijesu ispoštovali ove zakonske obaveze inspektori su primijenili mjere zabrane rada i novčanog kažnjavanja.

Osim toga, treba istaći da u slučaju postavljanja privremenih objekata bez odobrenja, Inspekcija zaštite prostora nema zakonsku mogućnost kažnjavanja, kao i da postoje zakonska ograničenja u postupanju Urbanističke inspekcije koja nije ovlašćena za preduzimanje upravnih mjera u slučaju prekoračenja dozvoljene površine i postavljanja krovne konstrukcije - nadstrešnice suprotno Planu objekata privremenog karaktera za period 2016-2018. godine (npr. slučaj u Sutomoru u izvještajnoj sezoni), zbog toga što su sve terase u trenutku kontrole bile u funkciji i na istima se nijesu izvodili radovi na postavljanju, a urbanistički inspektor je ovlašćen za preduzimanje mjera u trenutku postavljanja objekta.

U vezi sa navedenim, Uprava je predložila odgovarajuća zakonska rješenja za koja postoje očekivanja da će se naći u novom Zakonu o uređenju prostora i izgradnje objekata.

Kada je u pitanju promet robe, treba naglasiti da je problem zloupotrebe javnih površina u tu svrhu u svim opštinama bio manje izražen u odnosu na prethodnu sezonu, čemu je doprinio angažovaniji pristup Komunalne policije u saradnji sa inspekcijama Uprave.

U oblasti turizma inspektori su prilikom vršenja inspeksijskog nadzora naišli na problem u vezi sa privatnim smještajem u dijelu nemogućnosti nadzora i ulaska u privatne kuće, stanove, apartmane; veliki broj vlasnika smještajnih jedinica reklamira i prodaje usluge rentiranja putem interneta; bez prethodno obezbijeđene dokumentacije za rad. nadzor tzv. „dileru soba” nije moguće vršiti bez asistencije policije; problemi su evidentirani i u dijelu iznajmljivanja skutera, za šta nema mogućnosti pribavljanja odobrenja za rad zbog nepostojanja lokacije za prodaju ovih usluga; uočen je i problem nedovoljnog broja spasilaca na kupalištima, zbog čega su inspektori preduzimali propisane mjere.

Treba istaći problem koji je prisutan u Opštini Kotor, a koji se odnosi na nezakonitu prodaju izletničkih programa turistima koji stižu kruzerima u luku Kotor. Naime, ove turiste (koji nemaju organizovan izletnički program) presrijeću taksi prevoznici, brodari, turistički vodiči, ugostitelji i dr. i nude im izlete na nezakonit i neprimjeren način (mašu flajerima, vuku ih za ruke, prave “kordon presretača”), a svoj način rada brane izgovorom da ne prodaju usluge, već ih samo reklamiraju. Upravo zbog toga inspektori nijesu u mogućnosti da dokažu postojanje prekršajne radnje.

U toku turističke sezone i dalje je prisutan problem pružanja usluga masaže na plažama, pa s obzirom na neprecizno pravno regulisanje pružanja ove vrste usluge, bilo je poteškoća u postupanju inspektora.

U oblasti ribarstva i marikulture inspekcija je i ove godine imala problem u nadzoru zbog nedostatka podzakonskih akata.

U kontroli zapošljavanja treba istaći probleme koji su pratili nadzor, posebno u dijelu zapošljavanja stranaca, a u vezi su sa spiskovima poslodavaca kojima su izdate radne dozvole za 2016. godinu, dostavljenim od strane Poreske uprave počev od 20. maja.

Naime, neselektivnost ovih spiskova u pogledu vrste radnih dozvola koje podliježu zakonskoj obavezi prijavljivanja na obavezno socijalno osiguranje, kao i nedostatak podataka za određeni broj poslodavaca, značajno je uticalo na efikasno korišćenje radnog vremena inspektora rada. Međutim, situacija se značajno poboljšala u julu buduću da su službenici Poreske uprave pojedinačno pozivali poslodavce (koristeći podatke iz svoje baze podataka - CROO) i ukazivali im na obavezu prijavljivanja na obavezno socijalno osiguranje stranaca sa spiskova izdatih radnih dozvola u roku od osam dana, uz upozorenje da će, u suprotnom, proslijediti podatke Inspekciji rada na dalju nadležnost. Nakon toga poslodavci su mahom prijavljivali strance na osiguranje, ne rizikujući da dođu pod udar sankcija od strane Inspekcije rada. Na taj način, u drugom dijelu sezone rasterećena je Inspekcija rada i postignuta efikasnost i efektivnost u prijavljivanju stranaca na osiguranje, što se odrazilo i na priliv sredstava u državni budžet po osnovu plaćanja poreza i doprinosa za ovu kategoriju zaposlenih. U prilog ovoj tvrdnji ide i podatak da je Inspekciji rada iz Poreske uprave, od jula do kraja izvještajnog perioda, proslijeđen spisak sa samo nekoliko poslodavaca sa izdatim radnim dozvolama za strance koji su se oglasili o navedenu zakonsku obavezu.

Upravnim i drugim mjerama preduzetim u cilju suzbijanja sive ekonomije na tržištu robe i usluga (zabrana rada, pečačenje, uklanjanje objekata, oduzimanje robe bez porijekla), uticalo se na evidenciju robe i usluga u prometu, izdavanje računa, uplatu dnevnih pazara, itd., što se konačno odrazilo na povećanje naplate budžetskih i lokalnih prihoda, te porast broja registrovanih privrednih subjekata. Takođe, u cilju zaštite života i zdravlja ljudi, u saradnji sa Institutom za javno zdravlje, uzimani su brisevi radnih površina, predmeta koji dolaze u dodir sa hranom i ruku zaposlenih (461), kao i uzoraka hrane (394) i vode (336). Od ukupnog broja uzetih uzoraka, bilo je 37,98% neispravnih uzoraka namirnica i 45,16% neispravnih uzoraka briseva, i to u najvećem broju slučajeva zbog povećanog prisustva bakterija (loša higijena). Što se tiče analize vode za piće, koja je redovno vršena od strane Instituta za javno zdravlje, treba istaći da su svi uzeti uzorci (336) bili mikrobiološki ispravni, osim nekoliko uzoraka sirove vode. Hemijski parametri u junu pokazivali su povećanu mutnoću u malom broju uzoraka vode za piće, nastalu usljed velikih padavina u svim primorskim gradovima. Treba istaći da u Ulcinju nije bilo hemijski ispravno 13 uzoraka (povećana koncentracija mangana – 9, povećana koncentracija rezidualnog hlora - 1, povećana mutnoća - 3). I ove godine je, kao posljedica pojačanog nadzora od strane zdravstveno-sanitarnih inspektora, bio evidentan porast broja obaveznih zdravstvenih pregleda lica zaposlenih u proizvodnji i prometu hrane i predmeta opšte upotrebe.

Pored navedenog, povećan je broj legalno zaposlenih radnika. Naime, po osnovu naloženih mjera od strane inspektora rada, od ukupno 1.171 radno angažovanih lica sa kojima poslodavci nijesu bili zaključili ugovor o radu i prijavili ih na obavezno socijalno osiguranje, ugovori o radu zaključeni su sa 482 lica (276 crnogorskih državljana i 207 stranaca) i isti su prijavljeni na osiguranje, te im je regulisan radno - pravni status u skladu sa zakonom. U dijelu zaštite i zdravlja na radu pojačanim inspekcijskim nadzorom postignuto je dalje unapređenje i sveobuhvatnija zaštita i zdravlje zaposlenih.

Inicijative – žalbe: U izvještajnom periodu za područje primorskih opština Uprava je primila ukupno 1.037 inicijativa - žalbi (što je 28% manje u odnosu na prošlu sezonu). Na područje Bara odnosila se 271 inicijativa, Budve 257, Herceg Novog 196, Ulcinja 113,

Kotora 113 i Tivta 87 inicijativa. Od ukupnog broja primljenih inicijativa – žalbi, najveći broj njih odnosio se na: nelegalnu gradnju objekata, nepravilnosti u postavljanju privremenih objekata, nelegalno zapošljavanje, nepravilnosti na kupalištima, nelegalno obavljanje djelatnosti, nepravilnosti u prometu robe, nepravilnosti u ugostiteljstvu, nelegalan smještaj u domaćinstvima, nehigijenske uslove u objektima pod sanitarnim nadzorom, dilere soba.

Polazeći od utvrđenih nepravilnosti i uočenih problema u sprovođenju pojačanog inspekcijskog nadzora u turističkoj sezoni 2016. godine, Uprava je u Izvještaju o pojačanom nadzoru u turističkoj sezoni 2016. godine dala sljedeće *preporuke*:

- Ministarstvu održivog razvoja i turizma da pokrene pitanje revizije propisa u cilju:
 - efikasnijeg rješavanja problema posredovanja u prodaji usluga smještaja u domaćinstvu (dileri soba);
 - efikasnijeg rješavanja problema zloupotreba flajera u svrhu prodaje turističkih usluga - organizovanja izleta i dr. ;
 - sveobuhvatnijeg regulisanja problema buke koju prouzrokuje preglasna muzika.
- Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja da donese podzakonske akte za primjenu zakona koji uređuju oblasti ribarstva, marikulture i poljoprivrede, te da obezbijedi propisane tehničke uslove za legalan promet morske ribe (odrediti mjesto iskrcaja i mjesto prve prodaje morske ribe);
- Ministarstvu saobraćaja i pomorstva da Inspekciju za drumski saobraćaj uključi u pojačani nadzor u narednoj turističkoj sezoni;
- Poreskoj upravi da odmah po prispjeću spiskova MUP-a o izdatim radnim dozvolama kontaktira poslodavce ukazujući im na obavezu prijavljivanja stranaca na obavezno socijalno osiguranje u roku od osam dana, a da podatke za poslodavce koji ne ispoštuju tu obavezu dostavi na dalji postupak Inspekciji rada.
- JP za upravljanje morskim dobrom da za narednu turističku sezonu blagovremeno, a najkasnije do 1. maja, sprovede procedure u vezi sa zaključivanjem ugovora.
- Lokalnoj samoupravi da:
 - obezbijedi poštovanje odluka koje se odnose na zabranu izvođenja radova građevinskih objekata u toku ljetnje turističke sezone;
 - izmjeni odluku koja se odnosi na izdavanje odobrenja - licence za pružanje taxi usluga, uključujući cijenu – tarifu usluge;
 - obezbijedi uređenje gradskih pijaca u Kotoru, Risnu, Baru i Ulcinju;
 - obezbijedi izvršavanje nadležnosti od strane Komunalne policije, u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima, u dijelu suzbijanja nenamjenskog korišćenja javnih površina od strane fizičkih lica (nelegalna prodaja robe i druge djelatnosti).

Zimska turistička sezona

U zimskom periodu izvještajne godine realizovane su aktivnosti u skladu sa Planom pojačanog nadzora u zimskoj turističkoj sezoni na području opština Kolašin, Žabljak, Rožaje i Nikšić. Pored pojačanog nadzora od strane Turističke inspekcije (u specifičnim turističkim djelatnostima i ugostiteljskim uslugama koje se intenziviraju tokom zime) u

zimskim turističkim centrima, pod pojačanim nadzorom na tim lokacijama bio je i promet robe, kako sa aspekta suzbijanja sive ekonomije na tržištu roba i usluga, tako i sa aspekta zaštite života i zdravlja ljudi, te zaštite ekonomskih interesa potrošača. Istovremeno, predmet kontrole bilo je zapošljavanje i poštovanje propisanih prava zaposlenih u svim djelatnostima koje se intenziviraju u zimskom periodu u cilju suzbijanja sivog tržišta rada, kako u dijelu rada „na crno“, tako i kod formalno zaposlenih. U tom smislu, pored Turističke inspekcije, pojačani nadzor su sprovodile i Inspekcija rada, Tržišna inspekcija i Sanitarna inspekcija. Takođe, kako bi se spriječilo nelegalno postavljanje privremenih objekata bez odobrenja, u pojačani nadzor je bila uključena i Inspekcija za zaštitu prostora. Po potrebi pojačani inspekcijski nadzor je vršen i preko mobilnih ekipa inspektora, pa su tako sanitarni i inspektor rada, zajedno sa turističkim inspektorom, vršiti kontrolu u ugostiteljstvu i turizmu, dok su u oblasti trgovine i pružanja drugih usluga inspekcijski nadzor sprovodili tržišni, sanitarni i inspektori rada.

Inspekcije ove Uprave koje su učestvovala u pojačanom nadzoru u navedenim zimskim turističkim centrima Crne Gore, izvršile su oko 1.000 kontrola, u kojima je utvrđeno blizu 480 nepravilnosti, za čije otklanjanje su preduzete propisane upravne mjere i radnje, kao i kaznene mjere. Treba napomenuti da je zimska turistička sezona 2015/2016. bila prilično loša zbog nedostatka snijega, pa su i subjekti nadzora radili smanjenim kapacitetima, što se odrazilo i na broj kontrola, posebno pojedinih inspekcija.

Na osnovu inspekcijskog nadzora, može se konstatovati da su subjekti uglavnom bili pripremljeni za obavljanje djelatnosti u zimskoj sezoni, pa nijesu utvrđene nepravilnosti većeg obima.

E. Sektor za praćenje sprovođenja propisa u oblasti inspekcijskog nadzora, međunarodnu saradnju i ljudske resurse

Odsjek za praćenje sprovođenja propisa u oblasti inspekcijskog nadzora

U ovom odsjeku sistematizovana su radna mjesta za sedam izvršilaca, od kojih su popunjena četiri (diplomirani pravnici).

U ovom odsjeku vrše se poslovi koji se odnose na: zastupanje Uprave za inspekcijske poslove u postupcima koji se vode pred pravosudnim organima, pružanje pravne pomoći inspektorima u vezi sa vršenjem inspekcijskog nadzora.

Pružanje pravne pomoći podrazumijeva pomoć oko primjene propisa, izrade akata za sprovođenje upravnih mjera u postupku inspekcijskog nadzora, izjavljivanja žalbi u upravnom postupku, izrade akata kojima se pokreću postupci kod nadležnih organa, praćenja i analiza ishoda postupaka pokrenutih od strane inspektora pred nadležnim organima, pokretanja upravnih sporova, kao i drugih pitanja u vezi sa efikasnim inspekcijskim nadzorom.

U izvještajnom periodu ovaj odsjek je bio angažovan u 1.219 prekršajnih predmeta, od čega 822 po zahtjevu za pokretanje prekršajnog postupka (344 zahtjeva podnesena u izvještajnoj godini i 478 podnesena u ranijem periodu) i 397 po zahtjevu za sudsko odlučivanje (137 zahtjeva podnesenih u 2015. godini i 260 podnesenih u ranijem periodu).

Od ukupnog broja predmeta riješena su 823, i to: 543 u kojima su izrečene novčane kazne u ukupnom iznosu od 683.230,00 €, pet u kojima je izrečena opomena, 72 u kojima je donesena oslobađajuća odluka, 138 u kojima je obustavljen prekršajni postupak (od čega 85 zbog zastare), 42 predmeta u kojima je odbačen zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka, dok su kod 23 predmeta prekršajni nalozi stavljeni van snage. Kod ostalih predmeta (396) postupci su u toku.

Podaci iz prekršajnog postupka

	Zahtjevi za pokretanje prekršajnog postupka			Zahtjevi za sudsko odlučivanje			Ukupno
	2016. godina	Raniji period	Ukupno	2016. godina	Raniji period	Ukupno	
Broj predmeta	344	478	822	137	260	397	1.219
Broj i iznos novčanih kazni	141	214	355	62	126	188	543
Broj opomena	3	2	5	0	0	0	5
Broj oslobađajućih odluka	11	27	38	6	28	34	72
Broj obustava postupka	4	102	106	3	29	32	138
Broj odbacivanja zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka	35	7	42	/	/	/	42
Van snage prekršajni nalog	/	/	/	11	12	23	23
Broj postupaka u toku	150	126	276	55	65	120	396

Ukupan iznos izrečenih novčanih kazni (uključujući i troškove prekršajnog postupka) iznosi 683.230,00 € i to:

- Pravnom licu	536.485,00 €
- Odgovornom licu u pravnom licu	84.760,00 €
- Preduzetniku	16.590,00 €
- Fizičkom licu	28.005,00 €
- Troškovi prekršajnog postupka	17.390,00 €

U toku izvještajne godine, Uprava je Višem sudu za prekršaje izjavila 128 žalbi, od kojih je po 86 odlučeno (u 24 slučaja žalbe su usvojene, u 58 slučajeva odbijene, a u četiri slučaja žalba je odbačena, dok je po 42 žalbe postupak u toku). U izvještajnoj godini odlučeno je i po 17 žalbi Uprave iz 2014. (1) i 2015. godine (16). U 10 slučajeva žalba je usvojena, dok je u sedam slučajeva odbijena.

Po žalbama okrivljenih, Viši sud za prekršaje donio je 83 odluke (u 33 slučaja je usvojio žalbu, u 45 slučajeva je odbio žalbu, dok je u pet slučajeva žalba odbačena).

Kada je u pitanju kaznena politika pravosudnih organa u postupcima iniciranim od strane inspektora uprave, treba ukazati na neujednačenu sudsku praksu pri sličnom ili identičnom činjeničnom i pravnom utvrđenju.

Odsjek za međunarodnu saradnju, analitiku i informacione tehnologije

Grupa poslova za oblast međunarodne saradnje

Za ovu grupu poslova sistematizovana su tri radna mjesta, a popunjeno je jedno.

Kroz ovu grupu poslova, sprovode se aktivnosti u cilju uspostavljanja i unapređenja saradnje sa relevantnim regionalnim i međunarodnim institucijama. S obzirom na dinamiku napretka Crne Gore u procesu evropskih integracija u ovoj grupi poslova akcenat je na koordinaciji procesa pristupanja Evropskoj uniji (opširnije u dijelu: *Učešće u procesu evropskih integracija*). Značajno je učešće i u organizovanju studijskih posjeta, ekspertske misije i radionica, izradi projekata i zajedničkih programa na planu međunarodne saradnje. Takođe je uspostavljena saradnja sa tijelima i strukturama koja su uključena u proces korišćenja pretpristupne podrške EU.

Kao rezultat navedenog, ostvarena je saradnja sa relevantnim institucijama iz regiona i šire.

Posredstvom TAIEX instrumenta, kao najčešćeg vida pomoći koji pruža Evropska komisija, u izvještajnoj godini organizovane su studijske posjete, radionice i ekspertske misije, u cilju upoznavanja sa evropskim propisima i standardima, najboljom praksom država članica u određenim oblastima, kao i obavezama koje očekuju Upravu, sa procesom približavanja članstva Crne Gore u EU.

U izvještajnoj godini, jedan od najznačajnijih događaja u oblasti međunarodne saradnje predstavlja održavanje TAIEX Regionalne konferencije „Tržišni nadzor - praksa i izazovi“ (održane u Podgorici 11. i 12. oktobra 2016. godine), u organizaciji Uprave za inspekcijske poslove, uz podršku Evropske komisije. Cilj ove konferencije bio je uspostavljanje i jačanje regionalne saradnje u cilju unaprijeđenja tržišnog nadzora. Na Konferenciji su predloženi brojni izazovi u funkcionisanju tržišnog nadzora i predložene su mjere kojima bi se uticalo na poboljšanje stanja tržišnog nadzora, radi pripreme ulaska nacionalnog i regionalnog tržišta u jedinstveno tržište Evropske unije, uz efektivnu primjenu evropskih pravila i najboljih praksi zemalja članica.

Uz podršku TAIEX-a organizovana je radionica „Bezbjednost igračaka na tržištu i kontrola kozmetičkih proizvoda“ i radionica „Inspekcijski nadzor transfuzije krvi“ u okviru kojih su predstavljeni evropski propisi i metodi rada od strane EU eksperata. Organizovana je i ekspertska misija za izradu Plana integriteta.

Takođe organizovana je i studijska posjeta koja se odnosila na turističke usluge, a predstavnici Uprave su imali mogućnost da se upoznaju sa radom nadležnih institucija Španije.

U okviru podrške Evropske komisije (TAIEX), u organizaciji Ministarstva za informaciono društvo i tehnologiju, u Podgorici je održana ekspertska misija o elektronskoj trgovini.

Predstavnici Uprave, ali i drugih institucija, na višednevnim radionicama upoznali su se sa iskustvima Italije i drugih zemalja članica iz oblasti elektronske trgovine, zaštite potrošača, poreza, inspekcije i rješavanja sporova u oblasti elektronske trgovine, i tom prilikom dobili niz preporuka u pravcu unaprijeđenja oblasti elektronske trgovine u Crnoj Gori.

U izvještajnoj godini, nastavljeno je sa jačanjem i unapređivanjem bilateralne saradnje sa Slovenijom u oblasti zaštite potrošača, koja je rezultirala višednevnom posjetom ekspertske misije iz Slovenije. U okviru ove ekspertske misije, u Upravi je organizovano više seminara iz oblasti zaštite potrošača, na kojima su inspektori, ali i službenici drugih relevantnih institucija, imali priliku da se upoznaju sa evropskim propisima iz ove oblasti, kao i sa najboljom praksom Slovenije u njihovoj implementaciji. Teme o kojima se govorilo u okviru posjete bile su: unapređenje rada centralnog informacionog sistema za praćenje žalbi potrošača www.potrosac.me, distanciona prodaja, prodaja izvan poslovnih prostorija, priprema Akcionog plana za implementaciju Regulative 2006/2004 i priprema Plana aktivnosti na podizanju nivoa zaštite potrošača u jedinicama lokalne samouprave.

Treba istaći da je ova Uprava u izvještajnoj godini bila domaćin delegaciji organa tržišnog nadzora Kosova kojoj su u okviru studijske posjete (projekat kojim EU pomaže kosovskom Ministarstvu trgovine i industrije i nadležnim inspekcijama u cilju jačanja tržišnog nadzora) prezentovana dostignuća tržišnog nadzora u Crnoj Gori sa posebnim akcentom na koordinaciju i planiranje u ovoj oblasti.

Pored navedenog, Uprava ostvaruje saradnju sa Ministarstvom ekonomije prilikom apliciranja za projekte koji će se finansirati iz IPA fondova (detaljniji pregled projekata dat je u dijelu pod naslovom *Projekti*).

Grupa poslova za oblast analitike

Za grupu poslova iz oblasti analitike sistematizovana su tri radna mjesta, od kojih su dva popunjena.

U okviru ove grupe poslova jedna od redovnih aktivnosti jeste izvještavanje:

- na mjesečnom nivou o:
 - radu inspekcija -inspekcije dostavljaju mjesečni izvještaj o radu sa zadatim parametrima (broj izvršenih inspeksijskih pregleda, broj utvrđenih nepravilnosti, vrsta/broj naloženih upravnih i drugih mjera i radnji - broj izdatih prekršajnih naloga i iznos izrečenih novčanih kazni prekršajnim nalogima, broj zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, broj krivičnih prijava, kao i broj podnesenih zahtjeva za pregled robe, izdatih rješenja, sertifikata, broj kontrolisanih uzoraka kao i iznos naknade na graničnim prelazima);
 - radu Odsjeka za praćenje sprovođenja propisa u oblasti inspeksijskog nadzora (koji se odnosi: na zastupanja Uprave pred sudovima za prekršaje, na podnesene žalbe od strane Uprave, kao i na odluke Višeg suda za prekršaje);
 - suzbijanju sive ekonomije (o ukupnom broju inspeksijskih pregleda, utvrđenih nepravilnosti, kao i preduzetim upravnim mjerama i radnjama), od strane nadležnih inspekcija, za prvu polovinu izvještajne godine.

- na godišnjem nivou o:
 - radu Uprave;
 - radu Koordinacionog tijela za tržišni nadzor;
 - radu sistema za brzu razmjenu informacija o opasnim proizvodima;
 - realizaciji Nacionalnog programa zaštite potrošača – Akcionog plana za period jul 2015 – jun 2016 u dijelu aktivnosti Uprave za inspekcijske poslove;
 - realizaciji Opšteg programa nadzora proizvoda na tržištu;
 - radu na rješavanju upravnih stvari u skladu sa Pravilnikom o evidenciji inspekcijskih pregleda, koji se dostavlja Ministarstvu unutrašnjih poslova - Upravnoj inspekciji;
 - realizaciji Akcionog plana 2015-2016. za sprovođenje Strategije za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranje terorizma (i kvartalno).
- po potrebi i zahtjevu o:
 - nadzoru Inspekcije za javne nabavke, koji se dostavlja Vladi Crne Gore (polugodišnji);
 - nadzoru u oblasti elektronske uprave od strane Inspekcije za usluge informacionog društva, koji se dostavlja ministarstvu nadležnom za usluge informacionog društva (kvartalno);
 - realizaciji Plana pojačanog nadzora u ljetnjoj turističkoj sezoni i o realizaciji Plana pojačanog nadzora u zimskoj turističkoj sezoni;
 - praćenju realizacije Sporazuma o trgovinskim olakšicama koji se odnosi na Upravu za inspekcijske poslove, tj. na Zdravstveno-sanitarnu, Veterinarsku i Fitosanitarnu inspekciju, a dostavlja se Ministarstvu finansija (Nacionalnom komitetu za trgovinske olakšice);
 - realizaciji Plana za postizanje rodne ravnopravnosti, koji se dostavlja Ministarstvu za ljudska i manjinska prava;
 - realizaciji Akcionog plana za borbu protiv prevara i upravljanje nepravilnostima u cilju zaštite finansijskih interesa EU (2015 - 2017), koji se dostavlja Ministarstvu finansija - Odjeljenju za suzbijanje nepravilnosti i prevara (AFCOS kancelariji);
 - po Akcionom planu za Poglavlje 23.

U izvještajnoj godini izrađen je Plan integriteta Uprave, koji je dostavljen Agenciji za sprječavanje korupcije.

Grupa poslova za oblast informacionih tehnologija

Za grupu poslova za oblast informacionih tehnologija sistematizovana su četiri radna mjesta, od kojih su tri popunjena.

U oblasti informaciono-komunikacionih tehnologija (ICT) sprovode se aktivnosti koje se odnose na unaprijeđenje i razvoj ICT alata i servisa koje inspektori koriste u svom radu, kao i aktivnosti održavanja i nabavke računarske opreme.

Prioritetni cilj u oblasti ICT bio je kreiranje jedinstvenog informacionog sistema (JIS), koji bi omogućio jednoobrazno praćenje rada svih inspekcija. Međutim, Uprava zbog nedostatka sredstava nije bila u mogućnosti ni u izvještajnoj godini da ga realizuje, ali je radila na uvođenju novih IS koji su dio budućeg jedinstvenog.

Kao jedna od najvažnijih aktivnosti u oblasti ICT, u izvještajnoj godini, može se izdvojiti uvođenje IS koji prati rad Inspekcije zaštite prostora, Građevinske i Urbanističke inspekcije (URBIS). Nakon intenzivnih obuka, inspektori ove tri inspekcije počeli su sa korišćenjem informacionog sistema. To je podrazumijevalo izmjenu načina njihovog rada, korišćenje ček listi - liste provjera (odabir ponuđenih mjera) i na kraju jednostavno izvještavanje o učinjenom. Kako je sistem nedavno počeo da se koristi u svom punom kapacitetu, to inspektori, zajedno sa zaposlenima u ovoj grupi poslova i firmom koja je realizovala i sada održava ovaj informacioni sistem, kontinuirano rade na otklanjanju nedostataka i unapređivanju funkcionalnosti sistema. U sklopu ove aplikacije je uvedena i elektronska pisarnica Uprave, što je bitno olakšalo dodjeljivanje i prosljeđivanje predmeta, kao i njihovo praćenje.

Takođe, tokom izvještajne godine konstantno se radilo na unapređenju i doradi postojećih IS:

- TRIS, koji u svom radu koristi Tržišna inspekcija je ubrzan - uvedeni su odgovarajući izvještaji prilagođeni novim propisima;
- TURIS, koji koristi Turistička inspekcija - pripremljene su nove vrste izvještaja;
- Aplikacija za praćenje turističke sezone, pomoću koje su tokom pojačanog turističkog nadzora inspektori unosili podatke o inspeksijskim kontrolama, omogućila je u izvještajnoj godini automatsko praćenje istih putem statističkih i analitičkih izvještaja;
- na Sistemu za praćenje žalbi potrošača otklonjeni su neki od uočenih nedostataka, održane su ponovne obuke za inspekcije, kako bi ovaj sistem koristile sve inspekcije koje učestvuju u zaštiti potrošača. Takođe su napravljeni novi izvještaji;
- Sistem za brzu razmjenu obavještenja o opasnim proizvodima, koji obezbjeđuje upravljanje obavještenjima o opasnim proizvodima pronađenim na tržištu Crne Gore, kao i upravljanje obavještenjima sa RAPEX sistema, konstantno je praćen u cilju provjere ispravnosti;
- Veb sajt www.potrosac.me, koji povezuje sistem za praćenje žalbi potrošača i sistem za brzu razmjenu informacija o opasnim proizvodima i koji omogućava potrošačima da se informišu o svojim pravima i podnesu žalbe elektronskim putem, redovno se ažurirao;
- Internet stranica Uprave (www.uip.gov.me) kontinuirano se održava i ažurira. Takođe je napravljena i popunjena podacima i verzija na engleskom jeziku.

Tokom izvještajne godine unaprijeđeno je povezivanje i korišćenje informacionih sistema drugih državnih organa. Izdvajamo sljedeće:

- podnošenje IOPPD-a vrši se elektronskim putem, preko veb aplikacije Poreske uprave;
- svi podaci iz izrečenih prekršajnih naloga centralizovano se unose u informacioni sistem – Registar novčanih kazni i prekršajnih naloga (koji je u nadležnosti Ministarstva pravde);
- KIS – Centralna kadrovska evidencija (koja je u nadležnosti Uprave za kadrove) u koji se redovno unose sve podatke koji se tiču prava i obaveza iz radnog odnosa zaposlenih u Upravi;
- komunikaciju između IS Uprave carina i Tržišne inspekcije na području praćenja bezbjednosti proizvoda, gdje Tržišna inspekcija ima mogućnost da svakodnevno vrši uvid u uvoz proizvoda koji mogu biti opasni, te samim tim brže reaguje u slučaju određenih prekršaja;

Pored aktivnosti u okviru prethodno izdvojenih važnijih projekata, vršene su svakodnevne aktivnosti održavanja računarske, serverske i mrežne infrastrukture, održavanje korisničkih naloga, podrška inspektorima u vezi sa svim ICT pitanjima, kao i priprema tenderske dokumentacije za izbor najpovoljnije ponude za nabavku elektronskih komunikacionih usluga mobilne i fiksne telefonije, nabavku ICT opreme kao i tender za izbor firmi koje će održavati postojeći IS.

U izvještajnoj godini zaposleni u ovoj grupi poslova su u okviru redovnog popisa imovine uradili detaljni popis ICT opreme, na osnovu koga je napravljena tabelarna rekapitulacija stanja računarske opreme, iz čega izdvajamo:

Tabelarni prikaz stanja računarske opreme:

Vrsta računarske opreme	Ukupno	Kupljeno nakon formiranja Uprave
Laptop	235	68 (28%)
Desktop računar	239	66 (27%)
Štampač	237	80 (33%)

Iz prethodne tabele se može zaključiti da je samo trećina opreme nabavljena nakon formiranja Uprave, tj. poslije juna 2012. godine, odnosno preko 70% ICT opreme je starije od 4 godine. Nema zvaničnih podataka o datumima nabavke opreme koju je Uprava naslijedila, ali se iz razgovora sa inspektorima može zaključiti da je većina opreme starosti od sedam do 15 godina, što nesumnjivo pokazuje da inspektori nemaju osnovne uslove za korišćenje informacionih sistema, a samim tim ni osnovne uslove za rad. Još jedan podatak koji je pokazatelj starosti opreme je i da je na 65 računara instalirana neka od verzija operativnog sistema Windows XP, što govori o zastarjelim karakteristikama

pomenutih računara. Imajući u vidu navedeno, potrebno je u što kraćem roku zamijeniti dotrajalu ICT opremu novom.

Odsjek za ljudske resurse

U Odsjeku za ljudske resurse sistematizovana su tri radna mjesta, koja su i popunjena (diplomirani pravnici).

U ovom odsjeku vrše se poslovi koji se odnose na: razvoj ljudskih resursa; pripremu odnosno predlaganje programa i praćenje obuke i edukacije službenika i inspektora u saradnji sa Upravom za kadrove; definisanje plana razvoja i strateških ciljeva upravljanja ljudskim resursima Uprave; predlaganje politike upravljanja ljudskim resursima u Upravi; praćenje aktivnosti koje se odnose na edukaciju ljudskih resursa; analiziranje postojećih kadrovskih potencijala i predlaganje mjera za unapređenje motivacije zaposlenih, kao i drugi poslovi.

Službenici ove Uprave prisustvovali su određenom broju obuka u organizaciji Uprave za kadrove, i to: „Etički kodeks“, „Upravljanje promjenama“, „Raspoloživi mehanizmi za pružanje podrške organima“, „Izrada i donošenje zakona“, „Zakon o državnim službenicima i namještenicima“, „Slobodan pristup informacijama“, „Razvoj planova integriteta-izrada, usvajanje, sprovođenje“, „Intelektualna svojina“, „Pravna zaštita manjinskih naroda i drugih naroda i nacionalnih manjina“, „Disciplinski postupak“, „Javne nabavke“, „Kontrola javnih nabavki“, „Kontrola rada javne uprave“, „Izrada strateških planova“, „Centralna kadrovska evidencija“, „Vladavina prava“, „Kancelarijsko poslovanje“, „Inspekcijski nadzor“, „Motivacija zaposlenih“, „Zabrana diskriminacije“, „Rodna ravnopravnost“, „Od ideje do uspješno realizovanog projekta“, „Nove finansijske perspektive IPA 2“, „Etika i integritet“, „Pisana komunikacija i izrada izvještaja“, „Izrada kadrovske plana“, „Zakon o upravnom postupku“, „Zaštita podataka o ličnosti“, „Predstavljanje novog Zakona o upravnom postupku“, „Uzorkovanje“, „Planiranje unutrašnje revizije“, „Upravljanje rizicima u javnom sektoru“, „Zaštitnik ljudskih prava i sloboda“, „Postupak ocjenjivanja državnih službenika i namještenika“, „Rješavanje konfliktnih situacija“, „Disciplinska odgovornost“, „Timski rad“, „Pregovori - praktična obuka“, „Sajber bezbjednost - izazov 21.vijeka“.

Uprava za kadrove je postupajući po zahtjevu Uprave za inspekcijske poslove, u decembru mjesecu organizovala obuku „*Predstavljanje novog zakona o upravnom postupku*“, koju je pohađalo ukupno 63 službenika, od čega 35 u Bijelom Polju i 28 u Podgorici.

Takođe, službenici ove Uprave prisustvovali su velikom broju sastanaka, obuka, konferencija, okruglih stolova i radionica, organizovanih u okviru projekata podrške kao i u saradnji sa drugim državnim organima, ministarstvima, asocijacijama privrednika, NVO, itd. Izdvajamo sljedeće teme: „Projekat zemljišne administracije i upravljanja“, „Drugi blok TE Pljevlja - Ekonomski i ekološki izazovi“, „Program za razvoj liderstva“, „Medijski intervjui“, „Prezentacije i javni govori“, „Zaštita zviždača - dokle smo stigli“, „Jačanje vještina rane identifikacije, upućivanje potencijalnih slučajeva trgovine ljudima u Crnoj Gori, sa posebnim osvrtom na multiagencijsku saradnju“, „Deset godina od potpisivanja

CEFTA 2006., rezultati i perspektive“, „Implementacija kvaliteta u praksi“, „Važnost korišćenja društvenih mreža u komunikaciji“, „Predstavljanje nalaza analize uticaja zagađenja vazduha na zdravlje stanovništva u crnogorskim opštinama“, „Trgovinske olakšice“, „Neformalni rad: od izazova do rješenja“, „Zaštita na radu u metalurškom sektoru Crne Gore“, „Civilno društvo za dobru upravu - Da služi i zasluži“, „Javna prezentacija Nacrta Nacionalnog plana za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja sa planom aktivnosti (2016-2021.)“, „Implementacija Konvencija UN o prekograničnim efektima industrijskog udesa“, „Identifikacija i obavještanje o opasnim aktivnostima i veza sa relevantnim propisima EU“, „Bezbjednost i nadzor u sektoru akvakulture: rezultati i planovi“, „Elektronska trgovina“, „Obrazovanje u Crnoj Gori – 10 godina nezavisnosti“, „Socijalni rad i nediskriminacija“, „Pripreme mjere za upravljanje hemikalijama za zemlje kandidate i potencijalne kandidate“, „Madridski i Haški sistem WIPO-a“, „Međuinstitucionalna saradnja u oblasti metrologije“, „Priprema istraživanja o Zamjenama za supstance koje oštećuju ozonski omotač u Crnoj Gori“, „Info test“, „Uloga Centara za socijalni rad i inspeksijskih službi u borbi protiv trgovine ljudima“, „Pristup pravdi osoba sa invaliditetom“, „Ekspertska misija o prevenciji korupcije u oblasti obrazovanja, „Radni sporovi i sudska praksa - studije slučaja/potrebe formiranja radnih sudova“, „Subregionalni sastanak o implementaciji SZO“, „Okvirne Konvencije o kontroli duvana“, „Zaštita prava potrošača“, „Centralna javna rasprava o Nacrtu Zakona o elektronskoj identifikaciji i elektronskom potpisu“, „Unapređenje sprovođenja i nadzora nad sprovođenjem postupaka strateške procjene i procjene uticaja na životnu sredinu (SEA/EIA)“, „Program istraživanja i proizvodnje nafte i gasa u podmorju Crne Gore“, „Vektori i Vektorske bolesti ljudi i životinja“, „Prezentacija zakona o rodnoj ravnopravnosti“, „Evropski patentni sistem: od podnošenja prijave do priznanja patenta“, „Suzbijanje korupcije na graničnim prelazima“.

U okviru IPA projekta održane su dvije radionice posvećene neumatologiji i entolomogiji, dok je u okviru OPERE s.r.l. održana Radionica o zaštiti biljnih sorti.

Osim toga, službenici ove Uprave prisustvovali su određenom broju obuka, konferencija i seminara koji su organizovani u inostranstvu, od kojih izdvajamo: obuka inspektora u oblasti šumarstva i životne sredine (Italija), obuka na temu nadzora i upravljanja epidemijom – šumarstvo i životna sredina (Italija), studijska posjeta pod nazivom „Fitosanitarne granične kontrole“ (Poljska), Obuka na temu – „Voda za piće“ (Srbija), prisustvo radionici o vodi za piće (Švajcarska), prisustvo radionici „Tržišni nadzor“ (Srbija), studijska posjeta uzgajalištima i pogonima za preradu školjki Hrvatske (Hrvatska), radionica o izradi mjera i preporuka regionalnih politika za primjenu modela integrisanog upravljanja čvrstim otpadom u prekograničnom kontekstu (Bosna i Hercegovina), radionica „Kontrola uvoza određene vrste stočne hrane i hrane biljnog porijekla“ (Španija), studijska posjeta „Razvoj i bezbjednosti hrane i fitosanitarnih usluga u Crnoj Gori“ (Grčka), regionalna radionica: „Identifikacija i obavještanje o opasnim aktivnostima i veza sa relevantnim propisima EU“ (Bosna i Hercegovina), „Uključivanje predstavnika relevantnih institucija iz tri zemlje članice THEMIS mreže (Crne Gore, Bosne i Hercegovine i Srbije), čiji šumski resursi su razdvojeni političkim granicama, kao i podsticanje kreativne diskusije, vezane za aktuelnu problematiku u ovoj oblasti“ (Bosna i Hercegovina), prisustvo finalnoj konferenciji „Upravljanje čvrstim otpadom na prekograničnim i ruralnim prostorima“

(Makedonija), radionica o registraciji i obilježavanju hemikalija REACH i smjesa (Srbija), međunarodna konferencija "GSMA seminar - Spremnost i prevencija katastrofa" (Bosna i Hercegovina), međunarodni seminar USTTI (SAD), studijska posjeta veterinarskoj upravi (Hrvatska), studijska posjeta „Korišćenje upravnog prava i intergriranih istraga u borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije“ (SAD).

U okviru TAIEX podrške predstavnici Uprave prisustvovali su obuci, tj. radionicama u inostranstvu: studijska posjeta turističkoj inspekciji (Španija), radionica „Usklađenost zakonske regulative i primjene u oblasti prekograničnog kretanja otpada“ (Belgija), „Obuka fleksibilnosti primjene pravila bezbjednosti hrane“ (Srbija), radionica „Izgradnja kapaciteta u skladu sa propisima životne sredine“ (Srbija), radionica „Tržišnom nadzoru - 20 godina pružanja pomoći Evropske unije“ (Malta), „Tržišni standardi za kvalitet voća i povrća“ (Hrvatska).

F. Odjeljenje za unutrašnju reviziju

U Odjeljenju za unutrašnju reviziju sistematizovana su tri radna mjesta od kojih su popunjena dva (stariji unutrašnji revizor i mlađi unutrašnji revizor).

Ovo odjeljenje je u izvještajnoj godini izradilo Strateški plan rada unutrašnje revizije za period 2017-2019. godine, Godišnji plan rada unutrašnje revizije za 2017. godinu, kao i Plan profesionalnih obuka i stručnog usavršavanja unutrašnjih revizora za 2017. godinu., a izvršilo je i pet revizija sistema u organizacionim jedinicama Uprave shodno Godišnjem planu rada za 2016. godinu.

Revizori su u izvještajnoj godini kontinuirano učestvovali u programu obuke za sticanje i unapređenje znanja i vještina iz oblasti sistema unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru u organizaciji Ministarstva finansija i Uprave za kadrove.

Takođe, revizori su stekli sertifikate za ovlašćenog unutrašnjeg revizora u javnom sektoru Crne Gore.

IV OSTALE AKTIVNOSTI

Projekti podrške

Korišćenje projekata podrške - u izvještajnoj godini inspekcije Uprave su uzele učešće u sljedećim projektima:

Regionalni projekat za infrastrukturu kvaliteta za zemlje zapadnog Balkana (SIDA) – je odobren za period jun 2016. – oktobar 2018. godine, finansira ga Švedska agencija za međunarodnu saradnju, a posvećen je usaglašavanju i potpunoj implementaciji

zakonodavstva u oblasti građevinskih proizvoda i električne i elektronske opreme sa zakonodavstvom EU. Glavni korisnik projekta je ME, a uključena je i Uprava u segmentu tržišnog nadzora. U okviru ovog projekta održan je konsultativni sastanak 18.03.2016. godine u Ministarstvu ekonomije, i jedna radionica - okrugli sto, 08.07.2016. godine u Beogradu, na temu „Saradnja organa za tržišni nadzor i carine“, na kojoj su učestvovali predstavnici državnih organa Crne Gore, Srbije, Bosne i Hercegovine, Makedonije, Albanije i Kosova.

IPA Projekat „*Razvoj bezbjednosti hrane i fitosanitarne službe u Crnoj Gori*“ - u okviru ovog projekta, koji je otpočeo aprila 2015. godine, održane su radionice u kojima su učestvovali Fitosanitarne, Veterinarska i Sanitarne inspekcije.

IPA Projekat „*Pripremne mjere za upravljanje hemikalijama, za zemlje kandidate i potencijalne kandidate*“ - U okviru ovog projekta, u organizaciji Evropske agencije za hemikalije (ECHA), novembra 2016. godine u Helsinkiju održan je sastanak Forum za razmjenu informacija koji je uspostavljen na osnovu Uredbe 1907/2006 o registraciji, ocjeni, ovlašćenju i restrikciji hemikalija (REACH). Ovom sastanku su prisustvovali predstavnici Ekološke i Sanitarne inspekcije.

Projekat „*Revizija i ažuriranje Nacionalnog implementacionog Plana za POPs u Crnoj Gori*“ - ovaj projekat finansiran je od strane Globalnog fonda za životnu sredinu, na osnovu Sporazuma zaključenog između UNEP i CETI i Odluke o formiranju radnog tima krajem 2016. godine. Predstavnik Ekološke inspekcije učestvuje u realizaciji ovog projekta.

Regionalni projekat (za Zapadni Balkan) *Regionalna inicijativa koja podstiče saradnju između jedinica za sprovođenje zakona u sektoru zaštite životne sredine* (uključujući i djelove pravosudnog sistema) - *THEMIS II* u kome učestvuju: Crna Gora, Srbija, Albanija, Bosna i Hercegovina, Kosovo i Makedonija na temu jačanja već uspostavljene regionalne saradnje, uspostavljanje Interpolove mreže za sprečavanje kriminalnih djela protiv životne sredine i jačanje kapaciteta za veće razumijevanje globalnih politika EU. Na treningu (23-25.11.2016. godine) na temu "Unapređenje implementacije i primjene postupaka EIA i SEA - Program istraživanja i proizvodnje nafte i gasa u podmorju Crne Gore", učestvovali su inspektori Uprave (rudarski, geološki i ekološki).

Priprema projekata - U okviru IPA2, Uprava je, preko Ministarstva ekonomije, kao član sektorske radne grupe za konkurentnost i inovacije, učesnik u projektima IPA 2014:

- „*Jačanje kapaciteta za sprovođenje zakonodavstva o jedinstevnom evropskom tržištu*“ i
- „*Opremanje i obuka inspektora za izvršenje preliminarnih testova odnosno ispitivanja proizvoda – procjena rizika*“.

Što se tiče pripreme ovih projekata dobijena je preporuka za unapređenje projektnog zadatka, po kojoj je postupljeno. Realizacija projekta „*Opremanje i obuka inspektora za*

izvršenje preliminarnih testova odnosno ispitivanja proizvoda – procjena rizika“ kasni jer se tokom istraživanja tržišta pokazalo da oprema koja se traži nije proizvedena u zemljama EU, što se kosi sa zahtjevima Evropske delegacije.

U okviru IPA 2016. realizovan je i prihvaćen Akcioni dokument 2016. - Jačanje konkurentnosti i inovativnosti sektora Crne Gore, kroz koji je odobrena ideja nabavke ICT opreme i automobila za potrebe Uprave.

Učešće u procesu evropskih integracija

Predstavnici Uprave, kroz učešće u radnim grupama za određeni broj pregovaračkih poglavlja, čine dio pregovaračkog tima u procesu evropskih integracija Crne Gore. Treba naglasiti da je predstavnik Uprave šef radne grupe za Poglavlje 28 – Zaštita potrošača i zdravlja.

Uprava je preko svojih predstavnika uključena u sljedeća pregovaračka poglavlja: Poglavlje 1 – Sloboda kretanja robe, Poglavlje 2 – Sloboda kretanja radnika, Poglavlje 3 – Pravo osnivanja preduzeća, Poglavlje 5 – Javne nabavke, Poglavlje 7 – Pravo intelektualne svojine, Poglavlje 10 – Informatičko društvo i mediji, Poglavlje 11 – Poljoprivreda i ruralni razvoj, Poglavlje 12 – Bezbjednost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni nadzor, Poglavlje 13 – Ribarstvo, Poglavlje 15 – Energetika, Poglavlje 19 – Socijalna politika i zapošljavanje, Poglavlje 27 – Životna sredina, Poglavlje 28 – Zaštita potrošača i zdravlja, Poglavlje 32 – Finansijski nadzor.

Takođe, predstavnik Uprave je član Komisije za evropske integracije, tako da je Uprava aktivno učestvovala u sprovođenju aktivnosti iz nadležnosti ovog tijela, uključujući i reviziju Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji za period 2017-2018.

Učešće u redefinisaniu pravnog okvira

U cilju obezbjeđivanja konzistentnog pravnog okvira za nadzor i preduzimanje mjera, Uprava je nadležnim organima dostavljala primjedbe i sugestije na nacрте propisa, odnosno uzela učešće u radnim grupama za izmjenu i donošenje novih propisa (Zakon o javnim nabavkama, Zakon o radu, Zakon o zaštiti potrošača, Zakon o elektronskim komunikacijama, Zakon o turizmu, Zakon o raftingu, Zakon o slatkovodnom ribarstvu, Zakon o morskom ribarstvu i marikulturi, Zakon o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti, Zakon o zdravstvenoj inspekciji, Zakon o uređenju prostora i izgradnji objekata, Zakon o održavanju stambenih zgrada, Zakon o upravljanju otpadom, Zakon o biocidnim proizvodima, Zakon o hemikalijama, Zakon o komunalnim otpadnim vodama, Zakon o geološkim istraživanjima kao i brojnih podzakonskih akata).

Protokoli o saradnji

Uprava je u izvještajnoj godini zaključila Memorandum o saradnji sa NVO „35 mm“, a odnosi se na zaštitu prava potrošača, pacijenata i zaposlenih.

V OCJENA STANJA I PREDLOG MJERA

Uprava je i u izvještajnoj godini, kroz dalje inoviranje i primjenu internih procedura dosta uradila na ujednačavanju načina rada inspektora, pa je tako nastavljen trend smanjenja različitog postupanja inspektora prilikom vršenja inspekcijskog nadzora i preduzimanja mjera. Praktikuje se organizovanje zajedničkih kontrola kojima se postižu višestruki efekti, počev od bolje iskorišćenosti resursa, preko manje opterećenosti subjekata kontrole, do povećanja kvaliteta kontrola zbog kompleksnosti i sledljivosti inspekcijskog nadzora.

Osim toga, centralizacija podataka iz nadzora obezbijedila je bolje praćenje rada inspektora, kvalitetnije izvještavanje i analiziranje stanja u oblastima nadzora, pa sledstveno tome i bolje planiranje inspekcijskog nadzora. Međutim, u tom dijelu važno je istaći značaj odgovarajuće informaciono - komunikacione infrastrukture i jedinstvenog informacionog sistema (JIS) – koji podrazumijeva objedinjavanje već postojećih informacionih sistema, njihovu nadogradnju, kao i dodavanje novih modula - za šta su neophodna sredstva, koja Upravi nijesu obezbijedena Budžetom. Uvođenjem JIS omogućilo bi se jednoobrazno postupanje inspektora i praćenje rada svih inspekcija, uključujući izvještavanje iz nadzora po osnovu različitih parametara. To bi omogućilo i planiranje inspekcijskog nadzora na osnovu analize rizika, a bilo bi i od značaja i za analiziranje stanja u oblastima nadzora, a što je svakako od uticaja na unapređivanje politika u pojedinim upravnim oblastima. U konačnom, na ovaj način bi se obezbijedio pojačani inspekcijski nadzor kod onih subjekata koji su povratnici u kršenju propisa, dok bi se, s druge strane, takvim pristupom obezbijedila manja opterećenost onih subjekata koji poštuju zakone.

S tim u vezi, na predlog Uprave, u Strategiju reforme javne uprave 2016-2020 i Akcioni plan za njeno sprovođenje, utvrđena je aktivnost pripreme *Analize postojećeg stanja informaciono-komunikacionih resursa implementiranih u UIP koja treba biti završena do kraja 2017. godine* u saradnji sa Ministarstvom za informaciono društvo i telekomunikacije (za šta je neophodno u budžetu obezbijediti 20.000 €). Navedena Analiza i odgovarajući plan je pretpostavka za uspostavljanje jedinstvenog informacionog sistema, koji bi Uprava mogla, kao projekat, kandidovati prema potencijalnim donatorima.

Što se tiče planiranih aktivnosti Uprave za 2016. godinu, iste su u najvećem dijelu realizovane uprkos brojnim problemima koji su pratili rad inspekcija (50 nepopunjenih radnih mjesta za inspektore, nepovoljna starosna struktura inspektora - koja se u pojedinim inspekcijama mjeri prosječnom starošću od 55 do 63 godine, neodgovarajuća struktura zanimanja inspektora u pojedinim inspekcijama, loše stanje voznog parka, nedovoljna sredstva za materijalne troškove, i - od ne manjeg značaja - neadekvatan zakonski okvir u pojedinim upravnim oblastima).

Planirane aktivnosti Uprave podrazumijevale su i koordinirani pristup inspekcija Uprave u sprovođenju brojnih strateških dokumenata Vlade Crne Gore, počev od Akcionog plana za suzbijanje sive ekonomije do Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

I ove godine inspekcije su u pojačanom nadzoru u ljetnjoj turističkoj sezoni registrovale brojne probleme (kašnjenje sa procedurom zaključivanja ugovora u zoni morskog dobra od strane nadležnog javnog preduzeća, buka koju prouzrokuje preglasna muzika, „dileri soba“, neregulisani promet morske ribe, neuređenost gradskih pijaca u pojedinim primorskim gradovima, nenamjensko korišćenje javnih površina i dr.) čije rješavanje je u nadležnosti resornih ministarstava i lokalne samouprave, što ukazuje na potrebu aktivnijeg učešća drugih organa i institucija u pripremi i realizaciji turističke sezone. U tom dijelu Uprava je pripremila preporuke koje su dostavljene ministarstvu nadležnom za turizam.

Kroz ulogu koju Uprava ima u *sprovođenju tržišnog nadzora i koordinaciji istog*, kao i u sprovođenju nadzora u oblasti zaštite potrošača i koordinaciji *Sistema za zaštitu potrošača* (razmjena informacija o opasnim proizvodima na tržištu i praćenje žalbi potrošača), te *Regionalne mreže za razmjenu informacija o opasnim proizvodima* pronađenim na tržištima zemalja regiona, obezbijeđen je visok nivo zaštite ekonomskih interesa potrošača, kao i zaštita potrošača i drugih korisnika od nebezbednih proizvoda na tržištu.

Nastavljen je postupak identifikacije problema u vezi sa vršenjem inspeksijskog nadzora, koji se odnose na pravni okvir i stručnost inspektorskog kadra. S tim u vezi, vođena je aktivna politika iniciranja redefinisanja zakonskog okvira, te kontinuirane edukacije inspektora.

I u 2016. godini Uprava je nastavila da ukazuje na problem administrativnih kapaciteta, pa je s tim u vezi pripremila *Analizu stanja i potreba Uprave za inspekcijske poslove za inspektorskim kadrom (Prilog Predlogu Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2016 - 2018/ prioriteti za 2016.)*. Ovaj dokument objašnjava zašto se sa postojećim brojem inspektora ne može u potrebnoj mjeri uticati na pravilno sprovođenje harmonizovanog zakonodavstva u jednom broju pregovaračkih poglavlja i u istom su iskazane potrebe za zapošljavanjem za period 2016 - 2018 (za 18 inspekcija u osam pregovaračkih poglavlja). Predmetna analiza je razmatrana na Vladinim komisijama, početkom 2016. godine, koje su zadužile Ministarstvo finansija da „*predloži način kako da se obezbijede finansijska sredstva za angažovanje 16 inspektora za potrebe Uprave za 2016. godinu*“, sa čim se ovo ministarstvo nije saglasilo. Takođe, krajem izvještajne godine, Uprava je bila uključena u proces pripreme revizije PPCG (za period 2017-2018), pa je predložila odgovarajuće korekcije u dijelu jačanja svojih administrativnih kapaciteta, s obzirom da plan jačanja za 2016. godinu iz ovog dokumenta nije realizovan.

Kada je u pitanju jačanje administrativnih kapaciteta (onih inspekcija koje nijesu predmet PPCG) važno je ukazati da je ta potreba prepoznata kroz ciljeve Strategije reforme javne uprave 2016-2020, pri čemu ističemo da navedeni cilj ne korespondira sa akcionim planom za sprovođenje pomenute strategije.

Ocjenjujemo da je preduzimanjem upravnih i drugih mjera, kao i sprovođenjem kaznene politike u dijelu svoje nadležnosti, Uprava uticala na: povećanje legalnog prometa robe i usluga, kao i njihovog kvaliteta i bezbjednosti; podizanje nivoa zdravstvene zaštite stanovništva kroz povećanje legalnosti, kvaliteta i efikasnosti zdravstvenih usluga, kao i

povećanje legalnosti i bezbjednosti proizvodnje i prometa lijekova, namirnica itd; podizanje nivoa zdravstvene zaštite životinja kroz unapređivanje kvaliteta i efikasnosti veterinarske djelatnosti (uključujući i promet veterinarskih lijekova), kao i povećanja legalnosti prometa životinja, hrane za životinje itd; povećanje nivoa zaštite poljoprivrednog zemljišta, šuma i divljači, povećanje legalnosti proizvodnje, upotrebe i prometa poljoprivrednih proizvoda i repro materijala i proizvodnje i prometa u oblasti šumarstava i drvne industrije; povećanje nivoa zaštite voda i obezbjeđivanja visokih standarda vodosnabdijevanja stanovništva; povećanje sigurnosti i kvaliteta tehničkih sistema u oblasti elektroenergetike, termoenergetike, elektronskih komunikacija, informatičkog društva, sistema metrologije, rudarstva i geologije; povećanje legalnosti i kvaliteta prostornog i urbanističkog planiranja, kvaliteta i sigurnosti građenja i stanovanja; obezbjeđivanje poštovanja ekoloških standarda; povećanje legalnosti u oblasti zapošljavanja i radnih odnosa uopšte, kao i povećanje sigurnosti i zaštite na radu; povećanje legalnosti u oblasti javnih nabavki, igara na sreću; obezbjeđivanje zakonitog ostvarivanja prava i pružanja usluga u oblasti socijalne i dječje zaštite; poštovanje propisa u oblasti prosvjete i sporta, arhivske djelatnosti, kulturnih dobara i kulturne baštine, itd. Osim otklanjanja nepravilnosti, tj. usaglašavanja utvrđenog stanja sa propisima, što je misija inspekcijskog nadzora u ostvarivanju cilja sadržanog u zaštiti javnog interesa, posredni uticaj (pa i finansijski) nadzora i mjera preduzetih od strane inspektora ima mnogo širi opseg. Naime, legalizovanje svih segmenata u vršenju djelatnosti uticalo je na bolju naplatu poreza na dodatu vrijednost po osnovu prometa robe i pružanja usluga, kao i drugih poreza i doprinosa, prije svega na zarade zaposlenih u raznim djelatnostima (trgovini, turizmu, ugostiteljstvu, proizvodnji, građevinarstvu, zanatstvu, zdravstvu, itd.), naknada po osnovu obavljenih obaveznih zdravstvenih pregleda (sanitarne knjižice), naknada za vršenje laboratorijskih analiza, itd.

Kada je u pitanju kaznena politika pravosudnih organa u postupcima iniciranim od strane inspektora uprave, treba ukazati na neujednačenu sudsku praksu pri sličnom ili identičnom činjeničnom i pravnom utvrđenju.

Postojeća budžetska sredstva Uprave limitiraju efikasnost i efektivnost inspekcijskog nadzora, za koji je, između ostalog, potrebno obezbijediti: dovoljan broj vozila, odgovarajuću količinu goriva, priručnu opremu za sprovođenje inspekcijskog nadzora, uključujući i sredstva potrebna za uzorkovanje i ispitivanje uzoraka proizvoda na tržištu, administrativno izvršenje rješenja o rušenju, kao i poslovni prostor (u Podgorici i u drugim gradovima), već pomenuti IS i kvalitetnu ICT infrastrukturu. Nedostajuća finansijska sredstva treba dodatno problematizovati u kontekstu opredjeljenja Uprave da jača unutrašnje mehanizme kontrole rada inspektora principom njihove rotacije (koja podrazumijeva da se inspektori upućuju na teren izvan njihovog mjesta rada).

Polazeći od problema koji su pratili inspekcijski nadzor u izvještajnoj godini, s jedne, i potrebe da Uprava bude jedan od ključnih mehanizama praćenja primjene propisa u Crnoj Gori, s druge strane, neophodno je, prije svega, jačati njene administrativne kapacitete (na šta upućuju i brojni zaključci Vlade, preporuke iz Konačnog izvještaja Državne revizorske institucije i preporuke iz Izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori). Navedeno podrazumijeva prijem novih ispektora i nastavak realizacije programa edukacije

inspektora. Takođe važno je ukazati da u 2016. godini nije bilo sluha da se materijalni status inspektora u novom Zakonu o zaradama u javnom sektoru izdigne do nivoa odgovornosti i ovlašćenja koja on ima (tako se glavni inspektor, koji je javni funkcioner, nalazi u nižem platnom razredu od samostalnog savjetnika u pojedinim državnim organima). Ukazujemo da ni nakon ponovljenih inicijativa Uprave, koje datiraju još od njenog osnivanja 2012. godine, nije izvršena revizija podzakonskog akta koja reguliše dodatak na zaradu, zbog čega su 12 inspektora i 2 službenika IT odsjeka jedan dio izvještajne godine bili uskraćeni za isti.

Takođe, imajući u vidu da za određene propise resorna ministarstva nijesu konsultovala ovu Upravu, što je, po našoj ocjeni, rezultiralo zakonskim rješenjima neprimjenjivim u praksi, potrebno je da ministarstva aktivnije uključe ovu Upravu u reviziju propisa, kao i da sa više fleksibilnosti prihvataju inicijative za izmjenu zakona za koje su inspektori utvrdili da nijesu optimalni sa aspekta preduzimanja upravnih mjera i radnji.

Uprava će i u narednom periodu, rukovođena dobrom praksom inspekcijskog nadzora i njegovim planiranjem na osnovu analize rizika, nastaviti sa realizacijom aktivnosti predviđenih strateškim dokumentima Vlade Crne Gore i njenim zaključcima, kao i preporukama nadležnih institucija, uz očekivanje da će Vlada Crne Gore obezbijediti njenu jaču budžetsku poziciju.